BERÄTTELSE

till 1944 års lagtima riksdag om vad i rikets styrelse sig tilldragit;

given Stockholms slott den 4 januari 1944.

Justitiedepartementet.

Rådhusrätterna i Ronneby, Simrishamn, Skara och Strömstad hava upphört från och med den 1 januari 1944 och städerna från och med samma dag i judiciellt avseende förenats, Ronneby med Östra och Medelsta domsaga, Simrishamn med Ingelstads och Järrestads domsaga, Skara med Skånings, Valle och Vilske domsaga samt Strömstad med Norrvikens domsaga. Från och med den 1 januari 1944 skall enligt Kungl. Maj:ts beslut Skånings, Valle och Vilske domsaga benämnas Skarabygdens domsaga.

För att bereda ökat antal platser för ungdomsfängelse ådömda kvinnor har å egendomen Lannaskede i Lannaskede socken inrättats en ungdomsanstalt.

För omhändertagande av vissa utlänningar har i anslutning till rannsakningshäktet i Kalmar anordnats en koloni å egendomen Ödevata i Vissefjärda socken.

Utrikesdepartementet.

Den 16 januari 1943 har i Köpenhamn undertecknats ett protokoll angående det svensk-danska varuutbytet under första halvåret 1943.

Den 5 februari 1943 har i Rom undertecknats en handelsöverenskommelse med den italiensk-albanska tullunionen.

Den 27 februari 1943 har i Stockholm undertecknats ett protokoll med Slovakien angående varuutbyte.

Den 10 mars 1943 har i Stockholm undertecknats ett avtal med Finland angående handräckning i skatteärenden. Avtalet har den 7 maj 1943 av Kungl. Maj:t ratificerats.

Den 5 maj 1943 har i Stockholm undertecknats ett protokoll med Rumänien angående handelsförbindelserna.

Den 22 juni 1943 har i Stockholm undertecknats ett protokoll angående det svensk-danska varuutbytet under andra halvåret 1943.

Den 31 juli 1943 har i Stockholm undertecknats ett protokoll angående det svensk-finska varuutbytet under tiden 1 juli—31 december 1943.

Genom ministeriella noter, växlade med Finland i Helsingfors den 10 september 1943, har överenskommelse träffats angående befrielse för Torne och Muonio gränsälvars flottningsförening från erläggande av viss i art. IV av laxfiskekonventionen den 10 maj 1927 stadgad avgift.

Den 30 oktober 1943 har i Stockholm undertecknats ett protokoll angående vissa svensk-finska betalningsförhållanden.

Försvarsdepartementet.

Rörande åtgärder av beskaffenhet att böra omnämnas i denna berättelse hänvisas till behandlingen i 1944 års statsverksproposition av de frågor, som beröra anslagen till försvarsväsendet.

Socialdepartementet.

Kungl. Maj:t har under tiden från och med den 1 december 1942 till och med den 30 november 1943 förordnat:

att ordningsstadgan för rikets städer samt stadsplanelagens, byggnadsstadgans, hälsovårdsstadgans och brandstadgans föreskrifter rörande stad skola gälla inom Ramundeboda socken, inom visst område invid Perstorps municipalsamhälle, inom visst område vid Anderstorps järnvägsstation, inom Mullhyttans samhälle, inom visst område invid Tumba municipalsamhälle samt inom visst område invid Forserums municipalsamhälle;

att ordningsstadgan för rikets städer samt stadsplanelagens, byggnadsstadgans och brandstadgans föreskrifter rörande stad skola gälla inom området för Spånga järnvägsstation i Solhems municipalsamhälle;

att ordningsstadgan för rikets städer samt hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad skola gälla inom viss del av Svegs köping, inom Bromölla köping, inom Norrahammars köping samt inom Åseda köping; samt

att hälsovårdsstadgans föreskrifter rörande stad skola gälla inom del av Olofströms köping samt inom vissa områden invid Boxholms municipalsamhälle.

Under år 1943 intill utgången av oktober månad ha vid samtliga offentliga arbetsförmedlingsorgan anmälts 974,104 lediga platser samt förmedlats 772,560 arbetsanställningar.

Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden har under året kännetecknats av en fortsatt god sysselsättningsnivå för flertalet näringsgrenar. Arbetslösheten, som redan under år 1942 varit osedvanligt låg, sjönk ytterligare under första halvåret 1943 och uppnådde en bottennivå i augusti månad. Härefter har en viss ökning av arbetslöshetssiffrorna kunnat förmärkas, delvis sammanhängande med andra förhållanden än den sedvanliga säsongnedgången under höstmånaderna.

Inom vissa näringsområden, företrädesvis skogsbruket, rådde under första halvåret 1943 en betydande brist på arbetskraft, som nödvändiggjorde att särskilda åtgärder vidtogos. Bland annat måste tjänsteplikt för män, födda år 1923, tillgripas.

Svårigheterna att skaffa erforderlig arbetskraft till jordbruket voro ej så stora år 1943 som föregående år. Vårarbetena kunde på grund av gynnsam väderlek påbörjas tidigare än vanligt och slutföras i beräknad utsträckning. För skördearbetet ställde sig liksom förut om åren frivillig arbetskraft till förfogande, icke minst skolungdom.

På de industriella områdena har sysselsättningen varit synnerligen god vid gruvorna samt vid skeppsvarven, järnbruken och mekaniska verkstadsindustrien. Inom varvsindustrien har dock en viss råvarubrist varit kännbar. Vid sågverk, pappersmassefabriker och pappersbruk var arbetstillgången däremot väsentligt påverkad av de starkt begränsade exportmöjligheterna, som mot slutet av året medförde en huvudsakligen till vissa delar av Västernorrlands och Värmlands län lokalt begränsad arbetslöshet.

I syfte att för överföring till andra arbetsområden friställa arbetskraft, sysselsatt i byggnads- och anläggningsverksamhet, samt att förhindra att skogs- och jordbruksarbetare togo anställning i sådan verksamhet utfärdades år 1942 vissa föreskrifter angående arbetsförmedlingstvång m. m. Dessa bestämmelser ersattes från och med den 1 augusti 1943 av en lagstiftning om tillståndstvång för byggnadsarbete. Denna lagstiftning åsyftar att åstadkomma en begränsning av byggnads- och anläggningsverksamheten inom en ram, som bestämmes av tillgången på arbetskraft och material samt förändringarna i det allmänna ekonomiska läget. Sedan tillgången på arbetskraft under höstmånaderna 1943 väsentligt förbättrats har vid tillståndsprövningen huvudvikten lagts på att möjliggöra en ändamålsenlig fördelning av den i vissa hänseenden knappa tillgången på byggnadsmaterial.

En återhämtning har skett inom byggnadsproduktionen, vilken kort efter krigsutbrottet drabbades av en svår kris. För att övervinna denna, som redan under år 1941 resulterade i en markerad bostadsbrist inom städer och stadsliknande samhällen, vidtogos 1941 och — framförallt — 1942 statliga åtgärder, ägnade att stödja bostadsproduktionen. Dessa ha visat sig tjäna sitt syfte och nettotillskottet av lägenheter inom tätorterna — vilket år 1941 uppgick till blott omkring 11,000 — kan för 1943 beräknas uppgå till närmare 32,000, motsvarande drygt tre fjärdedelar av 1939 års tillskott. Ehuru bostadsförsörjningsläget härigenom icke förbättrats kan någon mera märkbar försämring av detsamma dock icke sägas ha skett under det gångna året.

Statens stöd åt bostadsbyggandet har — utom i fråga om pensionärshem — långivningens form. Genom utlämnande av tertiärlån i förmånsrättsläget ungefär 70 till 90 (i vissa fall 95) procent av fastighetsvärdet — vilka lån förräntas och återbetalas enligt en bestämd plan — erhåller byggnadsföretagaren en möjlighet att på betryggande villkor anskaffa en del av fastighetskapitalet. Härutöver kunna s. k. tilläggslån utgå, vilka, avsedda att möj-

liggöra en bostadsproduktion med anknytning till förkrigshyran, ha en ren subventionskaraktär. Vidare utlämnas särskilda lån för byggande av bostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer.

Från statens byggnadslånebyrå, som omhänderhar långivningen, har meddelats, att under tiden januari—november 1943 tertiärlån preliminärt beviljats med tillhopa omkring 71,5 miljoner kronor. Härav hänför sig ett belopp om nära 58 miljoner kronor till hyresbostäder. Tilläggslån knutna till tertiärlånegivningen ha under samma tid preliminärt beviljats med i runt tal 21,5 miljoner kronor. Byggnadslånebyrån har under det gångna året vidare beviljat bostadsanskaffningslån åt mindre bemedlade, barnrika familjer med ett sammanlagt belopp av drygt 29 miljoner kronor ävensom härtill hörande tilläggslån med ungefär 5,4 miljoner kronor. För de barnrika familjerna ha genom dessa åtgärder tillskapats 2,240 lägenheter, varav 1,570 utgöra egnahem. Slutligen har byrån tillstyrkt ansökningar om statsbidrag för uppförande av pensionärshem till ett sammanlagt belopp av nära 5,3 miljoner kronor, avseende 1,526 lägenheter.

De för bostadsproduktionen starkast begränsande faktorerna — bristen på arbetskraft och material — ha föranlett vidtagande av vissa åtgärder, ägnade att effektivt tillvarataga de knappa reala resurserna. Genom införande av lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete har tillskapats en möjlighet att reglera bl. a. byggnadsföretagens placering i tiden, varigenom för folkförsörjningen besvärande konkurrenssituationer i fråga om arbetskraft kunna undvikas. Staten har härigenom vidare fått en möjlighet att utgallra sådana byggnadsföretag, där den beräknade åtgången av material måste anses vara för stor.

Arbetslöshetsförsäkringen. Under år 1943 ha tillhopa 29 erkända arbetslöshetskassor varit i verksamhet med sammanlagt omkring 672,000 medlemmar. Efter förslag av socialstyrelsen ha ett par ändringar av mindre räckvidd genomförts i lagstiftningen rörande den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen.

Skyddshemsvården. Statens skol- och yrkeshem Vemyra har utbyggts, varigenom möjlighet beretts att överbelägga skolhemmet med 14 elever. Vidare har Göteborgs diakonissällskap enligt tilläggsavtal mellan sällskapet och Kungl. Maj:t och kronan verkställt ombyggnadsarbeten vid Härsjögårdens hemskola, varigenom platsantalet därstädes ökats med sex. Under tiden 1 januari—31 oktober 1943 ha omkring 520 ärenden rörande intagning av barn i skyddshem handlagts av skyddshemsinspektören, varav omkring 80 fall hänvisats till andra vårdformer än skyddshem.

Inom den organiserade alkoholistvården voro vid början av år 1943 femton allmänna och två enskilda alkoholistanstalter i verksamhet, sedan en ny erkänd alkoholistanstalt, Vårnäshemmet, i december månad 1942 påbörjat sin verksamhet. Under år 1943 har sistnämnda anstalt utbyggts och rymmer nu 35 vårdplatser. Under året har Frälsningsarméns alkoholistanstalt Kurön, som tidigare drivits som enskild alkoholistanstalt, erkänts som allmän

sådan anstalt. Sedan den vid centralfängelset i Växjö drivna slutna alkoholistanstalten för kvinnor under året helt upphört, voro den 1 november 1943 femton allmänna och en enskild alkoholistanstalt i verksamhet. Sammanlagda vårdplatsantalet var vid 1943 års början 968 och den 1 november 1943 1,021, varav 51 för kvinnor. Under tiden 1 januari—31 oktober 1943 ha, efter anvisning om vårdplats i varje särskilt fall av socialstyrelsen, å samtliga alkoholistanstalter intagits tillhopa 971 personer — varav 726 tvångsintagna — och utskrivits 765 personer. Den 1 november 1943 voro sammanlagt 1,670 personer inskrivna på alkoholistanstalterna, det största antal som någonsin förekommit; härav bestred statsverket vårdkostnaden för 670. Av de inskrivna voro 916 närvarande på anstalterna, medan 754 voro frånvarande på grund av försökspermission eller av annan anledning.

Socialstyrelsen har under tiden 1 januari—31 oktober 1943 meddelat 221 beslut i ärenden angående kvarhållande på allmän alkoholistanstalt jämlikt 37 § alkoholistlagen av farliga och straffriförklarade alkoholister samt recidivister, i 196 fall om överflyttning till annan alkoholistanstalt — varav i 77 fall från öppen till sluten anstalt — och i 58 fall om direkt intagning å någon av anstalterna å Svartsjö, i Karlstad eller å Haknäs.

Länsnykterhetsnämnderna ha fortsatt sin verksamhet efter samma linjer som föregående år. Det alltmer försämrade nykterhetstillståndet har emellertid medfört, att länsnykterhetsnämndernas verksamhet fått större omfattning.

Utlänningskontrollen. Under tiden 1 januari—31 oktober 1943 utgjorde sammanlagda antalet behandlade ansökningsärenden 82,246, medan motsvarande antal för samma tid föregående år utgjorde 52,277.

Omkring den 1 oktober 1942 uppehöllo sig cirka 44,000 utlänningar i riket, varav omkring 20,000 utgjordes av finska barn, som på grund av krigsförhållandena vistades i Sverige. Sedan nämnda tidpunkt har vårt land mottagit betydande kadrer flyktingar. Från Norge har sålunda tillströmningen av flyktingar varit stor, särskilt under tiden fram till våren 1943. Från och med slutet av augusti 1943 ha talrika flyktingar från Danmark sökt sig till Sverige. Även från de baltiska staterna ha betydande grupper flyktingar hitkommit. Antalet härvarande utlänningar i medio av november 1943 kan uppskattas till cirka 58,000, varav 12,000 finska barn.

Från och med den 1 oktober 1943 hava inrättats Överums, Ullångers, Nederkalix södra och Nederkalix norra provinsialläkardistrikt.

Inrättande av nya lasarettsläkartjänster har av Kungl. Maj:t medgivits vid lasarettet i Linköping (å J. G. Westmans barnbördshus såsom specialavdelning för obstetrik), vid lasarettet i Östersund (å barnavdelningen), vid lasarettet i Sollefteå (å röntgenavdelningen), vid lasarettet i Falun (för vård av sjuka barn) samt vid lasarettet i Nyköping (röntgenläkare med tjänstgöringsskyldighet även å lasarettet i Flen och Kullbergska lasarettet i Katrineholm).

Sjukstugan i Nässjö har förändrats till lasarett.

Med hänsyn till den rådande tandläkarbristen och den därav föranledda

svårigheten att besätta distriktstandläkartjänsterna hava utfärdats *dels* lag den 30 juni 1943 (Sv. förf.-saml. nr 467) om viss begränsning av legitimation som tandläkare, *dels ock* kungörelse den 29 juli 1943 (Sv. förf.-saml. nr 645) om stipendier för blivande distriktstandläkare m. fl.

Beslut har fattats om inrättande av ett filialapotek i Alfredshem.

Det tidigare beslutade filialapoteket i Arbrå har avsynats och öppnats för allmänheten.

Beslut har vidare meddelats om inrättande av ett sjukhusapotek.

Medicinalstyrelsen har medgivit inrättande av läkemedelsförråd å ytterligare 3 platser.

Genom beslut den 16 april 1943 har Kungl. Maj:t medgivit, att föreståndare för apoteksinrättning, vid vilken farmacevtisk medhjälpare icke finnes anställd, må på vissa villkor vara frånvarande från apoteksinrättningen. Rätt att på enahanda villkor vara frånvarande från apoteksinrättning, då den hålles stängd, tillkommer jämväl vederbörande jourhavande å apoteksinrättning där nattjänsten delas mellan föreståndaren och ett farmacevtiskt biträde, även om annan apoteksinrättning ej finnes på orten.

Vidare må med vissa undantag på varje å apoteksinrättning mellan klockan 21 och 7 verkställd expedition uttagas en extra avgift av 50 öre (natt-expeditionsavgift).

Medicinalstyrelsen har låtit utarbeta en läkemedelsförteckning, avsedd att befrämja sparsamhet vid läkares förskrivning av läkemedel. Förteckningen kommer att tillställas samtliga läkare i riket med en anmodan att vid val av läkemedel noga beakta att prisbilliga läkemedel komma till användning, särskilt då de skola bekostas av allmänna medel.

Kommunikationsdepartementet.

De fasta postanstalterna hava under år 1943 ökats i antal med 41 till 4,257. — Antalet postgirokonton har under året ökats från omkring 147,700 till omkring 161,000, vari dock ej inräknats konton, som öppnats för försvarsväsendets krigskassor m. fl.

Postbefordran med dagflygmaskin har även under år 1943 obehindrat ägt rum å linjerna Malmö—Köpenhamn—Berlin, Stockholm—Berlin och Stockholm—Åbo—Helsingfors. Med kortare avbrott har även flygförbindelsen Stockholm—Skottland kunnat uppehållas, varvid den utgående posten huvudsakligen befordrats med svenska flygmaskiner.

Postutväxlingen med De Socialistiska Rådsrepublikernas Union, som varit helt inställd alltsedan utbrottet av det tysk-ryska kriget den 22 juni 1941, har från 1943 års ingång åter varit i gång om ock i begränsad omfattning. Däremot har postutväxlingen med Albanien och Italien varit inställd alltsedan den 14 september 1943.

Den regelbundna färjetrafiken mellan Trelleborg och Sassnitz har varit inställd sedan den 27 april 1943. Posten till och över Tyskland har därför sedan nämnda dag sänts via Danmark.

Till statens intressekontor voro vid 1943 års utgång anslutna omkring 86,000 kontoinnehavare, varav cirka 43,500 befattningshavare och f. d. befattningshavare i statens tjänst eller i intressekontorshänseende med dem likställda.

Rikskabeln Örebro—Mjölby bar under år 1943 färdigställts. — Helautomatisk drift har införts vid stationerna inom Eskilstuna-, Borlänge- och Kumla-områdena. — Antalet telefonstationer, central-, växel- och fristående samtalsstationer, har under år 1943 ökats från omkring 7,150 till omkring 7,300. — Antalet telefonapparater har under år 1943 ökats från omkring 1,014,000 till omkring 1,075,000 eller med omkring 60,000. — Direkt radiotelegrafförbindelse har under år 1943 öppnats med Ungern. — Antalet radiolicenser har under år 1943 ökats från omkring 1,630,000 till omkring 1,700,000.

Enligt statsmakternas beslut har staten förvärvat dels de normalspåriga järnvägarna Malmö—Simrishamn, Malmö—Trelleborg—Rydsgård och Vellinge—Skanör—Falsterbo, dels de smalspåriga järnvägarna Karlshamn—Vislanda—Bolmen, Hönshylte—Kvarnamåla och Östra Blekinge järnväg, vilka därvid införlivats med statens järnvägar, och dels samtliga aktier i Svenska rederi aktiebolaget Öresund.

Linjen Hälsingborg—Hässleholm och Gävle—Dala järnvägsbandel mellan Gävle och Falun ha öppnats för elektrisk drift och å sträckan Östersund—Storlien påbörjades elektrifieringsarbeten den 1 juli 1943. Kumla—Yxhults järnväg har öppnats för persontrafik till Kvarntorp.

Den nya kraftstationen i Trollhättan, Hojumstationen, har fullbordats, och anläggningen invigdes den 25 september 1943. Även Torpshammars kraftstation har blivit färdig och tagits i drift den 19 juli 1943. Arbetena med de nya kraftstationerna vid Midskogsforsen och Leringsforsen hava fortskridit planenligt.

Arbetena för genomförandet av regleringen av Holmsjön och Leringen i Gimåns vattendrag hava i stort sett avslutats, och regleringen har tagits i drift i samband med igångsättningen av Torpshammars kraftstation. Påbyggnaden av Suorvadammarna för möjliggörande av ökad dämningshöjd hava likaledes i stort sett avslutats. — Distributionsanläggningarna vid statens kraftverk hava förstärkts. Sålunda har den nya 220 kV linjen Stadsforsen—Torpshammar—Ljusdal färdigställts och tagits i drift i början av juni 1943. På sträckan Ljusdal—Hallsberg har arbetet pågått i rask takt. Järnvägselektrifieringen med kraft från statens kraftverk har utökats med bansträckan Gävle—Storvik.

Under år 1943 har behovet av elektrisk kraft undergått en kraftig stegring. Vattentillgången har i genomsnitt varit ungefär normal, något rikligare under det första halvåret och något knappare under det senare. Tack vare det samarbete mellan de statliga, kommunala och enskilda kraftföretagen, som etablerats under kriget genom förmedling av den centrala driftledningen, har det varit möjligt att på bästa sätt utnyttja landets samlade krafttillgång. På grund av den goda tillgången på vattenkraft har behovet av kompletteringskraft, som måste alstras med kol i ångkraftstationer, varit relativt lågt, och bränsleförbrukningen för kraftalstring har därför blivit mycket måttlig till sin storlek. De tidigare införda bestämmelserna om reglering av kolförbrukningen för elektrisk kraftproduktion och om begränsning av elektrisk ånggenerering hava gällt under hela året.

De nyanlagda vägar, som år 1943 färdigställts under väg- och vattenbyggnadsstyrelsens centrala uppsikt och vilka utförts med statsbidrag, uppgå till en sammanlagd längd av 267 km. Kostnaden härför uppgår till 9,5 miljoner kronor. Omläggningar och förbättringar av landsbygdens vägar hava under året färdigställts till en längd av 302 km och för en sammanlagd kostnad av 16,4 miljoner kronor. De permanenta och halvpermanenta beläggningarna hava ökats med 62 km till 4,389 km.

398 i arbetsplaner ingående broförslag hava granskats och godkänts. Arbetsritningar hava godkänts för sammanlagt 114 broföretag. Därjämte har entreprenör godkänts för 54 broarbeten för en entreprenadsumma av tillhopa 2,9 miljoner kronor.

Antalet pågående respektive fullbordade hamn- och farledsarbeten, vatten- och avloppsledningsanläggningar samt oljelagringsanläggningar, vilka utförts genom väg- och vattenbyggnadsstyrelsens försorg eller dess kontroll, utgör 113 respektive 39.

Under året hava anläggningsarbeten för nya civila flygplatser fortgått, varjämte vissa befintliga flygplatser utvidgats och förbättrats. — Sundsvall/Härnösands flygplats har färdigställts. — Två svåra olyckor hava drabbat den civila luftfarten i och med flygplanen »Gladans» och »Gripens» haverier.

Bland större byggnadsarbeten, som handhafts av byggnadsstyrelsen och fullbordats under år 1943, må nämnas: skyddsrumsbyggnad för svenska beskickningen i Berlin, nybyggnad för flygvapnets myndigheter, laboratoriebyggnad för gjuteriteknik vid tekniska högskolan och bränsleteknisk försöksstation för ingenjörsvetenskapsakademien, nybyggnader för länsstyrelsen i Halmstad, Sidsjöns sjukhus i Sundsvall och Bulltofta flygstation, förråds- och verkstadsbyggnader för postverket i Ulvsunda, bostadshus för postverket i Krylbo, posthusbyggnad i Råda, telefonstationsbyggnader i Lund, Lidingö villastad och Roslags-Näsby, överdragsstation för telegrafverket i Ämme, tillbyggnader för länsstyrelserna i Göteborg och Nyköping, ombyggnad av universitetsbiblioteket i Uppsala och dövstumskolan i Växjö samt inredande av nya lokaler för överståthållarämbetet. — Av tidigare igångsatta

byggnadsarbeten hava under år 1943 pågått bland andra: nybyggnader för gymnastiska centralinstitutet och veterinärmedicinska anstalten i Stockholm, maskin- och redskapsprovningsanstalter vid lantbrukshögskolan i Uppsala samt ombyggnad av posthuset i Malmö. — Under året hava bland andra följande byggnadsarbeten påbörjats: tillbyggnad till marinens ämbetsbyggnad, nybyggnader för bangårdspostkontor i Stockholm och bujatrisk-obstetrisk institution vid veterinärhögskolan, nytt lantmäterikontor i Nyköping, nybyggnad för länsstyrelsen i Linköping, höghastighetstunnel vid flygtekniska försöksanstalten i Ulvsunda, bostadshus vid lantbrukshögskolan i Uppsala, telefonstationsbyggnader i Kristianstad, Hässelby och Lännersta, posthus i Karlskrona, om- och tillbyggnad av länsresidenset i Vänersborg och av folkskolan i Lappträsk.

Bland större utredningsarbeten, som under år 1943 pågått inom byggnadsstyrelsen, märkas utredningar rörande: nybyggnad för arméförvaltningen samt administrations- och biblioteksbyggnad m. m. för Karolinska institutet, nybyggnader för träforskningsinstitutet, statens reproduktionsanstalt, krigsarkivet, statens skogsförsöksanstalt, betonglaboratorium vid statens provningsanstalt, institutionen för farmakologi och medicinsk kemi vid universitetet i Uppsala, lantmäterikontoret i Örebro, länsstyrelsen i Linköping, nya posthus i Växjö och Östersund, tillbyggnad av marinens ämbetsbyggnad, till- och ombyggnad av Kungl. biblioteket, tandläkarinstitutet, landsstatshusen i Göteborg, Uppsala, Växjö, Kalmar och Jönköping samt Västerås domkapitelshus ävensom lokalfrågor för Högsta domstolen och Svea hovrätt, för de nyinrättade vägförvaltningarna och för den utökade taxeringsorganisationen. Styrelsen har dessutom igångsatt utredningar i samråd med investeringsutredningen samt slutfört arbetet med statens kontorsmöbelserie.

Finansdepartementet.

Redogörelser för förhållanden av betydelse att böra införas i denna berättelse ha lämnats vid anmälan av finansplanen, för flera huvudtitlar gemensamma frågor samt anslagen under sjunde huvudtiteln i 1944 års statsverksproposition, till vilka redogörelser hänvisas.

Ecklesiastikdepartementet.

Löneregleringar hava under år 1943 fastställts för omkring 70 pastorat.

Liksom under de närmast föregående åren hava ett stort antal beslut fattats angående den framtida dispositionen av klockarfastigheter.

Statens historiska museum har efter samlingarnas uppställande i museets nya lokaler öppnats för allmänheten.

Tandläkarinstitutets omorganisation har påbörjats.

Avvecklingen av högre lärarinneseminariet har slutförts med utgången av läsåret 1942/43. Bestämmelser ha utfärdats angående provisorisk omorgani-

sation av statens skolkökseminarium. Statens normalskola har inrättats och reglemente för denna utfärdats.

Samrealskolor äro upprättade i Ängby och Enskede.

Högre folkskolorna i Båstad, Sollentuna, Töreboda och Överkalix hava efter ombildning erkänts såsom kommunala mellanskolor.

Kjellbergska kommunala flickskolan i Göteborg och flickskolelinjen vid Karlstads högre elementarläroverk för flickor hava erkänts såsom kommunala flickskolor från och med den 1 juli 1943.

I Luleå och Skellefteå hava upprättats nya tekniska gymnasier.

Kungl. Maj:ts beslutanderätt i fråga om studielån från allmänna studielånefonden har i huvudsak delegerats till studielånenämnden och generalpoststyrelsen.

En särskild överstyrelse för yrkesutbildning har inrättats.

Högre folkskolor hava erkänts i Kisa och Högsby och en av Stockholms läns landsting beslutad verkstadsskola, som är avsedd att förläggas till Häggvik i Sollentuna socken, har erkänts såsom central verkstadsskola.

Liksom under 1942 har i fråga om beviljande av byggnadstillstånd och statsbidrag till byggnader för folkskoleväsendet tillämpats mycket stark restriktivitet.

Jordbruksdepartementet.

Årets skörderesultat synes vad höstsäden beträffar kunna betecknas såsom omkring medelmåttigt. Vårsäden har med undantag av kornet, som givit medelmåttig skörd, lämnat en skörd, som kan betecknas såsom ej obetydligt under medelmåttig. Skördeutfallet blev för potatis och rotfrukter något över men för hö åtskilligt under medelmåttigt. Köksväxterna ha i allmänhet lämnat god skörd. Fruktskörden torde kunna betecknas såsom ej obetydligt under medelmåttig, men fruktens utveckling har i regel varit tillfredsställande. Liksom under föregående år ha statsmakterna med ett flertal åtgärder ingripit reglerande i prisbildningen för jordbrukets produkter.

Knappheten på motorbränsle och fiskredskap ävensom den i synnerhet på västkusten allvarliga minfaran ha vållat stora olägenheter för fiskerinäringen. Havsfisket, som helhet betraktat, har dock under årets tre första månader givit betydligt bättre fångster än under motsvarande tid föregående år. Under den övriga delen av året har havsfisket, med undantag av sillfisket på västkusten, med hänsyn till rådande förhållanden i allmänhet givit ett någorlunda tillfredsställande fångstutbyte. Sötvattensfisket har givit ett medelgott resultat. Bristen på finmaskiga nät har emellertid på sina håll verkat hämmande på fångsterna. Fiskpriserna ha reglerats genom statligt ingripande.

Kapitalskulden till egnahemslånefonden och till arbetarsmåbrukslånefonden utgjorde den 1 juli 1943 254,2 miljoner respektive 38,2 miljoner kronor. Arbetarsmåbruksstatslån ha under år 1943 beviljats 49 kommuner.

Sedan berättelsen till 1943 års riksdag avgavs har för bildande av nya eller utvidgande av förut befintliga kronoparker inköp avslutats beträffande 690,17 hektar mark för en köpeskilling av 399,531 kronor.

Statens forskningskommitté för lantmannabyggnader och jordbrukets upplysningsnämnd ha under året inrättats.

Ny organisation för statens veterinärbakteriologiska anstalt gäller från och med den 1 januari 1944. Anstalten benämnes numera statens veterinärmedicinska anstalt.

Handelsdepartementet.

Kungl. Maj:t har den 15 oktober 1943 uppdragit åt kommerskollegium att verkställa en statistisk undersökning rörande industriens kapitalinvesteringar i egna anläggningar under år 1943 samt planerade dylika investeringar under år 1944, beräknade att genomföras oberoende av ett vapenstillestånd, ävensom rörande uppskattad reserv av investeringar för åren 1944—1945, avsedda att igångsättas under förutsättning av en gynnsam fredskonjunktur. — Kungl. Maj:t har den 30 juni 1943 efter förslag av kommerskollegium utfärdat kungörelse angående bostäder m. m. å fartyg för ombord anställda. — Kommerskollegium har den 29 mars 1943 utfärdat kungörelse om paravanutrustning för handelsfartyg. Kollegium har vidare den 30 juni 1943 utfärdat kungörelse rörande viss särskild utrustning av fartyg vid krig eller krigsfara ävensom kungörelse om ändring i vissa delar av byggnadsreglementet samt kungörelse angående ändring av kungörelsen med närmare föreskrifter rörande särskilda säkerhetsåtgärder vid nyttjande av fartyg vid krig eller krigsfara. Sedan Kungl. Maj:t anvisat medel för anskaffning av radioapparater, avsedda att försäljas för användning i livbåtar, har kollegium den 20 november 1943 utfärdat kungörelse i ämnet.

Ett nytt tjänstefartyg, avsett för södra lotsdistriktet, har under år 1943 färdigställts och levererats till lotsverket. — I och med öppnandet av farleden mellan Ellös- och Havstensfjordarna för trafik ha de därstädes under åren 1942 och 1943 uppförda sjutton nya fyrarna jämte ett antal fasadbelysta kummel och tavlor trätt i funktion. Fyren Gåshällan har övertagits av lotsverket och i samband därmed ombyggts. Även fyren Simpnäsklubb har ombyggts, varvid den gamla fyrbyggnaden ersatts med ett nytt, 16,5 meter högt fyrtorn av betong. Arbetet med automatisering av lotsverkets större angörnings- och kustfyrar har fortgått. Sålunda har på fyrarna Högbonden, Draghällan, Storjungfrun och Häradskär fotogenglödljuset ersatts med dalénljus.

Det geologiska kartarbetet har under år 1943 kunnat bedrivas endast i inskränkt omfattning. Den under året nyrekognoscerade arealen uppgår till sammanlagt 354 kvadratkilometer. Den under år 1942 påbörjade översiktskarteringen av Kopparbergs län har fortsatts. Arbete för en motsvarande berggrundskartering har bedrivits i länets sydvästra del. Inom

Storsjöbygden i Jämtlands län ha utförts förberedande rekognosceringar för en jordartskarta. De malmgeologiska arbetena i övre Norrland ha fortgått planmässigt. Den under år 1942 påbörjade underjordsundersökningen av Lindsköldsmalmen inom Kuorbevarefältet i Västerbottens län pågick intill den 15 augusti 1943, då fyndigheten uppläts till legodrift genom Bolidens gruvaktiebolag. Borrningar ha utförts på fyndigheten Rudtjebäcken och förberedelser vidtagits för dess undersökning genom arbeten under jord. Uti Rävlidmyrgruvan har malmförningens karaktär och utsträckning närmare bestämts genom ortdrivning och diamantborrningar. Inom Norrbottens län har arbetet främst varit inriktat på uppspårandet av klyftorten till de sedan några år kända manganmalmblocken i Jokkmokks socken, vilket arbete så till vida lett till framgång som ett område med malm av den sökta typen påträffats. — Borrningen efter salt och olja vid Höllviken i Skåne har under år 1943 lett till påvisandet av en tillgång av vatten med så betydande salthalt att möjlighet för dess industriella tillgodogörande kan föreligga. Med hänsyn till de svårigheter, som mött för en effektiv fortsättning av borrhålet, ävensom till behovet av vidare kännedom om det salthaltiga vattnets utbredning i berggrunden avbröts borrningen på 1,416 meters djup, varefter nytt borrhål upptogs på cirka 3 kilometers avstånd från det första. — Undersökningar över alunskiffer, avseende att skaffa en fullständigare kännedom om karaktären och storleken av denna råvarutillgång, ha pågått i Närke och Östergötland samt på Öland. — Agrikulturgeologiska undersökningar ha utförts inom Skaraborgs län. — Under året har Sveriges geologiska undersökning av trycket utgivit de geologiska kartbladen Lidköping och Horndal med beskrivningar, jordartskarta över Västerbottens län i skalan 1: 300,000 med beskrivning samt sju avhandlingar och uppsatser tillhörande Årsboksserien.

Patent- och registreringsverket har under tiden 1 januari —31 oktober 1943 beviljat 2,718 patent ävensom registrerat 1,039 varumärken, 34 mönster och modeller samt 939 bolag med ett sammanlagt tecknat aktiekapital av 47,6 miljoner kronor.

I en vid denna berättelse som Bil. A fogad sammanställning ha upptagits de bidrag av lotterimedel, som beviljats under år 1943.

Folkhushållningsdepartementet.

Redogörelse för åtgärder av betydelse att böra införas i denna berättelse har lämnats vid behandlingen i 1944 års statsverksproposition av de frågor, som beröra anslagen till folkhushållningsdepartementet, till vilken redogörelse hänvisas.

Kommittéer och sakkunniga samt centrala krisorgan.

I. Kommittéer och sakkunniga.

Justitiedepartementet.[1]

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *1939 års utlänningssakkunniga* (1941: I 21; 1942: I 15; 1943: I 14).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1939 (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1939):
Gärde, N., f. d. justitieråd, led. av I kamm., *ordförande;*
Friggeråker, J., lantbrukare, led. av II kamm.;
Bergquist, Th., statsråd, led. av I kamm.;
Gezelius, L. E. B., advokat, led. av II kamm.;
Vougt, A. G. F., redaktör, led. av II kamm.;
Engzell, G., utrikesråd.

Beträffande riktlinjerna för de sakkunnigas uppdrag, se 1940: Ju 28.

Det av de sakkunniga påbörjade utredningsarbetet har ansetts icke kunna fullföljas från de utgångspunkter, som angåvos vid deras tillkallande. Med anledning härav har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 april 1943, i samband med tillkallande av nya sakkunniga för att verkställa översyn av gällande utlänningslag (se I Ju: 24), förklarat det åt 1939 års sakkunniga givna uppdraget hava förfallit.

2. *Sakkunniga för utredning av frågan om skydd för anförtrodd egendom* (1943: I 22).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 september 1942 för att inom departementet verkställa utredning av frågan om skydd för anförtrodd egendom (se Post- och Inrikes tidn. den 14 september 1942):
Walin, G., statssekreterare, *ordförande;*
Åström, A. M., bankombudsman;
Salmonson, S., advokat.

Beträffande direktiven för de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Ju 22.

De sakkunniga ha den 13 april 1943 avgivit betänkande med förslag till lag om redovisningsmedel m. m. (Statens off. utredn. 1943: 24).

Uppdraget är därmed slutfört.

[1] Arbetsredogörelser för år 1943 angående lagberedningen och processlagberedningen äro, för att bringas till riksdagens kännedom, bilagda det till årets statsverksproposition fogade statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden.

I Ju: 3 3. *Utredning angående lagstiftning rörande åtgärder i syfte att förhindra spekulation i vattenkraft* (1943: I 23).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1942 för att inom departementet verkställa utredning av frågan om lagstiftning rörande åtgärder i syfte att hindra spekulation i vattenkraft (se Post- och Inrikes tidn. den 5 november 1942):

Walin, G., statssekreterare, *ordförande;*
Rignell, N., revisionssekreterare (avliden den 13 februari 1943);
Rusck, Å., driftdirektör;
Upmark, E., civilingenjör, sekreterare i Svenska vattenkraftföreningen.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Ju 23.

De sakkunniga ha den 27 februari 1943 avgivit betänkande med förslag till lag om ändring i vissa delar av vattenlagen och lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen (Statens off. utredn. 1943: 14).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Sakkunnig för översyn av hovrätternas arbetsordningar.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 februari 1943:

Petrén, V. E. V., f. d. hovrättsråd.

Sekreterare:

Petri, B. A. W., hovrättsfiskal.

Direktiven för sakkunniguppdraget framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid:

Den av 1942 års riksdag godkända omorganisationen av domsagoförvaltningen, vilken är avsedd att träda i tillämpning den 1 juli 1943, berör i många hänseenden även hovrätterna. I anledning av denna reform måste hovrätternas arbetsordningar revideras i ganska avsevärd omfattning.

De tre äldsta hovrätternas arbetsordningar ha utfärdats år 1923 och den för hovrätten för Övre Norrland år 1936 i samband med hovrättens inrättande. Samtliga ha efter sin tillkomst undergått ändringar. Sålunda ha 1923 års arbetsordningar ändrats vid omkring femton tillfällen och dessa ändringar ha delvis varit av ganska genomgripande karaktär.

En allmän översyn av hovrätternas arbetsordningar synes påkallad och torde lämpligen böra ske i samband med den revision, som föranledes av domsagoreformen. Härvid bör bland annat övervägas, huruvida ej vissa, i arbetsordningarna nu förekommande föreskrifter om befattningshavares åliggande m. m. lämpligen böra överflyttas till särskilda instruktioner, utfärdade av hovrätterna.

Den sakkunnige har den 9 juni 1943 avgivit promemoria med förslag till nya arbetsordningar för rikets hovrätter (Justitiedepartementets promemorior 1943: 1).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

5. *Sakkunniga för samråd med byggnadsstyrelsen vid utredning angående lokaler för Högsta domstolen, Nedre justitierevisionen och Svea hovrätt* (1941: I 9; 1942: I 5; 1943: I 4).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 23 maj 1935 och den 5 december 1941:
Ekeberg, B., president;
Gärde, N., f. d. justitieråd, led. av I kamm.;
Vult von Steyern, N., justitieråd;
Hesselgren, O., häradshövding (t. o. m. den 30 september 1943).

Sedan förutvarande revisionssekreteraren Hesselgren utnämnts och förordnats att vara häradshövding och hans förordnande som Nedre justitierevisionens ordförande förty upphört, har Kungl. Maj:t genom beslut den 1 oktober 1943 entledigat Hesselgren från ifrågavarande sakkunniguppdrag och i hans ställe såsom sakkunnig utsett
Wijnbladh, C. M. E., revisionssekreterare, Nedre justitierevisionens ordförande.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1937: Ju 7 och 1942: I Ju 5.

Under år 1943 ha vissa inom byggnadsstyrelsen utarbetade förslag varit föremål för övervägande.

6. *Sakkunniga för utredning rörande åtgärder för att förhindra förorening av vatten och luft samt rörande rätt att utnyttja underjordiska vattentillgångar* (1941: I 10; 1942: I 6; 1943: I 5).

Enligt departementschefens beslut den 23 december 1939 skall den del av de sakkunnigas utredningsuppdrag som icke slutförts, nämligen frågan om lagstiftning beträffande förorening av luften, tills vidare vila.

7. *Sakkunniga för kodifiering av gällande rätt på kyrkolagstiftningens område* (1941: I 11; 1942: I 7; 1943: I 6).

Enligt beslut den 23 december 1939 av departementschefen skall utredningen vila tills vidare.

8. *Straffrättskommittén* (1941: I 12; 1942: I 8; 1943: I 7).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 18 juni 1937 och den 11 oktober 1940 (se Post- och Inrikes tidn. den 3 juli 1937 och den 19 oktober 1940):
Ekeberg, B., president, *ordförande;*
Wetter, F., professor;
Bergendal, R., professor;
Strahl, I., revisionssekreterare, byråchef för lagärenden;
Beckman, N., hovrättsråd, tillika *sekreterare.*

I Ju: 8 Jämlikt bemyndigandet den 11 oktober 1940 utsedda sakkunniga att på kallelse av ordföranden deltaga i överläggningar med kommittén:
Hallgren, E. S., underståthållare;
Lech, J. C. H., rådman;
Lindqvist, A. A., riksgäldsfullmäktig, led. av II kamm.;
Persson, K. G., landsfogde;
Stjernstedt, C. M. V., friherre, advokat;
Werner, O. E., hemmansägare, led. av II kamm.;
Linnér, S. N., f. d. landshövding, led. av I kamm. (fr. o. m. den 3 december 1943).

Lokal: Östra riddarhusflygeln; tel. 10 54 85.

Beträffande riktlinjerna för kommitténs uppdrag, se 1938: Ju 18 och 1941: I Ju 12.

Upprättade utkast till ny lydelse av strafflagens 7—13, 19, 24 och 25 kapitel ha ytterligare genomgåtts vid plenarsammanträden den 1, 2 och 3 mars samt den 5, 6 och 7 april 1943. Till den sålunda överarbetade lagtexten ha författats allmän motivering och beträffande vissa kapitel specialmotivering. Lagtext och motiv beräknas kunna framläggas under år 1944 i ett betänkande med förslag till ny lagstiftning om brott mot staten och allmänheten.

9. *1938 års patentutredning* (1941: I 14; 1942: I 9; 1943: I 8).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1938 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 juni 1938):
Hjertén, K. H. R., f. d. generaldirektör.

Sekreterare:
von Zweigbergk, Å., byråchef.

Hjertén och von Zweigbergk hava tillika utsetts att från svensk sida deltaga i överläggningar mellan representanter för Sverige, Danmark, Finland och Norge i syfte att i väsentliga delar uppnå likformighet i patentlagstiftningens huvudgrunder.

Att på kallelse av utredningsmannen deltaga i överläggningar med honom i frågor, som röra utredningen, hava den 11 september 1941 utsetts, likaledes enligt ovannämnda bemyndigande:
Bergling, N., civilingenjör;
Brahmer, H., överingenjör;
Dahl, G., civilingenjör;
Eriksson, K. E., direktör;
Hasselrot, A., direktör.

Lokal: Patent- och registreringsverket; tel. Patentverket.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1939: Ju 24.

Det nordiska samarbetet på patentlagstiftningens område har icke kunnat föras vidare under år 1943. Även den svenska patentutredningens interna arbete har under året legat nere med undantag av att utredningsmannen ytterligare övervägt olika med ny patentlagstiftning sammanhängande spörs-

mål, bl. a. i anslutning till inkomna yttranden över patentutredningens betänkande den 30 december 1942 med förslag till lag om ändring i vissa delar av förordningen den 16 maj 1884 angående patent. **I Ju: 10**

10. *Strafflagberedningen* (1941: I 15; 1942: I 10; 1943: I 9).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 6 oktober 1938 och den 31 december 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 oktober 1938 och den 12 januari 1943):
Schlyter, K., president, led. av I kamm., *ordförande;*
Bergendal, R., professor;
Göransson, H., överdirektör;
Eriksson, G. A., häradshövding;
Heuman, M., borgmästare.

Sakkunniga, tillkallade jämlikt bemyndigandet den 31 december 1942 för att på kallelse av ordföranden deltaga i överläggningar med beredningen:
Stenberg, S., överläkare;
Lindberg, H., advokat (t. o. m. den 20 september 1943);
Agge, I., professor;
Rosén, Göta, barnavårdsinspektris;
Thurén, G., kronohäktesföreståndare;
Larsson, B., överkonstapel.

Sekreterare:
Lindberg, T., t. f. notarie (fr. o. m. den 1 februari 1943).

Lokal: Östra riddarhusflygeln; tel. 10 54 23.

Beträffande beredningens uppdrag, se 1939: Ju 25 och 1943: I Ju 9.

I enlighet med departementschefens uttalanden i anförande till statsrådsprotokollet den 31 december 1942 har beredningen under år 1943 *dels* verkställt vissa förberedande undersökningar till belysning av de problem som föreligga i fråga om straffsystemet, straffverkställigheten och anstaltsväsendet samt det inbördes sammanhanget mellan dem, *dels ock* efter bemyndigande av departementschefen till behandling upptagit frågan om reformer av straffverkställigheten inom det bestående straffsystemets ram. För sistnämnda ändamål har beredningen i olika sammansättning besökt flertalet svenska fångvårdsanstalter ävensom ett antal anstalter inom angränsande vårdområden. Representanter för beredningen hava även företagit en studieresa till finska fångvårdsanstalter.

Plenarsammanträden med beredningens ledamöter och sakkunniga hava hållits den 8 mars, den 22—23 maj samt den 22, 23 och 25 oktober 1943. Under veckan den 30 augusti—den 4 september hava beredningens ledamöter sammanträtt i Ängelholm.

Beredningen har utarbetat ett fullständigt utkast till lag om verkställighet av straffarbete och fängelse, så ock av förvaring och internering i säkerhetsanstalt. Utarbetandet av förslag till vissa följdförfattningar samt av motiv

1 Ju: 10 pågår inom beredningen. Betänkande om verkställighet av frihetsstraff m. m. beräknas kunna avlämnas under första halvåret 1944.

Jämlikt Kungl. Maj:ts förordnande den 9 oktober 1942 skall 1942 års skyddshemsutredning samråda med beredningen vid den på skyddshemsberedningen ankommande utredningen av frågan om åstadkommande av utvidgad samverkan mellan å ena sidan de organ, vilka handhava verkställigheten av tvångsuppfostran, och å andra sidan de för skyddsuppfostran avsedda verkställighetsorganen. För detta ändamål hava skyddshemsutredningen och beredningen hållit två gemensamma sammanträden, varjämte beredningen besökt statens uppfostringsanstalt å Bona samt vissa skyddshem. Utan avbidan å resultatet av den åt skyddshemsutredningen i samråd med beredningen anförtrodda utredningen har beredningen i skrivelser till cheferna för justitie- och socialdepartementen den 30 augusti 1943, under antagande att såsom ett led i föranstaltningarna för den nya villkorligdomslagens ikraftträdande åtgärder vidtagas för att sätta skyddshemsorganisationen i stånd att mottaga den ökade tillströmning av elever, som kan väntas inträda, hemställt att utredning måtte igångsättas angående Bonaanstaltens snara övertagande för fångvårdsändamål.

På grund av remiss har beredningen den 31 augusti 1943 avgivit yttrande över vissa av ungdomsfängelsenämnden i dess berättelse för år 1940 gjorda uttalanden.

11. *Auktorrättskommittén* (1941: I 16; 1942: I 11; 1943: I 10).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 oktober 1938 (se Post- och Inrikes tidn. den 12 november 1938)

dels såsom sakkunniga:

Ekeberg, B., president, *ordförande;*

Eberstein, G., professor;

dels ock såsom representanter för olika intressen, som beröras av utredningen:

Hemming-Sjöberg, A., advokat, förutvarande ordförande i Sveriges författareförening och i Filmförfattareföreningen för Sverige;

Atterberg, K., sekreterare i Musikaliska akademien, vice ordförande i Föreningen svenska tonsättares internationella musikbyrå, Stim u. p. a.;

Dehlgren, S. F., chefredaktör;

Ahlberg, A., fil. d:r, föreståndare för Brunnsviks folkhögskola;

Grape, A., fil. d:r, överbibliotekarie vid Uppsala universitetsbibliotek;

Dymling, C. A., fil. lic., verkst. direktör i Aktiebolaget svensk filmindustri (t. o. m. den 5 oktober 1943);

Flodin, H., advokat, juridisk rådgivare åt Skandinaviska grammophonaktiebolaget m. fl. företag;

Hugo, Y., fil. kand., verkst. direktör i Aktiebolaget Radiotjänst (fr. o. m. den 5 oktober 1943);

Lemon, C. G., direktör, förutvarande ordförande i Svenska musikerförbundet;

Lindberg, E., vice-professor, sekreterare i Akademien för de fria konsterna; I Ju: 12
Nordenfalk, J., f. d. revisionssekreterare, verkst. direktör i Aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner (fr. o. m. den 5 oktober 1943);
Siljeström, G., häradshövding, ordförande i styrelsen för Aktiebolaget svensk filmindustri, led. av I kamm.;
von Konow, U., advokat, ombudsman i Sveriges författareförening och i Föreningen svenska tonsättares internationella musikbyrå, Stim u. p. a.
Sekreterare:
Zetterberg, H., hovrättsråd, ledamot av lagberedningen.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1939: Ju 26.

Kommitténs arbete har under år 1943, liksom tidigare, på grund av tidsförhållandena kunnat bedrivas endast i begränsad omfattning.

En tillämnad konferens i Stockholm, till vilken delegerade från Danmark och Finland inbjudits, hade utsatts att taga sin början den 3 september 1943. På grund av de politiska förhållandena i Danmark kunde emellertid de danska delegerade icke infinna sig och konferensen blev till följd härav uppskjuten tills vidare.

Något sammanträde med intresserepresentanterna har icke hållits under år 1943.

Efter att hava deltagit i förberedande arbeten på en omorganisation av Föreningen svenska tonsättares internationella musikbyrå, Stim u. p. a., avgav kommittén den 15 juni 1943, på grund av remiss, yttrande till Kungl. Maj:t i denna fråga.

12. *Sakkunniga för utredning rörande tillämpningen av 1937 års lagstiftning om allmänna handlingars offentlighet* (1941: I 18; 1942: I 12; 1943: I 11).

Enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 mars 1939 (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1939) tillkallades fem sakkunniga att inom departementet verkställa utredning rörande tillämpningen av 1937 års lagstiftning om allmänna handlingars offentlighet. Sedan departementschefen den 30 december 1941 förordnat att utredningen skulle vila tills vidare och dess återupptagande bero av departementschefens bestämmande samt de tillkallade sakkunniga senare, efter därom gjorda ansökningar, entledigats, har departementschefen den 3 december 1943 förordnat, att utredningen skulle återupptagas, samt såsom nya sakkunniga för ifrågavarande utredning tillkallat:
Gärde, N., f. d. justitieråd, led. av I kamm., *ordförande;*
Beckman, K. E. redaktionschef;
Casparsson, R., pressombudsman;
Hagström, B., borgmästare;
Håstad, E. W., docent, led. av II kamm.

Lokal: Justitiedepartementet.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1940: Ju 25.

De sakkunniga ha påbörjat utredningsarbetet.

I Ju: 13 13. *Sakkunnig för utredning angående möjlighet för konkursbo att avsluta av konkursgäldenär påbörjat byggnadsföretag* (1941: I 19; 1942: I 13; 1943: I 12).

Enligt beslut av departementschefen den 23 december 1939 skall utredningen vila tills vidare.

14. *Ungdomsvårdskommittén* (1941: I 20; 1942: I 14; 1943: I 13).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 9 juni 1939, den 12 december 1941 och den 19 juni 1942 för att *dels* verkställa utredning rörande åtgärder för bekämpande av ungdomsbrottsligheten och till utredning jämväl upptaga frågan om de missförhållanden som förefinnas inom det offentliga nöjeslivet och om botemedlen däremot, *dels ock* utreda frågan om åtgärder för en förbättrad ungdomsvård i enlighet med vad riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 juni 1942, nr 327, hemställt (se Post- och Inrikes tidn. den 8 augusti 1939 och den 3 juli 1942):

Wangson, O. R., fattigvårdsdirektör, *ordförande;*
Hässelberg, A., folkskolinspektör;
Ronner, G., redaktör, sekreterare i Arbetarnes bildningsförbund;
Råberg, E., major, direktör i Svenska gymnastik- och idrottsföreningarnas riksförbund;
Dahnberg, E., redaktör;
Elfving, G., redaktör, ordförande i Nordens godtemplares ungdomsförbund;
Berggren, A., byråchef (fr. o. m. den 1 februari 1943).

Jämlikt bemyndigande den 12 december 1941 och den 19 juni 1942 tillkallade att på kallelse av ordföranden deltaga i överläggningar med kommittén:

Alm, Ulla, redaktör;
Beckman, Sigrid, advokat;
Cedergren, C. A. H., generalsekreterare;
Rosén, Göta, barnavårdsinspektris;
Stenberg, S. O., docent, överläkare (t. o. m. den 1 februari 1943);
Eriksson, G. T., skyddshemsinspektör;
Sehlstedt, O., redaktör;
Hartmann, L., fil. lic., ordförande i folkpartiets ungdomsförbund;
Holmstedt, I., jur. kand., ombudsman i ungsvenskarnas riksförbund;
Eliasson, L., sekreterare i svenska landsbygdens ungdomsförbund;
Jonsson, G., leg. läkare (fr. o. m. den 1 februari 1943);
Inghe, G., med. lic. (fr. o. m. den 10 augusti 1943);
Kälvesten, Anna-Lisa, fil. kand. (fr. o. m. den 10 augusti 1943).

Sekreterare:

Hector, H., assessor;
Eriksson, G. T. (t. o. m. den 1 februari 1943);
von Hofsten, Birgitta, fru (fr. o. m. den 16 april 1943).

Lokal: Östra riddarhusflygeln; tel. 20 71 14 och 20 71 41.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1940: Ju 27 och 1943: I Ju 13. **I Ju: 15**

Kommittén har under år 1943 intill den 1 december hållit plenisammanträde den 15 och 16 mars. I detta sammanträde deltogo de personer, som vid sagda tid voro utsedda att på kallelse av ordföranden deltaga i kommitténs överläggningar. Till fullföljande av kommittéarbetet ha kommittéledamöterna och de med kommittén adjungerade sakkunniga samt sekreterarna under året varit verksamma i olika delegationer.

Kommitténs och delegationernas arbete har i stort sett koncentrerats på följande uppgifter, nämligen organiserandet av psykisk hälso- och sjukvård för barn och ungdom (rådgivning i uppfostringsfrågor), anordnandet av stöd åt ungdom som flyttar från hemorten, stärkandet av ungdomens ekonomiska ansvarskänsla, vidtagandet av åtgärder för sanering av nöjeslivet och alkoholsederna ävensom vidtagandet av stödåtgärder för ungdomsorganisationerna (jämte införandet å skolschemat av handledning i föreningsverksamhet), åtgärder för ett tillgodoseende av ungdomens behov av sund förströelse och lämplig fritidssysselsättning samt åtgärder för hemlivets förbättrande. I och för ett riktigt bedömande av de frågor, varmed kommittén sysslat, ha rundfrågningar anordnats samt vissa statistiska undersökningar påbörjats eller slutförts. Sålunda har kommittén anordnat en socialstatistisk undersökning rörande barnavårdsnämndernas klientel av vanartade barn och asocial ungdom, påbörjat en undersökning rörande ungdomens sexualvanor, verkställt en undersökning rörade ungdomens bostadsförhållanden och utfört en bearbetning av genom Brevskolan och I. O. G. T. införskaffat statistiskt material rörande ungdomens nöjesliv m. m.

Kommittén har till Kungl. Maj:t avgivit infordrade utlåtanden, nämligen den 19 mars 1943 över en av svenska sparbanksföreningens styrelse gjord hemställan om åtgärder till befrämjande av ungdomens fostran till sparsamhet och ekonomisk ansvarskänsla och den 5 juni 1943 i anledning av de besvär Borås arbetarekommuns fastighetsförening u. p. a. anfört över resolutioner av länsstyrelsen i Älvsborgs län i fråga om tillstånd att anordna danstillställningar. Den 9 november ingav kommittén till Kungl. Maj:t skriftlig hemställan om uppdrag åt statens nämnd för samlingslokaler att beakta frågan om tillgodoseendet av ungdomens behov av lokaler för fritidssysselsättning utom föreningssammankomsternas ram.

Kommittén beräknas komma att i början av år 1944 avlämna betänkande angående psykisk hälso- och sjukvård för barn och ungdom med därtill hörande statistisk utredning. Särskilda betänkanden rörande stödåtgärder för ungdomsorganisationerna samt åtgärder för sanering av nöjeslivet och alkoholsederna beräknas även kunna avlämnas under första halvåret 1944.

15. *Fastighetsbildningssakkunniga* (1941: I 22; 1942: I 16; 1943: I 15).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1939 (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1939):

Malmberg, H., generaldirektör, *ordförande;*

I Ju: 15 Andersson, J. A., småbrukare, led. av II kamm.;
Berg, N. R., godsägare, ryttmästare;
Jonsson, C. A. D., lantbrukare, led. av II kamm.;
Näslund, P. J., hemmansägare, led. av I kamm.;
Odencrants, J. O., häradshövding;
Palm, G., byråchef;
Quensel, S. G. L., hovrättsråd, tillika *sekreterare.*

Lokal: Lantmäteristyrelsen; tel. 10 09 03.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1940: Ju 29.

Under år 1943 ha de sakkunniga hållit 4 plenisammanträden, varjämte ordföranden samt ledamöterna Palm och Quensel bildat ett arbetsutskott och samarbetat större delen av året.

De sakkunniga, som tidigare planerat att successivt avge förslag till ändringar i spridda delar av hela fastighetslagstiftningen för landet, ha funnit lämpligast att partiella reformer ske så, att särskilda fastighetsbildningsinstitut mer allsidigt revideras i ett sammanhang. I anledning härav har arbetet under året koncentrerats på den mest använda jorddelningsformen, avstyckningen, ävensom det därmed nära förbundna institutet sammanläggning av fastigheter. Förslag till nya lagregler om dessa båda institut ha utarbetats och torde komma att framläggas i början av år 1944. Parallellt härmed har bedrivits översyn av bestämmelserna om fastighetsregistreringen. Av de mest centrala partierna av utredningsuppdraget återstå härefter revision av reglerna om laga skifte samt frågan om ändringar i organisatoriskt hänseende.

Gemensamt med lantmäteristyrelsen ha de sakkunniga den 19 mars 1943 avgivit yttrande till riksdagens jordbruksutskott över en motion angående utredning om de norrländska ägostyckningsinnehavarnas levnadsförhållanden och försörjningsbetingelser, varjämte de sakkunniga till chefen för jordbruksdepartementet den 19 augusti 1943 avgivit utlåtande med anledning av en framställning om åtgärder för ordnande av småbrukens betesfrågor.

16. *Revision av lagstiftningen om kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag* (1941: I 23; 1942: I 17; 1943: I 16).

Tillkallade den 20 september 1943, enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 juni 1939, för att verkställa utredning rörande lämpligheten av de författningsbestämmelser, som för närvarande begränsa kvinnors behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag:
Romberg, A. C. T., expeditionschef, *ordförande;*
Olsson, C. P., led. av II kamm.;
Rydh-Munck af Rosenschöld, Hanna, fil. d:r, led. av II kamm.;
Svenonius, Anna-Märta, ämneslärarinna.

Sekreterare:
Söderblom, Anna Lisa, fil. kand.

Lokal: Storkyrkobrinken 2; tel. Kanslihuset 665.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1940: Ju 30.

Konstituerande sammanträde har hållits, varvid utredningsarbetet planlagts. Utredningen beräknas bliva slutförd under första halvåret 1944. **I Ju: 20**

17. *Sakkunnig för utredning av vissa flottledsfrågors behandling* (1941: I 24; 1942: I 18; 1943: I 17).

Enligt beslut den 23 december 1939 av departementschefen skall utredningen vila tills vidare.

18. *Sakkunnig för en förberedande utredning om det allmännas skyldighet att svara för skada, som uppkommit genom fel eller försummelse av tjänsteman* (1941: I 25; 1942: I 19; 1943: I 18).

Enligt beslut den 23 december 1939 av departementschefen skall utredningen vila tills vidare.

19. *Sakkunniga för kodifiering av ärvdabalken* (1942: I 20; 1943: I 19).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1941 för att biträda med arbetet på ett sammanförande till en eller flera större enheter av det flertal lagar, som bruka sammanföras under beteckningen nya ärvdabalken (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1941):
Ekeberg, B., president, *ordförande;*
Walin, G., statssekreterare.

Lokal: Justitiedepartementet; tel. Kanslihuset 643.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I Ju 20.

Arbetet med författandet av motiv till utkast till föräldrabalk har fortsatt. Genom medicinalstyrelsens försorg ha utarbetats vissa redogörelser för blodprovsundersökning m. m. Utkast till ett flertal följdförfattningar ha upprättats.

20. *Fortsatt utredning angående revision av strafflagen för krigsmakten* (1942: I 21; 1943: I 20).

Tillkallad den 30 oktober 1941 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 maj 1936:
Regner, N., hovrättsråd, byråchef för lagärenden.

Utredningen har med visst avbrott pågått under år 1943.

Den 22 december 1943 erhöll departementschefen Kungl. Maj:ts bemyndigande att utse högst sju personer att på kallelse av den förut tillkallade utredningsmannen deltaga i överläggningar med honom angående revision av strafflagen för krigsmakten. Tillkallade jämlikt detta bemyndigande:
Gezelius, L. E. B., advokat, led. av II kamm.;
Lundström, B., ombudsman;

I Ju: 20 Montelius, S. C. G., kommendörkapten av 1. graden;
Thunborg, F., direktör;
Wetter, F., professor, krigsdomare;
Wilhelmsson, E. A., rådman, vice krigsdomare;
Öberg, S. E., överste.

Departementschefen anförde till statsrådsprotokollet vid meddelandet av sistnämnda bemyndigande, att den gällande strafflagen för krigsmakten av den 23 oktober 1914 otvivelaktigt redan vid sin tillkomst varit behäftad med åtskilliga brister såväl i sakligt som i formellt hänseende samt att vid granskning inom lagrådet år 1914 av det dit remitterade förslaget i flera avseenden framställts anmärkningar, vilka i stort sett syntes äga giltighet även beträffande de nuvarande bestämmelserna. Vidare erinrade departementschefen att riksdagen i skrivelser till Kungl. Maj:t åren 1922 och 1932 hemställt om revision av lagstiftningen samt år 1940 anhållit om utredning rörande förhållandet i vissa hänseenden mellan tillämpningsområdet för allmänna strafflagen och strafflagen för krigsmakten. Sedan departementschefen omnämnt att sakkunniga för utredning i ämnet tillkallats år 1922, 1925, 1935 och 1936, att 1922 års sakkunniga år 1923 avgivit betänkande med förslag angående vissa ändringar i lagstiftningen (Statens off. utredn. 1923: 78), att 1935 års sakkunniga den 30 september 1935 avlämnat ett betänkande rörande grundlinjerna för en revision av strafflagen för krigsmakten (Justitiedepartementets promemorior 1936: 1) men att de övriga utredningarna avbrutits, redogjorde departementschefen för innebörden av 1923 års betänkande och de direktiv som lämnats 1925 års sakkunniga. Härefter anförde departementschefen följande.

Den fortsatta utredningen under åren 1935—1939 utmärkes framför allt av strävandet att begränsa omfattningen av en ny strafflag för krigsmakten. I de sakkunnigas betänkande rörande riktlinjerna för en revision av lagstiftningen angåvo de såsom utgångspunkt för revisionen, att en reviderad strafflag för krigsmakten ej skulle givas större räckvidd eller innefatta flera eller större avvikelser från allmän lag än som oundgängligen krävdes med hänsyn till lagens ändamål, skyddet av krigsmaktens effektivitet. I detta hänseende företogs en jämförande granskning av de utländska militärstrafflagarna, framför allt den schweiziska lagen av år 1927. De sakkunniga uttalade att det med hänsyn till den korta tid som stått dem till buds icke varit möjligt att i fråga om samtliga brottsgrupper verkställa den synnerligen ingående undersökning som erfordrades för prövning i varje särskilt fall av särbestämmelsers behövlighet. De sakkunniga hade därför begränsat utredningen i denna del till de viktigaste grupperna, nämligen dels brott mot krigslydnaden, däri inräknade misshandel och ärekränkning mot överordnad ävensom uppror och upplopp, dels missbruk av förmanskap och dels rymning. Denna utredning rörande krigslagstiftningens centrala delar ansågs dock möjliggöra vissa slutsatser med giltighet även för den fortsatta utredningen. I fråga om innehållet i en ny strafflag för krigsmakten torde huvudpunkterna i betänkandet kunna angivas sålunda: Antalet av de särbestämmelser som krigsmaktens

ändamål krävde vore väsentligt mindre än den gällande lagens vidlyftighet gåve intryck av; i denna funnes åtskilliga stadganden som icke kunde anses sakligt motiverade. Bestämmelserna i fjärde delen av lagen om befälhavares disciplinära myndighet borde — i den mån de icke sammanfördes med övriga stadganden om rättegången i militära mål till en för domstolsmål och disciplinmål gemensam processlag — upptagas i en särskild författning om disciplinmål. Även en del andra stadganden, som enbart av processuella skäl upptagits i lagen, borde uteslutas ur denna. Minskningen av krigslagstiftningens omfattning krävde förnyad undersökning av den av 1922 års sakkunniga behandlade frågan, huruvida icke de erforderliga särbestämmelserna kunde inarbetas i den allmänna strafflagen. Vid en kodifikation av de militära straffbestämmelserna måste dessa grupperas på ett mera rationellt och överskådligt sätt än i den nuvarande lagen skett. Stadgandena om brotten i krig borde sammanföras med de för fredstid avsedda. De nu i lagen förekommande brottsbeskrivningarna kunde i regel icke utan jämkning användas, bl. a. måste tillses att brottsbeskrivningarna i sig själva vore klara och icke för sin tolkning beroende av den terminologi som nyttjades i ofta ändrade tjänstgöringsreglementen. En väsentlig humanisering av krigslagstiftningen vore uppenbarligen erforderlig; det viktigaste vore att tillse att minimistraffen ej sattes för höga. Antalet straffskärpningsgrunder borde avsevärt reduceras. Krigslagstiftningens natur av undantagslagstiftning medförde att dess tillämpning borde vara begränsad till personer, vilka tillhörde krigsmakten eller av vilka denna i första hand vore beroende för fullföljande av sina uppgifter. I fråga om lagstiftningens allmänna del borde särskild uppmärksamhet ägnas åt straffarterna. Här förelåge sådana frågor som beträffande avskaffande av den stränga arresten, användandet av dödsstraff såsom strafform i krigstid, den utsträckning i vilken avsättning och suspension borde förekomma samt utvidgad tillämpning av den villkorliga domen. — Såsom resultat av den nu ifrågavarande utredningen föreligga, jämte principbetänkandet, preliminära utkast till lagtext beträffande de centrala brottsgrupper som, enligt vad förut nämnts, varit föremål för en mera ingående undersökning.

Vid beslutet år 1941 om reformarbetets återupptagande förklarade departementschefen att utredningen skulle fullföljas på grundval av tidigare utarbetade riktlinjer och lagutkast. Tillika skulle beaktas såväl de erfarenheter, som efter stormaktskrigets utbrott kunde vinnas rörande tillämpning och utveckling av den militära strafflagstiftningen i krigförande och icke krigförande länder, som ock det pågående utredningsarbetet för revision av allmänna strafflagens speciella del i den mån detta kunde återverka på innehållet i strafflagen för krigsmakten.

Efter att ha omnämnt vissa till Kungl. Maj:t under senare år inkomna framställningar av intresse för utredningen, bland annat från Sveriges socialdemokratiska ungdomsförbund, yttrade departementschefen, att reformeringen av strafflagen för krigsmakten enligt hans mening vore en synnerligen trängande uppgift samt att det år 1941 återupptagna arbetet därpå fördenskull borde fullföljas utan dröjsmål.

21. *Stadsplaneutredningen 1942* (1942: I 22; 1943: I 21).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 november 1941 för att verkställa utredning av frågan om regionplanelagstiftning och en översyn av gällande lagstiftning för byggnadsverksamheten jämte vad därmed äger samband (se Post- och Inrikes tidn. den 20 december 1941)

dels såsom utredningsmän:

Elliot, K., statssekreterare, *ordförande;*
Malmberg, H., generaldirektör;
Wetterling, G. M. W., stadsarkitekt;
Aurén, N. E. J., kansliråd;

dels ock att deltaga i överläggningar med utredningsmännen:

Ahlmark, S. A., advokat, ombudsman i Sveriges fastighetsägareförbund;
Andersson, E. V., byggmästare;
Bergvall, L., arkitekt;
Bernhard, H. B., civilingenjör;
Glimstedt, N. R., fastighetsdirektör;
Hast, N. B., civilingenjör, tekn. d:r;
Hedqvist, P. G., professor;
Häggbom, S., länsarkitekt;
Janzon, K. A., brandingenjör (fr. o. m. den 5 mars 1943);
Lindström, S. A., arkitekt;
Lundquist, S. V., civilingenjör;
Mattsson, V. J., hemmansägare, led. av II kamm.;
Møller, T., arkitekt;
Rydberg, J. A., byråingenjör, tekn. d:r (fr. o. m. den 5 mars 1943);
Södergren, J. R. A., vägdirektör;
Sörensen, K., länsarkitekt;
Wåhlin, P. F., bankdirektör;
Öberg, Th., f. d. drätseldirektör.

Sekreterare:

Nordenstam, A., hovrättsassessor.

Lokal: Riddarhuskajen 1; tel. 20 64 44 (ordföranden) och 10 16 58 (sekreteraren).

Beträffande direktiven för utredningen, se 1942: I Ju 22.

Under år 1943 intill den 30 november ha 52 sammanträden hållits.

Den 17 juni 1943 avgav utredningen betänkande med förslag till vissa ändringar i byggnadsstadgan (Statens off. utredn. 1943: 30).

Utredningen har efter samråd med 1942 års vägsakkunniga utarbetat förslag till lag om ändring i vissa delar av stadsplanelagen, ingående i nämnda sakkunnigas den 27 januari 1943 dagtecknade betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. (Statens off. utredn. 1943: 1). Vidare har utredningen den 14 september 1943 avgivit av Kungl. Maj:t infordrat utlåtande angående vissa ändringar i bestämmelserna rörande tomtägares skyldighet att ersätta stad värdet av gatumark.

Arbetet med utformandet av en regionplanelagstiftning och verkställandet av en allmän översyn av byggnadslagstiftningen har fortgått. I Ju: 24

Utredningsuppdraget beräknas bliva slutfört under senare delen av år 1944.

22. *Sakkunnig för utredning angående statlig kontroll över organisationer, som avse att nyttiggöra auktorrättigheter* (1943: I 24).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1942 för att inom departementet, i samråd med auktorrättskommittén, verkställa utredning angående statlig kontroll över organisationer, som avse att nyttiggöra auktorrättigheter (se Post- och Inrikes tidn. den 2 november 1942):
Nordenfalk, J., f. d. revisionssekreterare.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Ju 24.

Enligt departementschefens beslut den 20 december 1943 skall utredningen vila i avbidan på vunna erfarenheter av den i juni 1943 beslutade omorganisationen av Föreningen svenska tonsättares internationella musikbyrå, Stim u. p. a.

23. *Utredning rörande frågan om fångvårdspersonalens utbildning och rekrytering* (1943: I 25).

Sedan första lagutskottet vid 1942 års riksdag i sitt utlåtande nr 61 i anledning av vissa motioner upptagit frågan om fångvårdspersonalens utbildning och rekrytering och därvid uttalat, att det syntes önskvärt att nämnda fråga bleve föremål för utredning, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 6 november 1942 åt fångvårdsstyrelsen att verkställa utredning av nämnda fråga samt bemyndigade därjämte chefen för justitiedepartementet att tillkalla särskilda, med pedagogisk och social verksamhet förtrogna sakkunniga ävensom övrig expertis, som kunde finnas behövlig för utredningens verkställande.

Tillkallade med stöd av förenämnda bemyndigande för att såsom särskilda sakkunniga biträda fångvårdsstyrelsen:
Norinder, Y. H. T., folkskolinspektör;
André, Märta, med. kand., föreståndare för socialinstitutets sociala praktiska kurs.

Fångvårdsstyrelsen har under år 1943 hållit 3 sammanträden, vid vilka de sakkunniga närvarit. Förslag angående fångvårdspersonalens utbildning och rekrytering torde komma att avgivas i början av år 1944.

24. *1943 års utlänningssakkunniga.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1943 för att verkställa en översyn av gällande utlänningslag och vad därmed äger samband (se Post- och Inrikes tidn. den 29 april 1943):
Dahlman, G., justitieråd, *ordförande;*
Casparsson, R., pressombudsman;

I Ju: 24 Engzell, G., utrikesråd;
Holmbäck, Å., professor, led. av I kamm.;
Schmidt, C., t. f. byråchef.
Sekreterare:
Lindencrona, G., t. f. andre kanslisekreterare.
Lokal: Justitiedepartementet; tel. Kanslihuset 600 (sekreteraren).

Direktiven för utredningen framgå av t. f. departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Denne yttrade därvid:

Den nu gällande utlänningslagen av år 1937, vars giltighetstid ursprungligen bestämdes till fem år, erhöll genom lag den 18 juli 1942 förlängd giltighet under ytterligare tre år eller således t. o. m. 1945 års utgång.

I samband med prolongeringen vidtogos vissa ändringar i lagen, huvudsakligen beträffande förpassnings- och ansvarsbestämmelserna. I övrigt har lagen icke undergått någon ändring. De skärpningar av utlänningskontrollen, som blivit erforderliga till följd av omvälvningarna på det utrikespolitiska området, ha av Kungl. Maj:t genomförts i administrativ ordning med stöd av fullmaktsbestämmelsen i lagens 54 §. Genom sådana föreskrifter, de första utfärdade i september 1939, har utlänningskontrollen anpassats efter tidslägets krav.

Fråga om revision av utlänningslagstiftningen väcktes redan vid 1939 års lagtima riksdag genom motioner i båda kamrarna. Som skäl för ändringsyrkandena åberopades huvudsakligen synpunkter av befolkningspolitisk och social natur. I skrivelse den 13 maj 1939 anhöll riksdagen i anledning av motionerna, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning angående de ändrade anordningar för utlänningsärendenas behandling och utlänningskontrollen samt de ändringar i utlänningslagen, som gjorda erfarenheter under lagens tillämpning visat vara påkallade. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 juni 1939 tillkallade chefen för justitiedepartementet sakkunniga för att verkställa dylik utredning. Det av de sakkunniga påbörjade utredningsarbetet avbröts emellertid till följd av de förhållanden som uppstodo genom krigsutbrottet.

I skrivelse den 19 september 1941 anmodade chefen för justitiedepartementet socialstyrelsen, chefen för försvarsstaben och samtliga länsstyrelser att avgiva yttrande, huruvida med hänsyn till erfarenheterna under lagstiftningens giltighetstid ändringar erfordrades i utlänningslagen eller författningar som ägde samband därmed. Departementschefen anförde i skrivelsen, att rådande förhållanden syntes utgöra skäl mot att företaga en mera genomgripande lagrevision, som avsåge att åstadkomma en utlänningslagstiftning av varaktig karaktär, men att det syntes önskvärt att de jämkningar företoges, som vore påkallade. I flera av de med anledning av skrivelsen inkomna yttrandena uttalades samma uppfattning. Det framhölls sålunda, att en revision av lagstiftningen ur de synpunkter som lågo till grund för 1939 års riksdagsskrivelse icke under rådande förhållanden torde kunna ifrågakomma och att överhuvud taget en mera genomgripande lagrevision med hänsyn till

tidsomständigheterna svårligen kunde ske. Beträffande utlänningsärendenas handläggning framställdes emellertid av chefen för försvarsstaben yrkande rörande organisationsförändringar med syfte att inordna utlänningskontrollen under en central polismyndighets ledning. I övrigt framkommo i yttrandena förslag till lagändringar allenast beträffande de förut nämnda spörsmålen om förpassnings- och ansvarsbestämmelserna. Dessa senare förslag beaktades i Kungl. Maj:ts proposition (nr 303) till 1942 års riksdag. Sedan propositionen bifallits av riksdagen, utfärdades den 18 juli 1942 lag om ändring i vissa delar av utlänningslagen.

Under behandlingen i första lagutskottet av nämnda proposition uppkom, såsom framgår av utskottets utlåtande (nr 60), fråga om ytterligare ändringar i utlänningslagen. Utskottet erinrade om de i kungörelse den 16 februari 1940 utfärdade bestämmelserna om rätt för socialstyrelsen att i vissa fall förordna, att utlänning skall omhändertagas för att vistas i förläggning eller tagas i förvar, samt anförde härutinnan, att utskottet funnit starka skäl tala för att åtgärder av detta slag, som avsåge inskränkningar i den personliga friheten, utöver vad redan vore förhållandet till sina huvudgrunder bleve reglerade i lag.

Här må ytterligare nämnas att vid innevarande års riksdag (motion i första kammaren nr 182) väckts förslag om sådana ändringar och kompletteringar i utlänningslagen att beslut om utlännings tagande eller kvarhållande i fängsligt förvar icke må meddelas av administrativ myndighet annat än såsom provisorisk åtgärd utan att domstolsförfarande föregått beslutet.

Såsom av det anförda framgår har efter utlänningslagens tillkomst år 1937 vid olika tillfällen och från skilda utgångspunkter framförts önskemål om ändringar i lagen. Att tidpunkten nu icke är lämplig för en genomgripande lagrevision torde vara uppenbart. Under de senast gångna åren ha emellertid åtskilliga betydelsefulla spörsmål på ifrågavarande område uppkommit, vilka synas böra närmare övervägas. Särskild uppmärksamhet förtjäna i detta sammanhang de i riksdagen väckta frågorna om sådana åtgärder mot utlänningar, vilka innebära frihetsberövande i en eller annan form, och om den ordning i vilken ärenden av detta slag böra handläggas, därvid spörsmålet om beredande av tillfälle för utlänningen att utföra sin talan träder i förgrunden. Likaledes bör undersökas i vad mån anordningar kunna vidtagas för att säkerställa, att formerna för förvar icke bliva mera restriktiva än som i varje särskilt fall är påkallat ur säkerhetssynpunkt. Överhuvud taget synes det vara önskvärt att de nu särskilt aktuella spörsmål som röra de politiska flyktingarnas ställning och behandling i vårt land upptagas till omprövning. Även vissa frågor av organisatorisk natur torde böra göras till föremål för undersökning. Den organisation för utlänningsärendenas behandling, som i huvudsak tillkom genom 1937 års lagstiftning, har under de sistförflutna åren utsatts för mycket stora påfrestningar. Även om den visat sig vara i stånd att på ett i stort sett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift med hänsyn såväl till rikets säkerhet som till de härvarande utlänningarnas berättigade intressen, synes det påkallat att det i samband med en översyn av lagstift-

1 Ju: 24 ningen undersökes i vad mån genom centralisering i vissa hänseenden eller på annat sätt förbättringar kunna ernås i organisatoriskt hänseende.

— —

Vissa av de spörsmål som sålunda skulle ankomma på utredningen torde vara av sådan natur att de böra upptagas till särskild behandling, så att eventuella förslag till författningsändringar kunna framläggas utan dröjsmål. Så torde de nämnda frågorna beträffande frihetsberövande åtgärder mot utlänningar fordra skyndsam behandling. I övrigt bör utredningen bedrivas på sådant sätt att de ändringar i gällande bestämmelser som med hänsyn till tidsläget befinnas erforderliga och lämpliga i vart fall kunna genomföras vid den tidpunkt då lagens giltighetstid utgår. Dessutom bör på de sakkunniga ankomma att efter departementschefens bestämmande planlägga åtgärder som kunna bliva erforderliga i händelse av nya växlingar i det utrikespolitiska läget och därav betingade återverkningar på vår utlänningspolitik.

De sakkunniga ha såsom ett led i utredningsarbetet den 1 augusti 1943 avgivit en promemoria angående utlännings omhändertagande i förläggning eller tagande i förvar. Därefter ha de sakkunniga påbörjat utredningen om revision av utlänningslagstiftningen i allmänhet och därvid hållit sju sammanträden.

Utredningsarbetet beräknas bliva slutfört under första halvåret 1944.

25. *Utredning beträffande stängselskyldighet vid järnvägar.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 oktober 1943 för att inom departementet verkställa utredning beträffande stängselskyldighet vid järnvägar och därmed sammanhängande spörsmål:

Bexelius, T. A., hovrättsråd.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Efter att ha omnämnt att riksdagen i skrivelse den 3 juni 1942, nr 302, hemställt om utredning angående statens järnvägars stängselskyldighet, anförde departementschefen:

Varken statens järnvägar eller enskilda järnvägsföretag äro i lag förpliktade att hålla banorna inhägnade, och ej heller har sådan stängselskyldighet ålagts ägarna av den mark som gränsar till banorna. Lagen den 2 juni 1933 om ägofred, som reglerar stängselskyldigheten, avser nämligen icke stängsel utmed järnväg.

För statens järnvägar ha emellertid i administrativ ordning meddelats föreskrifter om hållande av stängsel. Sålunda har Kungl. Maj:t i skrivelse den 18 juni 1926 anbefallt järnvägsstyrelsen att beträffande de järnvägslinjer, vilkas underhåll ankommer på statens järnvägar, tills vidare upprätthålla befintligt stängsel. Sedermera har Kungl. Maj:t i skrivelse den 18 november 1932 förklarat bl. a., att hinder från Kungl. Maj:ts sida icke mötte för borttagande av stängsel utmed statens järnvägar i den omfattning, som av vederbörande

länsstyrelse tillstyrkts, eller därutöver i den mån överenskommelse kunde träffas mellan järnvägsstyrelsen samt vederbörande ägare och brukare av mark. Dylika överenskommelser ha slutits i ganska stort antal. I Ju: 25

I enlighet med sistnämnda skrivelse har järnvägsstyrelsen underlåtit att vidmakthålla stängsel utmed vissa bansträckor. Från jordägarhåll har emellertid den åsikten hävdats, att statens järnvägar hade civilrättslig skyldighet att hålla stängsel, oaktat sådan skyldighet icke stadgats i lag. Vid expropriationer av mark för anläggande av banor skulle nämligen jordägarna ha bibragts den uppfattningen, att statens järnvägar för all framtid skulle hålla banorna inhägnade. Därjämte har från jordägarhåll påpekats, att någon ersättning för den kostnad, som ett framtida underhåll av stängsel skulle komma att medföra för jordägarna, icke medräknats vid expropriationerna.

De enskilda järnvägsföretagen torde i regel vara förpliktade att hålla sina banor inhägnade. Sådan skyldighet har nämligen brukat stadgas i samband med att företagen erhållit koncession för järnvägsdriften.

Frågan om järnvägarnas stängselskyldighet står i nära samband med reglerna om skadestånd för sådana fall, då hemdjur skadats eller dödats i följd av järnvägstrafik. Enligt 6 § lagen den 12 mars 1886 angående ansvarighet för skada i följd av järnvägsdrift är järnvägens innehavare skyldig att betala skadestånd, om nötkreatur eller häst under betesgång skadats eller dödats i följd av järnvägens drift, även om icke järnvägens förvaltning eller betjäning vållat skadan. Dock föreligger ej denna vidsträckta skadeståndsskyldighet i vissa fall, bl. a. om djurets ägare själv föranlett skadan genom underlåtenhet att fullgöra honom jämlikt åtagande eller på annan grund åliggande skyldighet mot järnvägens ägare eller innehavare. Skadeståndsrisken kan alltså överflyttas från järnvägsföretaget genom sådana överenskommelser om stängselunderhåll, som förut berörts. För mindre hemdjur, som skadats eller dödats i följd av järnvägsdrift, är järnvägens innehavare ersättningsskyldig endast om järnvägens förvaltning eller betjäning varit vållande till skadan.

Såsom angivits i det föregående är stängselskyldigheten icke reglerad på samma sätt för statens järnvägar och enskilda järnvägar. Omfattningen av den stängselskyldighet, som åvilar statens järnvägar är ej fullt klar, och de överenskommelser om upphävande av denna skyldighet, som järnvägsstyrelsen träffat med olika markägare, ha fått ett något växlande innehåll.

Ifrågavarande spörsmål synas böra bliva föremål för särskild utredning. Denna bör till en början avse att klarlägga det nuvarande rättsläget. På grundval härav bör därefter övervägas, vilka regler som lämpligen böra gälla på detta område. Utredningen bör avse såväl statens järnvägar som de enskilda järnvägarna och åsyfta att i möjligaste mån undanröja opåkallade olikheter i rättsläget. Om det visar sig lämpligt, må även frågan om stängsel utmed spårvägar upptagas till behandling.

Vid utredningen bör en skälig avvägning eftersträvas mellan trafikföretagens och markägarnas stridiga intressen. Det bör också undersökas, huruvida den tekniska utvecklingen inom trafikväsendet eller de nutida förhållandena

I Ju: 25 på jordbrukets och boskapsskötselns område kunna möjliggöra en lösning av hithörande spörsmål efter nya linjer. I den mån så befinnes påkallat, må även de gällande skadeståndsreglerna på detta område upptagas till omprövning.

Utredningsarbetet har påbörjats.

26. *Dissenterlagskommittén.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1943 för att verkställa utredning rörande ny dissenterlagstiftning och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1943):
Nordenskjöld, H. J., friherre, t. f. president, *ordförande;*
Brilioth, Y., biskop;
Mosesson, G. A., rektor, led. av II kamm.;
Sundqvist, G., sekreterare, led. av II kamm.;
Westin, G., professor.

Sekreterare:
Sahlin, E. C., stiftssekreterare.

Lokal: Domkapitlet, Prästgatan 18 A; tel. 10 38 08 (sekreteraren).

Riktlinjerna för kommitténs uppdrag framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid:

Sedan länge är religionsfrihetens princip allmänt erkänd i vårt land. Lagstiftningen har dock alltjämt på flera punkter ett innehåll, som kan sägas stå i mindre god överensstämmelse med denna princip. Delvis sammanhänger detta förhållande med vissa andra bristfälligheter i den nuvarande lagstiftningen.

Den viktigaste författningen på detta område är Kungl. förordningen den 31 oktober 1873 angående främmande trosbekännare och deras religionsövning, den s. k. dissenterlagen. I 1 § regleras formerna för bildande av församlingar av främmande trossamfund. Endast sammanslutningar av kristen troslära kunna bli erkända av staten och få rätt till offentlig religionsutövning. Ansökan härom skall ingivas till Kungl. Maj:t och därvid skall fogas bevis, att vederbörande anmält utträde ur svenska kyrkan. Samma rättsliga ställning, som de enligt detta stadgande erkända församlingarna erhålla, tillkommer även sådana församlingar, som fått motsvarande tillstånd enligt tidigare författningar. Erkända församlingar finnas för närvarande av romerska katoliker, grekiska katoliker, katolsk-apostoliska, engelsk-episkopala, fransk-reformerta, metodist-episkopala (omfattande endast en mindre del av samtliga metodister), kväkare, svedenborgare, till christian-science anslutna samt mosaiska trosbekännare. Det stora flertalet bland dem som tillhöra de frireligiösa rörelserna har däremot icke anmält sitt utträde ur svenska kyrkan. De största frikyrkliga samfundens rättsliga ställning är på grund härav icke särskilt reglerad.

Rätten att utträda ur svenska kyrkan regleras i 3 § dissenterlagen. Anmälan

skall göras hos kyrkoherden i sökandens församling. Därvid skall sökanden uppgiva, till vilket trossamfund han vill övergå, och detta måste vara ett samfund med kristen lära. Om sökanden, som det heter i stadgandet, framhärdar i sin avsikt och, sedan minst två månader förflutit, personligen hos kyrkoherden gör förnyad anmälan, får han utträda ur svenska kyrkan. Mot innehållet i dessa föreskrifter har särskilt riktats den anmärkningen, att det icke är tillåtet att söka utträde ur svenska kyrkan utan att uppgiva avsikt att inträda i annat kristet trossamfund. Visserligen utövas ingen kontroll över att denna avsikt fullföljes, men för den som har allvarliga betänkligheter mot att tillhöra något religiöst samfund måste det vara otillfredsställande att nödgas lämna en oriktig uppgift just i detta hänseende för att få utträda ur svenska kyrkan. Det nyss återgivna stadgandet bygger på den historiskt betingade uppfattningen, att svenska kyrkan i princip skall omfatta hela svenska folket och att den, som skiljer sig ur denna gemenskap, i varje fall måste tillhöra ett annat religiöst samfund. Dessa grundsatser motsvara dock icke längre de faktiskt rådande förhållandena. En mycket representativ opinion inom svenska kyrkan har också funnit, att det ur rent religiösa synpunkter icke kan vara gagneligt för kyrkan att med någon form av tvång kvarhålla medlemmar i sin gemenskap. **I Ju: 26**

Dissenterlagen innehåller vidare i 6 § bestämmelser om den religiösa lära, i vilken främmande trosbekännares barn skola uppfostras. För barn i s. k. blandade äktenskap ger lagrummet ett visst företräde åt den evangelisk-lutherska läran. Enligt 7 § kan barn, som icke skall uppfostras i sistnämnda lära, fritagas från skolundervisningen däri, men skall då erhålla annan religionsundervisning.

Bland dissenterlagens övriga stadganden må nämnas, att 10 § uppställer krav på särskilt tillstånd av Konungen för att främmande trosbekännares församlingar, inrättningar och stiftelser skola få förvärva fast egendom, samt att 12 § innehåller ett absolut förbud mot inrättande av munk- eller nunneorden eller kloster här i riket.

För främmande trosbekännare gälla enligt §§ 4 och 28 regeringsformen vissa inskränkningar i fråga om rätten att bekläda ämbeten och tjänster. Sålunda skola statsrådets ledamöter vara av den rena evangeliska läran. Till prästerligt ämbete eller annan tjänst, varmed förenats åliggande att meddela undervisning i kristendom eller teologisk vetenskap, kan endast den utnämnas, som bekänner nämnda lära. Till alla övriga ämbeten och tjänster må bekännare av annan kristen troslära och den mosaiska kunna nämnas; dock må icke någon, som ej tillhör den rena evangeliska läran, i egenskap av domare eller innehavare av annan tjänst deltaga i handläggning eller avgörande av fråga, som angår religionsvård, religionsundervisning eller befordran inom svenska kyrkan.

Om behörighet att förrätta kyrklig vigsel finnas bestämmelser i 4 kap. 2 § giftermålsbalken. Där stadgas, att sådan vigsel må äga rum inom svenska kyrkan, om båda de trolovade äro medlemmar av kyrkan eller den ene är

I Ju: 26 medlem därav och den andre tillhör annat kristet trossamfund. Inom främmande trossamfund må kyrklig vigsel ske, om Konungen förklarat samfundets prästerskap äga rätt att förrätta vigsel samt antingen båda de trolovade äro medlemmar av samfundet eller, där samfundet är kristet, den ene är medlem därav och den andre av annat kristet trossamfund. Rätt att förrätta vigsel har av Konungen meddelats prästerskapet i flera främmande trossamfund. De frikyrkliga samfund, vilka såsom förut nämnts kvarstå inom svenska kyrkan, kunna emellertid icke få denna rätt för sitt prästerskap.

Lagen den 25 maj 1894 angående jordfästning innehåller föreskrifter om jordfästning i svenska kyrkans ordning. Tidigare var sådan jordfästning obligatorisk för kyrkans medlemmar. Jordfästning enligt främmande trosbekännares ritual behandlades icke i lagen men ansågs tillåten för dem som erhållit rätt till fri religionsutövning. Enligt en år 1926 genomförd lagändring kan emellertid begravning alltid äga rum utan jordfästning i svenska kyrkans ordning, därest den avlidne förordnat därom eller det begäres av hans närmaste anhöriga eller av dem som eljest stått honom nära.

Av stor ekonomisk betydelse är frågan om främmande trosbekännares skattskyldighet till kyrkliga och därmed jämställda ändamål. I en lag den 16 oktober 1908 stadgas, att avgifter till svenska kyrkan eller hennes prästerskap eller betjäning, vilka efter kyrkostämmas beslut eller eljest uttaxeras, skola — för den inkomst som är beskattningsbar till kommunal inkomstskatt — med endast hälften av det belopp, som eljest bort utgå, påföras medlemmar av erkänd församling av främmande kristna eller mosaiska trosbekännare. De avgifter, vilka sålunda uttagas, betraktas såsom ersättning för arbetet med folkbokföringen och de övriga borgerliga uppgifter, som åvila svenska kyrkans prästerskap.

För mosaiska trosbekännare gälla, utöver de förut angivna bestämmelserna, en förordning av den 30 juni 1938 jämte vissa andra särskilda föreskrifter. Enligt dessa författningar ha mosaiska trosbekännare samma slags rättsställning som kristna trosbekännare utanför svenska kyrkan.

Åtskilliga av de frågor, som berörts i det föregående, ha varit föremål för reformförslag under de senaste decennierna. Sålunda framlade särskilda sakkunniga den 9 augusti 1927 ett betänkande med förslag angående vidgad rätt till utträde ur svenska kyrkan jämte därmed sammanhängande frågor (Statens off. utredn. 1927: 13). Däri behandlades, förutom frågorna om rätt till utträde ur svenska kyrkan och inträde däri, bl. a. spörsmålen om barns ställning i konfessionellt hänseende, om skyldighet att deltaga i skolornas religionsundervisning, om trosbekännelse såsom villkor för tillträde till ämbeten och tjänster samt om skattskyldighet för kyrkliga ändamål. Betänkandet har icke föranlett någon lagstiftningsåtgärd.

Vid 1929 års kyrkomöte yrkades i en motion (nr 1), den s. k. biskopsmotionen, att kyrkomötet måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en allsidig utredning angående vissa i motionen närmare angivna, med frågan om vidgad rätt till utträde ur svenska kyrkan sammanhängande kyrkoorganisatoriska frågor ävensom om att de förslag som därav kunde föranledas måtte framläggas

för kyrkomötet. I anledning av denna motion anhöll kyrkomötet i skrivelse (nr 30), att Kungl. Maj:t ville i samband med behandling av 1927 års betänkande låta med beaktande av vissa i skrivelsen omförmälda synpunkter verkställa en allsidig utredning angående de i motionen berörda frågorna. **I Ju: 26**

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 17 juni 1935 hemställde frikyrkliga samarbetskommittén — vilken består av representanter för vissa frireligiösa organisationer, nämligen svenska missionsförbundet, baptistsamfundet och metodistkyrkan — efter samråd med styrelserna för respektive samfund, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en allsidig utredning såväl av frågan om de inom svenska kyrkans ram existerande fria trossamfundens rättsliga ställning som av behövligheten av en ny, förbättrad lagstiftning rörande s. k. främmande trosbekännare.

Med anledning av en i andra kammaren vid 1938 års riksdag väckt motion (nr 104) anhöll riksdagen i skrivelse (nr 300), att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig utredning av frågan om de fria religiösa samfundens rättsliga ställning och om en revision av gällande dissenterlagstiftning. Denna skrivelse har remitterats till samtliga domkapitel och åtskilliga frikyrkliga samfund.

Vid 1938 års riksdag väcktes vidare i andra kammaren en motion (nr 143), vari hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning angående beredande av rättslig verkan åt frikyrklig vigsel. Andra kammaren avslog motionen i enlighet med vad dess fjärde tillfälliga utskott hemställt. Utskottet framhöll emellertid i sitt utlåtande (nr 8), att det vore onödigt att begära särskild utredning av det i motionen berörda spörsmålet, då det syntes utskottet uppenbart, att detta måste bli föremål för uppmärksamhet vid den nyss angivna, av riksdagen begärda allmänna utredningen om de fria religiösa samfundens rättsliga ställning m. m.

Slutligen anhöll samma års riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t (nr 323), i anledning av en inom andra kammaren väckt motion (nr 141), att åtgärder måtte vidtagas för att möjliggöra för svenska medborgare av judisk börd att kunna utträda ur mosaisk församling utan att inträda i svenska kyrkan.

Det är enligt min mening angeläget, att lagstiftningen på här angivna områden underkastas en omprövning. Den utredning, som härför erfordras, bör omfatta hela ifrågavarande problemkomplex och syfta till att åvägabringa en ny dissenterlagstiftning och samtidigt lösa övriga härmed sammanhängande spörsmål. Utredningen bör drivas med utgångspunkt från de framställningar, som angivits i det föregående, och under skäligt hänsynstagande till olika trosbekännares önskemål. Däremot synes det icke lämpligt att närmare binda utredningsarbetet vid några i förväg fastställda direktiv. Utredningen torde böra anförtros åt fem inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga jämte sekreterare. Experter med särskild insikt och erfarenhet inom skilda delar av arbetsområdet böra vid behov kunna kallas att biträda de sakkunniga.

Konstituerande sammanträde med de sakkunniga har hållits den 23 november 1943.

I Ju: 27 27. *Sakkunniga för utredning rörande domarutbildningen m. m.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1943 för att verkställa utredning rörande domarutbildningen jämte därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 8 och den 10 november 1943):
Bendz, G. M. E., president, *ordförande;*
Danielson, B. G. E., hovrättsråd, byråchef för lagärenden;
Eriksson, E. G. E., riksgäldsfullmäktig, led. av II kamm.;
Gezelius, L. E. B., advokat, led. av II kamm.;
Laurin, J., borgmästare;
Lindqvist, A. A., riksgäldsfullmäktig, led. av II kamm.;
Rodhe, K., t. f. professor;
Siljeström, E. G. H., häradshövding, led. av I kamm.
Sekreterare:
Widegren, B. G., hovrättsassessor.
Lokal och tel.: Hovrätten, Jönköping.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Efter att ha inledningsvis erinrat om att antalet icke ordinarie tjänstemän i hovrätterna ökat avsevärt under de senaste tio åren samt att befordringsåldern i fråga om domarbefattningar undan för undan stigit yttrade departementschefen bland annat följande.

Orsakerna till denna utveckling äro flera. Genom sekreterarreformen begränsades domsagonotariernas behörighet och beslöts, att de större domsagornas behov av mera kvalificerad arbetskraft vid sidan av häradshövdingen i allmänhet skulle tillgodoses av — förutom i vissa fall biträdande domare — sekreterare. Till dessa befattningar förordnades hovrättsfiskaler. Tjänstgöringstiden för sekreterarna har varit mycket varierande men i allmänhet växlat mellan ett och fem år, varefter de återvänt till hovrätterna. För att kunna förse domsagorna med dessa arbetskrafter ha hovrätterna nödgats antaga och utbilda aspiranter i långt större utsträckning än tidigare. — — —

Det bör i detta sammanhang även nämnas att ett antal hovrättsfiskaler varit sysselsatta med uppläggande av nya fastighetsböcker på landet, vilket bidragit till att öka kraven på nyrekrytering.

Såväl den ordinarie som den icke ordinarie hovrättspersonalen tages i stor utsträckning i anspråk för tjänstgöring utom hovrätter och häradsrätter. Åtskilliga hovrättsråd och assessorer tjänstgöra sålunda regelmässigt som tillförordnade revisionssekreterare och såväl assessorer som fiskaler erhålla förordnanden såsom vattenrättssekreterare och ledamöter av rådhusrätt. Befattningshavare av olika grader i hovrätterna ävensom revisionssekreterare sysselsättas dessutom i växlande omfattning i departementen, i krisadminstrationen och med andra offentliga uppdrag. — — —

Det är tydligt, att utvecklingen numera lett därhän att antalet domaraspiranter är oproportionerligt stort. Ett ingripande är därför påkallat. Härvid ligger nära till hands att söka minska användningen av domare eller domaraspiranter utanför domstolsväsendet. Det är dock ovisst, huru mycket som kan vinnas på denna väg. Då deras anlitande för sådana uppgifter visat sig

fylla ett verkligt behov, kan en avsevärd begränsning icke undgå att medföra olägenheter ur allmän synpunkt. I Ju: 28

Enligt vad förut framhållits är en av huvudorsakerna till det uppkomna läget, att hovrätternas personal i betydande utsträckning tagits i anspråk för tjänstgöring i domsagorna såsom sekreterare. Det torde därför vara nödvändigt att frågan om organisationen av verksamheten i domsagorna tages under omprövning. Vid denna bör bland annat tagas under övervägande, i vad mån arbetsbördan i domsagorna är av den omfattning, att ett antal sekreterartjänster lämpligen böra omändras till mera fasta poster. Självfallet bör vid ett sådant övervägande även beaktas, hur arbetet i domsagorna bör organiseras efter processreformens genomförande. En viss förbättring skulle vidare vinnas, om domartjänsterna vid stadsdomstolarna i större utsträckning kunde påräknas såsom slutposter för dem som i första hand sökt sig till den statliga domarbanan. Å andra sidan är det önskvärt, att stadsdomarna i ökad omfattning erhålla tillfälle att tjänstgöra vid överrätt och att erhålla befordran vid de statliga domstolarna.

Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det överhuvud är angeläget att den framtida befordringsgången på domarbanan klargöres. Vad särskilt angår de statsanställda domarna bör härvid bland annat övervägas, vilken tjänstgöring av olika slag, som i allmänhet bör föregå utnämning till assessor, revisionssekreterare, hovrättsråd eller häradshövding. Även frågan vilket meritvärde som vid tjänstgöring på domarbanan bör tillerkännas vetenskapligt arbete inom det rättsvetenskapliga området bör i detta sammanhang beaktas.

Ett spörsmål, som äger nära samband med den nyss berörda frågan om organisationen av arbetet i domsagorna, gäller den judiciella indelningen. Domsagorna förete för närvarande betydande olikheter i fråga om storlek och arbetsbörda. Även detta förhållande bör ägnas uppmärksamhet, varvid i första hand synes böra undersökas huruvida ej de största domsagorna lämpligen böra uppdelas på något mindre enheter.

Uppenbarligen böra endast sådana åtgärder övervägas som gagna det allmännas intresse att erhålla goda domare.

Jag anser mig böra föreslå att nu berörda frågor bliva föremål för en allsidig utredning. Vid denna torde även böra beaktas behovet av att under studietiden bereda dem som avse att träda i rättslivets tjänst tillfälle att inhämta praktiska erfarenheter i vidare mån än nu är fallet. Vidare böra särskilda anordningar övervägas med syfte att öka möjligheterna för juris studerandena att förvärva färdighet i stenografi och maskinskrivning. Spörsmål av mera brådskande natur böra först upptagas till övervägande. — — —

Utredningsarbetet har påbörjats.

28. *Utredning av frågan angående revision av riksdagens arbetsformer.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1943 för att i enlighet med riksdagens i skrivelse till Kungl. Maj:t den 11 december

I Ju: 28 1943, nr 516, gjorda hemställan utreda frågan angående revision av riksdagens arbetsformer:
Björck, K. A. W., generaldirektör, *ordförande;*
Bärg, A. J., led. av I kamm.;
Herlitz, N., professor, led. av I kamm.;
Holmbäck, Å., professor, led. av I kamm.;
Andersson, S. O. M., ombudsman, led. av II kamm.;
Hallén, H. M., prost, led. av II kamm.;
Skoglund, J. M., hemmansägare, led. av II kamm.;
Svensson, G. Hj., lantbrukare, led. av II kamm.;
Brusewitz, A. K. A., professor.

Utrikesdepartementet.

Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

1. *Understödsnämnden för Rysslandssvenskar* (1939: 3; 1943: I 2).

Tillsatt genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1934.
Ledamöter:
Hallenborg, C. A. M., byråchef, *ordförande;*
Corin, G. E. M., kansliråd, tillika *sekreterare;*
Johnsson, B. E., statskommissarie;
Carlsund, A., ingenjör.
Beträffande nämndens uppdrag, se 1936: U 1.
Nämnden har under år 1943 intill den 1 december hållit omkring femtio sammanträden.

2. *Sakkunniga för utredning rörande Sveriges kommersiella och kulturella förbindelser med transoceana länder (Amerikautredningen).*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 februari 1943:
Boheman, E. C:son, kabinettssekreterare, *ordförande;*
Sahlin, S. E. G., generaldirektör;
Johnson, A. A:son, generalkonsul;
Lamm, O. H., generalkonsul;
Jonsson, P. C., landshövding;
von Heidenstam, R. M., kammarherre;
Vinell, K. T., handelsråd;
Myrdal, K. G., professor;
Öste, A., redaktör.
Sekreterare:
Stenström, C. J., förste sekreterare (t. o. m. den 16 september 1943);
Rydbeck, O., andre sekreterare (fr. o. m. den 17 september 1943).
Lokal och tel.: Utrikesdepartementet.

Ministern för utrikes ärendena anförde vid meddelandet av bemyndigandet bland annat följande: I Fö: 1

Det torde med stor sannolikhet kunna förutses, att sedan freden återställts i Europa en betydande kraftansträngning erfordras från svensk sida för att återupprätta och utveckla handelsförbindelserna med de transoceana länder, med vilka genom krigshändelserna ett avbrott eller en begränsning skett i det ömsesidiga varuutbytet.

Särskild betydelse torde i detta hänseende böra tilläggas handelsförbindelserna med de nord- och sydamerikanska kontinenterna. Även de kulturella förbindelserna med och den svenska upplysningsverksamheten i på dessa kontinenter belägna länder synas ur svensk synpunkt kunna förväntas erhålla ökad betydelse.

Även förbindelserna med andra transoceana länder torde böra ägnas uppmärksamhet.

Hithörande spörsmål torde böra utredas och lämpliga åtgärder måhända särskilt i fråga om utrikesrepresentationens anordnande och sammansättning samt upplysningsverksamhetens bedrivande i tid förberedas eller vidtagas på det att Sverige, när fredliga förhållanden återställts, må stå väl rustat att med ifrågavarande länder på ett effektivt sätt bedriva det ömsesidiga kommersiella och kulturella utbytet.

Sakkunniga hava under år 1943 intill den 1 december hållit 12 sammanträden, varjämte 5 sammanträden hållits med underutskott.

Sakkunniga hava den 14 april 1943 avgivit ett första betänkande rörande förstärkning av utrikesrepresentationen samt effektivisering av upplysningsverksamheten i Amerika m. m.

Försvarsdepartementet.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *Utredning rörande om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden m. m.* (1942: I 17; 1943: I 13).

Genom beslut den 5 december 1941 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en person att såsom sakkunnig leda utredning rörande om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden och om inrättande av nytt krigssjukhus därstädes, och skulle den sålunda tillkallade sakkunnige äga att hos arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse och Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott göra framställning om utseende av vardera två representanter för kronan och landstinget att deltaga i utredningen.

Tillkallad av chefen för försvarsdepartementet:

Fast, J. E. G., led. av II kamm.

I Fö: 1 Representanter för kronan, utsedda av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse genom beslut den 16 december 1941:
Bohmansson, G., med. d:r, lasarettsläkare;
Engel, A., överläkare.

Representanter för Norrbottens läns landsting, utsedda av dess förvaltningsutskott genom beslut den 2 januari 1942:
Hage, E. A., led. av I kamm.;
Nycander, H., landstingsdirektör.

Sekreterare:
Wikland, L. E., t. f. andre kanslisekreterare.

Utredningen har erhållit bemyndigande att såsom sakkunnig anlita arkitekten N. Grep, Stockholm.

Genom beslut den 25 september 1942 uppdrog Kungl. Maj:t åt utredningen att föranstalta om en av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ifrågasatt utredning rörande uppförande av personalbostadsbyggnader vid garnisonssjukhusen, varvid den sakkunnige bemyndigades att hos arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, egnahemsstyrelsen och vederbörande landstings förvaltningsutskott påkalla utseende av representanter för nämnda myndigheter att deltaga i utredningen.

Representant för fortifikationsstyrelsen, utsedd genom styrelsens beslut den 10 oktober 1942:
Fock, C. A. G., överste.

Representant för egnahemsstyrelsen, utsedd genom styrelsens beslut den 23 oktober 1942:
Delin, Y. T., verkst. direktör.

Representant för Norrbottens läns landsting, utsedd genom dess förvaltningsutskotts beslut den 21 oktober 1942:
Hage, E. A., led. av I kamm.

Representant för Västernorrlands läns landsting, utsedd genom dess förvaltningsutskotts beslut den 27 oktober 1942:
Strandlund, F., kommunalnämndsordförande, Söråker.

Representant för Östergötlands läns landsting, utsedd genom dess förvaltningsutskotts beslut den 19 oktober 1942:
Eriksson, J. N., kommunalkamrerare, Linköping.

Representant för Jönköpings läns landsting, utsedd genom dess förvaltningsutskotts beslut den 14 oktober 1942:
Nilsson, J., rektor, Eksjö.

Representant för Skaraborgs läns landsting, utsedd genom dess förvaltningsutskotts beslut den 10 oktober 1942:
von Hofsten, E., landstingsdirektör, Mariestad.

Utredningen har för ifrågavarande uppdrag sammanträtt nio gånger samt företagit studieresor till Sollefteå, Linköping, Karlsborg och Skövde.

Utredningen har den 30 november 1943 avgivit förslag rörande anordnande av personalbostäder vid vissa garnisonssjukhus, varmed utredningens uppdrag slutförts.

2. *Sjöförsvarets utbildningskommission* (1943: I 17). **I Fö: 3**

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1942 för att företaga undersökning rörande utbildningsarbetet vid marinen i vad avsåge värnpliktiga och fast anställt manskap samt att till Kungl. Maj:t avgiva det utlåtande och de förslag, vartill undersökningen kunde föranleda:
Norinder, Y. H. T., folkskolinspektör, *ordförande;*
Christiansson, E. Th., direktör;
Ekelöf, G. J., fil. d:r;
Måhlén, C. E., kommendör;
Nyman, A. E. W., underofficer av 2. graden;
Lagerberg, S. P. E., major.
Sekreterare:
Bohm, E. S., kapten.
Biträdande sekreterare:
Wejle, C. G., t. f. kansliråd (fr. o. m. den 6 augusti 1943).

Såsom experter ha följande personer biträtt kommissionen, nämligen: kaptenen vid flottan C. E. Blidberg vid utredning av vissa frågor berörande de värnpliktigas och det fast anställda manskapets utbildning ombord; kaptenen i flottans reserv N. D. Forssblad vid utredning av vissa frågor, som beröra utbildningen av sjökaptener och likställda; souschefen vid sjökrigsskolan, majoren i kustartilleriet A. H. A. Hilder vid utredning av vissa frågor rörande manskapets utbildning vid kustartilleriet; samt e. o. förste byråingenjören i skolöverstyrelsen, civilingenjören F. A. Wallmark vid uppgörandet av förslag jämte kostnadsberäkningar till verkstadsskolor vid marinen.

Såsom expert vid språklig granskning av vissa läro- och instruktionsböcker har kommissionen anlitat docenten vid Stockholms högskola C. Larsson.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Fö 17.

Kommissionen har hållit 8 sammanträden under år 1943. En del av kommissionens ledamöter har anlitats under praktiskt taget hela verksamhetstiden. Studiebesök har kommissionen avlagt bl. a. vid Ostkustens och Sydkustens marindistrikt, varjämte kommissionen följt övningar på fartyg i kustflottan.

Med skrivelse den 31 december 1942 har kommissionen till chefen för försvarsdepartementet överlämnat preliminärt förslag till ordnande av rekrytutbildningen vid flottan.

Kommissionen har den 27 november 1943 avgivit betänkande med förslag angående utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid marinen (Statens off. utredn. 1943: 44).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *1942 års krigsavlöningssakkunniga* (1943: I 19).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 för att inom departementet verkställa en allmän översyn av avlöningsbestämmel-

I Fö: 3 serna för personal vid försvarsväsendet under beredskaps- och krigstjänstgöring:

Johnsson, B. E., statskommissarie, *ordförande;*
Almroos, A., regementskassör;
Tamm, K. G. L. H., jägmästare;
Ward, K. S. V., redaktör, led. av II kamm.

Sekreterare:

Söderberg, G., t. f. sekreterare.

Biträdande sekreterare:

Melén, O. F. R., t. f. sekreterare.

Expert:

Hilding, B. B. I., löjtnant.

Beträffande direktiven för sakkunniguppdraget, se 1943: I Fö 19.

De sakkunniga, som under år 1943 hållit 10 sammanträden, hava den 13 februari avlämnat utlåtande med förslag till krigsavlöningsreglemente m. m.; den 27 februari avgivit utlåtande över 1942 års reservbefälssakkunnigas förslag till bestämmelser om förordnande av värnpliktig personal samt om konstituering; samt den 30 juni — i enlighet med åt de sakkunniga den 3 februari 1943 givet uppdrag — avlämnat förslag till bestämmelser om ekonomiska förmåner till officersaspiranter, reservofficersaspiranter och motsvarande under utbildning till officerare respektive reservofficerare.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *1942 års flygutredning* (1943: I 20).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1942 för att inom departementet verkställa utredning rörande understödjande av privatflyget samt att till Kungl. Maj:t avgiva det utlåtande och förslag som av utredningen föranledes:

Vougt, A. G. F., redaktör, led. av II kamm., *ordförande;*
Enell, H. G. H., generalsekreterare, överste;
Ljungberg, E. C. R., byråchef;
Kring, K. G. H., överstelöjtnant;
Silfverberg, K. J. A., överste;
Wirseen, Å., t. f. byråchef.

Sekreterare:

Linden, K. G., förste kanslisekreterare.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Fö 20.

Utredningen har under år 1943 hållit 20 sammanträden.

Den 23 februari 1943 avgav utredningen betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödjande av den privata motorlösa flygningens och modellflygningens utveckling (Statens off. utredn. 1943: 12).

Utredningsuppdraget är därmed slutfört.

5. *1943 års militära väderleksutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 mars 1943 för att inom departementet biträda med utredning samt avgiva förslag rörande försvarets väderlekstjänst:

Malm, C. G. O., f. d. generaldirektör, *ordförande;*
Herrlin, C. O. P., militärmeteorolog;
Silfverberg, K. J. A., överste;
Östman, C. J., byrådirektör.

Sekreterare:

Ekeberg, L.-O., hovrättsfiskal.

Direktiven för utredningen framgå av chefens för försvarsdepartementet anförande till statsrådsprotokollet den 5 mars 1943. Departementschefen erinrade därvid inledningsvis om Kungl. Maj:ts proposition, nr 190, till 1941 års riksdag angående anslag till den militärmeteorologiska informationstjänsten samt riksdagens skrivelse i anledning därav, nr 4 punkten 140, samt anförde vidare bland annat:

Ehuru de yttre förutsättningarna för den militära väderlekstjänstens bedrivande — vilken organisationsform som än väljes — för närvarande under alla förhållanden måste bliva ogynnsamma och endast kort tids erfarenhet kan läggas till grund för ett omdöme rörande den nuvarande organisationens ändamålsenlighet finner jag det befogat, att den ytterligare undersökning på området, som vid 1941 års riksdags beslut rörande den nuvarande väderlekstjänstens organisation förutsattes skola i sinom tid företagas, redan nu igångsättes. Vid denna undersökning böra helt förutsättningslöst prövas och mot varandra vägas de förslag rörande väderlekstjänstens organisation, som kunna befinnas genomförbara, och eftersträvas en sådan organisation av denna tjänst, att den på bästa sätt kan fylla försvarets behov av väderleksunderrättelser. Uppmärksamhet bör sålunda ägnas, icke blott flygvapnet utan även armén och marinen och hänsyn jämväl tagas till en eventuell omorganisations inverkan på den på civila ändamål inriktade förmedlingen av väderleksuppgifter. Vid utredningen bör härförutom undersökas den lokala väderlekstjänstens organisation, speciellt då vad avser flygförbanden. Det bör även undersökas om den flygande personalen vid flygvapnet äger tillräcklig underbyggnad för att rätt kunna tillgodogöra sig de av de meteorologiska organen lämnade väderleksuppgifterna. Med hänsyn till rekryteringsfrågans läge kan det bli nödvändigt att taga ståndpunkt till frågan om utbildningen av meteorologer samt till löneställningen för den på området sysselsatta personalen. I sistnämnda fråga ha i olika sammanhang förslag framställts från statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

Vid utredningen bör ingående övervägas och belysas om och i vad mån organisatoriska förändringar på detta område kunna förbättra flygsäkerhetstjänsten samt möjliggöra snabbare och tillförlitligare väderleksförutsägelser och en smidigare differentiering av förutsägelserna efter olika behov. Då en omorganisation givetvis bör ske endast om fördelar i dessa hänseenden kun-

I Fö: 5 na ernås är det av särskild vikt att utredningen noggrant genom faktiska uppgifter preciserar de fördelar och nackdelar som olika organisationsformer härutinnan erbjuda.

Utredningen bör bedrivas med skyndsamhet och bör lämpligen uppdragas åt särskilda inom försvarsdepartementet tillkallade utredningsmän. De sakkunniga böra beakta den utredning, som jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 oktober 1942 pågår rörande organisationen av samt arbetsuppgifterna för styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

De sakkunniga hava hållit 12 sammanträden. Vid två av dessa hava bland annat representanter för armén och marinen varit närvarande. Härjämte hava de sakkunniga vid ett tillfälle i studiesyfte medföljt vid flygningar från Barkarby till Hässlö och åter.

De sakkunniga hava den 10 maj 1943 avgivit betänkande med förslag till den militära väderlekstjänstens organisation. Härjämte ha de sakkunniga avgivit en hemlig promemoria sistnämnda dag och en den 2 juni 1943.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *1943 års örlogsvarvsutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 maj 1943 för att inom departementet enligt direktiv, som departementschefen meddelade, biträda med fortsatt utredning rörande örlogsvarvens organisation samt avgiva de förslag, vilka av utredningen kunde föranledas:

Qvistgaard, J. H., marinöverdirektör, *ordförande;*
Allander, C. M. I., kommendörkapten av 1. graden;
Aste, J. G., generaldirektör;
Jedeur-Palmgren, A. G., kommendörkapten av 1. graden;
Lundeqvist, G. E. A., direktör.

Sekreterare:

Wedin, R. F., e. sekreterare.

Att såsom expert biträda utredningen har tillkallats:

Swenzén, B. T., chef för marinförvaltningens ingenjöravdelnings varvs- och verkstadsdetalj, marindirektör av 1. graden.

Utredningsmännen, som sammanträtt under sammanlagt 46 sammanträdesdagar, ha såsom arbetsresultat till chefen för försvarsdepartementet överlämnat ett den 11 oktober 1943 dagtecknat betänkande med förslag till omorganisation av örlogsvarven.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Försvarsförvaltningens organisationsnämnd.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 april 1943 med uppgift att skyndsamt utarbeta och till Kungl. Maj:t inkomma med detaljerade förslag rörande den överflyttning och uppdelning av personal mellan de centrala militära förvaltningsmyndigheterna, som bleve erforderlig vid bifall till

propositionen nr 180 till 1943 års riksdag angående organisationen av försvarsväsendets centrala förvaltning, samt övriga i samband därmed uppkommande spörsmål rörande genomförandet av den planerade omorganisationen ävensom att i samråd med byggnadsstyrelsen framlägga förslag rörande de ifrågavarande förvaltningsmyndigheternas lokalbehov:

Levinson, K. S., landshövding, *ordförande;*
Broomé, A., byråchef;
Carlberg, B. C., civilingenjör;
Hedqvist, K. B., överste;
Knutsson-Hall, N. A., överste;
Lundberg, N. R. W., byråchef, tillika *sekreterare;*
Lychnell, T., överste;
Nordlander, O., generalfältläkare;
Wijnbladh, T. O. R., generaldirektör;
Wirström, P. A., marinöverkommissarie.

Biträdande sekreterare:
Wallén, G. B., e. revisionskommissarie;
Krook, C.-O. R., sekreterare;
Edelsvärd, O. A., revisor.

Härjämte ha e. o. revisorn A. E. Jakobsson och amanuensen J. H. Örtengren biträtt nämnden vid utförandet av vissa utredningsuppdrag.

Nämnden har under tiden den 26 maj—den 30 november 1943 hållit 25 sammanträden, varjämte en inom nämnden tillsatt delegation sammanträtt 4 gånger.

I vad avser inom organisationsnämndens uppdrag fallande personalfrågor samt därmed sammanhängande spörsmål har nämnden till Kungl. Maj:t och till cheferna (souscheferna) för vederbörande centrala ämbetsverk inom försvarsförvaltningen avgivit fullständiga förslag till den överflyttning och uppdelning av personalen mellan de centrala militära förvaltningsmyndigheterna, som betingas av den nya förvaltningsorganisationens genomförande. I samband härmed har nämnden verkställt utredning och avgivit förslag rörande behovet av arvodespersonal och av särskilda arvoden inom de nya militära förvaltningsorganen. Förslag ha därjämte av nämnden avgivits i fråga om fastställande av nya personalförteckningar och avlöningsstater för vissa av de militära förvaltningsmyndigheterna, varjämte frågan om förvaltningen av anslagen till försvars- och därmed sammanhängande ändamål föranlett förslag från nämndens sida.

Vid behandlingen av personalfrågor har nämnden vid ett tillfälle enligt Kungl. Maj:ts förordnande låtit representanter för centrala statsförvaltningens tjänstemannaförening inför nämnden framlägga föreningens synpunkter på de spörsmål, som fallit inom nämndens arbetsområde.

De till organisationsnämnden hänskjutna lokalfrågorna ha efter verkställd utredning föranlett vissa skrivelser till byggnadsstyrelsen. Sålunda har till byggnadsstyrelsen överlämnats en inom nämnden verkställd utredning rörande flygledningens lokalbehov. Nämnden har vidare till byggnadsstyrelsen över-

I Fö: 7 lämnat förslag beträffande användandet och planeringen av den i propositionen nr 58 till 1943 års riksdag förutsatta militära ämbetsbyggnaden å Ladugårdsgärde i Stockholm. Slutligen har nämnden för byggnadsstyrelsen framlagt sina synpunkter på spörsmålet om dispositionen av de s. k. Ostermanska bilhallarna och på vissa i samband därmed stående lokalfrågor.

Organisationsnämnden har på grund av särskilda remisser avgivit utlåtanden till Kungl. Maj:t beträffande dels förslag till provisoriska instruktionsbestämmelser för marinförvaltningens ingenjör- och intendenturavdelningar samt flygförvaltningen, dels ock förslag till instruktioner för försvarets civilförvaltning, försvarets sjukvårdsförvaltning, arméns fortifikationsförvaltning, krigsmaterielverket, försvarets fabriksverk samt armé-, marin- och flygförvaltningarna.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Utredning rörande prissättning å skifferolja.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 maj 1943 för att till omprövning upptaga frågan angående uppkomna merkostnader för anläggningarna vid skifferoljeverket å Kinnekulle m. m. samt angående prissättning å skifferolja:

Engfors, B. G. O., bankdirektör;
Murray, C. A., t. f. byråchef.

Utredningsmännen hava den 12 oktober 1943 avgivit skrivelse med förslag i ämnet.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

9. *1940 års militära byggnadsutredning* (1941: I 9; 1942: I 9; 1943: I 11).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 augusti 1940 med uppgift att inom departementet biträda med utredning angående erforderliga åtgärder för förenkling och standardisering av nybyggnader för försvarsväsendets räkning (se Post- och Inrikes tidn. den 20 augusti 1940):

Lindh, E., överste, *ordförande;*
Bjurström, O. E., bataljonsläkare;
Carlquist, N. J. E., överste;
Diös, A. V., ingenjör;
Edler, C. F., civilingenjör;
Lychnell, T., överste;
Magnell, K. J. T., överstelöjtnant.

Sakkunnig i frågor rörande matinrättningar m. m.:
Sjunnesson, N. S., syssloman (t. o. m. den 8 mars 1943).

Sekreterare:
Nilsson, C. E., sekreterare.

Biträdande sekreterare:
Henriksson, E., notarie.

Arkitekt:
Virke, T. F., arkitekt.

Härjämte äro för närvarande anställda en arkitekt, en byggnadsingenjör och ett kvinnligt kontorsbiträde, tillika registrator.

Lokal: Drottninggatan 11; tel. 10 66 73 och 11 75 17.

Beträffande direktiven för utredningsuppdraget, se 1941: I Fö 9.

Under år 1943 har byggnadsutredningens arbete huvudsakligen inriktats på att fullfölja den under år 1941 påbörjade utredningen om anordnande av lämpliga fritidslokaler för manskapet vid de militära fredsförläggningsplatserna.

Enligt av chefen för försvarsdepartementet den 23 juli 1943 lämnat uppdrag har byggnadsutredningen varit sysselsatt med att utreda frågan om och i vad mån ytterligare lokaler oundgängligen erfordras för värnpliktsredovisningen vid truppförbanden. Förslag härom torde komma att avlämnas inom den närmaste tiden.

Härutöver har byggnadsutredningen under år 1943 handlagt huvudsakligen remisser i olika byggnadsärenden. Utredningen har sålunda under året avlåtit sammanlagt 27 till Konungen ställda utlåtanden och yttranranden ävensom ett antal yttranden till olika myndigheter.

Utredningen har företagit studieresor till olika förläggnings- och byggnadsplatser. Under tiden den 21 november 1942—den 20 november 1943 hava hållits 146 sammanträden.

10. *Utredning rörande tandvården inom försvarsväsendet* (1942: I 15; 1943: I 12).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1941 för att inom departementet biträda med utredning rörande tandvården inom försvarsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 26 november 1941):

Ljungdahl, M. J. J., överläkare, professor, *ordförande;*
Maunsbach, A. B., byrådirektör;
Nordlander, O., generalfältläkare;
Westin, G. E. N., professor;
Wistrand, K., direktör, led av I kamm.

Sekreterare:
Krook, C.-O., sekreterare.

Såsom experter har utredningen anlitat avdelningschefen G. Bjerne, aktuarien G. Hävermark, professorn G. Dahlberg, landstingsdirektören G. Beijbom, lasarettstandläkaren O. Ekdahl och professorn H. Wold.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1942: I Fö 15.

Utredningen har under år 1943 sammanträtt 16 gånger.

Det material, som sammanbragts genom undersökningar under år 1942 vid försvarsväsendets tandpolikliniker, har av utredningen under år 1943 statistiskt bearbetats. Dessa statistiska bearbetningar, som anförtrotts åt professor G. Westin med biträde av professor H. Wold, hava slutförts.

I Fö: 10 Utredningen behandlade vid sina sammanträden och konferenser under år 1942 huvudsakligen principerna för en utbyggd tandvårdsorganisation för försvarsväsendet och de för- och nackdelar som kunde uppkomma vid en koordination mellan den militära tandvården och folktandvården. Sedan i slutet av år 1942 vissa uppgifter hade börjat kunna dragas ur det statistiska materialet, fann utredningen att en effektiv tandvårdsorganisation för den militära personalen måste bliva av en sådan storleksordning, att denna på grund av såväl ekonomiska skäl som bristen på tandläkarpersonal måste taga en avsevärd tid att genomföra. Då emellertid utredningen under sitt arbete funnit, att omedelbara åtgärder för förbättrande av den militära tandvården vore av behovet påkallade, koncentrerade utredningen sitt arbete på detta spörsmål. Flera konferenser höllos därvid med företrädare för den militära tandvården.

Den 20 mars 1943 framlade utredningen till chefen för försvarsdepartementet förslag till provisoriska åtgärder för intensifierande och förbättrande av den militära tandvården. Utredningen blev därefter satt i tillfälle att, under beaktande av de över utredningens förslag avgivna yttrandena och under iakttagande av vad i propositionen nr 235 till 1943 års riksdag anförts i frågan, till Kungl. Maj:t inkomma med förnyat yttrande i ärendet. Sådant yttrande avgavs den 24 maj 1943.

Utredningens arbete har därefter inriktats på att färdigställa betänkande med förslag till organisationen av den militära tandvården och därmed sammanhängande frågor.

Utredningens uppdrag beräknas kunna slutföras under första hälften av år 1944.

11. *Militära expeditionstjänstkommittén* (1943: I 14).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1942 för att inom departementet biträda med utredning rörande möjligheterna att förenkla och modernisera den militära expeditionstjänsten ävensom avgiva de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda:

Bredberg, A., generalmajor, *ordförande* (t. o. m. den 3 januari 1943);
Ryman, F. S. A., överste, *ordförande* (fr. o. m. den 4 januari 1943);
Beckman, B. Y., direktör (vice ordförande fr. o. m. den 6 mars 1943);
Allander, C. M. I., kommendörkapten av 1. graden;
Schedin, V. E., löjtnant;
Stenström, J. A., revisionskommissarie.

Sekreterare:

Svensson, S. O., hovrättsfiskal (t. o. m. den 16 februari 1943);
Sidenbladh, K. J. E., hovrättsfiskal (fr. o. m. den 17 februari 1943).

Kommittén har dessutom enligt särskilda förordnanden och medgivanden biträtts av ett flertal experter.

Lokal: Rådmansgatan 18; tel. 10 84 11, 10 84 15, 10 84 31 samt 10 84 57.

Beträffande direktiven för kommittén, se 1943: I Fö 14.

Kommittén har under tiden fr. o. m. den 1 december 1942 t. o. m. den 30 november 1943 hållit 41 sammanträden. Särskilda inom kommittén tillsatta arbetsutskott, ett för utredning rörande expeditionstjänsten och ett för utredning rörande marinintendenturkårens framtida omfattning och organisation, hava sammanträtt vid ett flertal tillfällen.

Enligt de givna direktiven skulle kommitténs arbetsområde begränsas till de lägre truppförbanden inom försvaret. Under 1942 bedrevs detta arbete huvudsakligen inom infanteriregementen, medan det under år 1943 utsträckts till andra truppslag och försvarsgrenar. Sedan den 15 februari 1943 pågå vid I 8 försök till utrönande av lämpligheten av vissa förslag, som framförts av kommittén i dess rapport den 30 december 1942. Vid av I 8 uppsatta fältförband hava under två tjänstgöringsomgångar prövats vissa ändringar i expeditionstjänsten inom fältregemente. Inom marinen hava expeditionstjänstutredningar verkställts huvudsakligen inom Stockholms kustartilleriförsvar och Stockholms örlogsstation.

Studium har även verkställts inom högre expeditioner och vissa verksamheter hava även blivit föremål för jämförande undersökningar inom de olika försvarsgrenarna.

Då en effektiv rationalisering av expeditionstjänsten i vissa fall synts erfordra ändring uti de organ, expeditioner (staber), som utöva expeditionstjänsten, har kommittén i sådana fall ansett sig böra företaga särskilda organisationsutredningar.

Kommittén har i anledning av särskilt uppdrag av Kungl. Maj:t avlämnat dels utredning med förslag rörande marinintendenturkårens omfattning och organisation, dels ock en utredning med förslag till förenklad handläggning av ärenden angående förlust av eller skada å Kronans egendom. Härutöver har kommittén under år 1943 avgivit ett flertal utlåtanden och förslag. Den fortsatta utredningen beträffande den militära expeditionstjänsten beräknas komma att avslutas under första halvåret 1944.

12. *Utredning rörande tillgodoräkning av viss värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet* (1943: I 15).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 februari 1942 för att verkställa utredning rörande tillgodoräkning av viss värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet:

Bouveng, G. A., expeditionschef, *ordförande;*
Thomasson, E., hovrättsråd.

Sekreterare:

Gårdsten, B., förste amanuens.

Med stöd av förenämnda bemyndigande tillkallade såsom särskilda sakkunniga:

Hallnäs, S. J. A., ombudsman;
Karlén, O. J., förbundsordförande;
Nilsson, B. A., t. f. kansliråd;

I Fö: 12 Odholm, C. G. A., sekreterare;
Ruist, G. F., byråchef;
Tallroth, T., sekreterare;
Törngren, C. E. G., sekreterare;
Wold, S. G., byråchef.

Lokal: Jordbruksdepartementet; tel. Kanslihuset.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Fö 15.

Utredningsmännen hava den 20 december 1943 till chefen för försvarsdepartementet avgivit betänkande med förslag rörande meritberäkning m. m. för befälsutbildade värnpliktiga.

Uppdraget är härmed i huvudsak utfört. Vissa återstående detaljspörsmål väntas bliva slutbehandlade före den 1 februari 1944.

13. *1942 års reparationstjänstutredning* (1943: I 16).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 april 1942 för att verkställa utredning rörande ordnandet av reparationstjänsten i fråga om uniformspersedlar m. m.:

Lychnell, T., överste, *ordförande;*
Larsson, I., ordförande i svenska beklädnadsarbetarförbundet;
Öberg, Th., direktör vid Norrahammars bruk.

Sekreterare:

Edsberg, H., sekreterare.

Experter:

Ager, H., diplomingenjör;
Bramdal, S., kapten;
Bring, J., kommendörkapten av 1. graden;
Cedervall, N., civilingenjör;
Frendin, T., arkitekt;
Jönsson, T., civilingenjör;
Kjellén, B., förste aktuarie;
Nyberg, M., verkst. direktör i aktiebolaget Förenade Tvätt;
Romander, N., kapten.

Lokal: Birger Jarlsgatan 15^{V}; tel. 23 01 10.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Fö 16.

Sedan utredningen den 16 oktober 1942 framlagt principbetänkande angående centralisering av reparationstjänsten i fråga om intendenturmateriel, har utredningen i enlighet med givna direktiv inriktat sitt arbete på utformandet av de närmare förslag beträffande erforderliga nyanläggningar m. m., vilka föranletts av berörda principiella ställningstagande. I sådant hänseende har utredningen den 23 januari respektive den 27 februari 1943 avgivit förslag, jämte ritningar och kostnadsberäkningar, ifråga om uppförande *dels* av central tvätt- och reparationsanstalt på Gotland, *dels ock* av centrala tvätt- och reparationsanstalter i Stockholm och Boden.

I anslutning till av 1943 års riksdag fattade beslut har utredningen före-

tagit undersökningar rörande lämpliga förläggningsplatser för centrala tvätt- och reparationsanstalter för försvarsväsendet och i sådant syfte företagit ett flertal studieresor till olika platser inom riket, varvid även studerats driften vid de nuvarande reparationsverkstäderna och tvättanstalterna. Vidare har utredningen verkställt preliminära beräkningar rörande de blivande anläggningarnas dimensionering. Under utredningsarbetets gång har utredningen samrått med försvarets fabriksstyrelse. I anledning av ett av riksdagen gjort uttalande rörande eventuellt utnyttjande av de centrala anläggningarna jämväl för civilt bruk, har utredningen även trätt i förbindelse med representanter för landstingen för utrönande av möjligheterna att åstadkomma samarbete mellan kronan och landstingens sjukvårdsinrättningar med avseende å utförande av tvätt vid anläggningarna i fråga. Utredningens arbete har numera fortskridit så långt, att förslag om uppförande av återstående anläggningar beräknas kunna framläggas under januari 1944.

Utredningen har under år 1943 hållit 46 sammanträden.

14. *Försvarsväsendets ingenjörutredning* (1943: I 18).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 med uppgift att inom departementet biträda med utredning rörande utnyttjandet av ingenjörstekniskt utbildad personal inom försvarsväsendet och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juli 1942):

Gummeson, P. E. S., direktör, *ordförande;*
Dahlin, N. O., flygdirektör av 1. graden;
Gillner, E. G. T., överstelöjtnant;
Sterky, H. K. A., generaldirektör;
Swenzén, B. T., marindirektör av 1. graden;
Ödeen, S. A. E., generaldirektör.

Sekreterare:
Lagergren, B. G. M., assessor (t. o. m. den 13 februari 1943);
Wadén, I. P. J., fil. d:r, kapten (fr. o. m. den 14 februari 1943).

Biträdande sekreterare:
Lindahl, K. G., civilingenjör (t. o. m. den 13 februari 1943);
Lagergren, B. G. M. (fr. o. m. den 14 februari 1943).

Såsom experter hava anlitats civilingenjör B. C. Carlberg, kapten S. B. F. Kassell, civilingenjör B. K. G. Ehnbom, major T. K. E. Wiklund och civilingenjör E. C. G. Beckman.

Lokal: Krigsmaterielverket, Grevturegatan 3; tel.: Krigsmaterielverket.

Beträffande direktiven för utredningsupdraget, se 1943: I Fö 18.

Utredningen har den 19 februari 1943 till chefen för försvarsdepartementet överlämnat en promemoria med preliminärt förslag till lösning i princip av vissa med utredningsuppdraget förknippade frågor. Det fortsatta utredningsarbetet har koncentrerats på att i första hand undersöka arméns behov av tekniskt utbildad personal på grundval av det överlämnade utkastet.

Ovannämnda promemoria har sedermera överlämnats till överbefälhavaren och chefen för försvarsstaben, med vilka därefter överläggningar ägt

I Fö: 14 rum. Överläggningarna ha resulterat i att två delegationer tillsatts, en från utredningen och en från försvarsledningen. Utredningen har härvid representerats av ordföranden (vid förfall för honom generaldirektören Ödeen), marindirektören Swenzén och sekreteraren, medan i försvarsledningens delegation ingått majorerna C. F. Lemmel, försvarsstaben, S. N. W. Berggren, arméstaben, och B. E. L. Brusewitz, arméinspektionen. Delegationerna ha hållit sex sammanträden.

Då det visat sig erforderligt att i avbidan på utredningens slutliga resultat vidtaga åtgärder för att bereda en säkrare ställning åt vissa vid tygdepartementets materielvårdsavdelning samt vid arméns staber och truppförband medelst kontrakt anställda ingenjörer, vilka i stort sett haft de åligganden, som 1941 års försvarsutredning föreslagit skola ankomma på de av densamma förordade s. k. arméingenjörerna, har utredningen den 26 februari 1943 till Kungl. Maj:t ingivit en framställning om inrättande av ett sextiotal befattningar för ingenjörer med extraordinarie anställning.

Utredningen har avgivit utlåtanden i anledning av remisser, nämligen den 8 juli 1943 angående en framställning från arméförvaltningens civilingenjörsförening rörande dispositionen av vissa extra ordinarie tjänster; den 25 september 1943 över chefens för flygvapnet förslag till befordringskungörelse för flygvapnet; samt den 4 november 1943 rörande tygdepartementets förslag till inrättande av vissa extra ordinarie befattningar för ingenjörer.

De sakkunniga hava under tiden den 1 december 1942—den 30 november 1943 hållit 26 sammanträden. Mellan sammanträdena hava vissa av de sakkunniga ävensom sekreteraren utfört arbete i anledning av utredningsuppdraget.

Utredningen beräknas kunna slutföras under första halvåret 1944.

15. *1942 års civilanställningssakkunniga* (1943: I 21).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1942 för att inom departementet biträda med utredning rörande ordnandet av civilanställning för avgående fast anställt manskap vid försvarsväsendet:

Gärde, A. B., f. d. landshövding, *ordförande;*
Curtman, C. W., byråchef;
Hasselrot, S. B., kapten;
Lundqvist, O. R., överdirektör.

Sekreterare:
Lindencrona, A., t. f. förste kanslisekreterare.

Expert:
Karén, H. V., fanjunkare.

Lokal och tel.: Kanslihuset.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Fö 21.

De sakkunniga hava under år 1943 hållit 40 sammanträden, varav flertalet avsett överläggningar med representanter för myndigheter och näringsorganisationer.

Utredningsuppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

16. *1942 års underbefälsutredning* (1943: I 22).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1942 för att inom departementet biträda med utredning rörande långtjänstunderbefäl och värnpliktiga truppinstruktörer vid försvarsväsendet ävensom i samband därmed stående frågor:

Möller, W. C. G., överste, *ordförande;*
Haglund, S. E., major;
Bergdahl, K. E., flaggjunkare;
Karén, H. V., fanjunkare.

Sekreterare:
von Horn, R. C. F. B., förste amanuens.

Experter:
Thorburn, U. A., kommendörkapten av 1. graden;
Holmberg, S., kapten;
Nordström, K. O. H., kapten;
Gustafson, E. M., styrman av 2. graden.

Lokal: Arméstaben, Östermalmsgatan 87; tel.: Militärstaberna.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Fö 22.

Utredningen, som första gången sammanträdde den 25 januari 1943, har intill den 1 december hållit 60 sammanträden, varjämte utredningen företagit studiebesök vid olika militära förband.

Utredningen har i enlighet med direktiven prövat möjligheterna att införa särskilda beställningar för långtjänstunderbefäl vid armén och kustartilleriet samt i samband därmed behandlat anställnings- m. fl. frågor beträffande dessa beställningshavare. Utredningen har vidare vid samtliga försvarsgrenar — delvis med biträde av till utredningens förfogande ställda experter — prövat möjligheterna dels att ersätta fast anställt manskap med civil personal, dels ock att utnyttja värnpliktiga såsom truppinstruktörer. Slutligen ha vissa andra spörsmål beträffande det fast anställda manskapet upptagits till behandling.

Uppdraget beräknas kunna slutföras under januari månad 1944.

17. *Utredning rörande garnisonssjukvården i Stockholm* (1943: I 23).

Genom beslut den 28 juni 1940 uppdrog Kungl. Maj:t åt arméförvaltningen och direktionen för karolinska sjukhuset att i samråd uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag rörande slutlig organisation av garnisonssjukvården i Stockholm. I anledning av en av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i skrivelse den 20 oktober 1942 gjord framställning i ämnet har Kungl. Maj:t den 6 november 1942 — med återkallande av nämnda uppdrag — bemyndigat chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en person att såsom sakkunnig leda utredning genom representanter för arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, marinförvaltningen, flygförvaltningen, vederbörande militära myndigheter, direktionen för karolinska sjukhuset samt Stockholms läns landsting rörande organisation av garnisonssjukvården i Stockholm; och

I Fö: 17 skulle den sålunda tillkallade sakkunnige äga att hos de nämnda myndigheterna påkalla utseende av representanter för dessa, om och i den mån behov därav prövades föreligga (se Post- och Inrikes tidn. den 9 december 1942).

Tillkallad av chefen för försvarsdepartementet:

Fast, J. E. G., led. av II kamm.

Sekreterare:

Wikland, L. E., t. f. andre kanslisekreterare.

Representanter för ovannämnda myndigheter:

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse: Bohmansson, G., lasarettsläkare, med. d:r;

Marinförvaltningen: Ekman, N. G. M., förste marinläkare;

Flygförvaltningen: Westring, L., förste flygläkare;

Militärbefälhavaren för fjärde militärområdet: af Klintberg, G., major;

Direktionen för Karolinska sjukhuset: von Dardel, F., överdirektör, och Hellström, J., professor.

Stockholms läns landsting: Birke, E., grosshandlare, led. av II kamm.

Experter:

von Zweigbergk, J. O., bataljonsläkare;

Grep, N., arkitekt.

Lokal: Försvarsdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Utredningen har under år 1943 hållit 7 sammanträden samt företagit studieresor till Vaxholm och Örebro. Skisser till ett nytt garnisonssjukhus för Stockholms garnison äro under utarbetande och utredningsarbetet beräknas vara avslutat under första delen av år 1944.

18. *Utredning angående vidgad användning av extra ordinarie anställningsform för försvarsväsendets fast anställda personal.*

Genom beslut den 4 december 1942 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för försvarsdepartementet att utse en utredningsman att inom departementet biträda med utredning rörande de i propositionen nr 210 till 1942 års riksdag och riksdagens i anledning därav avlåtna skrivelse nr 374 berörda frågorna om vidgad användning av extra ordinarie anställningsform för försvarsväsendets fast anställda personal och därmed sammanhängande spörsmål ävensom att avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Tillkallad enligt förenämnda bemyndigande:

Ström, E. H. T., krigsråd.

Sekreterare:

Beskow, S. H. T., amanuens.

Experter, tillkallade enligt förenämnda bemyndigande:

Holmin, G. H., kapten;

Måhlen, C. E., kommendör;

Silfverberg, K. J. A., överste.

Lokal: Arméförvaltningens civila departement, Jakobsgatan 30, Stockholm; tel.: 23 58 60.

Överläggningar mellan utredningsmannen och samtliga experter hava hållits den 24 maj och den 8 juni 1943. I övrigt har utredningsarbetet bedrivits av utredningsmannen med biträde av sekreteraren.

Utredningsmannen har den 15 oktober 1943 avgivit utlåtande i anledning av remiss å förslag till flygvapnets befordringskungörelse.

Utredningsuppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

19. *1943 års militärmusikutredningskommitté.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 januari 1943 för att inom departementet medverka vid lösandet av vissa spörsmål rörande musikpersonalens rekrytering vid utbyggandet av försvarsväsendets musikorganisation:

Grundström, P. G. A., musikdirektör, *ordförande;*
Wiklander, N. B. V., musikdirektör.

Sekreterare:
Karén, H. V. fanjunkare.

De för kommittén meddelade direktiven framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid bland annat:

1942 års försvarsbeslut förutsatte en ökning under utbyggnadsperioden av antalet musikkårer vid försvarsväsendet med tretton, varjämte organisationen av en del redan befintliga musikkårer skulle förstärkas. Musikpersonalen kunde i olikhet mot flertalet andra beställningshavare inom försvaret utan särskild omskolning överflyttas till tjänstgöring vid andra truppslag eller försvarsgrenar. Vid den i försvarsbeslutet förutsatta utökningen av musikorganisationen måste ändock svårigheter uppstå för tillgodoseende av de nyupprättade musikkårernas personalbehov. Svårigheterna ökades bland annat därigenom, att någon för försvaret gemensam myndighet icke erhållit eller lämpligen kunde erhålla i uppdrag att handlägga de i dessa hänseenden för de tre försvarsgrenarna uppkommande, gemensamma frågorna.

Det syntes befogat, att åt rekryteringsarbetet gåves en fastare organisation. Åt inom försvarsdepartementet tillkallade personer borde därför uppdragas att medverka vid lösandet av de organisatoriska uppgifterna i detta sammanhang.

Under tiden den 1 februari—den 4 augusti 1943 hava 38 sammanträden hållits.

Kommittén avgav den 6 augusti 1943 berättelse över sitt dittillsvarande arbete. På därom gjord hemställan beslöt departementschefen den 21 september 1943 förklara kommitténs arbete vilande tills vidare att återupptagas, när kommittén prövade detta lämpligt.

20. *Försvarets forskningsnämnd.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 februari 1943 för att — förutom att verkställa utredning rörande den militärtekniska forsk-

I Fö: 20 ningsverksamhetens framtida ställning och organisation — verka för att, intill dess en slutgiltig organisation av den naturvetenskapliga och tekniskt vetenskapliga forskningen för militära ändamål kan genomföras, den pågående militärtekniska forskningsverksamheten samordnas, effektiviseras och bedrives med erforderlig skyndsamhet:

Siegbahn, K. M., professor, *ordförande;*
Edlén, T., flygdirektör av 2. graden;
Granström, G. M., kommendör;
Ljunggren, C. A. C:son, professor;
Odqvist, F. K. G., professor;
Sievert, R. M., professor;
Swedlund, N. P. R., överstelöjtnant.

Sekreterare:
Lemmel, C. F. R., major;
af Malmborg, N. M., t. f. byrådirektör.

Expert:
Jentzen, C. H., major.

Lokal: Militärstabsbyggnaden; tel.: Militärstaberna.

Nämndens samordnande verksamhet bedrives i nämndens samarbetssektion under ledning av överstelöjtnanten T. A. Schmidt såsom kanslichef och med biträde av en ingenjör och ett kvinnligt skrivbiträde. Av nämndens ledamöter ingå i samarbetssektionen professorerna Ljunggren, Odqvist och Sievert.

Under år 1943 hava inom nämnden avhållits 20 sammanträden.

Utredningen angående den militärtekniska forskningens framtida ställning och organisation är i huvudsak verkställd.

21. *Utredning för mötande av prisstegring å byggnadsföretag eller markförvärv inom försvaret m. m.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1943 med uppdrag att, på sätt i statsverkspropositionen till 1943 års riksdag förutsatts, inom departementet biträda vid prövning av skäligheten av från myndigheterna inkommande framställningar rörande anvisande av tilläggsanslag för mötande av prisstegring å byggnadsföretag eller markförvärv inom försvaret samt öva tillsyn över byggnadsföretagens överensstämmelse med fastställda ritningar och byggnadsnormer:

Wittrock, K. J. P., förste byrådirektör, *ordförande;*
Cederwall, G. F. E., fil. lic., sekreterare;
Suwe, E. G., civilingenjör, byråingenjör, tillika *sekreterare.*

Nämnden har under år 1943 hållit ett tiotal sammanträden samt utfört besiktning vid Kalmar flygflottilj och krigsflygskolan i Ljungbyhed.

Över besiktningarna har nämnden avgivit rapport i skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 26 november 1943.

Nämndens uppdrag utgöres av fortlöpande granskningsarbeten i den mån

ärenden inkomma och beräknas komma att sträcka sig under den tid, som åtgår för utförandet av de i 1942 års försvarsbeslut förutsedda byggnadsarbetena. I Fö: 23

22. *Sävekommissionen.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1943 för undersökning av vissa förhållanden i samband med utförande vid Göta flygflottilj i Säve av i berg insprängda hangarer ävensom inkomma med utlåtande i anledning av undersökningen:

Stridsberg, E. R., generaldirektör, *ordförande;*
Magnell, K. J. T., överstelöjtnant;
Jondahl, B., civilingenjör.

Sekreterare:

Rydback, A. V. L., t. f. sekreterare.

Expert:

Lidén, R. A., byråingenjör.

Av de i samband med tillsättandet av utredningen meddelade direktiven framgår, att syftet med undersökningen vore att få klarlagt, huruvida företaget att utspränga bergshangarer för Göta flygflottilj förberetts, planlagts och utförts med tillbörligt förutseende och försiktighet.

Kommissionen har intill den 1 december 1943 hållit 32 sammanträden samt avlagt två studiebesök vid Göta flygflottilj.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

23. *1943 års militära fastighetsutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 maj 1943 med uppgift att inom departementet biträda med utredning rörande grunderna för beräkning av de i staten för försvarsväsendets fastighetsfond uppförda posterna för bestridande av reparations- och underhållskostnader m. m., rörande avvägningen av ingångsvärdena för de till nämnda fastighetsfond hörande byggnaderna samt rörande separat anvisning av medel för bestridande av utgifter för övnings- och skjutfält samt för underhåll av jordbruks- och skogsfastigheter m. m.:

Murray, C. A., t. f. byråchef, *ordförande;*
Haglund, A. G., major;
Törn, E. W., civilingenjör, byggnadsintendent i Stockholms stads sjukhusdirektion.

Sekreterare:

Treschow, J. A. A., förste amanuens.

Att såsom expert biträda de sakkunniga i vissa bokföringstekniska och liknande frågor tillkallades den 29 maj 1943 kamreraren A. H. Wennerberg.

De sakkunniga, som hållit 10 sammanträden, hava besökt ett flertal militära etablissement i huvudstaden samt företagit en studieresa till vissa garnisonsorter i Södra Sverige.

I Fö: 23 De sakkunniga hava — förutom att de på grund av särskilda remisser avgivit yttranden till Kungl. Maj:t i ett flertal frågor — den 1 oktober 1943 till chefen för försvarsdepartementet avgivit en promemoria med principutredning rörande ändrade grunder för beräkning av de i staten för försvarsväsendets fastighetsfond uppförda posterna till bestridande av reparations- och underhållskostnader m. m.

24. *Utredning rörande begränsning av antalet ridhästar vid armén.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1943 för att inom departementet biträda med utredning rörande begränsning av antalet ridhästar inom armén ävensom avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda:

Tamm, V. S. H:son, överste.

Sekreterare:

Rudenschöld, A. H., jur. kand. (t. o. m. den 28 november 1943).

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet i samband med meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen yttrade därvid bland annat:

Vid utredningen bör i första hand undersökas, huruvida ridhästarna vid arméns helt motoriserade truppslag, pansartrupperna och luftvärnet, kunna slopas. Vidare bör utredas i vad mån behov av ridhästar fortfarande kan anses föreligga vid motoriserade truppförband tillhörande övriga truppslag, såsom motorinfanteriregementen och motorartilleriregementen. Då det även torde kunna ifrågasättas, huruvida behov av ridhästar föreligger vid cykelinfanteriregementena, böra jämväl dessa omfattas av utredningen. Därest under utredningsarbetet befinnes, att minskning av hästbeståndet även vid andra truppförband kan äga rum, böra förslag i sådant hänseende framläggas. Slutligen bör undersökas, i vad mån med hänsyn till numera föreliggande förhållanden antalet för stabspersonal avsedda ridhästar kan begränsas.

Utredningsarbetet beräknas vara avslutat under januari 1944.

25. *1943 års utredning rörande sjökrigsmaterielen.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1943 för att inom departementet biträda med fortsatt utredning rörande sjökrigsmaterielen samt att avgiva de förslag, vartill utredningen måtte föranleda:

Bjurner, K. G., konteramiral.

Att såsom sakkunniga biträda utredningen hava tillkallats majoren S. E Haglund, kommendörkaptenen av 1. graden O. H. L. Hammargren samt översten K. J. A. Silfverberg.

Att såsom expert, tillika sjömilitär sekreterare, biträda utredningsmannen har tillkallats kommendörkaptenen av 2. graden A. E. B. Berthelsson.

Lokal: Birger Jarlsgatan 13, 3 tr.; tel.: 11 43 75.

Av de för utredningen meddelade direktiven framgår, att uppdraget skulle

omfatta en teknisk-taktisk undersökning rörande riktlinjerna för sjöstridskrafternas ersättningsbyggnad under tiden närmast efter femårsperioden 1942/47. Med hänsyn till nya erfarenheter från det alltjämt pågående världskriget skulle såväl operationsgruppernas utbyggnad som stödstyrkans omfattning och beskaffenhet upptagas till behandling. Beträffande operationsgrupperna skulle därvid främst undersökas erforderliga antalet fartygsenheter samt behovet av en komplettering av fartygs- och flygmaterielen inom envar av de redan befintliga eller beslutade grupperna. I Fö: 26

Frågan om stödstyrkans uppgifter och lämpligaste sammansättning skulle underkastas en allsidig och förutsättningslös undersökning i tekniskt-taktiskt hänseende. Dess samband med de offensiva operationsgrupperna liksom dess medverkan i det marina lokalförsvaret skulle göras till föremål för utredning. Vidare skulle undersökas, huruvida den i någon väsentlig utsträckning även i fortsättningen kunde bygga på äldre fartygsmateriel, som efter uppnådd viss livsålder icke längre borde höra hemma i de snabba operationsgrupperna.

Om stödstyrkan skulle innehålla artillerifartyg, skulle olika projekt beträffande skrovets konstruktion (exempelvis möjligheterna att använda betong), antal pjäser, fart m. m. undersökas.

Undersökningen borde icke heller bortse från att de en stödstyrka tillkommande uppgifterna möjligen i viss utsträckning kunde lösas av kustartilleristridskrafter, varvid skulle tagas under övervägande, om med hänsyn till denna uppgift rörligt kustartilleri eller fasta kustartillerianstalter borde erhålla företräde. Än vidare borde undersökas den roll, som landbaserade flygstridskrafter skulle kunna spela för att helt eller delvis ersätta i stödstyrkan ingående fartyg.

Sedan utredningen tagit sin början den 1 oktober 1943 och linjerna för undersökningen uppdragits, har arbetet omfattat hopsamlandet av material för sammanställning av krigserfarenheter, taktiska undersökningar, undersökning av olika alternativa sammansättningsformer för stödstyrkan samt studiet av olika projekt för fartygskonstruktioner.

Intill den 20 november 1943 ha avhållits 15 sammanträden med en eller flera av de sakkunniga, expert samt representanter för olika myndigheter och bolag samt förslagsställare till olika konstruktionsprojekt.

Utredningsuppdraget torde kunna slutföras under år 1944.

26. *Arméns officersutbildningskommitté.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 november 1943 för att inom departementet biträda med utredning rörande officersutbildningen inom armén m. m. samt avgiva de förslag, till vilka utredningen kunde föranleda:

Douglas, W. A., greve, generalmajor, *ordförande;*
Ekelöf, J. A. A. S., professor;
Ericsson, H., fil. mag.;

I Fö: 26 Granat, H. A., lektor;
Tamm, V. S. H:son, överste;
Wallberg, L. F. S., överstelöjtnant.
Sekreterare:
Almgren, C. E. Å., kapten.
Lokal: Arméinspektionen, Östermalmsgatan 87^{V}; tel.: 61 94 29.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid bland annat, att de sakkunniga vid utredningen borde ägna särskild uppmärksamhet åt utbildningsorganisationens uppbyggnad, så att bland annat onödiga och tidsödande dubbleringar i studierna undvekos. Möjligheterna till starkare koncentration av undervisningen kring huvudämnena, till ökad självverksamhet av eleverna och till lämplig utbildning i psykologi, pedagogik och samhällslära skulle undersökas. Åt högskoleundervisningens anordnande och utbildningen av lärare i militära ämnen för krigsmaktens skolor skulle särskild uppmärksamhet ägnas. Utredningen begränsades, utom beträffande vissa delar av frågan om enhetliggörande av högskoleundervisningen, för närvarande till armén. De sakkunniga skulle framlägga fullt utarbetade förslag och kostnadsberäkningar och grunda sin utredning på de förhållanden, som förelåge efter det fullständiga genomförandet av 1942 års beslut rörande försvarsväsendets utbyggnad och organisation.

De sakkunniga sammanträdde under december 1943 två dagar.

27. *Utredning rörande filmverksamheten inom försvarsväsendet.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1943 för att inom departementet verkställa utredning rörande filmverksamheten inom försvarsväsendet samt avgiva de förslag, som av utredningen påkallas:
Löwbeer, N. T., generaldirektör, *ordförande;*
Brusewitz, B. E. L., major;
Sandén, J. E., redaktör, led. av I kamm.;
Öhrling, P. O., auktoriserad revisor.
Sekreterare:
Lännergren, B., t. f. assessor.
Expert:
Cronmark, J. E. H., förste revisor.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet i samband med meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen yttrade därvid bland annat, att en mera ingående undersökning borde verkställas av förhållandena i samband med framställning av undervisnings-, upplysnings- och propagandafilm för militära ändamål. Utredningen borde dock icke begränsas till en granskning av den hittillsvarande verksamheten utan taga sikte även på frågan i vad mån och under vilka former denna verksamhet i fortsättningen borde bedrivas.

Socialdepartementet.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *1937 års arbetslöshetssakkunniga* (1941: I 8; 1942: I 15; 1943: I 17).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1937 för att verkställa undersökning rörande den kvarstående arbetslösheten och framlägga förslag beträffande medlen för dess rationella bekämpande:
Möller, G., statsråd, led. av I kamm., *ordförande;*
Thomson, A. N., landshövding, *vice ordförande;*
Cruse, C. S., förbundsordförande, led. av II kamm.;
Erlander, T. F., statssekreterare, led. av II kamm.;
Rubbestad, A. L., statsråd, led. av II kamm.
Sekreterare:
Nordström, G. H., fil. d:r, chef för socialhjälpsbyrån hos statens arbetsmarknadskommission.

De sakkunnigas verksamhet, som under hösten 1939 upphörde tills vidare på grund av det då inträdda krisläget, har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 17 december 1943 upphört.

2. *Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus* (1941: I 25; 1942: I 26; 1943: I 26).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1940 med uppgift att i samråd med 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga verkställa översyn av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen, i vad den avser statens sinnessjukhus, ävensom att taga under omprövning de organisatoriska frågor, som därmed äga sammanhang:
Karlsson, O. G., lokomotivförare, led. av I kamm., *ordförande;*
Björkquist, E., byråchef;
von Hofsten, E., landstingsdirektör;
Stenberg, S. O., docent, överläkare.
Sekreterare:
af Malmborg, N. M., t. f. byrådirektör.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1941: I S 25 och 1942: I S 26.

De sakkunniga ha den 18 januari 1943 till chefen för socialdepartementet avgivit betänkande angående översyn av tjänsteförteckningen för allmänna civilförvaltningen, i vad avser statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka, m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *1941 års hemortsförsvarssakkunniga* (1942: I 30; 1943: I 28).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 juni 1941 för att biträda med fortsatt utredning av frågan om samordning av hemortsförsva-

I S: 3 rets olika grenar samt om revision av gällande luftskyddslagstiftning (se Post- och Inrikes tidn. den 30 juni 1941):
Natt och Dag, Å. S. K:son, expeditionschef, *ordförande;*
Bengtsson, B. F., överstelöjtnant;
Göthberg, K. I., överstelöjtnant;
Göransson, E. W. Z., hovrättsassessor, tillika *huvudsekreterare;*
Hjelmberg, H. K., kommunalborgmästare;
Johnsson, B. E., statskommissarie;
Lange, H. V., major;
Thunborg, T. F., direktör;
Zetterquist, A. F., kriminalpolisintendent.
Biträdande sekreterare:
Wernstedt, S. L. M. A., förste amanuens.
Militär sekreterare:
Lindencrona, P. A. H., kapten.
Experter:
Thulin, G. Å. L., statspolisintendent;
Lindroth, E. S., länsjägmästare;
Grönvall, N. J., brandchef.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I S 30 och 1943: I S 28.

De sakkunniga, som under år 1943 hållit 13 sammanträden, hava den 17 juni 1943 avgivit betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet (folkskyddslag) m. m. (Statens off. utredn. 1943: 27), ävensom i samband därmed 14 särskilda författningsförslag.

4. *1941 års utskyldsstreckssakkunniga* (1942: I 37; 1943: I 33).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 september 1941 med uppdrag att verkställa utredning av frågan om mildring eller upphävande av de åren 1935 och 1936 beslutade skärpningarna av utskyldsstrecket som valbarhets- och behörighetsvillkor för vissa kommunala förtroendeuppdrag ävensom framlägga de förslag, till vilka denna utredning kunde föranleda (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1941):
Hallén, H. M., prost, led. av II kamm., *ordförande;*
Albertsson, A. E. A., lantbrukare, led. av I kamm.;
Herlitz, N., professor, led. av I kamm.;
Andersson, J. E., hemmansägare, led. av I kamm.;
Nilsson, C. O., trafikförman, led. av II kamm.

Beträffande utredningsuppdraget, se 1942: I S 37.

De sakkunniga ha utarbetat betänkande med förslag till lagstiftning i förevarande ämne.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Sinnesslövårdssakkunniga* (1942: I 42; 1943: I 35).

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 30 oktober 1941 med uppdrag att — efter undersökning rörande antalet barn i skolåldern, som prövas böra intagas å

uppfostringsanstalt för sådana sinnesslöa barn, vilka icke äro fallandesjuka eller blinda, ävensom beträffande antalet platser å dylika, statsunderstödda anstalter, vilka i första hand böra avses för förenämnda barn — upprätta och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till de åtgärder, som må vara erforderliga för att, utan tillbakasättande av vårdmöjligheterna för andra sinnesslöa, bereda nu ifrågavarande barn plats å uppfostringsanstalt: I S: 7

Petrén, A., f. d. professor, ordförande i allmänna svenska föreningen för vården om sinnesslöa och fallandesjuka, *ordförande;*

Annell, Anna Lisa, inspektör för sinnesslövården.

Tillkallade, med stöd av vederbörliga bemyndiganden, såsom särskilda sakkunniga för att biträda vid utredningsarbetet, såvitt detsamma berör frågan om statens övertagande av avlöningar till föreståndar- och lärarpersonal vid vissa skolor för sinnesslöa och fallandesjuka:

Jungner, Ragnhild, pedagogisk inspektör för sinnesslöundervisningen;

Björkman, G., undervisningsråd.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I S 42.

De sakkunniga, som under år 1943 hållit omkring 15 sammanträden, hava avlämnat *dels* den 21 april 1943 betänkande rörande sinnesslövårdens organisation med hänsyn till erforderliga åtgärder för beredande av skolundervisning åt bildbara sinnesslöa barn (Statens off. utredn. 1943: 29), *dels ock* den 19 juli 1943 betänkande rörande reglering av löner och tjänsteförhållanden m. m. för lärarpersonal vid statsunderstödda sinnesslöskolor (Statens off. utredn. 1943: 33).

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *1942 års poliskommission* (1943: I 40).

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 21 augusti 1942 för att verkställa utredning rörande förekomsten av politiska ytterlighetsriktningar inom polisväsendet i riket m. m.:

Hasselrot, B., landshövding, *ordförande;*

Danielson, B. G. E., hovrättsråd, byråchef för lagärenden;

Stiernström, M., landsfogde.

Sekreterare:

Riben, K. O., hovrättsassessor.

Beträffande utredningsuppdraget, se 1943: I S 40.

Kommissionen har den 15 februari 1943 avlämnat utredning rörande polismäns anslutning till politiska ytterlighetsriktningar m. m. (Statens off. utredn. 1943: 5).

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Sakkunniga för utredning rörande löneförhållandena för landskanslister och landskontorister* (1943: I 42).

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 9 oktober 1942 för att såsom sakkunniga inom departementet verkställa utredning rörande lönegradsplaceringen för

I S: 7 landskanslister och landskontorister samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med förslag i ämnet:

Nilsson, B., t. f. kansliråd;

Åkesson, N. O., landssekreterare.

De sakkunniga ha den 25 februari 1943 avlämnat betänkande rörande löneförhållandena för landskanslister och landskontorister jämte vissa därmed sammanhängande frågor.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Sakkunnig för utredning rörande förhållandet mellan statens byggnadslånebyrås låneverksamhet och den allmänna kreditmarknaden.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 januari 1943 med uppdrag att inom departementet verkställa utredning rörande förhållandet mellan statens byggnadslånebyrås låneverksamhet och den allmänna kreditmarknaden samt framlägga de förslag, vartill utredningen föranledde:

Kock, Karin, docent.

Sekreterare:

Ohlsson, I., fil. kand.

Fem sammanträden ha hållits med representanter för svenska bankföreningen, svenska sparbanksföreningen, Sveriges fastighetsägareförbund, konungariket Sveriges stadshypotekskassa, svenska bostadskreditkassan och svenska försäkringsföreningen. Nämnda representanter ha därvid framlagt sina åsikter om vissa spörsmål av betydelse för utredningen.

Den sakkunnige har till chefen för socialdepartementet avlämnat promemoria rörande statens byggnadslånebyrås låneverksamhet och den allmänna kreditmarknaden. Promemorian var fogad såsom bilaga till Kungl. Maj:ts proposition den 7 maj 1943, nr 243.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Sakkunniga för översyn över assistent- och biträdesorganisationen vid statens kriminaltekniska anstalt.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 mars 1943 med uppdrag att företaga en allmän översyn över assistent- och biträdesorganisationen vid statens kriminaltekniska anstalt samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, som härav kunde föranledas:

Valentin, N. G., t. f. landssekreterare;

Rosengren, O. A., landsfogde.

De sakkunniga ha den 4 september 1943 till chefen för socialdepartementet överlämnat promemoria angående översyn över assistent- och biträdesorganisationen vid statens kriminaltekniska anstalt.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *Sakkunnig för biträde vid utarbetande av en handledning rörande tillämpningen av lagen den 13 mars 1942 med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m.* I S: 12

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 4 juni 1943:
Murray, U., f. d. direktör hos landskommunernas förbund.

På grundval av den sakkunniges förslag har inom departementet utarbetats »Handledning rörande tillämpningen av administrativa fullmaktslagen» (Statens off. utredn. 1943: 38).

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

11. *Hembiträdesutredningen* (1941: I 4; 1942: I 12; 1943: I 14).

Enligt beslut den 30 december 1939 av Kungl. Maj:t skall utredningen vila tills vidare.

12. *Bostadssociala utredningen* (1941: I 5; 1942: I 13; 1943: I 15).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1933 för att biträda med utredning rörande omfattningen och beskaffenheten av städers och stadsliknande samhällens slumbostadsbestånd ävensom rörande åtgärder ägnade att undanröja missförhållanden i sådant hänseende:
Nyström, B. A. E., byråchef, *ordförande;*
Engkvist, O., byggmästare;
Myrdal, K. G., professor;
Wallander, S., arkitekt;
Westholm, S., f. d. stadsarkitekt;
Åhrén, U., arkitekt.

Sekreterare:
Johansson, A., kanslichef.

Biträdande sekreterare:
Curman, J., länsarkitekt;
Sterner, R., fil. lic.

Lokal och tel.: Socialstyrelsen.

Såsom expert har under år 1943 medverkat hovrättsassessorn E. W. Z. Göransson.

Enligt givna direktiv har utredningens arbete under år 1943 i huvudsak inskränkts till slutförande av återstående huvuduppgifter, nämligen dels frågan om sanering av det undermåliga bostadsbeståndet i stadssamhällena i dess samband med sociala och ekonomiska samt stadsplane- och byggnadstekniska frågor, dels ock det därmed sammanhängande spörsmålet om åtgärder för åstadkommande av en planmässig bostadspolitik på längre sikt, syftande till ett »fredsberedskapsprogram» på detta område. Dessa arbets-

I S: 12 uppgifter ha ännu icke kunnat slutföras, enär utredningen måst avvakta resultaten av vissa bostadsstatistiska undersökningar m. m.

Till utredningen har av Kungl. Maj:t överlämnats åtskilliga framställningar, avsedda att tagas under övervägande vid fullgörande av utredningens uppdrag, däribland riksdagens skrivelse den 8 juli 1942, nr 423, punkt 9:o), angående verkställande i rationaliseringssyfte av utredning rörande den statliga låne- och bidragsverksamheten för egnahems- och bostadsförbättringsändamål. Utredningen har den 14 maj 1943 avgivit utlåtande till Kungl. Maj:t över en promemoria angående införande av behovsprövning å hyresmarknaden.

Utredningen har under år 1943 intill den 1 december hållit 19 sammanträden.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under första delen av år 1944.

13. *Fritidsutredningen* (1941: I 7; 1942: I 14; 1943: I 16).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 maj 1937 (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juni 1937):
Kjellman, H., landshövding, *ordförande;*
Ekstam, A., föreståndare för statens järnvägars resebyrå;
Gustafson, Ruth, fru, led. av II kamm.;
Horney, N., redaktör;
Nordenson, C., f. d. sekreterare;
Svenson, Gärda, fru, sekreterare i svenska landsbygdens kvinnoförbund.
Sekreterare:
Montell, E., t. f. andre kanslisekreterare.
Lokal: Socialdepartementet; tel.: Kanslihuset 150.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1938: S 25.

Sedan den 1 december 1942 har kommittén, för besvarande av remiss angående skjutfält för Bergslagens artilleriregemente, avhållit ett sammanträde.

Kommittén har genom sin delegation för husmoderssemestern omhänderhaft den statligt understödda husmoderssemesterverksamheten sommaren 1943.

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 december 1939 skall kommitténs återstående arbete vila tills vidare.

14. *Socialvårdskommittén* (1941: I 9; 1942: I 16; 1943: I 18).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1937 (se Post- och Inrikes tidn. den 4 januari 1938):
Eriksson, J. B., landshövding, *ordförande;*
Bexelius, E. G., byråchef;
Hagård, A., lasarettssyssloman, led. av II kamm.;
Höjer, K. J., t. f. generaldirektör;
Nordgren, Olivia, fru, led. av II kamm.;
Olsson, E., direktör, stadsfullmäktiges i Malmö ordförande;

Skoglund, J. M., hemmansägare, led. av II kamm.;
Wallén, O. A., lantbrukare, led. av II kamm.;
Wangson, O. R., fattigvårdsdirektör;
Österström, A. E. I., redaktör, led. av II kamm. (avliden den 16 december 1943).

Såsom sakkunniga att biträda kommittén vid verkställande av en av densamma beslutad utredning rörande sjukkasseverksamheten har chefen för socialdepartementet den 30 september 1938 och den 25 april 1940 tillkallat:
Andersson, K. Hj., tjänsteman;
Brännberg, C., direktör;
Byttner, J. T., medicinalråd;
Strand, A., kassör;
Söderbäck, C. F., verkst. direktör i Svenska arbetsgivareföreningen;
Tegendal, O. E., byråchef.

Sakkunnig vid vissa försäkringstekniska utredningar i samband med behandlingen av frågan om en effektivisering av den sociala sjukförsäkringen, förordnad av departementschefen den 4 juli 1941:
Brundin, G. G., fil. d:r, byråinspektör.

Sakkunniga vid verkställande av en av kommittén beslutad utredning rörande arbetslöshetsförsäkring och kontantunderstödsverksamhet för arbetslösa, tillkallade av departementschefen den 18 mars och den 7 april 1941:
Jerneman, T. G., t. f. byråchef;
Larsson, I., ordförande i Svenska beklädnadsarbetareförbundet;
Sten, H., redaktör, led. av I kamm.;
Brodén, E. H., direktör i Svenska arbetsgivareföreningen;
Sölvén, K. O. A., advokat.

Sakkunniga vid behandling av fosterbarnsvården, förordnade av departementschefen den 24 oktober och den 28 november 1941:
Wallgren, A., professor;
Malmroth, Elsa, fru, led. av Allmänna barnhusets direktion;
Rosén, Göta, barnavårdsinspektris;
Berglind, Ragnhild, fosterbarnsinspektris;
Bentzel, Maggie, föreståndarinna.

Såsom sakkunniga att biträda kommittén vid utredning av frågan om samordnande av sjukkasseverksamheten och den sociala olycksfallsförsäkringen har departementschefen den 4 september 1942 tillkallat:
Behring, I. A., lasarettsläkare;
Bergström, G., direktör i arbetsgivarnas ömsesidiga olycksfallsförsäkringsbolag;
von Schulzenheim, C. H. J., byråchef;
Östrand, D. O., byråchef.

Att såsom sakkunniga biträda kommittén vid utredning av frågan om revision av den allmänna folkpensioneringen har departementschefen den 9 oktober 1943 tillkallat:
Östlind, A. J., byråchef;

I S: 14 Parenius, M. F., sekreterare.
Sekreterare:
Larsson, S., hovrättsassessor.
Biträdande sekreterare:
Broberg, R., byråchef (sjukförsäkrings- och folkpensioneringsfrågor);
Hessler, T., sekreterare (arbetslöshetsförsäkringsfrågor);
von Hofsten, E., aktuarie (vid behandling av frågan om fosterbarnsvården), t. o. m. februari 1943.
Engström, E. M., e. o. sekreterare (vid behandling av frågan om samordnande av sjukförsäkringen och den sociala olycksfallsförsäkringen).
Lokal: Torsgatan 4; tel. 10 83 22.
Beträffande kommitténs uppdrag, se 1939: S 19.

Kommittén har under år 1943 intill den 1 december hållit 18 plenisammanträden, varjämte särskilda delegationer hållit ett stort antal sådana. I vissa frågor har samråd ägt rum med bland annat 1938 års arbetarskyddskommitté och 1941 års befolkningsutredning.

Ett förslag till lagstiftning angående allmän sjukförsäkring föreligger i korrektur, men slutbehandlingen av detta har uppskjutits i avbidan på vissa undersökningar angående olycksfallsförsäkringens samordnande med sjukförsäkringen. Dessa undersökningar torde kunna avslutas och förslaget till allmän sjukförsäkring framläggas i början av år 1944.

De i berättelsen till 1943 års riksdag omförmälda utredningarna angående ändrad lagstiftning rörande barnhemmen och fosterbarnsvården ha fullföljts under år 1943. Förslag i dessa ämnen torde komma att framläggas i början av år 1944.

En särskild delegation har behandlat frågan om införandet av obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. I anslutning härtill och som ett led i en kommittén anförtrodd utredning rörande sociala hjälpåtgärder för de arbetslösa inom säsongyrkena har kommittén verkställt en statistisk undersökning av till vissa fackförbund inkomna medlemsrapporter. Erforderliga statistiska utredningar i övrigt i samband med arbetslöshetsförsäkringen ha under året slutförts, de allmänna riktlinjerna för en blivande lagstiftning äro behandlade och arbetet med utarbetande av lagstiftning pågår.

Under år 1943 har påbörjats den översyn av lagen om folkpensionering, som uppdragits åt kommittén.

Utredningsarbetet på fattigvårdslagstiftningens område har under år 1943 i huvudsak varit vilande i avbidan på detaljutformningen av lagstiftningen rörande en utbyggd socialförsäkring. Detta arbete torde komma att återupptagas i början av år 1944.

Kommittén har under år 1943 på anmodan av Kungl. Maj:t avgivit åtskilliga yttranden i sociala spörsmål.

15. *1938 års arbetarskyddskommitté* (1941: I 10; 1942: I 17; 1943: I 19).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1938 (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juli 1938):

Nordin, J. V., chef för arbetsrådet, *ordförande;*
Ericsson, J. A., textilarbetare, led. av II kamm.;
Fischer, Ida, yrkesinspektris;
Söderbäck, C. F., verkst. direktör i Svenska arbetsgivareföreningen;
Hultman, G., verkst. direktör i pappersmasseförbundet;
Löfvander, A., lantbrukare, led. av I kamm.;
Yllner, C. A. T., förste provinsialläkare;
Olovson, O. E., redaktör, led. av II kamm.;
Vahlberg, G. E., förste sekreterare i landsorganisationen.

Teknisk sekreterare, tillika föredragande:
Starland, H., yrkesinspektör.

Experter:
Alling, K. G., f. d. provinsialläkare;
André, L., yrkesinspektör;
Bergwall, G., bergmästare (fr. o. m. den 9 oktober 1943);
Christenson, A., sekreterare;
Fahlman, T., ingenjör;
Gabrielson, E. V., byråchef;
Hansen, F. H. R., kapten i väg- och vattenbyggnadskåren (fr. o. m. den 24 september 1943);
Karlsson, K. V., gruvarbetare, led. av II kamm.;
Kvist, S., gruvarbetare;
Stahre, N. R., bergmästare (t. o. m. den 9 oktober 1943);
Welin-Berger, J., yrkesinspektör.

Lokal: Arbetsrådet, Kungsgatan 2; tel. 10 29 34 (ordföranden) och 11 29 33 (sekreteraren).

Beträffande kommitténs uppdrag, se 1939: S 20.

Kommittén har under år 1943 intill den 1 december hållit 34 sammanträden, därav 17 med kommitténs experter. Arbetet har främst omfattat granskning och överarbetning av det år 1942 inom kommittén framlagda utkastet till ny lag om arbetarskydd, och har därvid flertalet av de frågor, som enligt meddelade direktiv uppdragits åt kommittén att utreda, upptagits till ytterligare prövning. Förslag till bestämmelser angående reglering av nattarbetet samt rörande raster och arbetspauser hava därjämte upprättats och behandlats inom kommittén. I samband med behandlingen av förslaget till bestämmelser rörande nattarbete hava yttranden i ärendet inhämtats från handelns arbetsgivare- och arbetarorganisationer. I rastfrågan hava svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen beretts tillfälle att till kommittén avgiva yttrande.

I anslutning till frågan om läkarbesiktning av minderåriga arbetare hava yttranden inhämtats från arbetsgivare- och arbetarorganisationerna inom handeln, hotell-, kafé- och restaurangnäringarna samt skogsbruket, ävensom från förste provinsialläkarna i de län, där skogs- och flottningsarbete bedrives i större utsträckning. Vid överläggning i frågan om läkarundersökning av minderåriga arbetare har under ett av kommitténs sammanträden skolöverstyrel-

I S: 15 sens skolöverläkare kallats att närvara. I frågan om revision av arbetarskyddslagens särskilda föreskrifter rörande kvinnors användande till arbete hava överläggningar även hållits med socialvårdskommitténs ordförande och sekreterare.

Kommittén har vidare under året bearbetat materialet över den utredning rörande den kommunala tillsynen å arbetarskyddslagstiftningens efterlevnad, som påbörjades under år 1942. I anslutning härtill har till ytterligare prövning upptagits frågan om den kommunala tillsynens organisation samt huruvida kommunalt tillsynsorgan bör tillerkännas befogenhet att meddela föreläggande och förbud jämlikt arbetarskyddslagens 38 §. I frågan rörande den kommunala tillsynens organisation har kommittén även rådfört sig med de under innevarande år tillkallade sakkunniga för utredning av frågan om ändrad kommunal indelning.

Under år 1943 hava kommitténs ordförande och sekreterare dessutom uppgjort ett preliminärt förslag till omorganisation av yrkesinspektionens chefsmyndighet. Verkställande av översyn av de med stöd av arbetarskyddslagen utfärdade författningarna har under året jämväl påbörjats och har kommittén i samband härmed infordrat yttranden från yrkesinspektionens chefsmyndighet.

I samråd med kommitténs allmänna experter hava utarbetats förslag till bland annat särskilda bestämmelser angående arbetslokaler och personalrum samt i övrigt beträffande åtgärder till förekommande av ohälsa och olycksfall i arbete, ävensom förslag till ändring av bestämmelserna i kungörelserna den 26 september 1930 (Sv. förf.-saml. nr 344) angående förbud mot minderårigs användande till vissa farliga arbeten och den 23 december 1931 (Sv. förf.-saml. nr 426) om uppfordringsanordningar för personbefordran i gruvor och stenbrott. Med kommitténs experter på det gruvtekniska området hava övervägts förslag om åtgärder för åstadkommande av ett förbättrat arbetarskydd inom gruvindustrien. Vidare har i samråd med kommitténs militära experter uppgjorts förslag till bestämmelser angående arbetarskyddslagens tillämpning i viss utsträckning å militär verksamhet.

Kommittén har med anlitande av särskilt biträde tillika fortsatt sitt arbete med att sammanställa och bearbeta de av kommittén år 1939 införskaffade uppgifterna rörande arbetsförhållandena vid de hos yrkesinspektörerna och bergmästarna registrerade arbetsställena, där industriellt och därmed likställt arbete bedrives.

Slutligen har kommittén under år 1943 dels på anmodan av Kungl. Maj:t avgivit utlåtande över en av yrkesinspektionens chefsmyndighet år 1941 gjord framställning angående ändring av bestämmelserna i 6 a § lagen om arbetarskydd, dels ock till chefen för socialdepartementet lämnat vissa uppgifter för besvarande av en under året i riksdagens andra kammare framställd interpellation angående kontorsarbetet, särskilt med hänsyn till den kvinnliga personalen.

Kommitténs arbete beräknas bliva slutfört under senare delen av år 1944.

16. *Utredning rörande kommunal samverkan* (1941: I 12; 1942: I 19; 1943: I 20). **I S: 17**

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1938 (se Post- och Inrikes tidn. den 18 november 1938):
Malmberg, H., generaldirektör, *ordförande;*
Andersson, C. W. M., byggnadssnickare, led. av II kamm.;
Karlsson, H., ombudsman;
Wigert, A. G. A., landskamrerare;
Valentin, N. G., t. f. landssekreterare.
Sekreterare:
Nordberg, L. F. G., krigsråd.
Lokal: Kanslihuset; tel.: Kanslihuset 581.
Beträffande utredningens uppdrag, se 1939: S 22.
Utredningsarbetet har under året vilat.

17. *Ordningsstadgeutredningen* (1941: I 13; 1942: I 20; 1943: I 21).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 11 november 1938 och den 30 juni 1943 såsom sakkkunniga för översyn av ordningsstadgan för rikets städer:
Lidén, A., landshövding, *ordförande;*
Åkesson, N. O., landssekreterare.
Sekreterare:
Göransson, E. W. Z., hovrättsassessor.
Lokal och tel.: Kanslihuset.
Beträffande utredningens ursprungliga uppdrag, se 1939: S 24.

Utredningsarbetet, som den 30 december 1939 förklarats skola vila tills vidare, har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1943 återupptagits, varvid utredningens uppdrag utvidgats till att omfatta frågan, huruvida ordningsstadgan för rikets städer och därmed sammanhängande bestämmelser lämpligen böra utbytas mot en författning, vari ordningsföreskrifter meddelas för riket i dess helhet, ävensom därest detta skulle befinnas vara fallet, utarbetande av förslag till sådan författning.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1943 hava följande personer tillkallats att såsom experter överlägga med utredningen rörande med dess uppdrag sammanhängande frågor: nämligen polismästaren i Örebro S. Beckman, landsfiskalen i Tumba distrikt S. R. Wadenius, kommunalborgmästaren i Skövde A. B. Svensson, direktören G. H. Karlson såsom representant för svenska stadsförbundet, direktören S. Larsson och, vid förfall för denne, fil. d:r J. Olsson såsom representanter för svenska landskommunernas förbund, redaktören K. G. Karlsson i Munkedal och, vid förfall för denne, redaktören K. Kilbom såsom representanter för folketshusföreningarnas centralorganisation, kamreraren R. Lundkvist såsom repre-

I S: 17 sentant för folkets parkers centralstyrelse samt direktören K. Wennberg såsom representant för nykterhetsrörelsen.

Utredningen har under år 1943 sammanträtt 13 dagar.

Från länsstyrelserna har införskaffats kompletterande material, vilket tillika med det redan föreliggande materialet bearbetats. Utkast till allmän ordningsstadga, gällande för hela riket, har uppgjorts och diskuterats. Motiv och utkast till ändringar i andra författningar äro under utarbetande.

Utredningsarbetet beräknas bliva slutfört under första delen av år 1944.

18. *1939 års polisutredning* (1941: I 14; 1942: I 21; 1943: I 22).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 november 1938 (se Post- och Inrikes tidn. den 28 november 1938):
Bergquist, Th., statsråd, led. av I kamm., *ordförande;*
Andersson, C. O. H., lantbrukare;
Wistrand, K., direktör, led. av I kamm.;
Gustafsson, B., f. d. överkonstapel;
Olsson, G. A., redaktör, led. av II kamm.;
Ros, A. K. E., polismästare;
Wähl, G., fjärdingsman,
Sekreterare:
Åseskog, S., hovrättsråd.
Biträdande sekreterare:
Åbjörnsson, C. V., jur. kand.
Lokal: Polishuset; tel. 51 79 38.

I fråga om utredningens uppdrag, se 1939: S 25.

Enligt vederbörligt medgivande äger utredningen vid behandlingen av olika frågor såsom sakkunniga anlita följande personer: statspolisintendenten G. Å. L. Thulin, landsfogden i Stockholms län K. G. Persson, polismästaren S. Beckman i Örebro, sekreteraren hos statens pensionsanstalt N. P. E. Isoz, stadsfiskalen R. A. J. Stenvik i Kristianstad, landsfiskalerna S. R. Wadenius i Tumba, B. E. Nyberg i Örebro och E. L. N. Grimlund i Arlöv, f. kriminalkommissarien A. L. Sjögren i Stockholm och kriminalöverkonstapeln A. V. Uhrbom.

Utredningen har under år 1943 hållit sju sammanträden med tillhopa tjugu sammanträdesdagar. Mellan sammanträdena har arbetet under ordförandens ledning bedrivits inom sekretariatet och under medverkan i viss utsträckning av ledamöter och sakkunniga. Utredningen beräknas komma att slutföra sitt arbete under första halvåret 1944.

19. *1939 års stadsläkarutredning* (1941: I 17; 1942: I 22; 1943: I 23).

Enligt beslut den 30 december 1939 av Kungl. Maj:t skall utredningen vila tills vidare.

20. *Sakkunniga för granskning av planer för beredskapssjukhus m. m.* (1941: I 21; 1942: I 24; 1943: I 24). I S: 22

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 16 februari 1940 för att i egenskap av sakkunniga inom medicinalstyrelsen biträda vid handläggning av ärenden rörande beredskapssjukhusens planläggning, upprättande och drift:

Andersson, C. W. M., byggnadssnickare, led. av II kamm. (t. o. m. den 27 maj 1943);

Fast, E. G., led. av II kamm. (fr. o. m. den 28 maj 1943);

Dahlgren, I. J. G., sekreterare.

De sakkunniga hava under år 1943 deltagit i ett par sammanträden i medicinalstyrelsen ävensom under hand avgivit yttranden i olika frågor rörande beredskapssjukhusen.

21. *Sakkunnig för utredning rörande åtgärder för uppnående av största möjliga enhetlighet och rationalisering i fråga om länsstyrelsernas verksamhet och arbetssätt* (1941: I 22; 1942: I 25; 1943: I 25).

Tillkallad genom Kungl. Maj:ts beslut den 4 oktober 1940:

Åkesson, N. O., landssekreterare.

Sekreterare:

Lundborg, S., länsnotarie (fr. o. m. den 29 oktober 1943).

Lokal och tel.: Statens byggnadslånebyrå.

Beträffande den sakkunniges uppdrag, se 1941: I S 22.

På grund av andra offentliga uppdrag har den sakkunnige i fråga om förevarande utredningsuppdrag under år 1943 medhunnit endast vissa undersökningar av mindre omfattning. Därjämte har den sakkunnige biträtt vid handläggningen inom socialdepartementet av en del ärenden rörande länsstyrelserna.

22. *Kommittén för rågösvenskarna* (1941: I 26; 1942: I 27; 1943: I 27).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1940:

Sandström, A. E. F., f. d. justitieråd, ordförande i Utlandssvenskarnas förening, *ordförande;*

Curman, J. S., riksantikvarie, ledamot av överstyrelsen för Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet;

Forslund, J. A., led. av I kamm.;

Hellstedt, E. S., legationsråd;

Kuylenstjerna, G. W. G., f. d. generaldirektör;

Lindeberg, E. F. L., landshövding;

Skogh, S. A., byråchef;

Ytterborn, G. R., överdirektör;

Svedelius, E., direktör i Utlandssvenskarnas förening (fr. o. m. den 19 mars 1943);

Höjer, K. J., t. f. generaldirektör (fr. o. m. den 30 juli 1943).

I S: 22 Sekreterare:
Hafström, A. G. G:son, fil. lic., jur. kand.
Expert för fiskerifrågor:
Hessle, Chr. W., byrådirektör.
Expert för mottagande och inkvartering av från Estland ankommande personer av svensk härstamning m. m.:
Cronvall, M., kontorsassistent vid Sabbatsbergs vård- och ålderdomshem.
Expert för befolkningsstatistiska utredningar rörande estlandssvenskarna:
Hyrenius, H., fil. d:r.
Lokal: Stockholmsföreningen av riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet, Herkulesgatan 26; tel. 11 35 00.
Angående kommitténs uppdrag, se 1941: I S 26.
Genom beslut den 15 januari 1943 har Kungl. Maj:t uppdragit åt kommittén att *dels* vidtaga anstalter för mottagande och inkvartering av ett antal från Estland ankommande personer av svensk härstamning, *dels* vidtaga erforderliga åtgärder för att nämnda personer, såvitt möjligt må kunna bereda sig sådan försörjning, att de inordnas i det svenska samhället, *dels ock* vidtaga anstalter för att de av dessa personer, som på grund av sjukdom, ålderdom eller eljest äro i behov av vård, må erhålla erforderlig vård.
Av de 110 till Sverige den 17 oktober 1940 överflyttade rågösvenskarna äro för närvarande 66 personer bosatta på Rågöstiftelsens fastigheter på Gräsö, Björkö och Vätö samt 36 på andra ställen i Stockholms skärgård, därav 20 på Björkö, där de försörja sig på fiske och jordbruk. De övriga 8 äro anställda i skogsarbete, trädgårdsskötsel och hushåll.

23. *Sakkunnig för översyn av gällande föreskrifter angående länskungörelserna* (1942: I 32; 1943: I 29).

Tillkallad — efter hemställan av riksdagen i skrivelse den 26 juni 1941, nr 405 — av Kungl. Maj:t den 11 juli 1941 med uppdrag att verkställa översyn av gällande föreskrifter angående länskungörelserna samt att till Kungl. Maj:t avgiva de förslag, vartill nämnda översyn kan föranleda:
Åkesson, N. O., landssekreterare.
Sekreterare:
Lundborg, S., länsnotarie (fr. o. m. den 29 oktober 1943).
Lokal och tel.: Statens byggnadslånebyrå.
På grund av andra offentliga uppdrag har den sakkunnige under år 1943 icke kunnat fullfölja sitt arbete på planerat sätt.

24. *Sakkunnig för undersökning rörande kommissionärsväsendet hos statens förvaltningsmyndigheter* (1942: I 33; 1943: I 30).

Tillkallad — efter hemställan av riksdagen i skrivelse den 26 juni 1941, nr 405 — av Kungl. Maj:t den 11 juni 1941 med uppdrag att verkställa undersökning rörande kommissionärsväsendet hos statens förvaltningsmyndigheter

samt att till Kungl. Maj:t avgiva det förslag, vartill nämnda undersökning kan föranleda: I S: 25

Åkesson, N. O., landssekreterare.

Sekreterare:

Lundborg, S., länsnotarie (fr. o. m. den 29 oktober 1943).

Lokal och tel: Statens byggnadslånebyrå.

På grund av andra offentliga uppdrag har den sakkunnige under år 1943 icke kunnat fullfölja sitt arbete på planerat sätt.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under år 1944.

25. *1941 års befolkningsutredning* (1942: I 35; 1943: I 31).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 september 1941 för att inom departementet verkställa utredningar rörande vissa befolkningspolitiska spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 12 september 1941):

Erlander, T. F., statssekreterare, led. av II kamm., *ordförande;*

Gyllenswärd, C., professor;

Johansson, A., byråchef;

Wahlund, S. G. W., professor.

Sekreterare:

Romanus, S. E., hovrättsassessor.

Biträdande sekreterare:

Cederwall, G., fil. lic., sekreterare.

Lokal: Riksdagshuset; tel. 11 42 98.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1942: I S 35.

Vid sammanträde den 12 september 1941 tillsatte de sakkunniga en särskild delegation för hem- och familjefrågor med uppgift att bland annat till behandling upptaga frågor rörande social hemhjälpsverksamhet, arbetsförhållandena inom det husliga arbetet, yrkesutbildningen för de inom hemmen arbetande kvinnorna m. m.

Delegationens ledamöter:

Höjer, Signe, fru, *ordförande;*

Collin, Karin, fröken;

Osvald, Ingrid, fröken, inspektris för statens lanthushållsskolor;

Rydh-Munck af Rosenschöld, Hanna, fil. d:r, led. av II kamm.;

Wiklund, Gertrud, fru.

Sekreterare:

Åkerman-Johansson, Brita, fru, fil. lic.

Biträdande sekreterare:

Olsson, Dagny, byrådirektör.

Under sitt arbete har utredningen för behandlingen av skilda befolkningspolitiska problem tillkallat eller samrått med ett flertal experter.

Utredningen har den 10 september 1943 i samråd med fullmäktige för Sveriges riksbank tillsatt en särskild kommitté för att utarbeta en broschyr om bosättning och heminredning avsedd för dem som söka de statliga bosättningslånen.

I 8: 25 Kommitténs ledamöter:
Björnsson, J. E., riksbanksfullmäktig, led. av I kamm., *ordförande;*
Ekengren, Hj., bankråd;
Ahlsén, E., arkitekt;
Curman, J., länsarkitekt;
Huldt, Å. H., arkitekt;
Wærn Bugge, Ingeborg, arkitekt;
Kring, E., avdelningschef;
Andersson, K., redaktör;
Jeansson, Alice, fru;
Åkerman-Johansson, Brita, fru, fil. lic.

Den 20 oktober 1943 har utredningen tillsatt en särskild delegation för frågor rörande utbildningen av personal till daghem och lekskolor.

Delegationens ledamöter:
Elmgren, B., överlärare, led. av I kamm., *ordförande;*
Nordenfelt, P., doktor;
Myrdal, Alva, fru;
Arnesen, Märta, fru;
Gustafsson, Gunvor, fröken;
Lindblom, Helena, sjuksköterska.

Under tiden från och med den 1 december 1942 till och med den 30 november 1943 har utredningen hållit 46 sammanträden, varvid bland annat ett gemensamt med socialvårdskommittén, ett med representanter för 1942 års jordbrukskommitté samt ett med representanter för statens arbetsmarknadskommission. Delegationen för hem- och familjefrågor har deltagit i 10 av dessa sammanträden samt dessutom haft 21 sammanträden enskilt.

Sedan Kungl. Maj:t därtill lämnat medgivande, företog ledamoten av riksdagens andra kammare folkskolläraren L. V. Lindén såsom utredningens representant en resa till Finland under tiden den 16 september—1 oktober 1943 för att därstädes studera vissa socialpedagogiska välfärdsanordningar.

Under 1943 har flertalet av de i 1943 års riksdagsberättelse omförmälda undersökningarna och utredningarna slutförts. Den 6 februari framlade utredningen sålunda en promemoria angående anslag för upplysningsverksamhet i befolkningsfrågan, den 18 februari utredning och förslag angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. (Statens off. utredn. 1943: 9), den 19 februari en promemoria angående ökat statsbidrag till skolbarnsbespisning, den 10 mars utredning och förslag angående statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet (Statens off. utredn. 1943: 15), den 18 mars utredning och förslag angående planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån (Statens off. utredn. 1943: 18) samt den 28 oktober förslag till hembiträdeslag med motivering.

Åtskilliga nya undersökningar ha igångsatts av utredningen. Sålunda ha undersökningar verkställts beträffande barnkostnaderna och verkningarna av olika barnbidragssystem, vissa socialpolitiska åtgärders betydelse för befolkningens levnadsförhållanden, omfattningen och kostnaden av socialvår-

den efter 1930 med särskild hänsyn till befolkningspolitiska åtgärder, socialpolitikens inverkan på inkomstbildning och inkomstfördelning m. fl. Vidare har företagits ett flertal undersökningar till belysning av abortfrågan samt dessutom undersökningar i Borås angående sambandet mellan mödrarnas förvärvsarbete och amnings- och barnavårdsförhållandena. Vissa befolkningsstatistiska undersökningar ha även igångsatts bl. a. avseende nativitetsutvecklingen i några av krisförhållandena speciellt präglade städer samt beräkningar angående befolkningsutvecklingen under de närmaste årtiondena. Utredningen har även till behandling upptagit bl. a. akademikernas familjebildningsproblem, förlossningsvårdens planmässiga ordnande samt möjligheterna av statsbidrag till anskaffande av lustgasapparater för beredande av smärtlindring vid förlossning. I S: 26

Under delegationens för hem- och familjefrågor ledning har verkställts ett flertal undersökningar rörande spörsmål av betydelse för fullföljandet av de delegationen tilldelade arbetsuppgifterna, såsom undersökningar angående hemarbetets ekonomiska värde, tillgången på huslig arbetskraft, den husliga utbildningens omfattning, bostäder av kollektivtyp, andelstvättstugor, kvalitetsbedömning av textilier etc. Dessutom ha vissa arbetsstudier av hemarbetet bedrivits.

Utredningen har under år 1943 avgivit utlåtanden den 11 februari över medicinalstyrelsens promemoria angående anslag för budgetåret 1943/44 till bidrag till förebyggande mödra- och barnavård, den 19 februari över skolöverstyrelsens framställning angående anslagsbehovet för budgetåret 1943/44 bl. a. för bidrag till anordnande av skolbarnsbespisning, varvid överlämnades ovannämnda promemoria angående ökat statsbidrag till skolbarnsbespisning, den 27 februari till riksdagens andra kammares andra tillfälliga utskott över motion angående anordnande av diabetesdispensärer och inrättande av sommarkolonier för sockersjuka barn, den 13 mars till riksdagens andra kammares tredje tillfälliga utskott över motion angående åtgärder för införande av deltidstjänst samt till riksdagens andra lagutskott över motioner angående beredande av ökat skydd åt hyressökande familjer med barn, den 15 mars till riksdagens andra kammares andra tillfälliga utskott över motion angående viss ändring av hälsovårdsstadgans bestämmelser angående bostads beskaffenhet.

Delegationen för hem- och familjefrågor har den 9 juni 1943 i skrivelse till riksdagens statsutskott framfört vissa synpunkter med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 232 angående inrättande av en överstyrelse för yrkesutbildningen.

Utredningens arbetsuppgifter beräknas bliva slutförda under våren 1944.

26. *Statens flyktingsnämnd* (1942: I 36; 1943: I 32).

Enligt kungörelse den 12 september 1941 (Sv. förf.-saml. nr 753) om statlig och statsunderstödd flyktingshjälp skall från och med den 1 oktober 1941 en särskild nämnd, kallad statens flyktingsnämnd, finnas för hand-

I S: 26 läggning av ärenden om bidrag av statsmedel till flyktingskommittéer samt om direkt understöd av statsmedel åt utlänning, som icke erhåller hjälp genom flyktingskommitté.

Genom beslut den 26 september 1941 fastställde Kungl. Maj:t instruktion för statens flyktingsnämnd samt förordnade ledamöter och ersättare i nämnden för en tid av ett år, räknat från och med den 1 oktober 1941.

För tiden den 1 juli 1943—den 30 juni 1944 har nämnden följande sammansättning.

Ledamöter:

Höjer, K. J., t. f. generaldirektör, *ordförande;*
Andrén, G., professor, led. av I kamm.;
Nilsson, T., partisekreterare, led. av II kamm.;
Skogh, S. A., byråchef;
Wahlberg, E., direktör i svenska fattigvårds- och barnavårdsförbundet.

Ersättare:

Bexelius, E., byråchef;
Andersson, Ebon, bibliotekarie, led. av II kamm.;
Wallentheim, A., sekreterare, led. av II kamm.;
Granath, A., sekreterare;
Hagård, S. A. A., lasarettssyssloman, led. av II kamm.

Enligt instruktionen skall socialstyrelsens avdelning för utlänningsförläggningar tjänstgöra såsom nämndens kansli.

Lokal och tel.: Socialstyrelsen.

Nämnden har under år 1943 sammanträtt elva gånger.

För bestridande av kostnaderna för handhavande av flyktingshjälpverksamheten — med undantag för avlöningar och andra ersättningar till personal ävensom för expenser — har nämnden för det senast tilländalupna budgetåret tillsammnas med socialstyrelsens avdelning för utlänningsförläggningar fått sig anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor. Härav beräknas nämndens utgifter uppgå till cirka 700,000 kronor.

Under samma tid har genom nämnden utbetalts understöd med sammanlagt 733,639 kronor 58 öre. Härav ha 467,230 kronor 91 öre beviljats i bidrag åt flyktingskommittéerna och 266,408 kronor 67 öre såsom direktunderstöd åt enskilda flyktingar.

27. *1941 års reumatikervårdssakkunniga* (1942: I 40; 1943: I 34).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 oktober 1941 med uppdrag att inom departementet biträda med fortsatt utredning av frågan om reumatikervårdens utbyggande och vidtagande i övrigt av åtgärder för de reumatiska sjukdomarnas bekämpande (se Post- och Inrikes tidn. den 23 oktober 1941):

Höjer, J. A., generaldirektör, *ordförande;*
Edström, G., docent;
Lindberg, E. H., landshövding;

Nilsson, P. B., f. d. domänintendent, led. av I kamm.;
Petterson, A., med. d:r;
Svartz Malmberg, Nanna, professor.
Sekreterare:
Runald, M., förste amanuens.
Lokal och tel.: Medicinalstyrelsen.
Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I S 40 och 1943: I S 34.

De sakkunniga hava efter den 30 november 1942 hållit 4 sammanträden. Mellan sammanträdena hava vissa av de sakkunniga ävensom sekreteraren utfört arbete i anledning av utredningsuppdraget.

De sakkunniga hava under år 1943 fortsatt utredningen rörande behovet av och formen för statligt understöd till utbyggande av efterbehandling och konvalescentvård i allmänhet. De sakkunniga hava låtit utföra skisser och utredningsritningar till E-avdelningar (efterbehandlingsavdelningar). Den 29 oktober 1943 hade de sakkunniga överläggningar med statens sjukhusutredning av år 1943 rörande en enhetlig begreppsbestämning å anstalter för efterbehandling och konvalescentvård.

De sakkunniga torde under första halvåret 1944 komma att avgiva förslag rörande behovet av och formen för statligt understöd till utbyggande av efterbehandling och konvalescentvård i allmänhet. Sedan berörda förslag avgivits, komma de sakkunniga att fortsätta utredningen rörande reumatikervårdens utbyggande.

28. *Medicinalstyrelseutredningen* (1943: I 36).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 januari 1942 för att inom departementet biträda med utredning rörande organisationen av den centrala förvaltningen för medicinal- och veterinärväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 februari 1942):
Tiselius, K. E., f. d. landshövding, *ordförande;*
Bager, E. B. E., lasarettsläkare;
Borg, A. W., länsveterinär;
Fast, J. E. G., led. av II kamm.;
Hesselgren, O., häradshövding;
Lindberg, E. H., landshövding (t. o. m. den 25 februari 1943);
Thunberg, T. L., professor;
Höglund, H., sjukhusdirektör (fr. o. m. den 25 februari 1943).
Sekreterare:
Björkquist, E. G. A., byråchef.
Biträdande sekreterare:
Mac Dowall-Pihlström, G. H., t. f. förste kanslisekreterare.
Lokal: Medicinalstyrelsen, Vallingatan 2; tel.: Medicinalstyrelsen.
Beträffande utredningens uppdrag, se 1943: I S 36.

Under år 1943 ha hållits 7 plenisammanträden, varjämte arbetsutskottet sammanträtt tillhopa 7 gånger under tiden januari—juni samt 6 gånger under tiden september—november.

I S: 28 Den 16 februari 1943 har utredningen avlämnat särskilt betänkande angående anordningarna för kontrollen av farmacevtiska specialiteter.

Vidare hava till följd av remiss yttranden avgivits rörande organisationen av statens veterinärbakteriologiska anstalt; inrättande av en central sjukvårdsberedning; medicinalstyrelsens anslagsäskanden för budgetåret 1944/45, i vad angår styrelsens avlöningsanslag; samt tillsättande av en för statens bakteriologiska laboratorium och statens veterinärmedicinska anstalt gemensam serumnämnd m. m.

Inom utredningen hava preliminära riktlinjer uppdragits för den centrala ledningen för medicinal- och veterinärväsendet. Härjämte hava speciella undersökningar verkställts i syfte att utröna, huruvida och i vad mån ärenden, vilka för närvarande slutligen handläggas hos medicinalstyrelsen, lämpligen kunna decentraliseras till lokala organ, ävensom för att klarlägga möjligheterna överhuvud taget av en begränsning av den centrala förvaltningsverksamheten på området.

Utredningsuppdraget beräknas bliva slutfört under år 1944.

29. *Sakkunnig för revision av »handbok» rörande länsstyrelsernas och dem underlydande myndigheters åligganden vid krig eller krigsfara* (1943: I 37).

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 17 april 1942 med uppdrag att inom departementet biträda med revision av den år 1940 genom departementets försorg av trycket utgivna handboken rörande länsstyrelsernas och dem underlydande myndigheters åligganden vid krig eller krigsfara:

Sjöholm, B. E., landsfogde.

Lokal: Socialdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Med uppdragets slutförande har ansetts böra anstå i avvaktan å den pågående allmänna omorganisationen av det civila försvaret.

30. *1942 års skyddshemsutredning* (1943: I 38).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 12 juni och den 18 december 1942 med uppdrag att inom departementet verkställa utredning rörande möjligheterna till effektivisering av skyddshemselevernas eftervård jämte därmed sammanhängande spörsmål ävensom framlägga de förslag, till vilka utredningen kan föranleda (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juni 1942):

Weijne, J. J. E., undervisningsråd, *ordförande;*

Forssell, E. G. B., direktör för statens uppfostringsanstalt å Bona;

Eriksson, G. T., skyddshemsinspektör;

Nilsson, G. V., stadsbibliotekarie, led. av II kamm.

Sekreterare:

Grenander-Pehrling, Greta, byråinspektör hos socialstyrelsen.

Lokal och tel.: Socialstyrelsen.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1943: I S 38.

Under tiden den 1—6 mars 1943 hava de sakkunniga företagit en studieresa till vissa skyddshem.

Den 2 april 1943 hava de sakkunniga avlåtit utlåtande i anledning av remiss av en socialstyrelsens framställning angående åtgärder för beredande av ökad tillgång på vårdplatser för skyddshemselever. I S: 31

Under maj månad hava överläggningar hållits med strafflagberedningen rörande frågan om utvidgat samarbete mellan uppfostringsanstalter och skyddshem.

Statistiskt material har insamlats för utrönande av huru eftervården av skyddshemmens elever för närvarande är ordnad. Materialet har varit föremål för bearbetning.

Förberedande åtgärder ha vidtagits för överväganden i enlighet med ett förut uppgjort preliminärt arbetsprogram.

De sakkunniga ha sammanträtt 18 gånger intill den 1 december 1943.

Utredningen beräknas bliva avslutad under år 1944.

31. *1942 års semesterkommitté* (1943: I 39).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1942 för att verkställa en allmän förutsättningslös översyn av lagen om semester och framlägga därav föranledda förslag (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1942):

Hagander, J., justitieråd, *ordförande* (t. o. m. den 18 oktober 1943);
Hesselgren, O., häradshövding, *ordförande* (fr. o. m. den 19 oktober 1943);
Adamsson, H., ingenjör;
Jansson, A. F., led. av II kamm.;
Odholm, C. G. A., sekreterare;
Sölvén, K. O. A., advokat;
Wikander, R., jägmästare.

Sekreterare:
Samuelsson, G. Y., hovrättsassessor.

Lokal: Kungsgatan 35; tel. 11 61 05.

Beträffande kommitténs uppdrag, se 1943: I S 39.

Under 1943 hava intill den 1 december hållits 5 sammanträden med kommittén in pleno, varjämte ordföranden vid olika tillfällen haft överläggningar med enskilda kommittéledamöter. Mellan sammanträdena har utredningsarbetet bedrivits av ordföranden och sekreteraren samt i viss utsträckning av kommittéledamöter.

För vinnande av närmare kännedom om gällande semesterlags verkningar för skogsarbetarnas vidkommande har kommittén från domänverket samt enskilda arbetsgivare inom skogsbruket införskaffat vissa uppgifter i detta hänseende. Inkomna uppgifter hava bearbetats. Utredningsarbetet har hittills främst gällt frågan om semesterrätt för säsongarbetare och andra arbetstagare utan längre sammanhängande anställning. I detta ämne har kommittén utarbetat en princippromemoria med förslag till vissa ändringar i semesterlagen, varöver yttranden inhämtats från ett antal av arbetsmarknadens

I S: 31 organisationer. Även andra spörsmål avseende semesterlagen hava varit föremål för behandling.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under år 1944.

32. *Sakkunniga för utredning rörande arbetsvård åt krigsskadade* (1943: I 41).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 oktober 1942 för att inom departementet verkställa utredning rörande arbetsvård åt krigsskadade och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1942):

Larsson, S., generaldirektör, led. av I kamm., *ordförande;*
Berggren, N., advokat;
Collin, E., ombudsman;
Lundquist, O. R., överdirektör;
Styrman, G. A., direktör;
Waldenström, H., professor emeritus;
von Zweigbergk, J. O., bataljonsläkare.

Sekreterare:

Jakobson, K. H., sekreterare.

Experter:

Tengwall, E. J., f. d. lasarettsläkare;
Lundberg, K. G., assessor (fr. o. m. den 12 februari 1943).

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I S 41.

Under tiden den 1 december 1942—den 30 november 1943 hava de sakkunniga hållit 19 sammanträden.

De sakkunniga hava den 29 september 1943 avgivit yttrande till ecklesiastikdepartementet över en skrivelse från Steneby skolor för yrkesundervisning angående eventuell utredning rörande utvidgning av verksamheten vid skolorna m. m.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under januari 1944.

33. *Sakkunnig för utredning rörande åtgärder för erhållande av vikarier å landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänst m. m.*

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 22 januari 1943 för att inom departementet biträda med utredning *dels* rörande åtgärder för erhållande av vikarier å landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänst, *dels* rörande en jämnare fördelning de olika länen emellan av landsfiskalsaspiranter och landsfiskalselever, *dels ock* rörande vidtagande av särskilda åtgärder i avlöningshänseende beträffande vissa landsfiskalselever och landsfiskalsbiträden, ävensom för undersökning av möjligheterna att rationalisera arbetet å landsfiskalskontoren och i samband därmed översyn av biträdestilldelningen å landsfiskalskontoren:

Stiernström, M., landsfogde.

Tillkallade experter:

Fallstedt-Lindholm, G. H., revisionskommissarie;

Björne, F. H., länsassessor;
Wadenius, S. R., landsfiskal.

Lokal och tel.: Länsstyrelsen, Västerås.

Sammanträde med experterna har ägt rum i Stockholm den 12—13 oktober 1943.

Den sakkunnige har till chefen för socialdepartementet avlämnat dels den 11 april 1943 promemoria innefattande utredning rörande tillgodoseendet av behovet av vikarier å landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänst, dels ock den 17 april 1943 promemoria rörande vidtagande i avlöningshänseende av särskilda åtgärder beträffande vissa landsfiskalselever och landsfiskalsbiträden. Sagda promemorior hava legat till grund för Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen den 14 maj 1943, nr 298, angående anslag till landsfiskalerna m. fl.

Vidare har den sakkunnige den 9 september 1943 till chefen för socialdepartementet avlämnat promemoria rörande verkställd utredning angående en jämnare fördelning länen emellan av vissa landsfiskalselever. Sedan sagda promemoria överlämnats till nämnden för antagande av aspiranter å landsfiskalstjänst har nämnden vid sammanträde den 28 oktober 1943 beslutat rörande elevernas fördelning.

I avvaktan på att åtskilliga för tillfället vakanta landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänster bliva besatta med stadigvarande innehavare har utredningen icke kunnat avslutas rörande en jämnare fördelning länen emellan av vissa färdigutbildade landsfiskalsaspiranter.

Utredningen rörande möjligheterna att rationalisera arbetet å landsfiskalskontoren har påbörjats. Länsstyrelserna ha anmodats att efter hörande av vederbörande länsavdelning av föreningen Sveriges landsfiskaler lämna uppgift å arbetsområden, inom vilka en förenkling av arbetsuppgifterna å landsfiskalskontoren kan tänkas. Den sakkunniges närmaste uppgift är att bearbeta det material, som väntas inkomma. Sedan statsmakterna fattat ståndpunkt till de förslag, som kunna komma att framläggas, återstår för den sakkunnige att verkställa den anbefallda översynen av biträdestilldelningen å landsfiskalskontoren samt att framlägga förslag till en jämnare fördelning länen emellan av vissa färdigutbildade landsfiskalsaspiranter.

Utredningen beräknas bliva slutförd under första halvåret 1944.

34. *Krigshjälpssakkunniga.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 januari 1943 med uppdrag att *dels* avgiva förslag till rättslig reglering av hjälpverksamheten till förmån för dem, vilka blivit hemlösa till följd av att deras bostäder genom krigsåtgärd förstörts eller eljest blivit obeboeliga, *dels ock* överväga de åtgärder, som må vara erforderliga för samordning och förenkling av socialvården under krig:

Hagård, S. A. A., lasarettssyssloman, led. av II kamm.;
Wahlbäck, J. M., hovrättsråd.

I S: 34 Sekreterare:
Hultström, L., t. f. kanslichef (fr. o. m. den 7 maj 1943).
Lokal och tel.: Kanslihuset.

De sakkunniga ha intill den 1 december 1943 hållit 31 sammanträden. Uppdraget beräknas bliva slutfört under januari 1944.

35. *1943 års bevakningsutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 februari 1943 för att inom departementet verkställa utredning rörande vissa bevakningsfrågor (skyddsåtgärder vid industrier, legitimationshandlingar m. m.) (se Post- och Inrikes tidn. den 11 februari 1943):
Tottie, A. V. R., t. f. kansliråd, *ordförande;*
Melin, S. S., kapten;
Laurin, N. O., civilingenjör;
Thulin, G. Å. L., statspolisintendent;
Åselius, K. H., direktör.
Sekreterare:
Sjöholm, B. E., landsfogde.
Lokal: Socialdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. I anförandet framhölls bland annat:

I en den 30 september 1942 avgiven berättelse angående sin verksamhet under budgetåret 1941/42 har bevakningsinspektören ifrågasatt en utredning av frågan i vad mån skyldighet bör åläggas företag att bekosta eller deltaga i kostnaderna för ordnandet av skyddsbevakning (ordningsvakter, brandvakter, stängselanordningar, larmanordningar m. m.).

I berättelsen har framhållits, att enligt upprättade planer åtskilliga industriella anläggningar och förråd skulle i samband med påbjudande av förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering bevakas av militär eller landstormspolis. Visserligen intoge dessa bevakningsföremål nyckelställningar och enligt bevakningsinspektörens mening kunde med visst fog framhållas, att det vore ett statligt intresse, att dessa skyddades mot sabotage och spionage. Förnekas kunde emellertid icke, att industriföretagen borde själva ha det största intresset av att skada icke åsamkades deras värdefulla, under nu rådande världsläge ofta kanske oersättliga maskiner och annan teknisk utrustning ävensom värdefulla förråd och lager. Många industriföretag hade visat stort intresse för skyddsbevakningsfrågor och offrat egna medel för dessas genomförande. På många håll hade emellertid industriledningarna ställt sig avvisande. Givetvis vore förhandlingsvägen i och för sig att förorda för åstadkommande av förbättringar. Då emellertid icke några som helst bestämmelser angående de enskilda industriföretagens skyldigheter i detta hänseende funnes, vore det ofta till men vid underhandlingarna.

Redan tidigare har en liknande fråga underställts Kungl. Maj:t i det att statens livsmedelskommission med skrivelse den 9 december 1940 överläm-

nat två till kommissionen inkomna framställningar från länsstyrelserna i Skaraborgs respektive Västmanlands län angående bevakning av vissa för folkförsörjningen betydelsefulla, enskilda företag tillhöriga anläggningar. I ett i ärendet den 21 februari 1941 avgivet yttrande har t. f. statspolisintendenten framhållit, bland annat, att kostnaderna för ifrågavarande skyddsåtgärder ej borde påläggas företagens ägare, om de ej godvilligt åtoge sig dessa, att ej heller polisdistrikten syntes vara skyldiga att ombesörja bevakning för samma ändamål samt att enda utvägen, därest vakthållning ansåges behövlig, syntes vara, att kostnaderna gäldades av statsmedel.

För egen del finner jag skyddandet av anläggningar och förråd, som äro av betydelse för försvaret eller folkförsörjningen, mot spioneri och sabotage vara ett intresse såväl för det allmänna som för vederbörande företag. I likhet med bevakningsinspektören finner jag vissa skäl tala för att ett företag, som ej frivilligt vidtager de skyddsåtgärder, som vederbörande myndigheter anse erforderliga, bör kunna åläggas föranstalta härom. Jag vill erinra, att liknande spörsmål beträffande vissa kraftanläggningar vunnit sin lösning genom utfärdandet av lagen den 12 juni 1942 (Sv. förf.-saml. nr 335).

Nu förevarande fråga bör enligt min mening göras till föremål för utredning genom särskilda sakkunniga. En lösning bör sökas under hänsynstagande såväl till det allmännas som de enskilda företagens intressen. Härvid måste ett flertal detaljproblem beaktas, bl. a. vilka företag som böra åläggas skyldighet att vidtaga skyddsåtgärder, den eller de myndigheter som böra bestämma de åtgärder, vilka böra komma till utförande, skyddsåtgärdernas art och omfattning samt bestridandet av kostnaderna för åtgärdernas genomförande.

Vid utredningen bör jämväl uppmärksammas ett förslag angående anordnande av inhägnade bevakningsområden inom tullhamnar, som i september 1941 avgivits till besparingsberedningen av särskilda utredningsmän i fråga om besparings- och rationaliseringsåtgärder inom tullverket.

I detta sammanhang får jag anmäla en annan fråga, som upptagits av överbefälhavaren. Denne har i skrivelse den 30 maj 1942 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning av frågan om lämplig legitimationshandling för passering av bevakning och behörighet att utfärda sådan handling samt låta meddela av utredningen betingade föreskrifter.

I sin skrivelse har överbefälhavaren framhållit, att under förstärkt försvarsberedskap och under krig vissa områden eller platser avspärrades och bevakades av militär personal, landstormspolis eller annan polispersonal, i allmänhet i nära anslutning till bevakningsföremålets egen civila, i vissa fall även i fredstid förekommande bevakning. Vidare anordnade militära myndigheter vägspärrar och andra anordningar för trafikkontroll. Slutligen utövade vissa civila myndigheter inpasseringskontroll inom vissa områden, kontroll av rättigheten att vistas utomhus under flyglarm o. s. v. I avsikt att bereda därtill behöriga personer tillträde till bevakningsföremål eller rörelsefrihet inom avspärrat område hade en mångfald legitimationshandlingar utfärdats av olika militära och civila myndigheter. Å andra sidan hade

I S: 35 vissa myndigheter icke ansett sig behöriga att utfärda några legitimationshandlingar, enär vederbörlig myndighet icke kunnat meddela föreskrifter till de militära eller civila bevakningsorganen angående legitimationshandlingarnas giltighet. Dessa förhållanden hade medfört, dels att bevakningspersonalen hade svårt att hålla reda på de olika legitimationshandlingarna, varför det inträffat, att personal, som varit behörig att passera en spärr eller ägt tillträde till visst område, förvägrats detta, dels att vissa myndigheter underställd personal icke hade möjlighet att utföra sin verksamhet i myndighetens tjänst. Det vore emellertid nödvändigt, att militär personal, den civila ordningsmaktens representanter och övriga inom hemortsförsvaret verksamma personer och organisationer samt inom vederbörligt företag o. s. v. anställd personal kunde röra sig fritt inom respektive verksamhetsområden. Härför erfordrades, att de vore försedda med lämplig legitimationshandling, vars värde och giltighet snabbt kunde bedömas av såväl civil som militär bevaknings- och kontrollpersonal av olika kategorier.

Då jag funnit lämpligt att, innan ytterligare åtgärder vidtoges, från myndigheter och organisationer, som berördes av ifrågavarande spörsmål, inhämta upplysningar rörande nu tillämpade system för legitimationshandlingars utfärdande samt rörande de synpunkter och förslag i ämnet, som de önskade framföra, hava yttranden i berörda avseende inhämtats från chefen för försvarsstaben, samtliga länsstyrelser, statens kriminaltekniska anstalt, bevakningsinspektören, luftskyddsinspektionen, statens utrymningskommission, telegrafstyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, vattenfallsstyrelsen, generaltullstyrelsen, lotsstyrelsen, Sveriges industriförbund, svenska hamnförbundet, Sveriges skeppsklarerare- och skeppsmäklareförening, Södra Sveriges stuvareförbund och Norrlands stuvareförbund.

I de inkomna yttrandena tillstyrkes den ifrågasatta utredningen. Det framhålles, att de nu använda olikartade systemen med passersedlar och legitimationshandlingar av växlande typer ej vore tillfredsställande och att hithörande frågor borde närmare regleras.

Enligt min uppfattning bör jämväl det av överbefälhavaren berörda problemet göras till föremål för närmare utredning i syfte att undersöka möjligheterna att förenkla metoderna för legitimation vid passering av olika slag av bevakning. Det bör tillses, å ena sidan, att den eller de handlingar, som företes för att styrka rätt att passera en bevakning, bliva av sådan beskaffenhet, att granskningen därav ej vållar onödig tveksamhet eller omgång, och å andra sidan, att kontrollen över utfärdandet blir tillräckligt effektiv i syfte att förebygga missbruk.

Övervägas bör, om ej det genom gränskontrollkungörelsen den 13 februari 1942 (Sv. förf.-saml. nr 59) införda medborgarkortet eller någon liknande handling skulle kunna användas.

Frågan om legitimationshandlingar synes lämpligen böra utredas av samma sakkunniga, vilka enligt vad jag förut anfört böra verkställa utredning i fråga om skyddsåtgärder vid anläggningar. Vid behandlingen av spörsmålet om legitimationshandlingar torde de sakkunniga böra söka kontakt

med ifrågakommande statliga myndigheter såsom kommunikationsverken, luftskyddsinspektionen och statens utrymningskommission.

I den mån de sakkunniga under fortgången av sitt arbete finna, att andra än nu berörda bevakningsspörsmål böra komma under övervägande, torde de sakkunniga jämväl få upptaga dessa till behandling.

De sakkunniga ha intill den 1 december 1943 sammanträtt 9 dagar. Mellan sammanträdena ha vissa utredningsarbeten utförts.

Samråd har ägt rum mellan representanter för olika verk och myndigheter.

Utredningen har avlämnat *dels* den 1 juni 1943 betänkande med förslag angående rätt att vinna tillträde till vissa förbjudna föremål och områden *dels ock* den 28 oktober 1943 betänkande med förslag angående särskilda skyddsåtgärder för vissa anläggningar.

Därjämte har utredningen utarbetat förslag till anvisningar för legitimationskontrollen i bevakningstjänsten samt förslag till formulär till legitimationshandlingar för tillträde till förbjudna föremål och områden.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under februari 1944.

36. *Statens sjukhusutredning av år 1943.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 maj 1943 för att biträda med fortsatt utredning rörande möjligheterna att — utan försämring av vårdresultatet — genom rationalisering begränsa driftkostnaderna vid sådana sjukhus, för vilkas drift staten, landstingen eller städerna utanför landsting i sista hand svara (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juni 1943):

Ljungdahl, M. J. J., professor, *ordförande;*
Björkquist, E. G. A., byråchef;
Bohmansson, G., lasarettsläkare (t. o. m. den 7 juli 1943);
Goldkuhl, A. E., docent, överinspektör för sinnessjukvården i riket;
Hagård, S. A. A., lasarettssysloman, led. av II kamm.;
Olsson, C. P., led. av II kamm;
Höglund, H., sjukhusdirektör;
Sällfors, C. T., generaldirektör (t. o. m. den 21 augusti 1943);
Odelberg, A. A., lasarettsläkare (fr. o. m. den 7 juli 1943);
von Hofsten, E., landstingsdirektör, tillika *sekreterare* (fr. o. m. den 7 juli 1943).

Genom beslut den 21 augusti 1943 har departementschefen medgivit, att Sällfors må i mån av behov anlitas såsom expert vid utredningen.

Efter därom av utredningen gjord framställning har departementschefen den 3 september 1943 *dels* tillkallat sysslomannen G. Ström i Göteborg att såsom expert ifråga om sjukhusens driftsekonomi biträda utredningen *dels ock* medgivit, att vissa ledamöter av utredningen må i egenskap av subkommittérade för fullgörande av visst uppdrag sammanträda i Göteborg, i den utsträckning utredningens ordförande finner påkallat.

Lokal: Hamngatan 14.

I S: 36 Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. I anförandet framhölls bland annat följande:

Utredningen torde böra omfatta såväl kroppssjukvård som sinnessjukvård men begränsas till sådana sjukhus, för vilkas driftkostnader staten, landstingen eller städerna utanför landsting i sista hand svara. Utredningen torde böra inriktas på att åvägabringa ett fullt jämförbart statistiskt material och utarbeta närmare riktlinjer för sjukhusstatistikens upprättande framdeles. Med ledning av sålunda erhållet material böra verkställas jämförande undersökningar dels mellan sjukhus av samma art och storleksordning dels ock mellan sjukhus av olika typer, främst A- och B-sjukhus. I samband härmed torde uppmärksamhet böra ägnas åt frågan, om och i vad mån en avlastning av A-sjukhusen kan åstadkommas genom överflyttning av patienter till B-sjukhus av olika slag. Härutinnan torde samråd böra äga rum med 1941 års reumatikervårdssakkunniga, som bland annat erhållit i uppdrag att verkställa utredning rörande behovet av och formen för statligt understöd till utbyggande av efterbehandling och konvalescentvård i allmänhet. Önskvärt är, att normer i görligaste mån uppdragas för en ur vård- och kostnadssynpunkt rimligt avvägd uppdelning av sjukhusklientelet på A- och B-platser. Härjämte torde böra undersökas lämpligheten av att, där så ske kan, åstadkomma en förkortning av liggetiden på sjukhusen samt de möjligheter, som kunna föreligga, för att åvägabringa en sådan förkortning. Vidare torde undersökningar böra företagas i syfte att inom de skilda sjukhusen och sjukhustyperna söka rationalisera arbetet samt inom ramen för gällande arbetstidsbegränsning bättre tillvarataga personalens arbetskraft. Jag vill i detta hänseende såsom exempel framhålla, att skilda meningar alltjämt råda om den lämpligaste storleken av en vårdavdelning för ett och samma klientel. Angeläget är även, att olika vägar prövas för att under epidemifria perioder sysselsätta den vid epidemisjukhusen anställda personalen. Särskild uppmärksamhet bör härjämte ägnas åt kostnaderna för bränsle, elektrisk energi och läkemedel samt åt utspisningen.

I den mån så lämpligen kan ske, bör resultatet av utredningen framläggas successivt.

Plenisammanträden med utredningen hava hållits den 23—25 augusti och den 28—30 oktober 1943. Därjämte ha subkommittérade sammanträtt i Göteborg den 21 september, 16 oktober samt den 19 och 20 november.

Under tiden från den 23 augusti har utredningen i samarbete med centrala sjukvårdsberedningen låtit verkställa viss statistisk utredning rörande driftkostnadsstegringen vid rikets kroppssjukhus under åren 1934—1942 samt därjämte påbörjat viss inventering angående platsantalet och dettas fördelning å olika slag av vårdplatser vid rikets kroppssjukvårdsanstalter samt viss undersökning rörande personalförhållandena å sjukhusen överhuvudtaget och å vårdavdelningar av olika slag och typ. Den av utredningen tillsatta subkommittén har — biträdd av sin expert sysslomannen Ström —

igångsatt arbetet med upprättandet av förslag till nytt statistikformulär för sjukhusen. I S: 37

Utredningen har vid sammanträde den 29 oktober 1943 samrått med 1941 års reumatikervårdssakkunniga rörande en enhetlig begrepps- och klientelbestämning beträffande sjukhus av olika typ, främst de hittills s. k. A- och B-sjukhusen.

Inom utredningen överväges bland annat att i anslutning till en av Sällfors för utredningen framlagd promemoria anordna arbetsstudier vid rikets såväl kropps- som sinnessjukhus.

37. *1943 års sockersjukutredning.*

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 för att inom departementet biträda med av riksdagen i skrivelse den 20 maj 1943 (nr 223) begärd utredning rörande åtgärder för att förbättra förhållandena för de sockersjuka:

Sandén, J. E., redaktör, led. av I kamm., *ordförande;*
Byttner, J. T., medicinalråd;
Möllerström, J. V. S., med. d:r;
Restad, E. H., landstingsdirektör.

Tillkallad att såsom expert biträda de sakkunniga:
Cramér, C. H., professor.

Sekreterare:
Wistrand, A. D. H., t. f. sekreterare.

Lokal: Munkbron 11; tel. 11 78 53.

Såsom en första åtgärd har utredningen genomgått de redogörelser, vilka från landets sjukvårdsanstalter årligen insändas till medicinalstyrelsen, och ur dessa hämtat uppgifter rörande antalet sockersjuka patienter, som under den senaste 10-årsperioden vårdats på varje sådan anstalt. Med ledning härav kommer utredningen att under den närmaste tiden från sjukvårdsanstalterna införskaffa uppgifter beträffande ålder, yrke, vårdtid, sjukdomskomplikationer m. m. för samtliga sockersjuka, som behandlats under angivna 10-årsperiod. Syftet är att genom bearbetning av detta material, som kommer att sammanställas i form av ett kortregister, erhålla noggrann kännedom om den nuvarande diabetesvården inom landet och de kostnader den medfört för det allmänna. De sakkunniga vilja härigenom skapa en fast utgångspunkt för fortsatt allsidig utredning av diabetesfrågan och en grundval för en rationell lösning av densamma.

Uppgifter rörande landets insulinförsörjning hava inhämtats från medicinalstyrelsens materielnämnd. Utredningen har därjämte genom svenska landstingsförbundet erhållit uppgifter angående de olika landstingens åtgärder för tillhandahållande av insulin åt sockersjuka.

De sakkunniga hava hållit fyra sammanträden, varjämte överläggningar ägt rum mellan ordföranden och enskilda ledamöter.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under år 1945.

38. *Kommunindelningskommittén.*

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 med uppdrag att utreda frågan om åstadkommande av en mera rationell kommunal indelning och framlägga därav föranledda förslag (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juli 1943).

Jacobsson, M. F., landshövding, *ordförande;*
Fast, J. E. G., led. av II kamm.;
Nilsson, G. E., lantbrukare, led. av II kamm.:
Olsson, A., redaktör;
Persson, I., agronom, led. av I kamm.;
Schalling, E. H., kammarråd;
Weijne, J. J. E., undervisningsråd.

Sekreterare:

Nilsson, S. J., länsassessor.

Biträdande sekreterare:

Kilander, E. T. E., länsnotarie.

Lokal och tel.: Länsstyrelsen, Göteborg.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. I anförandet framhölls bland annat:

Under senare tid har i olika sammanhang bragts under diskussion frågan, huruvida vårt lands nuvarande primärkommunala indelning kan anses motsvara de ökade krav, som genom samhällsutvecklingen måste ställas på kommunerna såsom bärare av folklig självstyrelse.

Socialvårdskommittén har i sitt förslag till lag om socialvårdskommuner föreslagit inrättandet av särskilda socialvårdskommuner för handhavande av socialvårdsuppgiferna. Socialvårdskommitténs förslag har varit föremål för remissbehandling. I remissyttrandena har så gott som enstämmigt givits uttryck åt den uppfattningen, att en sammanslagning av de mindre kommunerna till sådana enheter, som avsåge alla kommunala uppgifter, vore den enda effektiva lösningen av småkommunsproblemet.

På grund härav bör man enligt min mening inrikta sig på att med det snaraste få samtliga de spörsmål utredda, som äro förutsättning för ett ställningstagande till frågan om en allmän, hela landet omfattande och i ett sammanhang företagen kommunal nyindelning.

Den nyindelning, varom i det föregående varit tal, har avsett uteslutande den borgerliga kommunen och icke vare sig socknen såsom kameral enhet eller den kyrkliga församlingen.

Med hänsyn till angelägenheten av att principerna för nyindelningen på ett tidigt stadium underställas statsmakternas prövning bör utredningen utmynna i ett förslag till förändrad lagstiftning angående ordning och villkor för ändring i kommunal indelning, i vilket riktlinjerna för indelningsändringen uppdragas utan att i samband därmed ett i detalj utarbetat förslag till nyindelning av hela riket i primärkommuner framlägges. I anslut-

ning till utarbetandet av nyssnämnda riktlinjer bör förslag upprättas till generella regler om ordnandet av de ekonomiska förhållandena mellan såväl de gamla kommunerna inbördes som mellan dessa och de nybildade kommunerna. Då de för en sammanslagning erforderliga ekonomiska utredningarna rörande de olika kommunernas donationer, fonder och annan egendom i många fall torde i och för sig bliva av invecklad natur, böra, med hänsyn till intresset av att indelningens genomförande ej skall draga för långt ut på tiden, de i samband med utredningen utarbetade generella reglerna göras så enkla och schematiska som möjligt.

Av sakens natur följer, att tillfälle bör lämnas kommunerna att under utredningsarbetets gång framföra sina synpunkter och erfarenheter. Utredningen bör även i erforderlig utsträckning ske i samråd med socialvårdskommittén och andra utredningsorgan, vilkas arbete berör områden, som den här ifrågasatta utredningen kommer att omspänna.

Kommittén har intill den 1 december 1943 haft tre plenisammanträden ävensom gemensamt sammanträde med socialvårdskommittén och stadsplaneutredningen 1942. Kommittén har företagit en studieresa till vissa kommuner i Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län. Ordföranden och biträdande sekreteraren ha dessutom verkställt provindelning av Göteborgs och Bohus län samt därunder haft flera sammanträden å olika orter i länet med representanter för kommunerna. Provindelning av vissa delar av Älvsborgs län har företagits av länsstyrelsen i nämnda län, därvid kommitténs sekreterare biträtt. Kommittéledamöterna Schalling och Weijne ha verkställt vissa specialutredningar.

39. *Sakkunnig för översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 för att inom departementet verkställa översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning samt till Kungl. Maj:ts avgiva det förslag, vartill denna utredning kan föranleda:

Nordin, J. V., chef för arbetsrådet.

Sekreterare:

Rune, I. F., sekreterare (fr. o. m. den 17 september 1943).

Lokal: Kungsgatan 2; tel: 10 29 33.

I anförande till statsrådsprotokollet den 30 juni 1943 yttrade departementschefen bland annat följande:

I skrivelse den 5 april 1938, nr 166, har riksdagen, under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 29, anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Över denna skrivelse har yttrande avgivits av försäkringsrådet.

I S: 39 Sveriges konditionerande trädgårdsmästares förbund har i skrivelse den 1 juli 1938 hemställt, bland annat, att det måtte åläggas arbetsrådet och arbetsdomstolen att vid handläggandet av ärenden berörande de anställda trädgårdsmännen tillkalla av Kungl. Maj:t utsedd på detta område speciellt sakkunnig person. Sedan arbetsrådet och arbetsdomstolens ordförande avgivit yttranden över skrivelsen, har förbundet i ny skrivelse den 10 juni 1939 hemställt, att de synpunkter, som framförts i förbundets skrivelser, måtte vinna beaktande vid genomförandet av den av riksdagen begärda översynen.

Vidare har Daco (de anställdas centralorganisation) i skrivelse den 10 september 1942 anhållit, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allmän översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning.

Slutligen har riksdagen i skrivelse den 10 april 1943, nr 126, under åberopande av vad som anförts i andra lagutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 16, anhållit, att den översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning, varom riksdagen hemställt i sin förenämnda skrivelse den 5 april 1938, snarast måtte fullföljas samt att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Utredningen beräknas bliva slutförd under första delen av år 1944.

40. *Jordbrukets byggnadsstudiekommitté.*

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1943 med uppdrag att anordna arbetsstudier beträffande byggnadsarbete för jordbrukets behov (se Post- och Inrikes tidn. den 15 oktober 1943):

Lindeberg, E. F. L., landshövding, *ordförande;*
von Bergen, J. A., byrådirektör;
Björkman, V., ordförande i svenska murareförbundet;
Eriksson, G., ombudsman;
Grewin, J., ordförande i svenska byggnadsträarbetareförbundet;
Nilsson, H., led. av II kamm.;
Saemund, G., direktör;
Sjögren, E., direktör;
Strandberg, E., ombudsman;
Örborn, A., agronom.

Såsom direktiv för utredningen gäller bland annat:

Utredningen har till uppgift att anordna arbetsstudier beträffande byggnadsarbete för jordbrukets behov. Därvid bör utrönas, huruvida gängse arbetsmetoder och planläggning äro tillfredsställande eller ej. Det bör undersökas, i vad mån det är möjligt att genom rationalisering av arbetsmetoderna kunna nedbringa kostnaderna för byggenskap på landsbygden och skapa en fast grundval för en sådan avvägning av ackordspriserna, som av alla intresserade parter kunna erkännas såsom riktig.

Såsom en första åtgärd skola de sakkunniga utarbeta en fullständig plan

för arbetsstudiernas anordnande. Därvid bör övervägas, vilka delar av landet och vilka storleksklasser av jordbruk studierna böra avse samt vilka olika slag av byggnader, som böra göras till föremål för undersökning. Vidare bör utrönas, huru de åsyftade arbetsstudierna böra samordnas med andra igångsatta eller planerade undersökningar på området. Slutligen böra detaljplaner för studiernas bedrivande utarbetas, behovet av tekniskt skolad arbetshjälp utredas och kostnadsberäkningar verkställas. Förslag i nu angivna hänseenden böra av kommittén framläggas före början av 1944 års byggnadssäsong. I S: 41

Intill den 1 december 1943 ha 2 sammanträden hållits med kommittén.

41. *1943 års civilförsvarsutredning.*

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1943 för att inom departementet biträda med fortsatt utredning om hemortsförsvarets samordnande (se Post- och Inrikes tidn. den 16 oktober 1943):

Sandler, R. J., landshövding, led. av I kamm., *ordförande;*
Ehrensvärd, C. A., överste;
Mossberg, H. K. E., hovrättsassessor;
Zetterquist, A. F., kriminalpolisintendent.

Sekreterare:
Skogman, H., hovrättsassessor.

Militär sekreterare:
Starck, K. G.-A., kapten.

Biträdande sekreterare:
Hultström, L., t. f. kanslichef (fr. o. m. den 1 november 1943);
Wernstedt, S. L. M. A., förste amanuens.

Experter:
Rosenquist, G. W., major (fr. o. m. den 5 november 1943);
Hermansson, B. A., brandchef (fr. o. m. den 12 november 1943);
Persson, E., länsjägmästare (fr. o. m. den 12 november 1943).

Lokal och tel.: Riksdagen.

Enligt statsrådet Rubbestads anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande kunde åtskilliga av de kritiska synpunkter, som särskilt av överbefälhavaren och från länsstyrelsernas sida framförts i remissuttalandena över 1941 års hemortsförsvarssakkunnigas förslag till lag om folkskyddsväsendet (folkskyddslag), icke frånkännas berättigande. Statsrådet ville därför förorda en överarbetning av nämnda förslag. En sådan överarbetning borde taga sikte på att i större utsträckning än vad enligt de sakkunnigas förslag vore fallet för det framtida arbetet inom hemortsförsvaret bevara de nu inom detsamma verkande organen. Vid bedömandet av de organisatoriska problemen borde nämligen en avvägning ske mellan å ena sidan kravet på effektivitet och samordning och å andra sidan intresset av att icke i nuvarande läge utan tvingande skäl företaga omgestaltningar som kunde skapa förvirring för den händelse verkställighet av planerna skulle påbjudas innan åtgärderna blivit genomförda.

I 8: 41 Med utgångspunkt från vad sålunda anförts borde en ny hemortsförsvarsorganisation förlänas civil karaktär, och i densamma borde icke ingå militära försvarsuppgifter av det slag som nu åvilade hemvärnet. Däremot borde de militära organen erhålla det inflytande och de befogenheter, som erfordrades för att den med hänsyn till nutida krigföring nödvändiga samordningen av resurserna inom det militära och civila försvaret skulle kunna åvägabringas på ett ändamålsenligt sätt.

Under planläggningsarbetet för de civila myndigheternas verksamhet under krig hade allt tydligare framträtt hur nära avhängiga av varandra de olika civila förvaltningsgrenarna vore under krig. Allvarliga olägenheter kunde därför följa, om myndigheterna vidtoge sina dispositioner oberoende av varandra. Lokalt sett vore länsstyrelserna de organ, hos vilka utan rubbning av deras allmänna uppgifter kunde koncentreras de befogenheter, som vore erforderliga för att vinna den i ett sådant läge erforderliga överblicken över den samhälleliga verksamheten. Både med hänsyn härtill och till länsstyrelsernas nuvarande ställning inom hemortsförsvaret borde en ny hemortsförsvarsorganisation bygga på deras medverkan. För ändamålet erforderlig sakkunskap borde tillföras länsstyrelserna, varjämte sådana organisatoriska åtgärder borde föreslås, som befunnes oundgängliga för utövandet av en handlingskraftig ledning i nära samarbete med de militära myndigheterna.

Vid en överarbetning av de sakkunnigas förslag aktualiserades givetvis även såväl frågan om den centrala ledningen av hemortsförsvaret som spörsmålet huru det på grundval av luftskyddsdistrikten uppbyggda hemortsförsvaret borde organiseras. Därvid borde undersökas i vad mån särställningen i fråga om handläggningen av utrymningsärendena borde bibehållas. Vad anginge polisväsendet borde detsamma i princip fortfarande förbliva inordnat i hemortsförsvaret.

— —

Vid en överarbetning av förslaget borde även övervägas, huruvida modifikationer i förslaget i andra avseenden än som berörde organisationen vore påkallade med hänsyn till vad i remissyttrandena därom anförts. Särskilt kunde framhållas önskvärdheten av ett ytterligare övervägande av de den allmänna arbetsmarknaden berörande problem, till vilka personalrekryteringen inom hemortsförsvaret gåve upphov. Vad anginge den av de sakkunniga föreslagna folkskyddsplikten borde övervägas, huruvida sådan plikt borde förefinnas och, därest sådan befunnes nödvändig, huruvida icke dess ikraftträdande kunde göras på det sätt fakultativt, att Kungl. Maj:t skulle äga att, om personalbehovet icke kunde inom visst distrikt fyllas på frivilligheten väg, efter förslag av länsstyrelsen förklara, att folkskyddsplikt enligt lagen skulle inträda för distriktet.

Intill den 1 december 1943 hava hållits 18 sammanträden. Utredningen jämte sekreteraren har den 27—28 oktober 1943 närvarit vid en luftskyddsövning i Växjö med efterföljande krigsspel.

Förslag i ämnet beräknas bliva avlämnat under första delen av år 1944.

42. *Kommittén för partiellt arbetsföra.* I S: 42

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1943 med uppdrag att verkställa utredning av de partiellt arbetsföras problem (se Post- och Inrikes tidn. den 25 oktober 1943):

Kjellman, G. H., landshövding, *ordförande;*
Cederström, H., ingenjör;
Hedkvist, C., sekreterare;
Larsson, K., sekreterare;
Myrdal, Alva, fru;
Rülcker, A., stadsdistriktsläkare;
Sterner, R., fil. lic.;
Thorelli, H., överingenjör;
Thornander, T., direktör.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid bland annat:

Att medborgarna, en var efter sin förmåga, skola deltaga i det produktiva arbetet och därigenom försörja sig och sina familjer är en självfallen sak. Deras arbetsförmåga är emellertid skiftande. Under ekonomiska kriser, som skapa arbetslöshet, ställas i första rummet äldre eller fysiskt eljest icke fullvärdiga personer utanför produktionen. Sedan de en gång slagits ut, ha de svårt att vinna återanställning och att överhuvud taget åter inpassas på någon plats i produktionen. Därför plägar under högkonjunkturer städse en viss restarbetslöshet kvarstå från lågkonjunkturerna. Undersökningar ha visat, att de restarbetslösa till övervägande del äro personer, som icke anses såsom fullt arbetsdugliga och därför icke kunna placeras på den öppna arbetsmarknaden. Därjämte finnes städse ett mycket stort antal medborgare, som på grund av olika slags lyten eller sjukdomar äro halvinvalida, och ett ännu större antal, som, ehuru de endast förlorat en del av sin arbetsförmåga, icke kunna beredas arbete och därför äro hänvisade att huvudsakligen leva på enskilda eller statliga pensioner.

Den arbetskraft dessa medborgare, som kunna skattas till sammanlagt åtskilliga hundratusental, representera tillvaratages i regel icke.

De åtgärder, som samhället hittills vidtagit i syfte att förbättra läget för partiellt arbetsföra personer, äro föga omfattande. Hit höra den av pensionsstyrelsen bedrivna verksamheten till förebyggande och hävande av invaliditet, den inom vanföreanstalterna bedrivna verksamheten för yrkesutbildning åt invalider och den undervisning m. m., som beredes dövstumma och blinda i syfte att bereda detta klientel vissa försörjningsmöjligheter. Hit hör delvis även genom arbetsmarknadskommissionen bedrivna arkivarbeten.

Vidare ha förslag framlagts om förbättrad eftervård för tuberkulösa. Den genomgående grundprincipen i härutinnan framlagda förslag är att de tuberkulösas arbetsförmåga bör i möjligaste mån tillvaratagas och utvecklas för att sätta dem i stånd att försörja sig själva eller i varje fall bidraga därtill i den utsträckning deras hälsotillstånd medgiver.

I S: 42 De partiellt arbetsföras sysselsättningsproblem har beaktats av 1940 års lagtima riksdag, som i tvenne skrivelser, båda dagtecknade den 12 juni 1940, hemställt om vissa åtgärder.

I den ena av dessa skrivelser (nr 386) anhåller riksdagen, att Kungl. Maj:t ville gå i författning om vidtagande av åtgärder i syfte att underlätta för vanföra personer att vinna arbetsanställning.

Den andra skrivelsen (nr 387) utmynnar i en hemställan om en utredning rörande de praktiska åtgärder, som äro ägnade att i framtiden tillgodogöra samhället och det produktiva livet de partiellt arbetsföras arbetskraft.

I detta sammanhang torde jag vidare få anmäla en från ingenjören Hj. Cederström i Stockholm till socialdepartementet den 14 februari 1941 inkommen framställning, benämnd »Ett produktivt socialväsen», vari Cederström hemställer om uppdrag åt sig »att organisera av riksdagen beslutad utredning beträffande omhändertagandet och sysselsättandet av partiellt arbetsföra och vissa överåriga och att för detta ändamål skapa ett utredningsorgan i form av ett forskningsinstitut för socialväsendet.» Detta institut skulle undersöka tvenne alternativ, nämligen dels »öppet förfaringssätt eller de partiellt arbetsföras placering i det ordinarie näringslivet», dels slutet förfaringssätt gående ut på »att sammanföra detta klientel i självförsörjande enheter, tills vidare såsom förberedelse för ett experiment i liten skala i en forskningsinstitutets provningsavdelning, socialstaden, vars planering och kalkylering skulle ingå i utredningsuppdraget».

Inom ett rationellt organiserat samhälle böra — såsom jag redan anfört — icke blott de fullt arbetsföra utan även de partiellt arbetsdugliga deltaga i produktionen. Uppnåendet av detta mål är givetvis förenat med svårigheter, men samhällets eget intresse härav torde i de flesta fall sammanfalla med individernas; man synes nämligen kunna utgå från att flertalet partiellt arbetsföra lida av den tvungna sysslolöshet, vari de ofta måste leva. Det torde vidare med hänsyn till den framtida befolkningsutvecklingen vara av vikt, att samhället inriktar sig på att söka skapa förutsättningar för ett bättre tillvaratagande av den tillgängliga arbetskraften. Verkställda utredningar visa sålunda, att antalet individer inom de effektivaste arbetsåldrarna kommer att avsevärt sjunka under de närmaste tjugu åren, samtidigt som en avsevärd ökning av de äldre, mindre arbetsföra eller helt arbetsoförmögna årsklasserna kan förväntas inträda.

Med hänsyn till vad sålunda anförts finner jag mig böra förorda, att en särskild utredning verkställes med syfte att skapa ökade möjligheter för tillvaratagande av de partiellt arbetsföras produktiva förmåga. Härvid böra de hittills vidtagna åtgärderna på området göras till föremål för prövning; jämväl nu föreliggande förslag, däribland det av ingenjör Cederström framlagda projektet — till vilket jag själv icke ansett mig kunna taga ställning — böra tagas under övervägande. Då förevarande spörsmål till stor del torde kunna betecknas såsom ett arbetsförmedlingsproblem, bör vidare utredning ske rörande eventuellt erforderliga anordningar för att göra arbetsförmedlingsorganen bättre rustade att tillgodose de partiellt arbetsföras intressen. Vidare

bör undersökning företagas beträffande möjligheterna att förmå såväl enskilda som allmänna arbetsgivare att i högre grad än hittills utnyttja de partiellt arbetsföra inom områden, där detta utan nackdel kan ske. I K: 1

De sakkunniga ha intill den 1 december 1943 hållit tre sammanträden.

Åt blindvårdskonsulenten K. Montan har uppdragits att verkställa en inventering av de olika kategorierna av de partiellt arbetsföra samt av hittillsvarande åtgärder för eftervård, arbetsanskaffning m. m. Inventeringen beräknas bliva färdig i början av januari 1944.

Kommunikationsdepartementet.

A. Kommitté som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *1942 års vägsakkunniga* (1943: I 10).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juni 1942 för att i enlighet med av chefen för kommunikationsdepartementet till statsrådsprotokollet för den 6 mars 1942 (se proposition nr 122) angivna huvudgrunder för ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet och med beaktande av vad riksdagens andra särskilda utskott anfört i sitt utlåtande den 22 maj 1942, nr 2, utarbeta förslag till de författningar samt de åtgärder i organisations- och övriga hänseenden, som erfordrades för att genomföra ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet:

Lidén, A., landshövding, *ordförande;*
Bolinder, N. L., generaldirektör;
Hjort, K.-G. M., överdirektör;
Mattsson, V. J., led. av II kamm.;
Severin, F. F., chefredaktör, led. av II kamm.;
Bexelius, T. A., hovrättsråd, tillika *sekreterare.*

Tillkallade att deltaga i behandlingen av frågor rörande lönesättningen för personalen vid den statliga vägorganisationen:

Stridsberg, E. R., generaldirektör;
Ruist, G. F., byråchef.

Under år 1943 hava de sakkunniga sammanträtt 13 gånger.

De sakkunniga hava den 27 januari 1943 avgivit betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m.(Statens off. utredn. 1943: 1).

De sakkunniga hava därefter avgivit förslag till instruktion för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och dess lokala förvaltningar, till indelning i vägnämndsområden, till ändringar i kungörelsen angående statsbidrag till enskild väghållning, till besparingsreglemente för den statliga vägorganisationen, till detaljbestämmelser rörande avvecklingen av vägdistriktens verksam-

I K: 1 het samt rörande vilka städer och stadsliknande samhällen, som böra själva vara väghållare inom sina områden m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

2. *1939 års traktorsutredning* (1941: I 8; 1942: I 4; 1943: I 5).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 juli 1939 (se Post- och Inrikes tidn. den 20 augusti 1939)

dels såsom utredningsman:

Berglund, H., kansliråd;

dels ock i egenskap av särskilda sakkunniga att överlägga med utredningsmannen:

Björklund, L. A., led. av II kamm.;

Elliot, C. W., besiktningsman för motorfordon i Stockholm, major;

Lindberg, C., ordförande i Svenska lasttrafikbilägareförbundet;

Sjögren, C. E., verkst. direktör i Sveriges lantbruksförbund;

Svensson, G. Hj., lantbrukare, led. av II kamm.

Sekreterare:

Schwartz, V. A. O., t. f. sekreterare.

Lokal: Kommunikationsdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1940: K 10.

Av utredningens uppdrag återstår att avgiva yttrande över en från jordbruksdepartementet överlämnad, till nämnda departement ingiven framställning om undantagande av bensin, avsedd att användas i jordbruksdrift, från särskild skatt. Med hänsyn till inträdda förhållanden på bensinmarknaden har med uppdragets utförande i denna del fått tills vidare anstå.

3. *Nämnden för behandling av vid statsinlösen av enskild järnväg uppkommande tvistefrågor om järnvägsegendomens värde m. m.* (1941: I 11; 1942: I 7; 1943: I 6).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 4 augusti 1939.

Ledamöter:

Leo, H. V., generaldirektör, *ordförande;*

Bolinder, N. L., generaldirektör;

Westman, K. A., lantbrukare, led. av I kamm.

Sekreterare:

Gemzell, Chr., revisionssekreterare.

Lokal: Järnvägsstyrelsen; tel.: Järnvägen.

Beträffande nämndens uppdrag, se 1940: K 16.

Chefen för kommunikationsdepartementet har den 17 december 1943 uppdragit åt nämnden att med Stockholm—Västerås—Bergslagens nya järnvägsaktiebolag upptaga underhandlingar i syfte att åstadkomma godtagbart förslag till uppgörelse rörande statsförvärv av bolaget tillhöriga järnvägar.

4. *1940 års civila byggnadsutredning* (1941: I 12; 1942: I 8; 1943: I 7).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 augusti 1940 för verkställande av utredning angående erforderliga åtgärder för förenkling och standardisering av nybyggnader för civilförvaltningens räkning (se Post- och Inrikes tidn. den 20 augusti 1940):
Björck, K. A. W., generaldirektör, *ordförande;*
Lindh, E., överste, byggnadschef;
Markelius, S. G., byggnadsråd;
Jonson, B. G., arkitekt;
Diös, A. V., ingenjör.

Tillkallade experter:
Berggren, A. B., byråchef;
Edén, E., medicinalråd;
Björck, P., medicinalråd;
Maunsbach, A. B., byrådirektör;
Lichtenstein, A., professor;
Åkerlund, Å. O., professor;
Odin, M., överläkare;
Bohmansson, G., lasarettsläkare;
Vidfelt, G., lasarettsläkare;
Lundquist, J., sanatorieläkare;
Sjunnesson, N. S., syssloman;
Dahlberg, E., arkitekt;
Lindh, A. V., landstingsdirektör;
Nordgren, G., laborator (t. o. m. den 24 november 1943);
Wetterling, G. M., stadsarkitekt;
Birch-Lindgren, G. M., arkitekt.

Sekreterare:
Lindegren, S. G., arkitekt.

Biträdande sekreterare:
Holmqvist, S. E., notarie.

Härjämte äro för närvarande anställda två arkitekter.

Lokal: Karduansmakaregatan 14; tel.: 20 51 21.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1941: I K 12.

Under tiden den 21 november—den 31 december 1942 hava hållits 10 sammanträden och under tiden den 1 januari—den 25 november 1943 82 sammanträden.

I likhet med vad som skett under föregående år har de sakkunnigas arbete i stor utsträckning varit inriktat på att i anledning av Kungl. Maj:ts remisser eller särskilda uppdrag granska planerade ännu icke påbörjade byggnadsföretag. I samband härmed har utredningen företagit två studieresor till olika byggnadsplatser och låtit utföra ritningar och utredningar, illustrerande utredningens besparingsförslag.

Utredningen har till Kungl. Maj:t eller vederbörande statsdepartement av-

I K: 4 givit 23 utlåtanden samt till statens arbetsmarknadskommission m. fl. 3 utlåtanden.

Den 15 februari 1943 har utredningen avgivit betänkande I med förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts byggnadsstadga samt till föreskrifter rörande planläggning och utförande av byggnad för vissa vårdanstalter och folktandpolikliniker (Statens off. utredn. 1943: 10).

Jämsides med utredningens granskningsarbete hava bedrivits studier för normering av byggnader för lasarett, sanatorier, annexsjukhus i anslutning till lasarett eller sanatorium m. m., varvid ett antal expertöverläggningar och två studieresor till olika lasarettsanläggningar förekommit.

Utredningen beräknas under år 1944 komma att avgiva betänkande med förslag till kungörelser angående planläggning och utförande av vissa sjukvårdsanläggningar.

5. *1942 års järnvägskostnadsutredning.* (1943: I 8).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 januari 1942 för verkställande av utredning om principerna för statens järnvägars självkostnadsberäkningar i syfte att erhålla möjligast tillförlitliga grunder för de kostnadskalkyler, på vilka taxesättningen bygger (se Post- och Inrikes tidn. den 26 januari 1942):

Ohlin, B. G., professor, led. av I kamm., *ordförande;*
Lundvik, V. G., landshövding;
Malmkvist, E. V., byråchef;
Palander, T. F., professor;
Sällfors, C. T., generaldirektör.

Tillkallade experter:

Sjöberg, E. A., e. o. sekreterare;
Rapp, Y., civilingenjör.

Sekreterare:

Kristensson, F., D. H. S. (t. o. m. den 31 januari 1943);
Sjöberg, E. A., e. o. sekreterare (fr. o. m. den 1 februari 1943).

Lokal: Järnvägsstyrelsen; tel.: Järnvägen 436.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I K 8.

Utredningen har under 1943 intill den 1 december hållit 14 sammanträden samt företagit studiebesök vid godsexpeditioner, godsmagasin och rangerbangårdar i Stockholm och Hallsberg. Mellan utredningens sammanträden ha vissa utredningsarbeten utförts, förutom av utredningens experter och sekreterare, av vissa av utredningens ledamöter.

Utredningens arbete har hittills i huvudsak varit inriktat på en principiell undersökning av statens järnvägars kostnadsbetingelser, varvid bland annat en terminologi utformats och ett flertal specialundersökningar planlagts, bland annat angående statens järnvägars pensionskostnader, energiförbrukningen i elektriska godståg, underhållskostnaderna för den rullande materielen, behovet av rullande materiel efter kriget m. m. Dessa olika specialundersökningar äro under arbete inom järnvägsstyrelsen. Vidare pågår ut-

redning genom de tillkallade experterna *dels* angående styckegodsets last- I K: 7
egenskaper och deras inverkan på järnvägsarbetet och vagnsutnyttjandet, *dels* angående möjligheterna till sådan omläggning och komplettering av kontoschemat för statens järnvägars utgiftsbokföring, att denna blir bättre lämpad än hittills att tjäna som underlag för självkostnadsberäkningarna utan att bokföringsarbetet alltför mycket försvåras eller ökas.

6. *Personalsakkunniga vid statens järnvägar* (1943: I 9).

Tillkallade av Kungl. Maj:t den 24 april 1942:
Löfgren, T. E., landshövding, *ordförande;*
Lundqvist, H., förste trafikinspektör;
Butén, H., förste maskiningenjör;
Christiansson, S., förste förbundsordförande;
Dahlberg, H., notarie.
Sekreterare:
Anderson, F. V., bokhållare.
Lokal: Järnvägsstyrelsen; tel.: Järnvägen 404.
Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I K 9.

Under tiden den 16 november 1942—den 30 november 1943 ha de sakkunniga sammanträtt 7 dagar i Stockholm och 7 dagar å andra orter i samband med på dessa orter hållna överläggningar med statens järnvägars linjemyndigheter eller företagna studier av personalens arbetsuppgifter vid statsövertagna smalspårsbanor.

De sakkunniga ha under år 1943 utfört huvudparten av de undersökningar rörande personalens vid de ifrågakommande smalspårsbanorna arbetsuppgifter, som erfordras för ett fullföljande av uppdraget. Dessutom ha de sakkunniga avgivit ett antal av järnvägsstyrelsen begärda utlåtanden i frågor, som angått personaluppsättningen vid normalspåriga bandelar. Visst samarbete har dessutom ägt rum med besparingsberedningens järnvägssakkunniga.

7. *1943 års rundradioutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 1 juli 1943):
Sävström, A. V., ombudsman, led. av II kamm., *ordförande;*
Berger, O. A., t. f. kansliråd, tillika *huvudsekreterare;*
Hugo, Y., verkst. direktör i Aktiebolaget Radiotjänst;
Hökerberg, Eva, chefredaktör, fru;
Johansson, J., rektor;
Linder, E. H., redaktör;
Sterky, H. K. A., generaldirektör.
Sekreterare:
Hahr, H., redaktör.

I K: 7 Biträdande sekreterare:
von Schéele, C.-A., förste amanuens.

Lokal: Kommunikationsdepartementet; tel.: Kanslihuset.

I skrivelse den 18 maj 1943, nr 200, anhöll riksdagen hos Kungl. Maj:t, med hänvisning till de många olösta ekonomiska, tekniska och kulturella problem, som vore förknippade med svensk rundradios verksamhet, om en snabb och allsidig utredning samt om förslag rörande rundradion, dess aktuella behov och riktlinjerna för dess framtida verksamhet.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. Departementschefen anförde bland annat:

Utredningen bör gå ut på en inventering av de krav i programhänseende, som den fortgående utvecklingen kan väntas ställa på radion, samt en prövning av de tekniska och ekonomiska möjligheter, vilka kunna föreligga att tillgodose nämnda krav. Utredningen bör närmast åsyfta förbättrade lyssnarmöjligheter, om detta begrepp tages i vidsträckt bemärkelse. Det gäller sålunda till en början frågan, i vad mån de tekniska förutsättningarna att avlyssna radioutsändningarna kunna förbättras i de delar av landet, där förhållandena i detta avseende nu ej äro tillfredsställande. Vidare bör beaktas frågan om förstärkning av den svenska radions resurser för kontakt med utlandet och med svenskar i främmande länder. Det gäller här i främsta rummet kortvågssändningarna och därmed förbundna problem. Jämsides med dessa utredningsuppgifter uppställer sig till bedömande frågan om behovet av samt de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för anordnande av dubbelprogram i syfte att vidga radions verksamhet.

I samband med utredningsarbetet rörande de tekniska förutsättningarna för att förbättra hörbarheten för ett eller flera svenska program bör uppmärksamhet även ägnas frågan om nedbringande av kostnaderna för rundradiomottagarna samt den roll anskaffnings- och driftkostnaderna för dessa spela i totalkostnaderna för rundradiodistributionen.

Vid utredningen måste de med radions vidare utveckling förbundna ekonomiska problemen ägnas synnerlig uppmärksamhet. För en fortsatt förbättring av radiorörelsens resurser torde krävas såväl vissa nya kapitalinvesteringar i anläggningar som ökade medel till driftkostnader för den tekniska utrustningen och för programtjänsten.

Den 23 september 1943 har utredningen avgivit förslag rörande trådradioanläggning på Gotland.

Utredningen har intill november månads utgång sammanträtt 13 gånger samt företagit en studieresa till Motala.

8. *Utredning rörande revision av gällande vägtrafikstadga m. m.*

Tillkallad med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 för att inom departementet, enligt de närmare anvisningar, som departementschefen under arbetets gång kunde komma att meddela, biträda med utred-

ning och avgivande av förslag i fråga om revision av gällande vägtrafikstadga samt beträffande de spörsmål som därmed ägde samband: I K: 9
von Hartmansdorff, C.-H., förste kanslisekreterare.

Tillkallade den 4 och den 25 oktober 1943 att deltaga i överläggningar med utredningsmannen:
Bäckman, K. G., polisintendent;
Ekberg, G., vägtrafikinspektör;
Olsson, K. A., t. f. byråingenjör;
Wallenberg, O., direktör;
Hagardt, S., advokat;
Lindgren, S., direktör;
Olsson, J. L., ombudsman;
Holmstedt, E. W., rektor;
Tengblad, E., överinspektor;
Hellqvist, H., direktör;
Christensson, J., ombudsman;
Holtz, G., ombudsman.

Lokal: Kommunikationsdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Med de för överläggningar tillkallade personerna hava under oktober och november månader 1943 hållits 5 sammanträden.

Uppdraget beräknas vara slutfört i början av år 1944.

9. *1943 års järnvägskommitté.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1943):
Forslund, J. A., led. av I kamm., *ordförande;*
Johnsson, P. A., lantbrukare, led. av II kamm.,
Malmkvist, E. V., byråchef;
Palander, T. F., professor;
Sandström, K. H., byråchef;
Sundberg, C. G., disponent, led. av I kamm.;
Söderling, E. G., direktör.

Huvudsekreterare:
Gemzell, Chr., revisionssekreterare.

Biträdande sekreterare:
Svensson, J. S., e. o. notarie.

Lokal: Järnvägsstyrelsen; tel.: Järnvägen 977.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. Departementschefen anförde bland annat:

Frågan, huruvida en ombyggnad helt eller delvis bör komma till stånd beträffande de till det s. k. Blekingenätet hörande järnvägslinjerna, är med hänsyn till betydelsen av åtskilliga därmed förknippade intressen förtjänt av utredning. Utredningen måste göras allsidig och förutsättningslös. Icke blott

I K: 9 trafiktekniska och järnvägsekonomiska förhållanden böra sålunda prövas, utan jämväl näringspolitiska samt allmänt ekonomiska förutsättningar för och verkningar av en ombyggnad måste underkastas skärskådande. Särskild uppmärksamhet bör självfallet ägnas frågan om tekniska normer för en ombyggnad. Vid bedömande av denna fråga liksom överhuvud av ombyggnadens förutsättningar och verkningar måste noggrann åtskillnad göras mellan de faktorer, som bero av spårvidden såsom sådan, och de förhållanden, vilka hänföra sig till den allmänna tekniska standarden. Av stor betydelse är vidare ett klarläggande av omlastningsproblemen, varvid de fördelar i omlastningshänseende, som kunna vinnas genom ombyggnad, få vägas mot de olägenheter, vilka vid en icke fullständig ombyggnad kvarstå eller till äventyrs uppkomma, och de särskilda vanskligheter, som kunna framträda vid en på flera olika etapper fördelad ombyggnad. I vad mån i stället för ombyggnad till annan spårvidd inläggandet av en tredje skena på vissa sträckor kan övergångsvis eller såsom bestående anordning lösa svårigheterna torde i detta sammanhang få prövas.

Emellertid synes ett bedömande av spörsmålet huruvida, på vad sätt och i vilken utsträckning en ombyggnad av smalspårsbanor bör komma till stånd icke lämpligen kunna inskränkas till de linjer, vilka ingå i det s. k. Blekingenätet med dess i vårt land eljest ej förekommande spårvidd 1.067 meter. Betydande smalspårsnät av annan spårvidd finnas inom skilda delar av landet. Beträffande en del av dessa nät torde kunna förebringas omständigheter av liknande art som de, vilka givit upphov till tanken på en ombyggnad av Blekingelinjerna. Sannolikt torde jämväl på andra håll kunna väntas föreligga motsvarande ombyggnadsönskemål. Ett ställningstagande till ombyggnadsfrågan är visserligen med avseende å Blekingenätet mera brådskande än beträffande flertalet andra smalspårsbanor såtillvida som utgifterna för en behövlig förnyelse av den rullande materielen för Blekingebanorna skulle, om en spårviddsomläggning är nära förestående, innebära ett väsentligen bortkastat kapital, medan materiel för den vanliga smalspårsvidden 0.891 meter kan finna användning vid ett flertal olika banor i landet. Icke dess mindre synes det önskvärt, att frågan om behovet av och förutsättningarna för eventuella ombyggnadsåtgärder underkastas en åtminstone preliminär prövning i ett sammanhang jämväl beträffande andra mera betydande smalspårsbanor än Blekingenätets. Resultaten av denna prövning böra sammanföras i en i stora drag utformad, på nödiga kostnadsberäkningar baserad preliminär plan, ägnad att tjäna till ledning för de ansvariga myndigheternas och statsmakternas framtida politik beträffande utveckling och förbättring av ifrågavarande järnvägars resurser i avseende å spåranläggningar och rullande materiel.

Då en prövning av ombyggnadsfrågan beträffande smalspårsbanor ytterst syftar till en rationalisering av den spårbundna trafiken, lärer utredningen även böra innefatta ett bedömande av spörsmålet om nedläggande av vissa linjer, vilkas bibehållande befinnes otillräckligt motiverat.

Kommittén har intill den 1 december 1943 sammanträtt två gånger samt under tiden den 16—den 19 november 1943 företagit en informationsresa över det s. k. Blekingenätet. I K: 11

10. *Utredning rörande behovet samt den lämpliga utformningen av särskilda föreskrifter beträffande tillstånd för juridiska personer att utöva yrkesmässig automobiltrafik.*

Tillkallad med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1943: Hagbergh, E., revisionssekreterare.

Lokal: Kommunikationsdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Utredningen har föranletts av en framställning av statens biltrafiknämnd, över vilken framställning yttranden inhämtats av vissa länsstyrelser samt av några inom trafikväsendet verksamma sammanslutningar. Vid beslutet om utredningens igångsättande framhöll departementschefen, att utredningen till en början borde avse att konstatera den omfattning, i vilken trafiktillstånd hittills meddelats åt juridiska personer, samt söka klarlägga, huruvida och i vilken omfattning en tendens till koncentrering av dylika tillstånd till ett fåtal innehavare vare sig genom formell överflyttning av trafiktillstånden, genom överlåtelse av aktieinnehav eller på annat sätt kunde anses vara för handen. Skulle en dylik tendens befinnas föreligga eller vara att befara, borde de sannolika verkningarna därav klarläggas och prövas. Vidare borde tagas under bedömande, på vad sätt det kunde anses möjligt att, därest så befunnes erforderligt, förebygga att monopolartade sammanslutningar på ifrågavarande område uppkomme genom sådana överlåtelser av trafiktillstånd, som för närvarande icke kunde kontrolleras genom de tillståndsbeviljande myndigheternas försorg. Vilka åtgärder som i detta syfte kunde bliva lämpliga, kunde ej på förhand angivas utan måste bli föremål för en förutsättningslös prövning. Det vore tänkbart, att en sådan prövning komme att ådagalägga, att mindre omfattande föranstaltningar inom ramen av den nuvarande förordningen angående yrkesmässig automobiltrafik icke komme att bliva tillfyllest utan att mera genomgripande åtgärder måste tillgripas, exempelvis i form av särskild lagstiftning åsyftande att möjliggöra en prövning och en kontroll från det allmännas sida beträffande ägarintresset i den rörelse, varom här vore fråga.

Utredningsmannen har haft överläggningar med representanter för statens biltrafiknämnd.

Uppdraget beräknas vara slutfört i början av år 1944.

11. *Utredning rörande revision av gällande regler om järnvägs ansvar för skada å gods m. m.*

Tillkallad med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 3 december 1943) för att verkställa av riksdagen i skrivelse den 1 juli 1943, nr 440, begärd utredning i ämnet:

Bagge, A. J. F., f. d. justitieråd.

I K: 11 Direktiven för utredningen framgå av departementschefens uttalande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. Departementschefen anförde bland annat:

I första hand synes böra upptagas till behandling frågan om de krav, som böra ställas på beskaffenheten av det emballage, som användes vid godstransporter på järnväg. Härvid bör övervägas, i vad mån allmängiltiga bestämmelser om emballagets beskaffenhet kunna och böra meddelas. Härutinnan böra förhandlingar mellan representanter för å ena sidan järnvägarna och å andra sidan trafikanterna samt av frågan berörda områden av näringslivet i övrigt äga rum inför utredningsmannen. På grundval av det resultat, vartill undersökningen i denna del kan leda, bör upptagas till övervägande, i vad mån ändringar i järnvägstrafikstadgans ansvarsbestämmelser lämpligen böra vidtagas med hänsyn till eventuella särskilda emballageföreskrifter. Parallellt härmed torde spörsmålet om revision i övrigt av reglerna om järnvägs ansvarighet för skada å gods få upptagas till utredning och bedömande.

Under utredningsarbetets fortgång får prövas, i vad mån ändringar i järnvägstrafikstadgan kunna och lämpligen böra genomföras utan avvaktan på revision av de internationella bestämmelserna rörande godsbefordring.

12. *Utredning rörande behovet av civila flygplatser och därmed sammanhängande förhållanden.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 15 december 1943):

Gärde, A. B., f. d. landshövding, *ordförande;*
Delin, B. G., kapten;
Jung, E. S., överlantmätare;
Ljungberg, C. R., byråchef;
Lundqvist, R., byråchef;
Wirseen, Å., t. f. byråchef.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. Departementschefen anförde bland annat.

Innan nya arbeten av mera betydande omfattning igångsättas beträffande flygplatser, vilka icke redan efter hittillsvarande anspråk iordningställts för reguljär flygtrafik, bör en plan upprättas för att klarlägga, i vilken omfattning offentliga flygplatser kunna väntas bliva behövliga inom skilda delar av landet. En sådan plan framstår såväl ur statens som ur kommunernas synpunkt såsom erforderlig för ett tillfredsställande ordnande av det civila flygväsendets markorganisation inför väntade framtida krav. Det är härutinnan lika angeläget, att nödiga markreservationer säkerställas och andra erforderliga förberedande åtgärder i tid vidtagas som att överdimensionering och onödiga kostnader undvikas.

För uppgörande av en dylik plan beträffande anläggning av civila flygplatser måste givetvis icke blott bedömas det erforderliga antalet och den

lämpliga belägenheten av sådana platser utan även preliminär ståndpunkt tagas till frågan om olika flygplatsers beskaffenhet och utrustning med hänsyn till de ändamål, som de skola tjäna. Det torde vara lämpligt att i sistnämnda avseende söka verkställa en gruppering av flygplatserna från synpunkten av de krav, som olika slag av luftfart väntas ställa.

Vid bedömande av omfattningen av och utrustningen för flygplatser avsedda för regelbunden trafik måste självfallet synnerlig hänsyn tagas till vad som kan förutsättas rörande tänkbara flygleders räntabilitet. Val av orter för dylika flygplatser bör ske under beaktande av kostnaderna på olika håll för markanskaffning och anläggningsarbeten.

För planläggningen torde jämväl principiell ställning få tagas till spörsmålet, i vilken utsträckning anordnande och förbättring av flygplatser bör ankomma på staten och i vilken omfattning detta bör bliva en angelägenhet för kommunerna. I nämnda hänseende hava tidigare vissa allmänna grundsatser kommit till uttryck i förslag från statliga utredningsorgan eller i uttalanden från statsmakternas sida, men utvecklingen har delvis avvikit från sålunda angivna riktlinjer. En omprövning av detta spörsmål synes påkallad. Allmänt lärer böra förutsättas, att beträffande flygfält i eller invid städer eller större samhällen kommunerna själva svara för markanskaffningen samt att staten i regel ej medverkar vid anläggning eller utrustning av andra flygplatser än sådana, som huvudsakligen avses för flygtrafik av mera reguljär natur. En dylik princip behöver ej utesluta, att staten bidrager till kommunala anläggningskostnader, då så befinnes påkallat för motverkande av arbetslöshet. Angeläget är emellertid, att sådana arbeten komma till stånd endast i den mån de låta sig inordnas under en allmän plan för tillgodoseende av flygplatsbehovet i landet, och bidragsprocenten bör i dylika fall bestämmas med fasthållande av vad som påkallas enbart av arbetsmarknadspolitiska skäl.

I samband med det bedömande av flygplatsernas utrustning, som enligt vad förut anförts bör ingå i en utredning rörande flygplatsbehovet, torde uppmärksamhet böra ägnas även åt frågan, i vad mån täckning kan och bör beredas det allmänna för löpande kostnader för markorganisationen.

13. *Utredning rörande planläggning av statliga och statsunderstödda fiskehamnsbyggnader.*

Tillkallade med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 december 1943):

Hansén, D., landshövding, *ordförande;*
Hessle, Chr. W., byrådirektör;
Hällgren, E. W., möbelsnickare, led. av II kamm.;
Stenberg, S. J., byråchef;
Utbult, B., affärsföreståndare.

Av de av departementschefen vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande för utredningen lämnade direktiven framgår bland annat:

I K: 13 Utredningen bör i första hand avse en kartläggning av nuvarande läge beträffande statliga och statsunderstödda fiskehamnar samt en granskning av föreliggande förslag och önskemål beträffande utbyggnad och förbättring med hänsyn till behoven inom olika trakter av landet. Beträffande arbeten, vilka efter en dylik granskning anses böra ifrågakomma till utförande, bör vidare verkställas en gradering efter angelägenhetsordning, varvid hänsyn bör tagas till fiskets omfattning och betydelse på skilda platser samt endast sådana utbyggnadsförslag medtagas, som äro fullt försvarbara från näringsekonomiska utgångspunkter. I sistnämnda hänseende böra beaktas även föreliggande förutsättningar för en snabb och rationell distribution av fisk till konsumtions- eller beredningsorter. Resultaten av den här angivna prövningen böra sammanföras i en på summariska kostnadsberäkningar grundad allmän plan, ägnad att tjäna till ledning för medelsanvisningen under en kommande tidsperiod av lämplig utsträckning. Om denna plan blir av större omfattning, måste dess realiserande naturligen bli en fråga på jämförelsevis lång sikt med fördelning någorlunda jämnt på olika år inom en tänkt utbyggnadsperiod. Härigenom underlättas en lämplig avvägning av utbyggnadsorganisationen i avseende å personal och materielutrustning samt med hänsyn tagen jämväl till ett rationellt och arbetsekonomiskt tillfredsställande bedrivande av löpande underhållsarbeten. Vad här anförts utesluter dock icke, att utbyggnadsarbetena kunna tänkas ske i den takt, som med hänsyn till konjunkturerna på arbetsmarknaden befinnes önskvärd.

14. *Djurgårdskommissionen.*

Ledamöter:
Malmberg, H., generaldirektör, *ordförande;*
Andersson, A. B., snickare, led. av II kamm.;
Bauer, F. H. N., advokat;
Grönvall, S. I., kammarråd, tillika *ombudsman;*
Heiding, G. A., lantbrukare, led. av I kamm.;
Schönmeyr, L. J., major, tillika *verkställande direktör.*
Sekreterare:
Grönvall, S. I.
Ingenjör:
Frölén, G. H. F., kapten.
Lokal: Blasieholmstorg 11 C; tel.: 10 55 91, 10 38 04 och 11 46 88.

Beträffande kommissionens allmänna uppgifter samt huvudsakliga förvaltningsuppgifter, se 1937 sid. 60 och 1942: I K 11.

A. Exploateringsverksamheten å Ladugårdsgärdet.

Under budgetåret 1942/43 hava sammanlagt 19 tomter försålts i kvarteren New York, Oporto och London. Dessutom har villkorligt försäljningsavtal upprättats rörande visst område i kvarteret Smedsbacken vid Tegeluddsvägen, vilket område enligt ett ännu ej fastställt stadsplaneändringsförslag är avsett

att disponeras för uppförande av byggnader, inrymmande bland annat filminspelningsateljéer. Sammanlagda köpeskillingarna för de försålda tomterna jämte området inom kvarteret Smedsbacken uppgå till 3,776,000 kronor. I K: 14

Budgetårets gatuarbeten inom det stadsplanelagda Ladugårdsgärdesområdet har huvudsakligen omfattat iordningställandet av gator med ledningar inom de områden försäljningsverksamheten omfattat. Vidare har huvudavloppsledningen från Stationsvägen och fram till korsningen mellan Gärdesgatan och Sandhamnsgatan med avloppstunnel under Kampementsbacken ävensom terrasseringsarbeten för Banérgatans förlängning norrut mellan Valhallavägen och Värtavägen blivit färdigställda.

B. Verksamheten för exploatering av Marieberg—Konradsbergsområdena.

Genom beslut den 25 september 1942 och den 12 februari 1943 har Kungl. Maj:t förordnat, att vissa delar av sjukhusområdet vid Konradsberg samt vissa delar av det av försvarsväsendets verkstadsnämnd disponerade Mariebergsområdet skola ställas under djurgårdskommissionens omedelbara vård och förvaltning.

Sedan kommissionen erhållit Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 december 1942 att på vissa villkor försälja tomterna inom Konradsbergsområdet, har kommissionen under budgetåret 1942/43 påbörjat tomtförsäljningarna. Bestämmandet av försäljningspriserna för tomterna har skett efter samråd med statens byggnadslånebyrå. Under budgetåret har försålts 7 tomter. Sammanlagt hava köpeskillingarna uppgått till 1,860,500 kronor.

I enlighet med §§ 4 och 5 i 1937 års avtal rörande Marieberg-Konradsbergsområdenas intagande i stadsplan har kommissionen den 25 september 1942 erbjudit staden tillträda vissa utanför exploateringsområdet belägna parkområden. Då staden i följd härav tillträtt mark utanför exploateringsområdet med en areal överstigande 15,000 kvadratmeter, har staden börjat gäldandet av det i nyssberörda avtal under § 2 omförmälda beloppet av 1,000,000 kronor.

Arbetena för iordningställande av gator med ledningar påbörjades omedelbart efter det områdena ställdes under kommissionens vård och förvaltning och ha under budgetåret omfattat de gatudelar inom exploateringsområdet, där försäljningen av tomter ägt rum. Vidare pågå arbeten för framdragandet av huvudtrafikleden Rålambsvägen mellan Fredhällsområdet och Västerbron.

Under budgetåret 1942/43 har djurgårdskommissionen i samråd med stadens vederbörande myndigheter föranstaltat om bland annat sådan ändring i stadsplanen för kvarteren Signalpatrullen och Signallyktan, att de nordsydligt orienterade huskropparna erhålla en husbredd av 13 meter i stället för den fastställda bredden av 12 meter. Ifrågavarande stadsplaneändringsförslag fastställdes den 8 juli 1943.

Stockholms stad har gjort framställning om och utsett delegerade för förhandlingar med kommissionen rörande ändringar i stadsplanen för Marie-

		Ladugårdsgärdesområdet kronor
Inkomster:		
1. a) Influtna köpeskillingar för tomter, försålda under budgetåret	2,895,000: —	
b) Köpeskillingsandel för fastigheter, försålda under budgetåret, som skall erläggas budgetåret 1943/44	881,000: —	3,776,000: — [1]
2. Å reverser, avlämnade som köpeskillingslikvid för tomter, på budgetåret belöpande räntor		44,013: 37
3. Arrenden och hyror m. m. för områden		86,869: 47
4. Inkomster av administrationstillägg		4,125: 94
5. Inkomster från fastighetsägare för gårdsutrymmenas inom kvarteren iordningställande:		
a) för inteckningar	1,535: 36	
b) » planteringsarbeten	47,399: 22	48,934: 58
6. Inkomst av förskotterad kostnad för expenser, renhållning och fastighetsbildning		753: 11
7. Inkomster för förskotterade gatukostnader:		
a) Kostnader att helt återgäldas kommissionen	18,867: 10	
b) Kostnader för breddning av Valhallavägen öster om Värtavägen	20: 46	
c) Kostnader för breddning av Värtavägen	—	
d) Övriga gatuanläggningskostnader	52,675: 33	71,562: 89
Summa inkomster		**4,032,259: 36** [1]
Utgifter:		
1. Förvaltningskostnader:		
a) Avlöningar och expenser	27,713: 77	
b) Renhållning, vägunderhåll och tillsyn	12,832: 52	
c) Skatter	22,128: 29	
d) Kostnader för fastighetsbildning	4,002: 75	
e) Övriga förvaltningskostnader	3,551: 65	70,228: 98
2. Stadsplanearbete och kartläggning		7,093: 37
3. Flyttning och iordningställande av militära och övriga anordningar m. m.		—
4. Kostnader för gatuarbeten:		
a) att helt återgäldas kommissionen	17,589: 97	
b) för breddning av Valhallavägen öster om Värtavägen	8,303: 43	
c) för breddning av Värtavägen	—	
d) Övriga gatuanläggningskostnader	682,659: 32	708,552: 72
5. Utgifter för gårdsutrymmenas inom kvarteren iordningställande:		
För inteckningar	1,661: —	
» planteringsarbeten	26,312: 19	27,973: 19
Summa utgifter		**813,848: 26**

[1] Härtill komma försäljningsmedel, cirka 1,872,000: — kronor, för tomtområden för folkskola 11 maj 1942.

kommissionens förvaltningsverksamhet budgetåret 1942/43. **I K: 14**

Johanneshov—Kvarnängen kronor		Marieberg-Konradsbergsområdena kronor		Årsta-Bellevueområdena kronor	Summa kronor
2,107,050: —		955,500: —		—	
31,000: —	2,138,050: —	905,000: —	1,860,500: —	—	7,774,550: —
	33,432: 40		7,128: 68	—	84,574: 45
	—		1,175: —	—	88,044: 47
	11,385: 63		—	—	15,511: 57
2,330: 50		310: —			
109,934: 62	112,265: 12	—	310: —	—	161,509: 70
	83: 11		146: 11	—	982: 33
24,429: 58		310: —			
—		—			
—		—			
166,261: 89	190,691: 47	390: —	700: —	—	262,954: 36
	2,485,907: 73		**1,869,959: 79**	—	**8,388,126: 88**
27,713: 76		27,713: 76		—	
500: —		100: —		—	
6,300: 45		284: 32		—	
3,900: —		891: 50		—	
—	38,414: 21	—	28,989: 58	—	137,632: 77
	2,105: 07		2,750: —	—	11,948: 44
	—		10,366: 95	—	10,366: 95
18,236: 88		1,540: 12		—	
—		—		—	
—		—		—	
601,218: 24	619,455: 12	224,936: 14	226,476: 26	—	1,554,484: 10
1,982: —		270: —		—	
89,980: —	91,962: —	—	270: —	—	120,205: 19
	751,936: 40		**268,852: 79**	—	**1,834,637: 45**

å Ladugårdsgärdet enligt förslag till principöverenskommelse mellan kronan och staden av den

I K: 14 berg-Konradsbergsområdena samt förvärv av mark därstädes för skola, park och vissa andra ändamål.

C. Exploateringsverksamheten inom Johanneshov—Kvarnängen.

Under budgetåret 1942/43 har tomtförsäljningen inom dessa områden fortsatts. Därvid ha försålts 14 tomter för låghusbebyggelse och 12 tomter för höghusbebyggelse. Sammanlagt hava köpeskillingarna uppgått till 2,138,050 kronor.

Arbetet med iordningställande av gator och ledningar har fortsatts under budgetåret i gatudelarna inom de exploateringsområden, där försäljningen av tomter nu ägt rum, samt inom den sydvästra delen av Johanneshov.

Stockholms stad har gjort framställning om vissa ändringar i stadsplanen för Johanneshovsområdet i syfte att erhålla bättre och ekonomiskt fördelaktigare trafikleder; förhandlingar härom pågå med kommissionen.

D. Förhandlingar med Stockholms stad rörande reglering av vissa markfrågor m. m.

Sedan Stockholms stads fastighetsnämnd å sammanträde den 27 oktober 1942 beslutat uppdraga åt vissa av nämndens ledamöter att med djurgårdskommissionen upptaga förhandlingar rörande Stockholms stads förvärv för folkskoleändamål av visst område å Ladugårdsgärdet har kommissionen upptagit förhandlingar härom. Förhandlingarna hava resulterat i en principöverenskommelse av den 11 maj 1943, enligt vilken kronan skall till staden med full äganderätt överlåta två områden å Ladugårdsgärdet, att disponeras det ena området för skol- och därmed jämförligt ändamål och det andra enbart som gatumark till breddning av Valhallavägen och förlängning av Banérgatan. Skolområdets areal har ännu icke definitivt bestämts men kommer att utgöra 29,950 kvadratmeter eller den något mindre areal, som staden efter närmare utredning finner erforderlig. Det avtalade priset utgör 62: 50 kronor per kvadratmeter, varför köpeskillingen för de överlåtna områdena alltså skulle kunna beräknas till i runt tal 1,872,000 kronor. Stockholms stadsfullmäktige hava å sammanträde den 21 juni 1943 för sin del godkänt principöverenskommelsen. Efter beslut av riksdagen har Kungl. Maj:t den 26 november 1943 för kronans del godkänt överenskommelsen.

Stadsplanearbetet för stadsplaneläggning av ytterligare delar av Ladugårdsgärdet har under budgetåret påbörjats och pågår alltjämt inom kommissionen.

Anmärkas bör vidare, att Stockholms stad gjort framställning om vissa ändringar i stadsplanen för Årstaområdet i syfte att erhålla mark för skoländamål.

Finansdepartementet.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *Kommunalskatteberedningen* (1941: I 8; 1942: I 8; 1943: I 20).

Tillsatt genom Kungl. Maj:ts beslut den 24 januari 1936.

Sammansättning:

Bärg, A. J., f. d. förrådsförman, led. av I kamm., *ordförande;*
Andersson, K. A. M., lantbrukare, led av II kamm.;
Bergstedt, C. J., landskamrerare, tillika *sekreterare;*
Sandberg, O. E., lantbrukare, led. av II kamm.;
Velander, C. G., rådman, led. av I kamm.;
Werner, O. E., hemmansägare, led. av II kamm.

Statistiker:

Östman, O.

Beträffande beredningens uppdrag, se 1937: Fi 20.

Under år 1943 ha hållits nitton sammanträden.

Beredningen har dels den 13 april 1943 avgivit utlåtande över socialvårdskommitténs betänkande VI: Utredning och förslag angående socialvårdens organisation m. m., dels ock den 19 augusti 1943 avgivit tredje delen av sitt betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m., avhandlande den kommunala skatteutjämningen (Statens off. utredn. 1943: 43).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Sakkunniga för undersökning av taxeringsutfallet vid 1938 års allmänna fastighetstaxering* (1941: I 9; 1942: I 9; 1943: I 21).

Tillkallade genom Kungl. Maj:ts beslut den 14 januari 1938:

Höijer, E. J., överdirektör;
Lindeberg, E. F. L., landshövding.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1939: Fi 21.

De sakkunniga ha den 23 februari 1943 avlämnat betänkande angående undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1938 års allmänna fastighetstaxering (Statens off. utredn. 1943: 23).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *Sakkunniga för utredning angående statens pensionsanstalts fondställning* (1941: I 10; 1942: I 10; 1943: I 22).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 juni 1938:

Lindstedt, S., direktör för statens pensionsanstalt;
Kjellén, T. B., förste aktuarie.

I Fi: 3 Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1939: Fi 13.
De sakkunniga ha den 30 december 1943 avlämnat betänkande.
Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Sakkunniga för utredning av frågan om reglering av vissa militära arvoden* (1941: I 17; 1942: I 17; 1943: I 27).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 juni 1939:
Sverne, E. V., generaldirektör, *ordförande;*
Rubbestad, A. L., statsråd, led. av II kamm.;
Nilson, J. F., byråchef.
Sekreterare:
Wikland, L., t. f. andre kanslisekreterare.

De sakkunniga, som under år 1943 hållit sex sammanträden, ha den 18 mars 1943 överlämnat betänkande med förslag till reglering av det militära arvodesväsendet (Statens off. utredn. 1943: 21).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Besparingsberedningen* (1941: I 25; 1942: I 23; 1943: I 31).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1940 (se Post- och Inrikes tidn. den 2 december 1940):
Akselsson, L., direktör;
Carlström, O. L., lantbrukare, led. av II kamm.;
Jonsson, P. C., landshövding;
Löwbeer, N. T., generaldirektör;
Nordström, V., direktör;
Sjögren, I., direktör;
Svensson, G. Hj., lantbrukare, led. av II kamm.;
Sällfors, C. T., generaldirektör;
Wistrand, K., direktör, led. av I kamm.

Beredningen har biträtts av finansdepartementets statssekreteraravdelning.

Beträffande beredningens uppdrag, se 1941: I Fi 25.

Beredningen har den 27 februari 1943 avgivit sitt slututlåtande (Statens off. utredn. 1943: 13). I bilagor till slututlåtandet ha redovisats samtliga av beredningen avgivna förslag varjämte intagits en förteckning över de sakkunniga, experter och övriga biträden som anlitats för utredningsarbete åt beredningen.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 10 december 1943 har beredningens verksamhet upphört med utgången av år 1943.

Under år 1943, intill den 27 februari, ha av beredningen till vederbörande departementschefer överlämnats ett antal promemorior eller skrivelser, nämligen den 4 januari angående rationaliseringsundersökningar i tullverket, arbetsstudier utförda på arbeten inom vissa tullbehandlingsavdelningar, tullklarering i ökad omfattning genom postverkets försorg, den statliga statisti-

kens organisation m. m. (den sistnämnda tryckt, Statens off. utredn. 1943: 28), besparingsmöjligheter vid folkskoleväsendet, den 1 februari angående vissa besparings- och rationaliseringsfrågor på rättsväsendets område, den 11 februari angående bidrag till driften av hem för kroniskt sjuka, bidrag till avlöning åt distriktssköterskor m. m., vissa frågor inom sinnessjukvården, sambandet mellan öppen och sluten sjukvård m. m., sjukledigheter inom statsförvaltningen.

Efter avgivandet av beredningens slututlåtande ha några plenisammanträden icke förekommit. Sammanlagda antalet plenisammanträden under året har utgjort 6.

De av beredningen igångsatta organisationsundersökningarna ha fortsatt under ledning av beredningens ledamot, numera ordföranden och chefen för statens organisationsnämnd, generaldirektören C. T. Sällfors. Chef för den under Sällfors ledning stående avdelningen för kontorsorganisation har varit kanslichefen i statens organisationsnämnd G. W. Dahlberg. Som biträde å avdelningen ha tjänstgjort dels civilingenjören B. Bredberg, assistenten S. Lindfeldt samt civilingenjörerna O. Rimér och B. Tesch, dels ock representanter för verk som blivit eller avsetts att bli föremål för undersökningar. Undersökningsrapporter ha, utöver ovannämnda av besparingsberedningen överlämnade promemorior, avgivits den 19 mars angående pensionsstyrelsen och den 22 mars 1943 angående medicinalstyrelsen samt patentverket. Vidare föreligga ännu icke slutbehandlade rapporter beträffande skolöverstyrelsen, lantmäteristyrelsen, kommerskollegium och lotsstyrelsen, varjämte själva undersökningarna ännu ej avslutats beträffande telegrafverket, statens järnvägar, domänverket, postverket och statens reproduktionsanstalt.

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 10 december 1943 skola de av besparingsberedningen igångsatta organisationsundersökningarna fullföljas av statens organisationsnämnd.

Särskilda sakkunnigutredningar, som igångsatts av beredningen i fråga om statens järnvägar, folkbokföringen samt hyressättningen i staten tillhöriga fastigheter, pågå alltjämt.

Utredningen angående *statens järnvägar* omhänderhaves av disponenten B. A. F. Carleson, ombudsmannen J. Lingman, byråchefen R. Lundqvist och direktören Y. A. Simonsson såsom sakkunniga med e. o. sekreteraren hos järnvägsstyrelsen E. A. Sjöberg såsom sekreterare.

I utredningen angående *folkbokföringen* deltaga såsom sakkunniga överdirektören E. J. Höijer, borgmästaren A. O. E. Rylander och professorn S. G. W. Wahlund med hovrättsassessorn A. Olsson som sekreterare. De sakkunniga ha biträtts av följande särskilt tillkallade experter, nämligen prosten P. D. G. Bergfors, stadsarkivarien professorn S. B. Boëthius, aktuarien N. A. Lagerström, kyrkoherden J. E. Lindholm, kontraktsprosten J. A. Nordberg, kyrkoherden K. G. A. Qvarnström, häradsskrivaren B. F. Steen, byråchefen I. T. Uhnbom, kyrkoherden A. Wihlborg samt kronouppbördskassören A E. Winnermark.

Utredningen angående *hyressättningen i staten tillhöriga fastigheter*

I Fi: 5 fortgår genom den för ändamålet tillkallade experten kamreraren B. A. H. Löhr.

Nämnda sakkunnigutredningar skola jämlikt beslut av Kungl. Maj:t den 10 december 1943 fullföljas även efter besparingsberedningens upphörande. De beräknas vara slutförda under första halvåret 1944.

6. *Sakkunniga för utredning av frågan om försäkring av statens egendom* (1942: I 27; 1943: I 33).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1941:
Lindeberg, S. J., bankinspektör;
Johnsson, B. E., statskommissarie.
Sekreterare:
Modig, J. O., bitr. sekreterare hos statens krigsförsäkringsnämnd.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I Fi 27.

De sakkunniga ha under år 1943 sammanträtt elva gånger.

Den 27 februari 1942 avgåvo de sakkunniga till chefen för finansdepartementet den med uppdraget avsedda utredningen i vad avsåg brandförsäkring samt transportförsäkring mot krigsrisk jämte annan transportförsäkring. Den 19 februari 1943 avlämnade de sakkunniga utredning beträffande trafikförsäkring av statens motorfordon.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *1941 års familjebeskattningssakkunniga* (1942: I 29; 1943: I 34).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 oktober 1941 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1941):
Andersson, J. E., chefredaktör, led. av I kamm., *ordförande;*
Brandt, E. R., pappersbruksarbetare, led. av II kamm.;
Ericsson, J. A., textilarbetare, led. av II kamm.;
Håstad, E. W., docent, led. av II kamm.;
Lembke, C. B. M., borgmästare.
Sekreterare:
Wulff, K., byråchef.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I Fi 29.

Utredningsarbetet har bedrivits av de sakkunniga och 1941 års befolkningsutredning gemensamt. Efter den 30 november 1942 ha de sakkunniga hållit 7 sammanträden.

De sakkunniga ha den 30 januari 1943 avlämnat betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen (Statens off. utredn. 1943: 3).

Uppdraget är därmed slutfört.

8. *Sakkunniga för utredning rörande verkningarna på restaurangnäringens område av utskänkningsvinstens avveckling* (1943: I 35).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 4 februari 1942):

Petersson, T. P. J., generallotsdirektör, *ordförande;*
Bärg, A. J., f. d. förrådsförman, led. av I kamm.;
Garsten, B., fil. lic., ombudsman;
Kollberg, J. A., överdirektör;
Segerstråhle, G. T. M., major.

Sekreterare:

Nilsson, H. V., hovrättsassessor.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Fi 35.

De sakkunniga ha under år 1943 hållit 2 sammanträden.

I skrivelse den 20 februari 1943 ha de sakkunniga anmält, att de fullgjort det åt dem lämnade utredningsuppdraget. I skrivelsen framhöllo de sakkunniga, att den verkställda utredningen givit vid handen, att för närvarande icke tillräckliga skäl förelåge att framlägga förslag till revision av gällande bestämmelser i ämnet utan att därmed borde anstå tills mera normala förhållanden inträtt inom restaurangnäringen.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. *Flyttningsersättningssakkunniga* (1943: I 36).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 mars 1942):
Ekenberg, O. J., kammarrättsråd, *ordförande;*
Anderberg, H. R., stationsmästare, led. av I kamm.;
Ström, E. T. H., krigsråd.

Sekreterare:

Beskow, S. H. T., amanuens.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Fi 36.

De sakkunniga ha hållit sex sammanträden under tiden den 9 december 1942—den 20 januari 1943. Överläggningar ha därvid jämväl hållits med representanter för personalorganisationer.

De sakkunniga ha den 28 januari 1943 till chefen för finansdepartementet överlämnat betänkande med förslag till författningar angående ersättning för flyttningskostnad (Statens off. utredn. 1943: 2).

Uppdraget är därmed slutfört.

10. *Institutionsvaktmästarutredningen* (1943: I 37).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1942 med uppdrag att utreda institutionsvaktmästarnas och dem motsvarande befattningshavares lönegradsplacering (se Post- och Inrikes tidn. den 24 mars 1942):
Andersson, J., förste expeditionsvakt;
Johnsson, B. E., statskommissarie.

Sekreterare:

Rydback, A. V. L., t. f. sekreterare.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Fi 37.

Utredningen har under år 1943 avlagt besök vid Uppsala universitet, lant-

I Fi 10 brukshögskolans avdelningar vid Ultuna och Experimentalfältet, statens provningsanstalt, statens bakteriologiska laboratorium samt statens kriminaltekniska anstalt. Tretton sammanträden ha hållits.

Utredningen har den 20 september 1943 avgivit betänkande angående institutionsvaktmästares och dem motsvarande befattningshavares lönegradsplacering.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. *1942 års omsättningsskattesakkunniga* (1943: I 38).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 med uppdrag att verkställa utredning rörande kontrollen över den allmänna omsättningsskattens utgörande ävensom rörande taxeringen till sådan skatt (se Post- och Inrikes tidn. den 13 juni 1942):

Wigert, A. G. A., landskamrerare, *ordförande;*
Almgren, S. G., byråchef;
Karnell, E. A. G., t. f. byråchef, tillika *sekreterare;*
Lindén, E. A. I., t. f. häradsskrivare;
Wingård, E., revisionschef.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Fi 38.

De sakkunniga ha efter den 30 november 1942 hållit 5 sammanträden.

Den 28 januari 1943 ha de sakkunniga avgivit betänkande med förslag till ändringar i förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. *Sakkunniga för utredning rörande grunderna för beräkningen av levnadskostnadsindex* (1943: I 39).

Tillkallade enligt kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 2 oktober 1942):

Höjer, K. J., t. f. generaldirektör, *ordförande;*
Ahlberg, E., ombudsman i Daco;
Andersson, G., andre ordförande i landsorganisationen;
Christiansson, K. G. S., ordförande i svenska järnvägsmannaförbundet;
Cramér, H., professor;
Ekdahl, H., postmästare;
Johansson, A., byråchef;
Lundberg, E. F., docent;
Söderbäck, C. F., verkst. direktör i svenska arbetsgivareföreningen.

Sekreterare:
Soop, E. E., t. f. förste aktuarie.

Biträdande sekreterare:
Metelius, B. E., amanuens;
Rehn, G., D. S. I.

Experter:
Lindahl, E. R., professor;
Wold, H. O. A., professor.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Fi 39.

De sakkunniga ha sedan den 1 december 1942 hållit 11 sammanträden. En arbetsdelegation inom de sakkunniga har därutöver sammanträtt 11 gånger.

De sakkunniga ha den 13 februari 1943 överlämnat betänkande med förslag till nya riktlinjer för indexberäkningen (Statens off. utred. 1943: 8).

Uppdraget är därmed slutfört.

13. *Sakkunnig angående den ekonomiska politikens utformning i syfte att motverka en skadlig prisstegring* (1943: I 40).

Genom beslut av Kungl. Maj:t den 25 september 1942 erhöll direktören G. Söderlund i uppdrag att biträda vid ledningen av överläggningar och utredningar angående den ekonomiska politikens utformning i syfte att motverka en skadlig prisstegring (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1942).

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för finansdepartementet den 6 oktober 1942 t. f. bankrådet K. Böök samt docenterna E. F. Lundberg och I. Svennilson att såsom sakkunniga inom departementet vara Söderlund behjälpliga vid fullgörandet av ovannämnda uppdrag.

I skrivelse den 13 mars 1943 har den sakkunnige avgivit redogörelse för utredningsarbetet.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. *Sakkunniga för utredning beträffande möjligheterna att genomföra enhetlighet i fråga om den kompensation som på arbetsmarknaden utgår för levnadskostnadsstegringen* (1943: I 41).

Tillkallade genom Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 november 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 12 december 1942):
Nordenfalk, J. A. E., f. d. revisionssekreterare, *ordförande;*
Johansson, G. S., drätseldirektör;
Westling, P. W. N., advokat.

Sekreterare:
Petri, B. A. W., hovrättsfiskal.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Fi 41.

De sakkunniga ha den 17 februari 1943 avlämnat promemoria med förslag till lag om begränsning av dyrtidstillägg å lön och pension.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. *Sakkunnig angående utredning rörande behovsprövning å hyresmarknaden.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1942:
Hagbergh, E. revisionssekreterare.

I Fi: 15 Den sakkunniges uppdrag har ingått som ett led i utredningen angående den ekonomiska politikens utformning i syfte att motverka en skadlig prisstegring (se I: Fi 13).

Den sakkunnige har den 19 mars 1943 överlämnat promemoria angående införande av behovsprövning på hyresmarknaden jämte utkast till lag om tillstånd att hyra bostad (hyreslicens) m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

16. *Militära moratorieutredningen.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 13 maj 1943):

Sjödahl, H. L. E., lektor, led. av II kamm., *ordförande;*
Bergholtz, O. A., t. f. revisionssekreterare, tillika *sekreterare;*
Curtman, C. W., byråchef.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. Departementschefen erinrade därvid till en början om en av 1941 års krigsfamiljebidragskommitté avgiven promemoria angående revision av gällande bestämmelser rörande betalningsanstånd m. m. samt en av svenska exekutionsmännens riksförbund avlåten skrivelse jämte avgivna remissyttranden samt anförde vidare bland annat:

Med hänsyn till vad som anförts i riksförbundets skrivelse samt i remissyttrandena synes det lämpligt, att en allsidig översyn nu verkställes av gällande bestämmelser rörande anstånd med indrivning av utskylder hos värnpliktiga. Vid denna översyn torde böra särskilt beaktas i vad mån tillkomsten av ny värnpliktslag ävensom nya bestämmelser rörande värnpliktigas ekonomiska förmåner — vilka förmåner numera torde vara väsentligt större än de med vilka man räknade hösten 1939 — bör föranleda jämkning av anståndsreglerna. Självfallet böra även de erfarenheter beaktas, som under den förflutna tiden vunnits rörande bestämmelsernas praktiska tillämpning.

Bland de frågor, som under beaktande av nyss anförda synpunkter böra undersökas, må först nämnas frågan om å vilka grupper av värnpliktiga eller i försvarsberedskapen eljest tjänstgörande anståndsreglerna skola äga tillämpning. Härvid uppställer sig bland annat frågan om anstånd bör få åtnjutas jämväl av dem, som inkallas till fullgörande av sin första värnpliktstjänstgöring. Vidare böra beaktas de särskilda frågor, som sammanhänga med tillkomsten av vissa nya grupper av värnpliktiga, nämligen de s. k. överåriga samt de efterbesiktade. Ävenså torde böra klarläggas om och i vad mån reservpersonalen samt de krigsfrivilliga böra inbegripas under ifrågavarande lagstiftning.

Vidare bör vid översynen av författningsbestämmelserna undersökas, i vad mån anståndsreglerna böra jämkas med hänsyn till sitt materiella innehåll. Riktpunkten bör härvid vara, å ena sidan, att samhället bör taga största möjliga hänsyn till de inkallades ekonomiska intressen, å andra sidan, att det ekonomiska rättsskyddet icke får gå längre än som är förenligt

med de krav samhället i nuvarande läge måste ställa på den civila befolkningen. I den mån gällande bestämmelser leda till orättvisa mellan de inkallade inbördes, böra erforderliga jämkningar vidtagas. Härvid böra särskilt beaktas de olägenheter, som enligt riksförbundets skrivelse äro förknippade med gällande regler rörande hemortslönen. I den mån så kan ske, bör även den ekonomiska betydelsen för det allmänna av de påtalade olägenheterna undersökas.

Vid översynen av gällande anståndsregler bör beaktas det av 1941 års krigsfamiljebidragskommitté framlagda förslaget om utsträckning av anståndstiden från två till tre månader.

Det torde vara lämpligt att, i samband med den förordade översynen av 1939 års förordning med särskilda bestämmelser angående indrivning av utskylder hos vissa skattskyldiga, jämväl vissa närstående författningar göras till föremål för en översyn.

De sakkunniga ha under tiden den 22 maj—den 30 oktober 1943 hållit 32 sammanträden.

Den 30 oktober 1943 avlämnades betänkande med förslag till militär moratorielag m. m. (Statens off. utredn. 1943: 42.)

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

17. *Sakkunnig för utredning av frågan om den rättsliga vården och förvaltningen av kronans fasta egendom* (1941: I 7; 1942: I 7; 1943: I 19).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 februari 1935:
Berglöf, L., f. d. generaldirektör.

Med hänsyn till de uppgifter av mera brådskande art, som ålegat den sakkunnige, har uppdraget ej kunnat avslutas under år 1943.

På grund av inträdande ändrade förhållanden med avseende å den sakkunniges övriga arbetsåligganden kan uppdraget väntas bliva slutfört i början av år 1944.

18. *1938 års tulltaxerevision* (1941: I 11; 1942: I 11; 1943: I 23).

Enligt departementschefens beslut är de sakkunnigas verksamhet sedan juli 1940 tills vidare inställd.

19. *Sakkunniga för utredning av frågan om malmexportens fördelning mellan Luleå och Narvik* (1941: I 12; 1942: I 12; 1943: I 24).

Enligt departementschefens beslut den 30 december 1939 skall utredningen vila tills vidare.

20. *1939 års sulfitspritsakkunniga* (1941: I 15; 1942: I 15; 1943: I 25).

Enligt departementschefens beslut den 30 december 1939 skall utredningen vila tills vidare.

I Fi: 21 21. *Sakkunnig för utarbetande av förslag till beredskapsåtgärder på det skattepolitiska området* (1941: I 16; 1942: I 16; 1943: I 26).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1939:
Lindahl, E., professor.

Beträffande den sakkunniges uppdrag, se 1940: Fi 22.

Den sakkunnige har den 5 oktober 1943 avgivit en promemoria angående en tillsammans med amanuensen M. Lemne verkställd undersökning rörande skattetrycket för olika inkomstklasser.

22. *Sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om arbetstidsreglering för personal vid tullverkets kust- och gränsbevakning* (1941: I 19; 1942: I 19; 1943: I 28).

Enligt departementschefens beslut den 30 december 1939 skall utredningen vila tills vidare.

23. *Sakkunnig angående det enskilda sparandet* (1941: I 22; 1942: I 21; 1943: I 30).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1940:
Kock, Karin, docent.

Beträffande den sakkunniges uppdrag, se 1941: I Fi 22.

Under förra hälften av år 1943 har den sakkunnige övervakat arbetet inom statens informationsstyrelses avdelning för aktiv hushållning, vilken avdelning den 1 juli 1943 överförts till priskontrollnämnden.

Under året har den sakkunnige vidare tjänstgjort som ordförande i den av sparorganisationerna och informationsstyrelsen bildade samarbetskommittén för sparpropaganda.

I november 1943 överlämnades till chefen för finansdepartementet en promemoria rörande Storbritanniens upplåning under kriget.

24. *1941 års lärarlönesakkunniga* (1942: I 25; 1943: I 32).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 juni 1941 med uppdrag att verkställa utredning och avgiva förslag rörande revision av gällande avlöningsreglemente för folk- och småskollärare och med dem i avlöningshänseende likställda befattningshavare, lärare vid kommunala flickskolor, kommunala mellanskolor, praktiska mellanskolor och högre folkskolor samt nomadlärare ävensom rörande anställnings- och avlöningsförhållandena för övningslärare vid statliga och statsunderstödda undervisningsanstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juli 1941):
Weijne, J. J. E., undervisningsråd, *ordförande;*
Andersson, D. E., undervisningsråd;
Arvidsson, K. A. V., byråchef;
Swartling, A. E. V., expeditionschef;
Tamm, K. G. L. H., jägmästare.

Sekreterare:
Ulne, J. O., e. o. sekreterare.
Biträdande sekreterare:
Öhman, B., t. f. andre kanslisekreterare.
Lokal och *tel.:* Skolöverstyrelsen.

De sakkunniga ha under tiden den 15—17 november 1943 haft överläggningar med folkskolinspektörerna C. J. N. Hedegård, N. A. Persson, J. A. Sjöstedt, H. G. Pihl, J. S. Gralén och N. B. Karnell såsom experter i frågor rörande statens folkskolinspektörers verksamhetsområde.

De sakkunniga ha hittills hållit omkring 190 sammanträden.

Under år 1943 ha de sakkunniga utarbetat förslag till överlärarnas fastare inordnande i skoladministrationen. Vidare ha de sakkunniga under utredning dels frågan om ny boställsordning för folk- och småskollärare, dels frågan om ändrade grunder för avvägningen mellan stat och kommun av kostnaderna för folkskolan och de högre kommunala skolorna och dels frågan om övningslärarnas vid det högre skolväsendet anställnings- och avlöningsförhållanden. De sakkunniga torde komma att avgiva förslag i dessa hänseenden under första halvåret 1944.

Dessutom ha de sakkunniga utarbetat ett förslag till provisorisk reglering av anställnings- och avlöningsförhållandena för lärarinnor i kvinnlig slöjd och hushållsgöromål vid fortsättningsskolan.

Av de sakkunnigas uppdrag återstår slutligen frågan om löneförmåner till lärare vid fortsättningsskolan samt övningslärare vid folkskolan. De sakkunniga ha i avvaktan på 1940 års skolutrednings blivande förslag beträffande folk- och fortsättningsskolväsendets organisation ännu icke upptagit nämnda frågor till behandling.

25. *Sakkunnig för utredning angående kostnaderna för restskatteförmedling genom statens intressekontors försorg för i Stockholm mantalsskrivna personer.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 februari 1943 med uppdrag att såsom sakkunnig inom departementet verkställa utredning och efter förhandlingar med Stockholms stad till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till överenskommelse mellan staten och staden om fördelning av kostnaderna för restskatteförmedling genom statens intressekontors försorg för i Stockholm mantalsskrivna personer:
Björck, K. A. W., generaldirektör.
Sekreterare:
Holmqvist, S. E., revisor.

Från generalpoststyrelsen hava inhämtats uppgifter för åren 1937—1942 angående storleken av de till Stockholms stad genom intressekontoret inlevererade restskatterna, antalet personer, som anlitat intressekontoret för restantieinbetalning, samt kostnader för verksamheten m. m. Överståthållarämbetet har på begäran lämnat vissa upplysningar rörande organisationen av ämbe-

I Fi: 25 tets avdelning för skatteärenden och meddelat uppgift å totalbeloppen av till ämbetet influtna skatterestantier under nyssnämnda tidsperiod m. m. De erhållna uppgifterna hava sammanställts i en promemoria.

Förhandlingarna med Stockholms stad torde komma att upptagas inom den allra närmaste tiden.

26. *Utredningar angående ekonomiska efterkrigsproblem.*

Kungl. Maj:t har den 19 mars 1943 bemyndigat chefen för finansdepartementet att föranstalta om vissa utredningar rörande de ekonomiska problem, som möta vid omställningen efter ett vapenstillestånd. Direktiven för nämnda utredningar ha återgivits i proposition nr 365 till 1943 års riksdag.

Med stöd av nämnda bemyndigande ha uppdrag att verkställa utredningar lämnats enligt följande översikt:

Konjunkturinstitutet. Allmänna konjunkturproblem i efterkrigsläget. Uppdrag lämnat den 24 september 1943.

Arbetsmarknadskommissionen. Friställning av arbetskraft vid demobilisering, inom skogsbruket respektive inom krisförvaltningen. Åtgärder för beredande av sysselsättning. Uppdrag lämnat den 27 maj 1943.

Överstyrelsen för yrkesutbildning. Vissa frågor om yrkesutbildning och omskolning av arbetskraft. Uppdrag lämnat den 12 november 1943.

Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation. Se vidare under I: Fi 32.

Industriens utredningsinstitut. Friställning av arbetskraft inom industrien. Sysselsättningsmöjligheter inom industrien vid fredskonjunktur. Överenskommelse träffad den 7 maj 1943.

Investeringsutredningen. Se vidare under I: Fi 27.

Sakkunnig rörande bostadsproduktionen. Se vidare under I: Fi 28.

1942 års jordbrukskommitté. Inventering och planläggning av arbetsreserv inom jordbruket. Sysselsättningsmöjligheter inom jordbruket. Uppdrag lämnat den 27 maj 1943. Kommittén har den 22 september 1943 till chefen för finansdepartementet överlämnat en promemoria angående beredande av sysselsättning inom jordbrukets område vid omfattande arbetslöshet efter krigets slut.

Skogsstyrelsen. Inventering och planläggning av en arbetsreserv inom skogsbruket. Sysselsättningsmöjligheter inom skogsbruket. Uppdrag lämnat den 27 maj 1943. Styrelsen har den 30 december 1943 till chefen för finansdepartementet överlämnat en promemoria angående beredande av sysselsättning inom skogsbruket vid omfattande arbetslöshet efter krigets slut.

Kommerskollegium. Investeringsbehov vid handelshamnarna. Tonnageutvecklingen (tillsammans med Sveriges redareförening). Industriens investeringsplaner (tillsammans med industriens utredningsinstitut). Uppdrag lämnat den 27 maj 1943. Kommerskollegium har den 15 september 1943 till chefen för finansdepartementet överlämnat en efter samråd med Sveriges redareförening verkställd utredning rörande tillgången på tonnage. Vidare har kom-

merskollegium den 29 oktober 1943 till chefen för finansdepartementet överlämnat en utredning angående handelshamnarnas investeringsbehov. I Fi: 27

Industrikommisionen. Åt industrikommissionen har uppdragits att utreda materielbehoven vid återgång till fredskonjunktur.

Exportorganisationerna. Med exportorganisationerna har överenskommelse träffats om utredning av bl. a. frågor om exportindustriens kapacitet (tillsammans med kommerskollegium och industriens utredningsinstitut).

Valutasakkunniga. Utgångspunkter för penningpolitiken efter kriget. Fullmäktige i Sveriges riksbank beslöto den 6 maj 1943, att särskilda sakkunniga skulle verkställa en undersökning rörande frågan om utgångspunkterna för en reglering av den svenska kronans internationella värde efter ett vapenstillestånd. Till sakkunniga utsågos t. f. bankrådet K. Böök, statssekreteraren D. Hammarskjöld, professorerna E. Lindahl och A. Montgomery samt riksbankschefen I. Rooth. Såsom ordförande vid de sakkunnigas överläggningar har statssekreterare Hammarskjöld fungerat. Sekreterare har varit amanuensen M. Lemne.

De sakkunniga ha den 22 november 1943 till fullmäktige överlämnat en utredning, vilken den 2 december 1943 av fullmäktige överlämnats till Kungl. Maj:t.

Kungl. Maj:t har den 7 maj 1943 uppdragit åt statssekreteraren i finansdepartementet D. Hammarskjöld att biträda vid planläggningen och samordnandet av de med bemyndigandet den 19 mars 1943 avsedda undersökningarna. Chefen för finansdepartementet har förordnat fil. d:r B. A. Björnberg att fr. o. m. den 1 december 1943 såsom sakkunnig inom departementet biträda med utredningar av ekonomiska problem, sammanhängande med omställningen efter ett vapenstillestånd.

27. *Investeringsutredningen.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 mars 1943):

Thomson, A. N., landshövding, ordförande i statens arbetsmarknadskommission, *ordförande;*
Erlander, T. F., statssekreterare, led. av II kamm.;
Sundström, E. V., e. byråchef;
Westling, E. A., statssekreterare.

Särskild expert:

Blomberg, Dag A:son, gatuinspektör.

Sekreterare:

Gustafsson, T. B., civilingenjör;
Klintstedt, H. G., byråingenjör;
Petrelius, B., byråingenjör.

Lokal: Statens arbetsmarknadskommission; tel.: Arbetsmarknadskommissionen.

De för utredningen gällande direktiven framgå av departementschefens an-

I Fi: 27 förande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid bland annat:

Även om den arbetslöshet som är att motse vid en demobilisering och en inskränkning av den krisbetingade produktionen i stor utsträckning kan väntas kompenserad genom ökade sysselsättningsmöjligheter inom expanderande produktionsområden, måste man räkna med risker för en omfattande krisarbetslöshet. För att möta denna kan det bli nödvändigt att igångsätta för ändamålet lämpade anläggningsarbeten. Erfarenheterna visa, att sådana arbeten måste omsorgsfullt planläggas för att resultatet skall bliva tillfredsställande.

Den statliga och kommunala investeringsreserven har delvis undersökts av arbetsmarknadskommissionen. Inventeringen torde i samråd med kommissionen böra fullföljas genom sakkunniga, representerande berörda myndigheter och investeringsområden.

Det utredningsarbete, som bör verkställas av de sakkunniga, torde böra utsträckas att gälla hela den statliga, kommunala och statsunderstödda anläggningsverksamheten med undantag tills vidare för vissa delar av denna som lämpligen böra upptagas till behandling av andra organ.

Avgränsningen av de sakkunnigas arbetsområde betingas av att den enskilda investeringsverksamheten och vissa delar av den anläggningsverksamhet, som eljest i princip faller inom ramen för de sakkunnigas uppdrag, äga sådant samband med planläggningsfrågor som hänskjutits till utredning i annan ordning, att de lämpligen böra behandlas i sammanhang med dessa.

De sakkunnigas arbete bör närmast avse att inregistrera föreliggande investeringskrav inom de områden, som falla inom ramen för de sakkunnigas uppdrag. En första avgränsning av behoven torde lämpligen kunna vinnas därigenom, att uppgifter infordras endast om sådana investeringskrav, som enligt vederbörande statliga eller kommunala myndigheters mening böra tillgodoses under de närmaste två eller tre åren under förutsättning av den för fredsförhållanden normala angelägenhets- och produktivitetsbedömningen. Inventeringen av behoven bör följas av en gallring och inbördes avvägning som åsyftar att få fram de investeringsobjekt, vilka med tillämpning av såvitt möjligt enhetliga normer enligt de sakkunnigas mening framstå såsom så motiverade, att fullgod anledning föreligger att omedelbart utarbeta närmare planer för anläggningarna. De sålunda utvalda arbetsobjekten böra därefter på de sakkunnigas initiativ i kontakt med vederbörande departement bli föremål för skyndsam detaljplanering. Målet bör vara att nå fram till en total investeringsreserv motsvarande ungefär två års normala investeringsbehov, vilken är så noggrant förberedd, att den, om så anses önskvärt, kan fullt utnyttjas redan under ett första år.

En undersökning av den art som här angivits kan givetvis icke betraktas som en engångsåtgärd. Den bör avse att bilda grunden för ett fortsatt vidmakthållande av en detaljplanerad investeringsreserv av offentliga arbeten. Med hänsyn härtill är det önskvärt, att de sakkunniga försöka vinna en såvitt möjligt fast organisatorisk ram för utredningsarbetet, som med lämplig

anknytning till statsdepartementen kan äga bestånd, även sedan de sakkunnigas omedelbara uppgift blivit löst. Det är önskvärt att den grundläggande utredningen skyndsamt slutföres. De sakkunniga torde böra bedriva arbetet etappvis, så att delresultat inom varje särskilt område framkomma snarast möjligt och sålunda eventuellt påkallade praktiska åtgärder kunna komma till stånd redan innan utredningsarbetet i dess helhet avslutats. I första hand böra resultat eftersträvas beträffande de rent statliga arbetena.

Vid de sakkunnigas sovring av de arbetsobjekt som framkomma vid den grundläggande inventeringen synes urvalsgrunden böra vara arbetenas förmåga att snabbt bidraga till en höjning av nationalinkomsten. Denna rent ekonomiska bedömningsgrund är motiverad med hänsyn till att det ekonomiska läget efter ett vapenstillestånd trots en eventuellt omfattande arbetslöshet likväl sannolikt kommer att framstå såsom en bristsituation, i det att betydande eftersatta behov föreligga samtidigt som landets produktionsmöjligheter i varje fall icke förbättrats. Den här angivna bedömningsgrunden måste tillämpas även när det blir fråga om att i en arbetslöshetssituation med beaktande av den planerade anläggningsverksamheten i övrigt bestämma, i vilken utsträckning de allmänna investeringarna böra komma till stånd.

Utredningen har intill den 1 december 1943 sammanträtt under tillhopa 10 dagar.

Utredningen har hittills huvudsakligen sysslat med att insamla och bearbeta för uppdragets fullgörande erforderligt material samt med studium av vissa principiella problem för utredningsarbetets bedrivande.

Utredningsarbetet bedrives i forcerat tempo för att möjliggöra att ett första yttrande med förslag till investeringsplan för allmänna arbeten för budgetåret 1944/45 skall kunna avgivas vid slutet av första kvartalet 1944.

28. *Sakkunnig rörande bostadsproduktionen.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943:
Johansson, A., byråchef.

Biträdande experter:
Bergvall, L., arkitekt;
Cederwall, G., fil. lic.;
Hedmark, M., arkitekt;
Strokirk, E., civilingenjör.

Den sakkunniges uppdrag ingår som ett led i utredningen av de ekonomiska problem, som möta vid omställningen efter ett vapenstillestånd. Utredningen avser byggnadsindustriens produktionsförhållanden, i första hand kostnadssituationen inom denna industri och möjligheterna att skapa förutsättningar för en normal bostadsproduktion, varvid även omfattningen av byggnadsindustriens behov av arbetskraft efter ett vapenstillestånd samt möjligheterna att inom byggnadsindustrien bereda sysselsättning åt arbetslösa skola upptagas till övervägande.

Inom utredningen ha gjorts undersökningar av kostnadssituationen inom

I Fi: 28 bostadsbyggandet, av bostadsbehovets sannolika utveckling under följande år, av behovet av olika slag av material, av tomttillgångarna inom städerna, av betydelsen ur kostnadssynpunkt av vissa byggnadstekniska förhållanden samt av förhållanden på byggnadsarbetsmarknaden.

Utredningen beräknas kunna avslutas under januari månad 1944.

29. *Nykterhetsutredningen.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 april 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 april 1943):

Petersson, T. P. J., generallotsdirektör, *ordförande;*
Dahlberg, G., professor;
Klackenberg, O. H., byråchef, tillika *sekreterare.*

Statistisk expert:
Gahn, H. H. A. C., förste aktuarie.

Biträdande sekreterare:
Lane, S., amanuensaspirant.

Utredningens arbetsuppgifter framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande, därvid bland annat framhölls följande:

Vid utredningen bör eftersträvas ett klarläggande av de orsaksfaktorer av skilda slag, som framkallat det ökade spritmissbruket under krigsåren. En mångfald olika omständigheter av psykologisk, ekonomisk och social natur, som delvis torde vara statistiskt oåtkomliga, kunna antagas ha medverkat härtill. Givetvis ligger en mera uttömmande analys av dessa faktorer utom ramen för nu ifrågavarande utredning. Därtill skulle erfordras relativt omfattande och tidsödande sociologiska undersökningar. Det uppställda syftet för utredningen — att tjäna till ledning för omedelbara samhälleliga åtgärder mot fylleriet — medför en naturlig begränsning i dess omfattning och i kraven på dess resultat. Undersökningen bör sålunda verkställas mot bakgrunden av de praktiska handlingsmöjligheter, som för närvarande föreligga. Vid utredningen bör undersökas i vad mån en förskjutning inträtt beträffande utskänkningens och utminuteringens andel i fylleriförseelserna. Det synes önskvärt att i fråga om utskänkningen vinna kännedom om den utsträckning i vilken fyllerifallen inträffat efter besök å restaurang med utskänkning i samband med danstillställning. I avseende å utminuteringen är av intresse att få utrett vilken roll s. k. överlåten motbokssprit spelat. Uppmärksamhet bör även ägnas åt betydelsen av andra berusningsmedel såsom pilsner, teknisk sprit och lönnbränd sprit. Vad den allmänna inkomstutvecklingen, de påtvungna förändringarna i levnadsvanorna och andra påfrestningar under kriget kunna ha betytt för nykterhetstillståndets försämring låter sig givetvis icke siffermässigt fastställa. De sakkunniga kunna möjligen nå fram till ett grundat allmänt omdöme härom. Säkrare upplysningar torde utredningen kunna väntas ge beträffande mera speciella frågor. Den synes kunna klargöra inom vilka grupper av befolkningen, som

den stegrade fyllerifrekvensen föreligger, därvid synes angeläget att belysa, huruvida sådana yrkeskategorier, som haft en särskilt gynnsam inkomstutveckling under kriget, i ökad utsträckning kommit att rekrytera fylleristernas led, huru ungdomsfylleriet utvecklats och vilken omfattning det militära alkoholmissbruket haft och har. Vidare bör undersökas, om någon förskjutning inträffat i relationen mellan antalet förstagångsfyllerister och antalet återfallsfyllerister samt vad den effektiviserade alkoholistvården kan ha betytt härvidlag. Utredningen bör bedrivas med den skyndsamhet, som finnes möjlig. De sakkunnigas arbete torde böra avse att angiva de punkter på vilka de nu påkallade ingripandena lämpligen böra insättas. Därvid är det tillräckligt om de sakkunniga angiva endast riktlinjer till ifrågasatta åtgärder.

Utredningen har intill utgången av november månad 1943 sammanträtt trettio gånger.

De sakkunniga komma att i början av januari 1944 avlämna betänkande angående verkställd utredning.

30. *Sakkunniga för utredning angående ny dyrortsgruppering.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 7 augusti 1943):

Linnér, S. N., f. d. landshövding, led. av I kamm., *ordförande;*
Ekegård, E. A., lektor;
Ericsson, C. H., led. av I kamm.;
Mårtensson, J. W., led. av II kamm.;
Nilson, Hj. R., hemmansägare, led. av II kamm.;
Ohlon, S. J. E., rektor;
Rosberg, K. G., folkskollärare;
Rundlöv, H. N., stationsmästare.

Direktiven för sakkunnigutredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde därvid bland annat: På de sakkunniga bör i första hand ankomma att i princip pröva frågan om dyrortsgrupperingens fortsatta bestånd och allmänna utformning. De sakkunniga böra sålunda taga under omprövning de motiv, som föranlett införandet av en dyrortsgruppering, med ledning därav bilda sig en mening om principerna för denna gruppering samt taga ställning även till de av 1936 års lönekommitté föreslagna och av statsmakterna godkända grunderna för mätningen av lokala olikheter i levnadskostnaderna. Under förutsättning att dyrortsgrupperingen anses böra äga fortsatt bestånd, torde de sakkunniga böra framlägga förslag till de modifikationer i nämnda grunder, vartill de kunna finna anledning, samt till de nya utredningar av prisstatistisk natur som äro erforderliga för att en dyrortsgruppering enligt av de sakkunniga förordade riktlinjer skall kunna genomföras.

Såsom av ärendets behandling vid 1943 års riksdag framgår, måste en ny dyrortsgruppering i vad avser lönerna komma att innebära en löneregleringen.

I Fi: 30 De sakkunniga torde lämpligen böra pröva, huruvida löneplanerna i de statliga avlöningsreglementena och de i analogi med dessa utformade författningarna i detta sammanhang böra omarbetas, samt — därest så är fallet — taga ställning till spörsmålet om tidpunkten och riktlinjerna för en sådan reglering. Däremot torde frågan om regleringens närmare utformning få upptagas till behandling i särskild ordning på samma sätt som övriga allmänna löneregleringsspörsmål. Det bör därför icke åligga de sakkunniga att framlägga förslag till nya löneplaner i de statliga avlöningsreglementena utan endast att föra undersökningen av dyrortsgrupperingsfrågan så långt, att en utgångspunkt erhålles för de förhandlingar som sedermera vid lämplig tidpunkt böra upptagas, om en överarbetning av löneplanerna visar sig påkallad. På det skattepolitiska området torde de sakkunnigas uppdrag böra på likartat sätt begränsas; eventuellt påkallade justeringar i fråga om skatteavdragen synas sålunda böra bli föremål för särskild prövning med stöd av de resultat som nås vid de sakkunnigas utredningar.

Vid verkställandet av utredningen av dyrortsgrupperingsfrågan bör sammansatta stats- och bevillningsutskottets uttalanden tjäna till ledning samt beaktande skänkas den omfattande diskussion som i övrigt förekommit i ämnet.

De sakkunniga ha hittills sammanträtt två gånger, varvid utredningen planlagts.

31. *Sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om en omläggning av uppbördsförfarandet.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juli 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 11 augusti 1943):
Quensel, N. J. E., statsråd, *ordförande;*
Laurin, J., borgmästare;
Lundqvist, J. O., ingenjör;
Sivert, E. D., f. d. kammarrättsråd;
Steen, B. F., häradsskrivare;
Strand, A. W., kassör, led. av I kamm.;
Söderbäck, C. F., verkst. direktör i svenska arbetsgivareföreningen;
Jarnerup, S. E., assessor, tillika *sekreterare.*

Lokal och tel.: Kanslihuset.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande. I anförandet framhölls bland annat: Frågan om en omläggning av uppbördsförfarandet har under senare år varit föremål för upprepade utredningar. Senast ha två sakkunnigförslag i ämnet framlagts år 1941.

Olägenheten av att skatterna hänföra sig till tidigare års inkomster och att skattebetalningarna alltså icke äro anpassade efter de inkomster som föreligga vid tidpunkten för betalningen gör sig givetvis särskilt gällande vid ett förhållandevis högt skattetryck. Det är därför naturligt, att frågan om upp-

bördens utformning tilldragit sig ökad uppmärksamhet i sammanhang med den stegring av skattetrycket som ägt rum under krigsåren. Vid de två senaste utredningarna har riktpunkten för arbetet också varit att nå fram till en källbeskattning, vid vilken den skatt som skall gäldas så nära som möjligt ansluter sig till löpande inkomst. Det har hittills icke visat sig möjligt att finna en lösning på uppbördsproblemet som på ett tillfredsställande sätt tillgodoser önskemålet om en sådan anpassning. Alternativa utvägar ha diskuterats, men dessa ha i olika avseenden ansetts behäftade med sådana brister, att de icke lämpligen kunnat anlitas.

Förklaringen till att uppbördsfrågan visat sig så besvärlig att lösa ligger främst däri, att de svenska inkomst- och förmögenhetsskatterna erhållit en sådan utformning, att ett summariskt taxerings- och uppbördsförfarande icke kunnat genomföras utan att väsentliga rubbningar skulle inträda i den eftersträvade skatteavvägningen. En annan svårighet har framträtt med avseende å den stora olikhet som råder i fråga om möjligheterna att genomföra en källbeskattning vid olika slag av inkomster; en källbeskattning av arbetsinkomst låter sig exempelvis lättare genomföra än en motsvarande beskattning av rörelseinkomst. Om man med hänsyn härtill begränsar källbeskattningen till vissa slag av inkomster, uppkomma emellertid allvarliga svårigheter, bl. a. om den skattskyldige övergår från en inkomsttyp till en annan. Bedömningen av uppbördsfrågan har slutligen också påverkats av den oklarhet som råder rörande de organisatoriska förutsättningarna för den i administrativt avseende mera betungande uppbördsform som en källbeskattning medför.

Även vid sidan av de statliga utredningarna har uppbördsfrågan varit föremål för utredningar. Sålunda ha från enskilt håll olika förslag till en lösning av uppbördsfrågan framlagts med i huvudsak samma syfte som sakkunnigförslagen men med utgångspunkt från delvis andra principer. Nya uppslag ha vidare framkommit vid remissbehandlingen av sakkunnigförslagen.

Det förhållandet att några tillfredsställande resultat hittills icke uppnåtts bör icke få hindra, att arbetet på en lösning av uppbördsfrågan föres vidare. Hittills verkställda utredningar ha varit ägnade att klarlägga de olika alternativ som föreligga och ge alltså tillsammans en god grund för en slutlig prövning av möjligheterna att komma till rätta med ifrågavarande problem. Uppgiften för en ny utredning i ämnet bör bli att med fasthållande av det förut angivna syftet med en uppbördsreform väga de olika förslagen mot varandra, pröva deras fördelar och nackdelar samt — om någon linje med beaktande av både skatterättsliga och praktiska synpunkter anses möjlig att rekommendera — utarbeta ett förslag efter denna linje, omfattande såväl författningsbestämmelser som riktlinjer för de åtgärder i administrativt hänseende, som förslagets genomförande skulle påkalla.

Syftet med den ifrågasatta uppbördsreformen anger ramen för den nya utredningen. Denna bör i övrigt vara bunden endast av den förutsättningen, att inkomst- och förmögenhetsskatternas rättsliga utformning icke i detta sammanhang kan tänkas i väsentliga avseenden reviderad. I organisatoriskt hän-

I Fi: 31 seende har utredningen givetvis att utgå från i huvudsak den förvaltningstekniska ram, som redan föreligger.

De sakkunniga ha hittills sammanträtt under tre dagar.

De sakkunniga ha under sitt hittillsvarande arbete diskuterat och övervägt olika förslag, som tidigare framlagts i syfte att åstadkomma ett uppbördsförfarande, enligt vilket utskylderna erläggas samtidigt med eller i så nära samband som möjligt med inkomstens förvärvande.

Inom den närmaste tiden komma de sakkunniga att framlägga förslag med vissa riktlinjer för åvägabringande av en tidigare inbetalning av utskylder.

32. *Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation.*

Tillkallade med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943:

Thomson, A. N., landshövding, ordförande i statens arbetsmarknadskommission, *ordförande;*

Höjer, K. J., t. f. generaldirektör;

Lindberg, A., ordförande i landsorganisationen;

Söderlund, G., ordförande i svenska arbetsgivareföreningen.

Såsom kommitténs sekreterare tjänstgör kontorschefen hos arbetsnämnden i Stockholm, fil. kand. O. Jönsson.

Lokal: Statens arbetsmarknadskommission; tel.: Arbetsmarknadskommissionen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 mars 1943 uppdrog chefen för finansdepartementet åt statens arbetsmarknadskommission att enligt en av kommissionen uppgjord plan verkställa utredning angående bland annat de frågor beträffande arbetsförmedlingens organisation, som kunde väntas bliva aktualiserade efter ett vapenstillestånd.

Chefen för finansdepartementet har sedermera den 21 september 1943 beslutat att befria kommissionen från uppdraget, i vad det avsåg frågan om arbetsförmedlingen, och att åt särskilda sakkunniga uppdraga att utreda nämnda fråga.

Arbetsmarknadskommissionen skall tillhandahålla erforderlig kanslipersonal åt de sakkunniga.

De sakkunniga ha hållit ett sammanträde, vid vilket utredningsarbetet planlades.

33. *1943 års järnvägspensionsutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1943 för att inom departementet biträda med utredning av frågan om tjänste- och familjepensioneringen beträffande personal vid av staten övertagna enskilda järnvägar (se Post- och Inrikes tidn. den 4 november 1943):

Lindstedt, S., direktör för statens pensionsanstalt, *ordförande;*

Gemzell, Chr., revisionssekreterare;

Ruist, G. F., byråchef i järnvägsstyrelsen.

Lokal: Statens pensionsanstalt; tel.: 23 27 30.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen yttrade därvid: **I Fi: 33**

I propositionen nr 207 till 1939 års riksdag angående åtgärder för enhetliggörande av det svenska järnvägsnätet berördes frågan om statens övertagande av de vid enskilda järnvägar förefintliga pensionskassorna och dessas förpliktelser. I propositionen förutsattes, att prövningen av hithörande spörsmål skulle föregås av en särskild utredning i ämnet.

Sedermera har järnvägsstyrelsen i utlåtande över en framställning om statens övertagande av två pensionskassor, avsedda för personal vid numera förstatligade enskilda järnvägar, förordat en allmän utredning genom sakkunniga av frågan om statens övertagande av förefintliga sådana pensionskassor.

Den största av de för enskilda järnvägars personal avsedda pensionskassorna, nämligen Enskilda järnvägarnas pensionskassa, har delägare från såväl förstatligade som icke förstatligade järnvägar. För de förstatligade järnvägarnas del anmälas dock inga nya delägare. Frågan om statens övertagande helt eller delvis av denna kassa har förevarit vid 1942 års riksdag. I utlåtande nr 47 över vid riksdagen väckta motioner uttalade bankoutskottet sig för en utredning i detta ämne. Därvid borde, enligt vad utskottet vidare anförde, jämväl undersökas, i vad mån större jämnställdhet i pensionshänseende kunde ernås mellan olika grupper av anställda och pensionärer vid de av staten övertagna järnvägarna. Med hänsyn till att frågan om verkställande av utredning rörande pensionskassornas övertagande redan tidigare bragts under Kungl. Maj:ts prövning, hemställde emellertid bankoutskottet icke om framställning i ärendet från riksdagens sida.

Utom Enskilda järnvägarnas pensionskassa finnas nio smärre pensionsinrättningar, vilka meddela pension åt personal vid förstatligade järnvägar. Dessa pensionsinrättningar ha uteslutande från enskilda järnvägar övertagen personal som delägare. För fyra av pensionsinrättningarna har verksamheten, utan ändring av bestämmelserna, övertagits av statens järnvägar.

Ytterligare finnes ett antal pensionskassor, vilkas samtliga delägare, med något enstaka undantag, äro anställda vid icke förstatligade enskilda järnvägar. I den mån ifrågavarande järnvägar förstatligas, uppkomma beträffande dessa kassor samma spörsmål som beträffande de tidigare omnämnda.

Frågan om statsövertagande är närmast aktuell beträffande de pensionskassor, vilka höra samman med numera förstatligade enskilda järnvägar. En avveckling av dessa kassors rörelse är påkallad redan med hänsyn till att tillförseln av nya delägare avskurits. Härtill kommer att, enligt vad som uppgivits, förflyttning av personal, som deltagit i kassornas förvaltning, i vissa fall medfört svårigheter för den fortsatta verksamheten.

Främst är emellertid att märka, att den nuvarande ordningen för tjänste- och familjepensioneringen för de av staten övertagna anställningshavarna ur såväl statens som personalens synpunkt framstår som ett provisorium, vilket bör avlösas av mera definitiva anordningar. För staten, som har att vidkän-

I Fi: 33 nas avsevärda kostnader för ifrågavarande pensionering, är det önskvärt att vinna däremot svarande inflytande över den med pensioneringen sammanhängande förvaltningsverksamheten och större möjlighet att reglera pensionsvillkoren i närmare anslutning till det statliga pensioneringssystemet. Kassornas avgifts- och pensionsbestämmelser skilja sig i väsentliga delar från motsvarande statliga bestämmelser. Detta förhållande har, ehuru statliga fyllnadspensioner och rörliga tilläggsförmåner tillkommit, föranlett påtagliga ojämnheter beträffande pensionsvillkoren mellan i övrigt likställda anställningshavare.

I detta sammanhang föreligga jämväl till beaktande vissa spörsmål berörande pensioneringen av personal, som vid vederbörande järnvägs förstatligande icke övergått i statens järnvägars tjänst och blivit uppförd på aktiv stat, samt av efterlevande till sådan personal. För närvarande utgår statlig dyrtidshjälp till här avsedda tjänste- och familjepensionärer.

Vid sakkunnigutredningen böra undersökas förutsättningarna för ett övertagande av de ifrågavarande kassornas rörelse. Som led i undersökningen böra ingå förhandlingar med representanter för vederbörande kassor, förda på grundval av försäkringstekniska utredningar angående kassornas ställning. I anslutning härtill bör utredning ske i fråga om reglering av pensionsvillkoren för de av undersökningarna berörda anställningshavar- och pensionstagargrupperna.

Särskilda spörsmål föreligga beträffande Enskilda järnvägarnas pensionskassa, som fortfarande har ett stort antal delägare bland personalen vid de icke förstatligade järnvägarna. Jämväl såvitt angår denna kassa bör utredningen vara inriktad på en lämplig reglering av pensionsförhållandena för anställningshavarna vid de av staten övertagna järnvägarna och dessa anställningshavares efterlevande. I vad mån en tillfredsställande dylik reglering förutsätter ett statsövertagande av kassans rörelse, är en fråga, som bör få sin belysning genom utredningen. Möjligt är, att det kan finnas påkallat att härutinnan framlägga alternativa förslag till övervägande.

Utredningsmännen ha intill november månads utgång sammanträtt en gång.

34. *Sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om reglering av vissa militära arvoden.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 23 november 1943):

Nilson, J. F., byråchef;

Swedenborg, G. B. V. E., major.

Sekreterare:

Lagergren, B. G. M., assessor.

Lokal: Flygförvaltningens civilbyrå.

I samband med tillsättandet av utredningen anförde departementschefen till statsrådsprotokollet bland annat följande: De sakkunniga, som enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 juni 1939 tillkallats att biträda med ut-

redning av frågan om reglering av vissa militära arvoden, hade den 19 mars 1943 avgivit betänkande med förslag till reglering av det militära arvodesväsendet (Statens off. utredn. 1943: 21). I betänkandet hade utredningsmännen föreslagit avveckling i väsentlig utsträckning av det inom försvarsväsendet uppbyggda systemet med arvoden utöver lön, utan att kompensation för hittills utgående arvoden förordats annat än undantagsvis, där särskilda skäl därtill ansetts vara för handen. Förslaget hade vid remissbehandlingen mött starka erinringar från försvarsväsendets myndigheter, vilka bland annat uttryckt farhågor, att en beskärning av arvodesväsendet, genomförd i den omfattning utredningsmännen föreslagit och utan kompensation för bortfallande arvoden, skulle äventyra rekryteringen av de befattningshavaregrupper, som komme att beröras av beskärningen. I avvaktan på en allmän lönereglering, varvid dessa spörsmål borde bli föremål för prövning, syntes det nödvändigt att taga i övervägande om icke arvodesregleringen tills vidare borde inskränkas till en översyn av arvodesväsendet innefattande mindre genomgripande begränsningar och en viss rationalisering i övrigt. Härför erfordras ytterligare sakkunnigutredning beträffande olika närmare angivna delar av det tidigare sakkunnigförslaget.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

35. *Sakkunniga för utredning av frågan om införande av uttryckliga bestämmelser om rätt för jordbrukare att taxeras enligt bokföringsmässiga grunder.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 27 november 1943):

Rietz, A. T., landskamrerare, *ordförande;*
Andersson, K. A. M., hemmansägare, led. av II kamm.;
Janson, S., agronom, led. av II. kamm.;
Lodenius, V. G., lantbrukare, led. av I kamm.;
Svensson, W., agronom, led. av II. kamm.

De för de sakkunniga gällande direktiven framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen hänvisade därvid inledningsvis till riksdagens skrivelse den 14 april 1943, nr 185, och bevillningsutskottets betänkande nr 21 samt anförde vidare bland annat:

Frågan om införande av uttryckliga bestämmelser om rätt för jordbrukare att taxeras enligt bokföringsmässiga grunder hade tidigare vid upprepade tillfällen varit under behandling utan att någon utredning i ämnet kommit till stånd. Bevillningsutskottet ansåge för sin del angeläget, att en sådan utredning utan dröjsmål ägde rum. Ej minst med hänsyn till betydelsen av att taxeringsmyndigheterna, då jordbrukare medgåves rätt att taxeras enligt bokföringsmässiga grunder, tillämpade enhetliga principer syntes en reglering på förevarande område vara i hög grad önskvärd. Vid utredningen torde enligt utskottets mening böra övervägas, huruvida bokföringsplikt borde

I Fi: 35 föreskrivas för åtminstone vissa kategorier av jordbrukare, i första hand givetvis de större jordbrukarna. Införande av en allmän bokföringsplikt för jordbrukare torde däremot vara uteslutet. Tänkbart vore att bokföringen för jordbruk skulle kunna vara av något enklare slag än för rörelse. Vid utredningen borde även undersökas, i vilken utsträckning avskrivningar skulle vara medgivna i beskattningshänseende för värdeminskning å inventarier, då taxering ägde rum enligt bokföringsmässiga grunder. Särskilda bestämmelser borde även meddelas rörande inkomstberäkningen vid övergången till nytt redovisningssystem.

I förevarande betänkande har bevillningsutskottet vidare — i anledning av framställda yrkanden om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning angående grunderna för beräkning av överpris och merkostnad vid ny-, till- eller ombyggnad av fastighet och nyuppsättning av maskiner och andra för stadigvarande bruk avsedda inventarier — uttalat, att utskottet funne jämväl berörda spörsmål böra upptagas till behandling i samband med den av utskottet nu föreslagna utredningen; därvid borde undersökas, huruvida i nämnda hänseenden överensstämmelse kunde vinnas med vad som gällde beträffande rörelse.

Slutligen har i bevillningsutskottets ifrågavarande betänkande behandlats frågan om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utfärdande av sådana direktiv till ledning för taxeringsmyndigheterna, att avdragen för värdeminskning å byggnader, tillhörande jordbruksfastighet, bättre avpassades efter byggnadskostnaderna och byggnadernas varaktighetstid. Utskottet har härvid erinrat om att 1941 års riksdag på förslag av samma års bevillningsutskott i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställt om utredning rörande bland annat frågan om avskrivning å driftbyggnader i jordbruk. Utskottet förutsatte, att i samband med den av utskottet nu föreslagna utredningen jämväl berörda spörsmål ägnades uppmärksamhet.

Frågan om införande av uttryckliga bestämmelser om rätt för jordbrukare att taxeras enligt bokföringsmässiga grunder bör göras till föremål för utredning. I samband därmed torde jämväl övriga av bevillningsutskottet i förenämnda betänkande berörda spörsmål böra upptagas till behandling. Utredningen bör verkställas under beaktande av vad i betänkandet anförts.

De sakkunniga ha under december 1943 hållit ett sammanträde, varvid utredningen planlades.

36. *Sakkunnig för fortsatt utredning angående rationalisering av den statliga statistiken.*

Tillkallad genom Kungl. Maj:ts beslut den 17 december 1943:
Höijer, E. J., överdirektör.

Direktiven för den sakkunnige framgå av en vid Kungl. Maj:ts ovannämnda beslut fogad, inom finansdepartementet upprättad promemoria, i vilken bland annat anföres:

Besparingsberedningens statistikkommitté har den 19 december 1942 avgivit betänkande med förslag angående den statliga statistikens organisation m. m. (Statens off. utredn. 1943: 28). De i betänkandet intagna förslagen synas böra bli föremål för fortsatt utredning inom finansdepartementet, innan slutlig ställning kan tagas till desamma. I avbidan härpå synes önskvärt, att kommitténs omfattande utredningsmaterial utnyttjas för sådan rationalisering, som endast kräver smärre organisationsförändringar eller innebär att vissa grenar av statistiken effektiviseras och förbilligas utan omorganisation. Det av kommittén påbörjade utredningsarbetet synes böra fullföljas verk för verk i syfte att genom ökad användning av representativa metoder, anlitande av maskinella hjälpmedel i vidgad utsträckning, ändrade former för publicering m. m. åstadkomma en rationalisering och ett förbilligande av ifrågavarande statistik. I E: 1

37. *Sakkunniga för utredning av vissa kommunalskattefrågor.*

Sedan kommunalskatteberedningen (se I: Fi 1) avlämnat tredje delen av sitt betänkande (Statens off. utredn. 1943: 43) och uppdraget därmed slutförts, har chefen för finansdepartementet den 23 december 1943 uppdragit åt ledamoten av I kamm., f. d. förrådsförmannen A. J. Bärg och landskamreraren C. J. Bergstedt att såsom sakkunniga inom departementet biträda med utredning av vissa återstående kommunalskattefrågor.

Ecklesiastikdepartementet.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *Karolinska sjukhusets byggnadskommitté* (1941: I 9; 1942: I 10; 1943: I 9).

Genom beslut den 3 juli 1931 tillsatte Kungl. Maj:t en särskild byggnadskommitté för uppförande av karolinska sjukhuset, varefter Kungl. Maj:t den 22 augusti 1941 meddelade beslut rörande handhavandet av kommitténs arbetsuppgifter efter den 1 juli 1941.

Sammansättning under år 1943

a) ledamöter:

Borell, K. G. T., f. d. häradshövding, *ordförande;*
Key, E. S. H., professor emeritus;
Nordström, A., byggnadsingenjör;

b) suppleant:

Forssell, C. G. A., professor emeritus.

Kommitténs tjänstemän:

Berger, O. A., t. f. kansliråd, *sekreterare;*
Rundgren, O. F., *kassaförvaltare och bokhållare.*

I E: 1 Från och med den 1 juli 1943 har å direktionen för karolinska sjukhuset överlämnats att i kommitténs ställe verkställa besiktningar beträffande det fåtal entreprenader, vilkas ansvarstider ännu icke utgått.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Sakkunniga för utredning angående universitetets i Lund behov av tomtmark m. m.* (1941: I 12; 1942: I 13; 1943: I 12).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 juni 1938:
Nilsson, Joh., f. d. landshövding, led. av I kamm., *ordförande;*
Borelius, A. J. T., docent;
Ericsson, A., landstingsman;
Grönvall, S. I., kammarråd;
Hadding, A. R., professor;
Hedqvist, P. G., professor.

Sekreterare:
Örtengren, P. I., sekreterare.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1939: E 23.

De sakkunniga ha den 27 februari 1939 överlämnat utlåtande angående universitetets i Lund behov av tomtmark m. m. I anslutning till den av de sakkunniga verkställda utredningen ha kammarrådet Grönvall och byggnadsingenjören A. Nordström den 16 oktober 1942 erhållit uppdrag att verkställa värdering av viss tomtmark. Den 19 januari 1943 inkom förslag till värdering av ifrågavarande markområden.

Utredningen är därmed slutförd.

3. *Utredning rörande reglering av församlingsindelningen i Göteborg* (1942: I 25; 1943: I 19).

Genom beslut den 26 september 1941 förordnade Kungl. Maj:t kammarrådet E. H. Schalling att i enlighet med bestämmelserna i lagen den 13 juni 1919 om ordning och villkor för ändring i kommunal och ecklesiastik indelning verkställa utredning rörande reglering av församlingsindelningen i Göteborg.

Beträffande utredningsuppdraget, se 1943: I E 19.

Den sakkunnige överlämnade den 28 augusti 1943 betänkande med titeln »Utredning med förslag angående reglering av den territoriella församlingsindelningen i Göteborg» (Statens off. utredn. 1943: 31).

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *Sakkunniga för utredning rörande verksamheten vid August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning m. m.* (1943: I 20).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 maj 1942 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag angående verksamheten vid August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning

samt angående läroanstaltens ställning och de ekonomiska förutsättningarna för dess upprätthållande m. m.: I E: 7
Falck, K. R., undervisningsråd;
Janson, S., agronom, led. av II kamm.

Den 4 februari 1943 avlämnade de sakkunniga betänkande, benämnt Utredning rörande August Abrahamsons stiftelse på Nääs.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Sakkunnig för utredning rörande livrustkammarens organisation* (1943: I 23).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1942 för att inom departementet biträda med utredning av frågan, huruvida en omorganisation av livrustkammaren bör genomföras, samt avgiva de förslag, vartill utredningen kunde föranleda:
Pauli, I. H. E., lektor, led. av I kamm.

Den sakkunnige har den 30 april 1943 avgivit betänkande med förslag i ämnet.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *Sakkunniga för utredning rörande avlöningsgrupperingen för rektorerna vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor* (1943: I 24).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 oktober 1942 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag angående avlöningsgrupperingen för rektorerna vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor:
Knave, E. A., lektor;
af Malmborg, N. M., t. f. byrådirektör.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I E 24.

De sakkunniga ha den 30 januari 1943 överlämnat utredning och förslag angående avlöningsgrupperingen för rektorerna vid de allmänna läroverken samt de högre kommunala skolorna.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Studielånenämnden.*

Genom beslut den 31 december 1942 tillsattes ledamöter i den nämnd, som jämlikt reglementet för utdelning av studielån från allmänna studielånefonden hade att upprätta förslag till utdelning år 1943 av dylika lån.

Sammansättning:
Brusewitz, A. K. A., professor, *ordförande;*
Smedberg, E. K. G., lektor, vice ordförande, tillika *sekreterare;*
Bergholm, C. J., lektor;
Eriksson, E. G. E., riksgäldsfullmäktig, led. av II kamm.;
Forssell, C. A., arkivråd;
Sörensen, Anna, f. d. rektor.

I E: 7 Rektor Sörensen avled, innan hon hunnit taga del i nämndens arbete. Ny ledamot efter henne förordnades icke, utan den del av arbetet, som skolat åvila henne, har utförts av vice ordföranden.

Under år 1943 har nämnden sammanträtt den 5 februari samt den 22, 23 och 26 mars. Nämndens förslag till fördelning av studielånen läsåret 1943/44 avgavs den 26 mars 1943. Sökande voro 1,173. Fortsatta lån tillstyrktes för 179 sökande och nya för 202 sökande. Tillstyrkta lånebelopp voro för fortsatta lån 184,750 kronor och för nya lån 197,200 kronor. Sammanlagt tillstyrktes sålunda 381,950 kronor, varav för seminarieelever 85,000 kronor.

Genom beslut den 30 juni 1943 utdelade Kungl. Maj:t studielånen i huvudsaklig överensstämmelse med nämndens förslag.

Nämnden har vidare avgivit utlåtanden i anledning av remisser. Sekreteraren har besvarat ett stort antal förfrågningar, som från allmänheten brevledes inkommit till nämnden.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

8. *Chalmerska byggnadskommittén* (1941: I 10; 1942: I 11; 1943: I 10).

Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 14 augusti 1936 och den 15 januari 1937 tillsattes en särskild byggnadskommitté för uppförande av byggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m. vid Chalmers tekniska institut.

Genom beslut den 18 november 1938 förordnade Kungl. Maj:t, att Chalmerska skeppsbyggeriinstitutionens byggnadskommitté icke vidare skulle äga bestånd samt att i stället skulle inrättas en kommitté, benämnd Chalmerska byggnadskommittén.

Sammansättning under år 1943:
Hammar, H. G. E., direktör, *ordförande;*
Steen, S. O., arkitekt, *vice ordförande;*
Hultin, S., professor, *kassaförvaltare;*
Friberger, E. G., länsarkitekt;
ledamot av kommitténs sektion för skeppsbyggeri:
Lindblad, A. F., professor;
ledamöter av kommitténs sektion för väg- och vattenbyggnad:
Granholm, J. H., professor;
Huggert, E. W., speciallärare.
Sekreterare:
Nordwall, K. E., kamrer.
Kommitténs arkitekt:
Wernstedt, C. M., professor.

Lokal: Chalmers tekniska högskola, Storgatan 43, Göteborg; tel. 13 59 86 och 13 12 85.

Sektionen för skeppsbyggeri har under år 1943 haft två sammanträden. I statens skeppsprovningsanstalts byggnad hava en del smärre justeringsoch kompletteringsarbeten utförts och anstaltens utrustning har komplette-

rats med en propellersvarv. I skeppsbyggeriinstitutionens källarvåning har inretts en ritsal. Kommittén beräknar att byggnaderna skola kunna överlämnas i början av år 1944.

Sektionen för väg- och vattenbyggnad har sammanträtt fem gånger. Kaptenen E. Lindquist, Stockholm, har även under 1943 konsulterats och som kontrollant vid byggnadsarbetena har fungerat ingenjören A. H. Erlandzon.

I det uppgjorda byggnadsprogrammet hava under arbetets gång vissa ändringar och tillägg gjorts. Hörsalsbyggnadens vindsutrymmen hava inretts för undervisningsändamål. På grund av brist på arbetskraft och i någon mån på grund av brist på material och försening i leveranser hava byggnaderna icke kunnat göras färdiga till de förut beräknade tidpunkterna. Inflyttning i hörsalsbyggnaden kunde ske i början av oktober månad 1943. Under hösten har besiktning av denna byggnad ägt rum.

Laboratoriebyggnaden beräknas först i början av 1944 bliva färdig att tagas i bruk. Elektriskt drivna traverser ha uppmonterats i brobyggnadslaboratoriet och i byggnadstekniska laboratoriet. Största delen av laboratoriets maskiner och apparater återstå ännu att anskaffa. Av 1943 års riksdag anslagna medel för inköp av laboratorieutrustning ha fördelats på olika institutioner i förhållande till dessas behov. Anbud ha infordrats och beställningar gjorts men i allmänhet har utrustningen icke hunnit levereras. Anskaffandet har i vissa fall omöjliggjorts därigenom att byggnaden ännu icke är färdig för inflyttning.

Kungl. Maj:t har den 8 oktober 1943 uppdragit åt kommittén att i enlighet med av länsarkitekt E. Friberger uppgjort förslag utföra ändrings- och ombyggnadsarbeten i den till Chalmers tekniska högskolas institution för kemisk teknologi hörande maskinhallen. Vid behandling av ärenden i samband härmed adjungerade kommittén med sig professor J. A. Hedvall. Anbud å dessa arbeten ha infordrats, entreprenadkontrakt ha tecknats med olika byggnadsfirmor och byggnadsarbetena ha redan förberedelsevis påbörjats. Samtliga arbeten å denna byggnad äro avsedda att vara färdiga den 15 mars 1944.

9. *Sakkunniga för utredning rörande sjöfolkets bildningsfråga* (1941: I 11; 1942: I 12; 1943: I 11).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 30 april 1937 och den 22 oktober 1943 att biträda med utredning och avgiva förslag angående sjöfolkets bildningsfråga:

Thomson, A. N., landshövding, *ordförande;*
Andersson, M. A., kassör;
Lindberg, C. A. E., ombudsman, led. av II kamm.;
Gorthon, S., skeppsredare (fr. o. m. den 29 oktober 1943).

Sekreterare:

von Schwerin, F. K. W., greve, sekreterare (adr. Storgatan 1, Stockholm; tel.: 61 37 87).

I E 9 Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1938: E 16.

Sedan departementschefen den 30 december 1939 beslutat, att utredningen tillsvidare skulle vila, förordnade Kungl. Maj:t den 4 juni 1943, att utredningsarbetet skulle återupptagas. I samband därmed överlämnades till de sakkunniga, för att tagas i övervägande vid det fortsatta arbetet, särskilda framställningar av Sveriges redareförening m. fl. sjöfartsorganisationer samt svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse i fråga om anordnande av yrkesutbildning för sjöfolk av manskapsgrad.

De sakkunnigas arbete hade redan på försommaren 1939 fortskridit så långt, att betänkande i vissa delar förelåg i korrektur. Arbetet med revidering av dessa och andra delar av betänkandet har fortgått under hösten 1943. Två sammanträden ha under tiden hållits.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

10. *Läkarutbildningssakkunniga* (1941: I 13; 1942: I 14; 1943: I 13).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 juni 1938 för att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag angående läkarutbildningens reformering:

Löwbeer, N. T., generaldirektör, *ordförande;*
Ankarswärd, G. F. W. G., förste provinsialläkare;
Berg, S. F., professor;
Fast, J. E. G., led. av II kamm.;
Giertz, G. B., leg. läkare, tillika *sekreterare* (adr. Olof af Acrels väg 3, tel.: 33 23 11);
Skoog, T. O., professor;
Wallgren, A. J., professor.

Biträdande sekreterare:

Malmberg, P. G., t. f. andre kanslisekreterare (fr. o. m. den 18 oktober 1943).

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1939: E 25.

De sakkunniga ha under år 1943 sammanträtt in pleno 10 dagar. Förberedande arbeten ha utförts av ett inom sakkunniga verksamt arbetsutskott.

De sakkunniga hava den 4 november 1943 överlämnat betänkande med utredning och förslag angående läkarutbilningen, II. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare (Statens off. utredn. 1943: 41). Den återstående och sista delen av de sakkunigas arbete kommer att ägnas frågan om den specialutbildning, som bör äga rum efter medicine licentiatexamen. Vissa för arbetet erforderliga statistiska utredningar och undersökningar ha verkställts.

Uppdraget beräknas bli slutfört under år 1944.

11. *1940 års arkivsakkunniga* (1941: I 19; 1942: I 17; 1943: I 14).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 februari 1940 att biträda med utredning och avgiva förslag angående gallring av statsmyndigheternas arkivalier m. m.:

Knös, B. A. O., statssekreterare, *ordförande;*

Almquist, H. K. H., riksarkivarie;
Arvidsson, K. A. V., byråchef;
Boëthius, S. B., professor, stadsarkivarie i Stockholm.
Sekreterare:
Samzelius, P. P. M., andre arkivarie.

Lokal: Ecklesiastikdepartementet; tel.: Kanslihuset 225 (ordf.), 11 25 98 (sekr.: Riksarkivet).

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1941: I E 19.

De sakkunniga ha under år 1943 hållit 16 plenisammanträden. Mellan sammanträdena har utredningsarbetet bedrivits av ordföranden och sekreteraren, delvis tillsammans med olika ledamöter. Överläggningar och samråd ha vid skilda tillfällen ägt rum med representanter för olika förvaltningsområden.

De sakkunniga ha under år 1943 avgivit följande framställningar och utlåtanden: den 18 mars angående gallring i skolöverstyrelsens arkiv; den 14 april angående gallring i de allmänna läroverkens arkiv; den 14 april angående gallring i folk- och småskoleseminariernas arkiv; den 14 april angående deklarationerna till 1933 års allmänna fastighetstaxering; den 28 juni angående gallring i arméförvaltningens arkiv; den 11 november angående gallring i marinförvaltningens arkiv; den 22 november angående möjligheterna att nedbringa statsmyndigheternas kostnader för inbindning av handlingar; samt den 15 december angående gallring i statens livsmedelskommissions arkiv.

De sakkunniga komma att fullfölja genomgången av de mera skrymmande arkivaliesamlingarna inom statsförvaltningen. De myndigheter, vilkas arkivalier närmast äro avsedda att bliva föremål för de sakkunnigas prövning, äro flygförvaltningen, generalpoststyrelsen, byggnadsstyrelsen, lantbruksstyrelsen samt statens arbetsmarknadskommission.

Genom beslut den 9 april 1943 föreskrev Kungl. Maj:t, att de sakkunniga skulle dels inom departementet jämväl biträda med utredning och avgiva förslag angående gallring i kyrkoarkiven m. m., dels ock i erforderlig omfattning biträda besparingsberedningens folkbokföringskommitté vid fullgörandet av det kommittén anförtrodda utredningsuppdraget. Tillika bemyndigades departementschefen att tillkalla ytterligare en sakkunnig för att tillsammans med 1940 års arkivsakkunniga fullgöra de genom detta beslut lämnade uppdragen.

Tillkallad med stöd av bemyndigandet den 9 april 1943:
Lindholm, J. E., kyrkoherde.

Vissa förberedande arbeten ha företagits för utredningen angående gallring i kyrkoarkiven m. m.

12. *1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningen* (1941: I 22; 1942: I 19; 1943: I 15).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 augusti 1940 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande den

I E: 12 högre tekniska undervisningen och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 13 september 1940):
Malm, C. G. O., f. d. generaldirektör, *ordförande;*
Grabe, A. G., myntdirektör;
Hultin, S., professor, rektor vid Chalmers tekniska högskola;
Kreüger, H., professor emeritus;
Lundquist, O. R., överdirektör;
Nauckhoff, S. A. G., direktör.
Sekreterare:
Ekeberg, L.-O., hovrättsfiskal.
Lokal: Tekniska högskolan; tel.: 23 28 20.
Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1941: I E 22.

Såsom experter hava av departementschefen den 13 april 1942 tillkallats överingenjören A. N. Engblom, Borås, för utredning av frågan om ordnandet av den tekniska undervisningen och forskningen på textilområdet, samt bibliotekarien A. Silow, Falun, för utredning av frågan om ordnandet av det tekniska biblioteksväsendet.

Av de sakkunniga i samarbete med utredningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande (se I H: 11) verkställda utredningar om ordnandet av den tekniska undervisningen och forskningen på textilområdet ha slutförts (se Statens off. utredn. 1943: 11).

De sakkunniga överlämnade den 25 oktober 1943 betänkande med utredning och förslag angående den högre tekniska undervisningen (Statens off. utredn. 1943: 34), tabellbilaga till betänkandet (Statens off. utredn. 1943: 35), bihang 1 innehållande förslag angående läroämnen, lärarbefattningar samt läro- och timplaner vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola av professorerna H. Kreüger och S. Hultin (Statens off. utredn. 1943: 36), bihang 2 innehållande förslag angående byggnader samt utrustning och möblering för de båda högskolorna av samma författare (Statens off. utredn. 1943: 37) samt bihang 3 innehållade en statistisk undersökning av ingenjörsbeståndet i Sverige år 1939 av revisorn i socialstyrelsen E. Olsson.

Den 17 september 1943 uppdrogs åt de sakkunniga att i samråd med lantmäteristyrelsen verkställa utredning beträffande organisationen av undervisningen i geodesi och fotogrammetri vid tekniska högskolan i Stockholm ävensom till Kungl. Maj:t avgiva det förslag i ämnet, vartill utredningen kunde föranleda. För behandling av denna fråga har ett arbetsutskott bestående av ordföranden samt ledamöterna Grabe och Kreüger med biträde av sekreteraren hållit fyra sammanträden med representanter för respektive lantmäteristyrelsen, tekniska högskolan i Stockholm och rikets allmänna kartverk samt med stadsingenjören i Stockholm. Utredningen beräknas vara avslutad inom en snar framtid.

Av de sakkunnigas arbete återstår därefter att avgiva förslag angående den tekniska bibliotekstjänstens ordnande. Denna fråga är sedan våren 1942 under beredning av en särskild bibliotekskommitté under ordförandeskap av professor Kreüger och bestående av representanter för de sakkunniga och ut-

redningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande med biträde av bibliotekarien Silow. Bibliotekskommitténs förslag kommer att granskas av de sakkunniga och utredningen. Betänkande med förslag i ärendet beräknas kunna framläggas i början av år 1944. I E: 13

13. *1940 års skolutredning* (1941: I 23; 1942: I 20; 1943: I 16).

Genom beslut den 22 november 1940 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté att verkställa utredning rörande skolväsendets organisation m. m. och framlägga därav föranledda förslag (se Post- och Inrikes tidn. den 30 november 1940).

Sammansättning:

Bagge, G., statsråd, led. av II kamm., *ordförande;*
Andræ, T. J. E., biskop;
Cardell, Karin, småskollärarinna;
Dahr, Elisabeth, rektor;
Fredriksson, V. A., folkskolinspektör;
Hjärne, U. G. E:son, docent;
Iverus, G. H., rektor;
Jonsson, Sigrid Maria Eleonora, överlärare;
Jonzon, B. A. S., förste folkskolinspektör;
Karnell, N. B., folkskolinspektör;
Kolmodin, K. M., rektor;
Kärre, K., undervisningsråd;
Persson, N. A., folkskolinspektör;
Sandberg, F. W. E., kansliråd, tillika *sekreterare;*
Wellander, E. L., professor;
Hänninger, N. H., f. d. undervisningsråd (den 29 oktober 1943 förordnad att såsom ledamot av skolutredningen biträda vid utarbetandet av en översikt av frågor rörande skolans uppfostrande och undervisande verksamhet m. m.).

Biträdande sekreterare:

Arén, T. S., t. f. förste kanslisekreterare;
Bruce, N. O. H., assessor vid Stockholms rådhusrätt.

Lokal: Ecklesiastikdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Beträffande kommitténs uppdrag, se 1941: I E 23.

Under år 1943 har kommittén vid sitt arbete biträtts av ett flertal experter, nämligen rektorn K. S. Erlandson samt läroverksadjunkterna O. I. Björkhagen och K. E. J. Näsmark såsom representanter för vissa läroämnen i realskolan, f. d. undervisningsrådet H. Wallin för vissa kostnadsberäkningar m. m., överdirektören O. R. Lundquist, rektorerna N. Alsén och A. Rosén, studierektorn T. O. Karlbom och vice verkställande direktören N. Holmström för att biträda den inom kommittén utsedda särskilda delegationen för behandlingen av vissa frågor angående praktisk utbildning för skolungdom, överläraren C. Holm, folkskollärarna G. Hellsten, B. Hillman och A. Skånberg, folkskollärarinnan

I E: 13 Ann-Marie Roman samt småskollärarinnorna Stina Borrman och Aina Hedman såsom representanter för vissa läroämnen i folkskolan respektive för småskolans kurser, undervisningsrådet J. J. E. Weijne för utredning av vissa med en eventuell förlängning av småskolestadiet förknippade omständigheter av ekonomisk och organisatorisk art, teckningsläraren K. A. R. Bendelius, teckningslärarinnan Astrid Blomqvist, musikdirektören W. Åhlén, gymnastiklärarna Anna (Annickan) Aurora Evelina Edde och G. H. Lindau, slöjdläraren G. Andersson, folkskolläraren G. Thylén samt lärarinnorna Valborg Flagge och Ester Boëthius såsom representanter för vissa övningsämnen i realskolan och folkskolan, överlärarna B. Björkegren och H. Persson, folkskollärarinnan Stina Hosinsky samt småskollärarinnan Ruth Wittmark för utarbetande av kursplaner för B-former enligt undervisningsplanen för rikets folkskolor, lektorerna N. G. Carlsson, H. I. Düring, C. G. Larsson, G. R. E. Lindeskog, A. F. Mante, E. C. R. T. Nordefeldt, A. R. Nyhlén, Karin Elisabeth Ringenson, S. F. P. Silén, W. R. S. Tham och J. G. Westin, rektorn T. V. Wetterblad samt läroverksadjunkterna O. I. Björkhagen och K. E. J. Näsmark såsom representanter för vissa läroämnen på gymnasiet, ävensom e. o. byråinspektören B. E. B. Stensiö vid behandlingen av frågan om jordbruksbetonade praktiska mellanskolor.

Jämlikt bemyndigandet den 22 november 1940 tillkallade departementschefen den 12 juni 1943 ett antal personer för att såsom representanter för allmän lekmannauppfattning i skolfrågor biträda 1940 års skolutredning. De sålunda tillkallade äro: litografen F. Allard, fröken Gertrud Aulén, landstingsdirektören G. O. L. Beijbom, teol. kand. Sonja Ehrwall, fängelsedirektören Rut Grubb, agronomen U. Hanno, fru Sigrid Hasselrot, studierektorn G. Hirdman, provinsialläkaren N. H. Håkansson, fru Agnes Ingvar-Nilsson, landstingsmannen R. Kahlström, skräddarmästaren E. V. Lund, sekreteraren G. Malmström, butiksföreståndaren A. Nilsson, fru Ilma Nilsson, fru Gunnel Nyblom, fru Aina Nycander, lantbrukaren G. Spetz, landstingsmannen O. Svärd, fru Margareta Vestin, borgmästaren I. Wikström, kyrkoherden J. Y. Åkeson, disponenten K. H. Åselius och fil. lic. Brita Åkerman-Johansson. Denna skolutredningens s. k. rådgivande nämnd sammanträdde i Stockholm den 15—17 juni 1943.

Kommittén har under år 1943 sammanträtt in pleno 20 gånger, varjämte de båda avdelningar, läroverks- och folkskolavdelningen, på vilka kommittén särskilt vid den mera förberedande behandlingen av vissa frågor varit fördelad, var för sig haft ett stort antal sammanträden. Jämväl den ovan omnämnda delegationen för behandlingen av vissa frågor angående praktisk utbildning för skolungdom har sammanträtt ett flertal gånger.

Under år 1943 har kommittén väsentligen slutbehandlat frågan om anknytningen mellan folkskolan och den högre skolan. Förslag till yttrande rörande denna fråga föreligger i korrektur och betänkandet torde komma att avlämnas i början av år 1944. Frågan om landsbygdens skolproblem har likaledes väsentligen slutbehandlats. Det utarbetade förslaget till betänkande torde kom

ma att avgivas i början av år 1944. Vad beträffar övriga i kommitténs uppdrag ingående frågor ha de flesta bland dem mer eller mindre ingående behandlats av kommittén. Särskilt må nämnas frågorna om fortsättningsskolan och om ett åttonde skolår. Betänkande angående dessa frågor, så ock beträffande realskolan och dess organisation torde komma att avgivas under förra hälften av år 1944.

Kommittén har under år 1943 publicerat bilagor I och II till sina betänkanden och utredningar: Hygieniska förutsättningar för skolarbetet av ledamoten U. Hjärne (Statens off. utredn. 1943: 7) samt Den psykologiska forskningens nuvarande ståndpunkt i fråga om den psykiska utvecklingen hos barn och ungdom m. m. (Statens off. utredn. 1943: 19).

Till Kungl. Maj:t har kommittén avgivit följande yttranden, nämligen: den 21 juni 1943 angående viss ändring i till gällande stadga för kommunala flickskolor fogade normalundervisningsplaner samt den 30 september 1943 angående betänkande rörande sinnesslövårdens organisation med hänsyn till erforderliga åtgärder för beredande av skolundervisning åt bildbara sinnesslöa barn.

14. *Liturgisk-musikaliska kommittén* (1942: I 22; 1943: I 17).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 januari 1941 för att inom departementet biträda med utarbetande av förslag till lösning av sådana med den svenska kyrkohandboken förbundna liturgisk-musikaliska frågor, som stå i samband med det den 27 december 1940 dagtecknade förslaget till revision av nämnda handbok:

Aulén, G. E. H., biskop, *ordförande;*
Lindberg, O. F., professor;
Wikander, D., organist.

Expert:

Hellerström, A. O. F., kyrkoherde.

Sekreterare:

Weman, N. H. P., domkyrkoorganist.

Sammanhängande sammanträden ha hållits i Stockholm den 19—30 januari 1943, varvid melodiförrådet till mässbokens andra del samlats och granskats i de i kungl. biblioteket befintliga handskrifterna och äldre trycken. Detta arbete har utförts till större delen av Wikander, Weman och Hellerström. Vid sex särskilda sammanträden senare under året hava framlagts och dryftats de uppteckningar och harmoniseringar, som varit föremål för kommitterades behandling under det hela tiden pågående enskilda hemarbetet.

För kommittén återstår den musikaliska slutredigeringen av melodimaterialet till mässbokens andra del samt uppsättande av praktiska anvisningar, källförteckning, förord m. m. Hela arbetet beräknas vara slutfört under de första månaderna av år 1944 för att om möjligt andra delen skall kunna tagas i bruk vid ingången av fastetiden.

I E: 15 15. *Sakkunnig för utredning rörande de ecklesiastika löneboställenas räntabilitet m. m.* (1942: I 23; 1943: I 18).

Tillkallad jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1941 (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juni 1941):
Nilsson, P. B., f. d. domänintendent, led. av I kamm.

Beträffande den sakkunniges uppdrag, se 1942: I E 23.

Sedan erforderliga resor för besiktning av ett antal ecklesiastika boställen inom de olika stiften avslutats under år 1942, har det sålunda samlade utredningsmaterialet bearbetats. Detta arbete har krävt längre tid än förut beräknats.

Utredningen beräknas bliva slutförd i början av år 1944.

16. *Socialutbildningssakkunniga* (1943: I 21).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande den högre socialvetenskapliga och sociala utbildningen och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 19 juni 1942):
Thomson, A. N., landshövding, *ordförande;*
Andersson, Ebon, bibliotekarie, led. av II kamm.;
Heckscher, G. E., docent, tillika *sekreterare;*
Högbom, I., professor;
Karlbom, T. O., studierektor;
Larsson, Y. G. R., borgarråd;
Lindahl, E. R., professor;
Swartling, A. E. V., expeditionschef.

Lokal: Socialinstitutet, Odengatan 61; tel. 32 41 10.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I 21.

Jämlikt av departementschefen meddelat bemyndigande ha de sakkunniga haft överläggningar med följande särskilt tillkallade experter, nämligen fröken Märta André, Stockholm, borgarrådet H. Göransson, Stockholm, socialvårdsassistenten Maj Hamrin, Arboga, barnavårdsmannen Elsa Hellström, Borås, sekreteraren S. Humble, Stockholm, drätseldirektören G. Johansson, Örebro, direktören H. Karlson, Stockholm, stadsombudsmannen E. Ljungdahl, Växjö, konsulenten H. Lövgren, Stockholm, stadskamreraren E. Nordén, Uddevalla, kommunalborgmästaren E. Norman, Lidingö, stadskamreraren M. Rehman, Vänersborg, socialvårdssysslomannen A. Rodahl, Borås, fattigvårdsdirektören R. Schiöler, Gävle, sekreteraren E. Törngren, Stockholm, och stadskamreraren S. Wendt, Karlstad.

Under år 1943 ha hållits 18 sammanträden in pleno, varjämte delegationer av de sakkunniga sammanträtt 6 gånger.

Till de sakkunniga ha överlämnats dels riksdagens skrivelse den 18 maj 1943 angående utredning om en förstärkning av akademisk forskning och undervisning rörande samtida svenska samhällsförhållanden, dels ock Sveriges förenade studentkårers skrivelse den 30 september 1943 angående in-

rättande av samhällsvetenskapliga fakulteter vid universiteten i Uppsala och Lund. Dessutom ha Sveriges förenade studentkårer i skrivelse till de sakkunniga den 30 september 1943 framfört vissa önskemål beträffande statsvetenskaplig examen.

De sakkunniga ha i samarbete med finansdepartementet insamlat och bearbetat material beträffande utbildningsförhållandena inom statsförvaltningen, varjämte sekreteraren haft förberedande överläggningar i detta ämne med företrädare för ett flertal ämbetsverk. Vidare ha företagits undersökningar rörande tjänsteförhållandena inom den kommunala förvaltningen, varvid de sakkunniga överlagt med representanter för ifrågavarande förvaltningsgrenar. Under vintern 1942—43 gällde de sakkunnigas överläggningar i främsta rummet den högre socialvetenskapliga utbildningen samt statsvetenskaplig examen. Återstoden av år 1943 har ägnats åt undersökningar och överläggningar rörande utbildningen för kommunal tjänst och annat socialt arbete. I sistnämnda ämne beräknas de sakkunniga komma att avge yttrande i början av år 1944. Därefter kommer frågan om den högre socialvetenskapliga utbildningen åter att upptagas.

Utredningsuppdraget torde i sin helhet kunna avslutas under år 1944.

17. *1942 års kyrkomusikerutredning* (1943: I 22).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1942 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag angående en nyorganisering av klockarinstitutionen och dit hänförliga befattningar samt vad därmed sammanhänger (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juli 1942):

Hallén, H. M., prost, led. av II kamm., *ordförande;*
Gustafsson, K. G., kantor;
Ralf, E. C., direktör för musikhögskolan;
Staxäng, E. V., lantbrukare, led. av II kamm.;
Wohlin, T. H., kammarråd, tillika *sekreterare.*

Lokal: Konstitutionsutskottets ordföranderum i riksdagshuset; tel.: 10 51 50.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I E 22.

De sakkunniga hava under 1943 sammanträtt för överläggningar under tiderna den 24—den 26 februari, den 28 juni—den 2 juli samt den 9—den 11 november.

Uppdraget kan förväntas bliva slutfört under år 1944.

18. *Utredning angående upprättande av ett svensknordiskt institut och därmed sammanhängande frågor.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1943 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande upprättande av ett svensknordiskt institut och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1943):

Nothin, T. K. V., överståthållare, *ordförande;*

I E: 18 Hedlund, K. V., rektor;
Karlbom, T. O., studierektor;
Tunberg, S. A. D., chef för statens informationsstyrelse, professor.
Sekreterare:
Andreen, P. G., fil. lic.
Lokal och tel.: Överståthållarämbetet.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet vid ärendets anmälan den 26 februari 1943 framhöll departementschefen — efter att hava erinrat om vissa preliminära utredningar avseende upprättande i Sverige av en central institution för nordisk kulturell verksamhet — att man borde skilja mellan ett svensknordiskt och ett samnordiskt institut. Under nuvarande förhållanden, då möjligheterna till samråd med representanter för de nordiska grannländerna vore starkt begränsade, läte det sig icke göra att planlägga ett institut av sistnämnda art. Förverkligandet av tanken på ett svensknordiskt institut framstode däremot ur såväl svensk som allmänt nordisk synpunkt såsom en aktuell uppgift.

Beteckningen nordiskt institut åsyftade närmast en institution för icke-akademisk högre undervisning rörande nordiska frågor. Inom dess verksamhetsområde finge dock anses falla även annan verksamhet för spridande av nordisk upplysning samt för ökad personlig kontakt mellan Nordens folk.

Institutet borde bedriva en specialiserad undervisning, som utan att vara akademisk likväl hade vetenskaplig halt. Därjämte kunde förekomma kurser av allmänbildande art. Särskilt önskvärda som kursdeltagare vore bl. a. studerande vid universitet och högskolor, statstjänstemän, tidningsmän, lärare, intresserade medlemmar och tjänstemän i fackliga, politiska, ekonomiska och ideella sammanslutningar etc.

Man borde räkna med att verksamheten kunde igångsättas i relativt begränsad omfattning men samtidigt icke underlåta att uppdraga de riktlinjer för en framtida utveckling, som kunde förefalla välbetänkta.

I avseende på lokalfrågan borde särskilt övervägas möjligheterna att träffa överenskommelse om samverkan med annan institution eller att förlägga institutets verksamhet till någon redan befintlig byggnad.

Utredningsmännen borde undersöka, huruvida möjligheter funnes att från sammanslutningar eller enskilda erhålla ekonomiskt bidrag till institutets upprättande och drift. Det finge bero av dessa undersökningars resultat, huruvida en särskild stiftelse borde bildas såsom huvudman för institutet eller om detta borde organiseras såsom en rent statlig institution. Vilketdera av dessa alternativ, som än valdes, borde staten erhålla ett betryggande inflytande på ledningen av institutets verksamhet.

Vid valet av förläggningsort borde utredningsmännen i främsta rummet fästa vikt vid goda kommunikationer och ett ur nordisk synpunkt centralt läge. Valet av plats för det institut, som i en framtid eventuellt skulle utvecklas till en samnordisk kulturhärd, borde träffas så att det underströke alla de nordiska ländernas likställighet. Utredningsmännen borde särskilt pröva, huruvida icke något mindre samhälle med gamla kulturtraditioner,

beläget på lämpligt avstånd från Stockholm, skulle kunna erbjuda en passande miljö för den tilltänkta institutionen. I händelse utredningsmännen icke ansåge sig kunna förorda någon viss plats framför varje annan, borde alternativa förslag jämte kostnadsberäkningar framläggas.

Sedan de sakkunniga den 27 december 1943 avlämnat betänkande med förslag angående upprättandet av ett nordiskt institut (Statens off. utredn. 1943: 46), återstår endast visst, åt sekreteraren anförtrott avslutande arbete.

19. *1943 års riksteaterutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 mars 1943 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande riksteaterns omorganisation (se Post- och Inrikes tidn. den 15 mars 1943):
Juhlin-Dannfelt, C. G., direktör, ordförande i teaterrådet, *ordförande;*
Andersson, M. A., kassör hos arbetarnes bildningsförbund;
Wärn, T. G., f. d. statssekreterare, direktör.
Sekreterare:
Topelius, G. Z., förste kanslisekreterare.
Lokal: Ecklesiastikdepartementet; tel.: Kanslihuset.

Med stöd av förenämnda bemyndigande har departementschefen dels den 5 juli 1943 tillkallat regissören K. Martin för att såsom expert biträda riksteaterutredningen med utredning av frågan om möjligheterna och de ekonomiska förutsättningarna för anordnande av en fast ensemble för riksteatern, dels ock den 6 september 1943 tillkallat t. f. byråchefen C. A. Murray att såsom expert biträda med utredning av frågan beträffande eventuellt införande av aktiebolagsform för riksteaterns organisation.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet den 5 mars 1943 erinrade departementschefen till en början om ett av teaterrådet uppgjort förslag till lösning av riksteaterfrågan. Härefter anförde departementschefen bland annat följande:

Erfarenheterna från de senare åren av riksteaterns verksamhet synas ge vid handen, att riksteatern icke fått den förankring hos allmänheten, som man vid dess tillkomst hyste förhoppningar om. Teaterrådet har i sin utredning påvisat åtskilliga brister, som vidlåda riksteatern i dess nuvarande uppbyggnad. Dessa brister synas delvis vara av sådan art, att de böra kunna avhjälpas inom organisationens nuvarande ram; delvis kräva de emellertid mera genomgripande organisatoriska förändringar. Med hänsyn till de betydande anslag av statsmedel, som årligen ställas till organisationens förfogande, är det angeläget, att bristerna så vitt möjligt undanröjas och att riksteatern erhåller en struktur, som gör det möjligt för densamma att fullgöra sin uppgift.

Teaterrådet har allenast angivit vissa huvudriktlinjer för frågans lösning. Åtskilliga betydelsefulla spörsmål beträffande riksteaterproblemet stå emellertid alltjämt öppna, problem som fordra en ingående undersökning och närmare omprövning. Förevarande fråga bör därför underkastas ytterligare utredning.

I E: 19 Vid utredningen bör ekonomiska kalkyler förebringas för den fortsatta riksteaterverksamheten. Skulle det härvid visa sig, att de av teaterrådet framförda förslagen beträffande verksamhetens utbyggande komme att medföra kostnader för statsverket av väsentligt större mått än hittills varit fallet, bör det vara utredningen angeläget att framlägga annat förslag till organisation av riksteatern, som utredningen finner ur ekonomiska, konstnärliga och organisatoriska synpunkter mest ändamålsenligt. Om det för frågans behandling är till fördel, att alternativa förslag utarbetas, böra de sakkunniga utforma de olika förslagen så detaljerat, att en inbördes jämförelse är möjlig och att de var för sig kunna utgöra underlag för de åtgärder, som befinnas böra vidtagas.

Då riksteatern för sin verksamhet är helt beroende av anslag av statsmedel synes det lämpligt, att företagets ledning, på vilken ansvaret för riksteaterns ändamålsenliga utveckling vilar, bör utses av den anslagsbeviljande myndigheten. Såväl ledamöterna i centralstyrelsen som företagets chef böra följaktligen förordnas av Kungl. Maj:t. Antalet ledamöter i centralstyrelsen bör icke bliva större än att smidiga arbetsformer kunna ernås. Vid sidan av centralstyrelsen kan, såsom teaterrådet antytt, tillsättas ett råd eller en församling av representanter för sammanslutningar, intresserade för teaterverksamhet.

De sakkunniga böra ägna särskild uppmärksamhet åt teaterlokalfrågorna och härutinnan samråda med den av Kungl. Maj:t jämlikt beslut den 11 december 1942 tillsatta nämnden för samlingslokaler. Önskvärt är, att problemen angående samlingslokaler ute i landet för olika ändamål samordnas och i största möjliga utsträckning bringas till en planmässig lösning. Uppenbart är, att särskilt lokalfrågorna kräva samförstånd och positivt samarbete mellan de olika parter, som äro i behov av samlingslokaler.

Vad lokalavdelningarna beträffar bör vid utredningen uppmärksammas angelägenheten av att den publikkärna, som nu finnes inom RPO-avdelningarna, vid en omorganisation av riksteatern tillvaratages och alltjämt kvarstår i organisationen. Utrymme bör emellertid även beredas medlemmar av andra på de olika platserna förefintliga organisationer och sammanslutningar, som äro intresserade för teaterverksamheten, varvid kollektiv anslutning även bör kunna komma i fråga. Då det icke minst för lokalfrågornas lösning är nödvändigt, att olika intressen bliva så fylligt som möjligt representerade, torde de sakkunniga böra undersöka möjligheterna av att plats beredes även åt företrädare för kommunerna och för skolväsendet i lokalavdelningarnas styrelser. Av stor betydelse för riksteaterverksamheten är, att de lokala organisationerna vinna mera stadga och fastare organisation med ett starkare ekonomiskt ansvar än vad för närvarande synes vara förhållandet.

De sakkunniga böra vidare närmare utreda frågan om avskaffande av det nuvarande rabatt- och förköpssystemet samt detta systems ersättande — om så befinnes lämpligt — med någon form av abonnemang.

Förslag till stadgar för riksteaterorganisationen torde även böra utarbetas.

De sakkunniga böra slutligen undersöka möjligheterna av och särskilt de

ekonomiska förutsättningarna för att riksteaterns verksamhet grundas på en vid teatern knuten fast ensemble. Vidare bör prövas i vilken utsträckning de fasta statsunderstödda scenerna och enskilda teatersällskap lämpligen böra medverka i riksteaterns turnéverksamhet. Härvid bör eftersträvas att få en sådan organisation till stånd, att turnéverksamheten icke i alltför hög grad rubbar nämnda sceners ordinarie verksamhet till förfång för deras ekonomi, samtidigt som det privata initiativets medverkan bör underlättas i syfte att befordra uppkomsten och möjliggöra fortbeståndet av enskild teaterverksamhet.

Utredningen har under år 1943 hållit 24 sammanträden.

Utredningen har konfererat med och till sammanträden kallat vissa enskilda teaterledare, regissörer och turnéledare ävensom representanter för centralstyrelsen för riksteaterns publikorganisation, vissa av dess lokalavdelningar, statens nämnd för samlingslokaler, de kungl. teatrarna, svenska teaterförbundet, folkets parkers centralstyrelse, andelsföreningen Skådebanan och Reso. Hösten 1943 ha studieresor företagits till vissa orter med lokalavdelningar av riksteaterns publikorganisation (Gävle, Söderhamn, Bollnäs, Nyköping), varvid överläggningar hållits med representanter för teaterföreningsstyrelser samt för kommunala myndigheter och skolväsendet.

Utredningsuppdraget beräknas bliva slutfört under första hälften av år 1944.

20. *Sakkunnig för förhandlingar med landsting och andra kommuner rörande anordnande av flygmekanikerutbildning vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1943:
Arvas, C. G. B., byråchef.

Lokal: Överstyrelsen för yrkesutbildning; tel. 67 09 50.

Förhandlingar ha förts och föras med 4 landsting och 7 andra kommuner om inrättande av verkstadsskolor för flygmekaniker enligt de av riksdagen godkända riktlinjer, som uppdragits i Kungl. Maj:ts proposition nr 255 till 1943 års riksdag. Den sakkunnige har å ort och ställe undersökt möjligheterna att anordna ifrågasatt utbildning. Formella ansökningar om tillstånd att anordna sådan utbildning föreligga från samtliga tillfrågade kommuner utom en (Stockholms stad), där ärendets behandling något fördröjts genom en ofrånkomlig sammankoppling med andra yrkesutbildningsfrågor. Förberedelser för central upphandling av stadigvarande undervisningsmateriel ha vidtagits med bistånd av krigsmaterielverket. Utbildning har påbörjats vid vissa skolor och beräknas kunna bedrivas vid 9 skolor med tillhopa 21 utbildningsavdelningar under budgetåret 1943/44, under förutsättning att erforderliga maskiner kunna erhållas. I full utsträckning, 40 avdelningar, beräknas utbildning kunna bedrivas från och med arbetsåret 1944/45, om erforderliga byggnader kunna uppföras.

Utredningsuppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

I E: 21 21. *Sakkunniga för översyn av kulturhistoriska museets i Lund organisation och arbetsformer.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1943 för att — med beaktande av vad departementschefen anfört under punkten 29 i åttonde huvudtiteln av 1943 års statsverksproposition — dels i samråd med kulturhistoriska museet i Lund verkställa översyn av museets organisation och arbetsformer ävensom på grundval härav och under hänsynstagande till övriga på frågan inverkande omständigheter söka beräkna kulturhistoriska föreningens för södra Sverige medelsbehov, dels ock efter förhandlingar med representanter för institutioner och kommunala organ inom föreningens verksamhetsområde framlägga förslag till finansiering av museiverksamheten:
Wistrand, K., direktör, led. av I kamm., *ordförande;*
Andrée, T. E., ordförande i drätselkammaren i Lund;
Berg, G., intendent vid Nordiska museet, tillika *sekreterare.*

Ledamöterna Wistrand och Berg ha sammanträtt i Stockholm den 8 september samt den 8 och 12 november 1943. Därjämte ha de sakkunniga sammanträtt i Lund dels den 13—15 augusti, då besök även gjordes vid den museet tillhöriga gården Östarp i Everlövs socken, och dels den 17—19 november, varvid de sakkunniga besökte Malmö och Hälsingborg för förhandlingar med representanter för institutioner och enskilda företag.

De sakkunniga ha i huvudsak avslutat sitt arbete i vad angår översynen av museets organisation och arbetsformer samt beräkningen av föreningens medelsbehov. Till stor del ha också förhandlingarna med representanter för institutioner och kommunala organ inom föreningens verksamhetsområde blivit slutförda, men definitiva besked om dessas möjligheter att skänka museet ekonomiskt stöd ha i många fall ännu icke kunnat erhållas.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

22. *Sakkunniga för sexualundervisningens ordnande.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 augusti 1943 för att inom departementet i anslutning till gällande författningar och i samråd med 1940 års skolutredning skyndsamt utarbeta och avgiva förslag till instruktionskurser och annan handledning i sexualundervisning för lärare vid folkskolor och övriga under skolöverstyrelsens inseende stående läroanstalter samt förslag till anordnande av ifrågavarande undervisning för lärjungar på olika åldersstadier i nämnda skolor:
Herlitz, C. W., skolöverläkare, sammankallande ledamot;
Ahlberg, G. A., överlärare;
Nordlund, Elsa-Brita, med. lic.;
Runestam, A., biskop.

Sekreterare:
Näsmark, K. E. J., fil. d:r, läroverksadjunkt.

Lokal: Skolöverstyrelsen.

De sakkunniga hava hållit sex sammanträden, varvid plan för små- och

folkskolestadiernas sexualundervisning uppgjorts och riktlinjer uppdragits för en brett lagd lärarutbildning i hithörande frågor. De sakkunniga hava åhört lektioner i sexualundervisning på småskolestadiet och bevistat en diskussion i sexuella frågor. I E: 23

Utredningen beräknas bliva slutförd under första halvåret 1944.

23. *Flygmedicinska utredningen.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 augusti 1943 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande ordnandet av den flygmedicinska forsknings- och försöksverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 10 sept. 1943):

Pauli, I. H. E., lektor, led. av I kamm., *ordförande;*
Berg, I. O. D., major;
Christensen, H. E., professor;
von Euler-Chelpin, U. S., professor;
Sundgren, N. E. G., förste flygläkare.

Sekreterare:
Bjurstedt, A. G. H., med. kand.

Lokal: Riksdagshuset.

Direktiven för utredningen framgå av t. f. departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Han yttrade därvid: Flygtekniken har undergått en så stark utveckling, att den numera endast begränsas av den mänskliga organismens förmåga att uthärda de med flygningen förenade påfrestningarna. Därför måste den flygande personalen utväljas med största omsorg samt åtgärder vidtagas för att vidmakthålla flygarens kondition och så långt möjligt öka hans prestationsförmåga. En flygorganisations styrka har blivit väsentligt beroende av personalens fysiologiska funktionsduglighet. Jämsides med teknikens framsteg har därför flygmedicinen utvecklats och blivit ett med hänsyn till problem och metoder självständigt medicinskt område. Särskilt har ett omfattande teoretiskt och praktiskt forskningsarbete bedrivits i fråga om den mänskliga organismens funktioner vid flygning på höga höjder och vid accelerationer under avancerad flygning.

I utlandet funnos redan före kriget institutioner och laboratorier, som speciellt bearbetade flygmedicinska problem. Inom vårt land däremot ha hittills icke större möjligheter härför stått till buds. För närvarande råda dessutom svårigheter att erhålla del av forskningsresultaten i de krigförande länderna. Det framstår med hänsyn såväl till den militära som den civila flygningens intressen såsom nödvändigt, att möjligheter öppnas för en självständig flygmedicinsk forsknings- och försöksverksamhet i vårt land.

Alla möjligheter till samarbete med redan existerande försöksanstalter inom landet av här ifrågavarande slag böra tillvaratagas, därvid de medicinska fakulteterna främst komma i fråga. Vid utredningen bör övervägas, huruvida icke den flygmedicinska forsknings- och försöksverksamheten bör ledas från en särskild central organisation och befintliga vetenskapliga institutioner tagas

I E: 23 i anspråk för specialuppgifter. Samarbete bör äga rum med den militära flygledningen. Den flygmedicinska forskningen kräver en speciell apparatur, ofta helt olik utrustningen i de vanliga fysiologiska laboratorierna. Särskilda, verklighetstrogna anordningar måste vidtagas.

De sakkunniga hava under år 1943 hållit 26 sammanträden, varjämte särskilda underavdelningar inom utredningen sammanträtt 6 gånger. Under utredningens förlopp hava de sakkunniga haft överläggningar med flygöverläkaren, öron- och ögonspecialister samt med representanter för den psykologiska urvalsverksamheten vid armén och marinen, den flygtekniska vetenskapen, luftfartsmyndigheten och svenska aeroklubben.

Utredningen, som utarbetat preliminära utkast till vissa avsnitt i ett kommande betänkande, beräknas kunna slutföra sitt arbete under första hälften av år 1944.

24. *Kommittén för karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 september 1943:
Björck, K. A. W., generaldirektör, *ordförande;*
Birke, G. E., grosshandlare, led. av II kamm.;
Bohmansson, G., med. d:r, lasarettsläkare;
Hellerström, S. C. A., professor;
Hellström, J. G. L., professor;
Lichtenstein, A., professor;
Nordström, A., byggnadsingenjör;
Öman, I., borgarråd.

Ledamöterna Hellerström och Lichtenstein skola deltaga i kommitténs överläggningar och beslut endast såvitt angår den dermato-syfilidologiska respektive den pediatriska kliniken.

Sekreterare:
Ekbom, C. A. H., förste amanuens (tel. Kanslihuset).

Arkitekt:
Ahlbom, S. A. W., stadsarkitekt.

Lokal: Karolinska institutets kollegierum, Hantverkargatan 3.

I Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 24 september 1943 meddelades följande föreskrifter beträffande kommitténs verksamhet:

Kommitténs uppgift skall i första hand vara att — med ledning av vad chefen för ecklesiastikdepartementet enligt proposition nr 151 till 1943 års riksdag och riksdagen enligt dess skrivelse den 8 juni 1943, nr 280, i ämnet anfört — uppgöra och för Kungl. Maj:t framlägga förslag till karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande med en dermato-syfilidologisk och en pediatrisk klinik.

I fråga om den dermato-syfilidologiska kliniken åligger det kommittén särskilt att utreda, i vad mån behovet av en nybyggnad påverkas av frågan om det slutliga ordnandet av garnisonssjukvården i Stockholm. Skulle härvid

befinnas, att klinikens lokalbehov bör tillgodoses genom nybyggnad även vid ett nedläggande av de nuvarande garnisonsavdelningarna vid karolinska sjukhuset, har kommittén att upptaga till prövning den framtida användningen av de härigenom ledigblivande lokalerna inom nämnda sjukhus. I E: 25

Kungl. Maj:t anbefaller kommittén att vid uppdragets fullgörande noggrant beakta, dels att organisationen av de ifrågavarande klinikerna utformas på sådant sätt, att driftkostnaderna må kunna i största möjliga utsträckning begränsas, dels ock att vid planläggningen av byggnaderna tillvarataga alla de möjligheter till förenklingar och begränsningar i fråga om utrymmen, byggnadsmateriel och konstruktioner samt inredning och utrustning, som kunna — utan eftersättande av klinikernas ändamålsenlighet — leda till besparingar i anläggnings- och driftkostnader.

Departementschefen har den 15 november 1943 tillkallat sysslomannen vid karolinska sjukhuset G. Heimer att såsom expert biträda kommittén med verkställande av utredning rörande kostnaderna för utrustning av ifrågavarande kliniker ävensom med uppgörandet av erforderliga personal- och driftkostnadsstater.

Kommittén har sammanträtt in pleno den 27 oktober samt den 3, 4 och 20—25 november 1943.

Förslag till karolinska sjukhusets utbyggande med nämnda kliniker torde komma att avlämnas under första halvåret 1944.

25. *Sakkunnig för Stockholmsmuseernas luftskydd.*

Tillkallad den 25 oktober 1943 med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 augusti 1939 för att inom departementet biträda vid fortsatt utredning av frågan rörande gemensamma åtgärder för vissa museisamlingars i Stockholm skyddande i händelse av krig eller krigsfara och därmed sammanhängande spörsmål (jfr 1940: E 20); skolande den sakkunnige därvid verkställa undersökning av museer och liknande institutioner ur luftskyddssynpunkt samt till departementet inkomma med förslag till de åtgärder, som med hänsyn till nyare erfarenheter på luftskyddets område kunna anses påkallade:

Langenskiöld, E. J., friherre, docent.

Lokal: Riksluftskyddsförbundet, Sturegatan 6; tel.: 61 08 68.

I nämnda förbunds lokaler har den sakkunnige upprättat en särskild luftskyddsbyrå för museer och liknande institutioner.

Arbetet har huvudsakligast omfattat besök vid museer och liknande institutioner ävensom i Riddarholmskyrkan, varvid undersökningar verkställts angående befintliga skyddsanordningar och förhandlingar förts med vederbörande luftskyddschefer. Ett frågeformulär i ämnet har utsänts till samtliga berörda institutioner. Vidare hava överläggningar hållits med luftskyddschefen i Stockholm. Bearbetningen av inkommet material torde vara avslutad i början av år 1944.

I E: 26 26. *Sakkunniga för utredning rörande lämpliga organisatoriska åtgärder för den medicinska forskningens främjande jämte därmed sammanhängande frågor.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 26 november och den 10 december 1943:
Engströmer, Th., professor emeritus, *ordförande;*
Carlström, A. B., professor;
Dillner, H. J., kansliråd;
Fåhræus, R. S., professor;
Kahlson, G. S., professor;
Perman, E. G. S., docent;
Westgren, A. F., professor, vetenskapsakademiens sekreterare;
Westin, G. E. N., professor;
Westman, A. E., professor.

Direktiven för de sakkunnigas uppdrag framgå av departementschefens anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av bemyndigandet den 26 november 1943. Han anförde därvid bl. a.:

I två vid 1943 års riksdag väckta, likalydande motioner (I: 33 och II: 42) yrkades, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om verkställande av utredning angående inrättande av ett statligt medicinskt forskningsråd.

Såsom framgår av riksdagens skrivelse nr 311 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning och framlägga förslag i ämnet.

Viktiga arbetsuppgifter vänta ännu den medicinska forskningen. Det finnes anledning antaga, att deras lösning verksamt skulle främjas om organisatoriska förutsättningar skapades för en intimare kontakt mellan de på skilda områden av den medicinska vetenskapen och därtill gränsande discipliner verksamma forskarna, liksom mellan dessa och sjukvårdsväsendet. Därigenom skulle forskningsresultaten snabbare kunna upptagas till allsidig prövning och tiden mellan en upptäckt och dess tillgodogörande minskas. Under de senaste åren ha för andra områden av svensk vetenskaplig forskning inrättats centrala instanser.

En utredning bör komma till stånd också rörande på vilket sätt — genom inrättande av ett medicinskt forskningsråd eller vidtagande av andra åtgärder — den medicinska forskningen inom landet kan främjas och dess resultat nyttiggöras för sjukvården och hälsovården både inom vårt eget land och utom dess gränser.

Vid utredningen bör beaktas, att den ifrågasatta centrala instansen icke bör givas en sådan organisation, att den skulle innebära en dubblering av redan befintliga instanser för angivna ändamål eller medföra intrång i befintliga organs arbetsområden. Närmast avses härvid de medicinska fakulteterna. Ett nära samarbete bör komma till stånd mellan ett eventuellt medicinskt forskningsråd å ena sidan samt de medicinska fakulteterna och vetenskapsakademien å andra sidan liksom även mellan rådet och andra på det medicinska området verksamma institutioner, såsom medicinalstyrelsen,

försvarets blivande sjukvårdsförvaltning, statens institut för folkhälsan och karolinska institutets nobelkommitté. I E: 27

I vårt land har man redan tidigare sökt planmässigt främja utforskandet av vissa sjukdomar, såsom tuberkulos, kräfta och reumatiska sjukdomar, för vilkas bekämpande stora fonder stå till förfogande. Därest ett medicinskt forskningsråd befinnes böra komma till stånd, synes mig en av dess angelägnaste uppgifter böra vara att taga initiativ till utforskande och bekämpande av även andra svåra sjukdomar än de nyss nämnda samt verka för understödjande av dylik forskning. Härvid bör givetvis samarbete inledas med olika institutioner, som förfoga över befintliga medicinska fonder.

En medicinskt-vetenskaplig centralorganisation som den, varom nu är fråga, bör kunna bliva till nytta även för den militära medicinska forskningen och sjukvården. Den kan komma att få till uppgift att främja även forskning på gränsområden till andra vetenskaper än den rent medicinska. I detta sammanhang erinrar jag om den betydelse för folktandvården och därmed för folkhälsan, som en vidgad och intensifierad odontologisk forskning kan få. De sakkunniga böra ej heller förbigå frågan om det föreslagna centralorganets ställning till den farmaceutiska och den veterinärmedicinska forskningen.

För närvarande kunna många inom den medicinska undervisningen eller den praktiska sjukvården verksamma forskare av olika anledningar, främst måhända ekonomiska skäl, icke fullfölja sina arbeten med lösandet av vitala medicinska problem. Vidare har det stundom förekommit, att forskare, oberoende av varandra, äro sysselsatta med undersökningar av samma fråga.

Därest de sakkunniga komma till det resultatet, att ett medicinskt forskningsråd bör inrättas, böra de avgiva förslag till rådets sammansättning och organisation, ävensom upptaga frågan, huruvida rådet för att kunna fylla sina uppgifter bör utrustas med anslagsmedel för den medicinska forskningens understödjande och stimulerande. Slutligen böra de sakkunniga dryfta det vid 1943 års riksdag framförda förslaget om utgivande på statens bekostnad av en tidskrift, innehållande för de praktiserande läkarna avsedda upplysningar om medicinska forskningsresultat.

27. *Sakkunniga för utredning rörande inrättandet av ett socialvetenskapligt forskningsråd jämte därmed sammanhängande frågor.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 november 1943:

Heckscher, E. F., professor, *ordförande;*
Andrén, G., professor, led. av I kamm.;
Karlbom, T. O., studierektor;
Kinberg, O. V., professor;
Lundberg, E. F., docent;
Munktell, A. H., professor;
Nelson, H. M. O., professor;
Quensel, C.-E., professor;
Tigerschiöld, K. M., överingenjör.

I E: 27 Sekreterare:

Dahl, S. G., docent.

Lokal: Utrikespolitiska institutet, Medborgarhuset; tel.: 41 01 21.

I anförande till statsrådsprotokollet den 26 november 1943 uttalade departementschefen bland annat följande:

Med hänsyn till de genomgripande förändringar i samhällets byggnad, vilka inträtt under de senaste årtiondena och som kunna väntas fortsätta i ökad omfattning under efterkrigstiden, måste det samhällsvetenskapliga arbetet bli av stigande betydelse för det allmänna. Viktiga problem rörande det ekonomiska livets gestaltning aktualiseras under delvis nya förutsättningar. Bland mängden av hithörande uppgifter utgöra konjunkturväxlingarna, den ekonomiska verksamhetens jämna gång och arbetskraftens sysselsättning samt finanspolitiken ett komplex i medelpunkten av såväl vetenskapsmännens som de breda lagrens uppmärksamhet. Nära förenad därmed liksom med en mängd andra områden är socialpolitiken, där exempelvis forskningen rörande befolkningsutveckling och befolkningsstruktur är av stor vikt för utformning av sociala reformer liksom för offentlig hushållning. En i många hänseenden grundläggande uppgift har vidare den moderna deskriptiva sociologien. Studier av olika samhällsgruppers organisation och handlingsvanor i skilda lägen böra kunna ge värdefulla anvisningar för lagstiftningens och samhällsinstitutionernas utformning; att dylika i så ringa utsträckning ännu ha förekommit hos oss utgör en brist i svensk samhällsvetenskap. Alla dessa problem måste ses mot historisk bakgrund. I verkligheten utgör vårt lands ekonomiska och sociala historia ett särdeles viktigt forskningsområde, vars bearbetning ej är mer än påbörjad. På den ekonomiska geografiens område ha inletts betydelsefulla undersökningar av såväl bygdens som stadens struktur och växt, och de förtjäna att fullföljas. För statskunskapen väntar en mångfald viktiga uppgifter. Förvaltningens, folkrepresentationens, den kommunala självstyrelsens och organisationsväsendets utveckling under intryck av samhällsstrukturens allmänna omdaning måste exempelvis studeras i långt större utsträckning än hittills. Den statistiska vetenskapens metoder äro även de av mycket stor betydelse för behandling av allt samhällsvetenskapligt material och givetvis oumbärliga, när det gäller de stora centrala frågorna om vårt lands befolkningsutveckling, vilkas vikt knappast ens behöver påpekas. Genom befolkningsomflyttningen från land till stad har landsbygdens problem alltmer ryckt i förgrunden och tarva ingående belysning, bland annat med vetenskapligt statistiska metoder. Utvecklingen av dessa metoder är dessutom av direkt värde för statens egen verksamhet. Slutligen måste den moderna psykologiens iakttagelser, exempelvis om individens förhållande till gruppen, grundvalarna för asocialitetens uppkomst m. m., beaktas inom övriga samhällsvetenskaper.

Forskningsarbetets fullföljande på här nämnda områden måste i stor utsträckning kräva ekonomiskt stöd från det allmännas sida. Sådant erfordras dels för att i allmänhet skapa möjligheter för bedrivande av samhällsvetenskaplig forskning, dels för bestämda större undersökningar, vilka icke kunna

genomföras av enskilda forskare utan hjälp av en större institution eller medarbetarstab. Å andra sidan måste undersökningar av detta slag i stor utsträckning spränga ramen för varje särskild samhällsvetenskap. Undersökningar inom skilda samhällsvetenskaper böra genomföras parallellt och på lämpligt sätt samordnas. I E: 28

Med tanke härpå har i olika sammanhang förordats, att samhällsvetenskaperna vid universitet och högskolor skulle utbrytas till särskilda socialvetenskapliga fakulteter. Av flera skäl synes denna lösning dock ej vara tillfredsställande. Dels rör det sig här om forskningsuppgifter, vid vilka medverkan kräves ej blott av samhällsvetenskaperna i trängre mening, utan även av vetenskaper, som naturligt höra hemma i de redan existerande fakulteterna — rättsvetenskap, psykiatri, historia. Dels kan samverkan komma att krävas ej blott av olika vetenskapers utövare vid samma lärosäte utan även av olika universitet och högskolor. Dels slutligen måste fördelningen av de medel, vilka av statsmakterna ställas till förfogande för samhällsvetenskaplig forskning, äga rum centralt med hänsyn till betydelsen av olika föreliggande forskningsuppgifter.

På ovan anförda grunder bör utredas, huruvida ett samhällsvetenskapligt forskningsråd bör inrättas för att pröva sådana frågor, vilka kräva samordning av forskningsarbetet inom flera socialvetenskaper, samt uppgöra förslag till fördelningen av statens anslag till samhällsvetenskaplig forskning. Härvid bör även undersökas, huru ett sådant råd bör vara sammansatt och vilka åtgärder som kunna vidtagas för att skapa garantier för erforderligt samarbete mellan rådet och samhällsvetenskapernas företrädare vid universitet och högskolor liksom även med vetenskapsakademien och andra institutioner, som förvalta fonder, avsedda att främja forskning på hithörande områden.

28. *Utredning angående ordnandet av den andliga vården vid sjukhusen.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 december 1943 för att inom departementet biträda med utredning och avgiva förslag rörande förbättrade betingelser för den andliga vården å sjukvårdsinrättningar jämte därmed sammanhängande frågor:

Hedlund, V. V., fattigvårdskonsulent, led. av II kamm., *ordförande;*
Bager, E. B. E., lasarettsläkare;
Hillbom, Karin, sjuksköterska;
Skoglund, H. L., kammarråd;
Ysander, D. T., biskop.

I anförande till statsrådsprotokollet vid meddelandet av ovannämnda bemyndigande anförde departementschefen bland annat:

I gällande sjukhusstadga förutsättes, att de sjuka å de allmänna sjukvårdsinrättningarna bliva föremål jämväl för andlig omvårdnad. Uppskattningen av denna verksamhet torde ock under senare år ha avsevärt ökats. Insikten har fördjupats om själavårdens betydelse icke blott för övervinnande

I E: 28 av psykiska konflikter och depressioner utan även för återvinnande av förlorad kroppslig hälsa. I olika sammanhang ha emellertid från kyrkliga institutioner, läkare och andra för saken ansvarskännande samt från enskilda sjuka framhållits, att denna betydelsefulla verksamhet, trots visat intresse från såväl direktionernas som de anställda prästernas sida, ännu lämnar åtskilligt övrigt att önska.

Önskningar om en förbättring av förhållandena härutinnan hava motionsvis framförts vid 1932 och 1941 års kyrkomöten och föranlett skrivelser (1932: 22 och 1941: 29) till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning angående förbättrad ordning för den andliga vården å sjukhusen.

Efter 1941 års kyrkomötes beslut förekommo överläggningar i saken mellan ledningen för Svenska kyrkans diakonistyrelse och mig, vilka ledde till att diakonistyrelsen den 24 september 1942 beslöt verkställa en preliminär undersökning för att få underlag för en mera ingående utredning i spörsmålet.

Jämväl inom riksdagen har frågan om förbättring av den andliga vården å sjukhusvårdsinrättningarna upptagits till behandling. Sålunda yrkades i två vid 1943 års riksdag väckta, likalydande motioner (I: 94 och II: 147), att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning av denna fråga. Med hänsyn till att en förberedande undersökning i ämnet påginge inom diakonistyrelsen och att det kunde förutsättas, att Kungl. Maj:t efter avslutandet av denna undersökning komme att upptaga frågan till närmare prövning, funno utskotten det icke behövligt, att riksdagen gjorde särskild hemställan till Kungl. Maj:t om frågans utredning, utan hemställde, att motionerna icke måtte föranleda någon åtgärd. Kamrarna beslöto i enlighet med respektive utskotts hemställan.

Med skrivelse den 14 oktober 1943 ha av diakonistyrelsen utsedda kommittérade överlämnat en promemoria, innefattande resultaten av förenämnda preliminära undersökning.

Den inom diakonistyrelsen utförda förberedande undersökningen synes mig klart ha ådagalagt behovet av en reformering och modernisering av den andliga vården på våra sjukhus. En mera ingående belysning av frågan än som varit möjligt med de resurser, som stått till diakonistyrelsens förfogande, är emellertid nödvändig. Med utgångspunkt från den inom diakonistyrelsen upprättade promemorian synes därför den av kyrkomötet begärda utredningen nu böra igångsättas. Utredningsarbetet torde böra anförtros åt särskilda inom ecklesiastikdepartementet tillkallade sakkunniga — till antalet högst fem — vilka böra äga att i den utsträckning så finnes påkallat anlita experter som biträde vid uppdragets fullgörande.

De sakkunniga böra till en början söka klarlägga uppgifterna för en reformerad andlig vård vid sjukhus och liknande vårdanstalter. Tyngdpunkten måste härvid ligga på sjukhusprästens uppgifter att meddela direkt och individuell religiös hjälp åt sjukhusets patienter. Därjämte böra prövas de vägar, på vilka prästen kan göra insatser bland den sjukvårdande personalen. Även sjukhusprästens uppgifter bland och för de sjukas anförvanter

böra av de sakkunniga uppmärksammas. Jag förutsätter, att de sakkunniga vid fullgörandet av dessa utredningsuppgifter komma att rådgöra med styresmän och andra för sjukhusens ledning ansvariga personer och organ. I E: 28

Av redogörelsen för de nuvarande förhållandena har framgått, att gudstjänster och andakter på ett stort antal lasarett för närvarande icke äro tillfredsställande inordnade i sjukhusets arbetsliv. De sakkunniga böra eftersträva att finna en sådan anordning, att de sjuka oftare kunna deltaga i den söndagliga gudstjänsten eller i varje fall någon kortare andakt. Det behov, som bör tillgodoses genom särskilda andaktsstunder på lämpliga rum för sjukhusets personal, får ej heller förbises. Åtgärder böra föreslås i syfte att göra även den ambulerande sjukhusgudstjänsten värdig och skänka den tillbörlig yttre helg.

Pastors skyldigheter att utföra sådana kyrkliga förrättningar, som påkallas inom sjukhuset eller som äga rum genom dess försorg, böra preciseras. Frågan om meddelande av anvisningar rörande dessa förrättningars yttre form bör upptagas till prövning. De sakkunniga böra vidare i samråd med besparingsberedningens folkbokföringskommitté ägna uppmärksamhet åt frågan om kyrkobokföringen på sjukhusen och därmed sammanhängande spörsmål.

Med utgångspunkt från erfarenheterna från in- och utländska sjukhus torde frågorna om pastors medverkan i sjukhusets allmänkulturella och sociala verksamhet utredas. Härvid böra de sakkunniga givetvis icke förbise, att reformer i sist antydda riktning icke få innebära, att gränserna för pastors egentliga själavårdande uppgifter utsuddas. I detta sammanhang bör vidare undersökas, i vilken utsträckning och på vilket sätt sjukhusprästen kan tagas i anspråk vid ordnandet av patienternas, enkannerligen konvalescenternas, samt sjukvårdspersonalens förströelse och sysselsättning på fritid. Slutligen torde, i de fall, där sjukhuset har elevskola för sköterskeutbildning, pastor kunna lämna biträde vid undervisningen, varför ej heller denna fråga bör förbigås av de sakkunniga. — Mot bakgrunden av de olika uppgifter, som det kan befinnas lämpligt anförtro åt sjukhusprästerna, bör vid utredningen jämväl övervägas vad tillfälliga utskottet vid 1941 års kyrkomöte anfört angående behovet av ett visst mått av särskild utbildning för dessa prästmän.

Den andra huvuduppgiften för utredningen blir att pröva och framlägga förslag till ordnande av sjukhusprästernas anställnings- och löneförhållanden. De sakkunniga böra härvid särskilt uppmärksamma, att åtminstone när det gäller mindre och medelstora sjukhus en avsevärd förbättring torde kunna åstadkommas genom rationalisering. Förslag böra sålunda framläggas till samordnande i pastoralt hänseende av närliggande sjukhus, på så sätt att samma prästman anställes vid två eller flera sjukhus eller vid ett sjukhus och ett större ålderdomshem eller annan liknande institution. Åtskilliga sjukhus ha emellertid en sådan belägenhet, att ren anstaltskombination icke är tänkbar för den prästerliga befattningen. För dessa fall bör undersökas, huru kombination av sjukhustjänst och församlingstjänst lämp-

I E: 28 ligen bör ordnas. Även möjligheten av att stiftsadjunktur för anstaltsvård inrättas torde i detta sammanhang förtjäna att upptagas till prövning. När de sakkunniga ingå på hithörande spörsmål, böra de eftersträva sådana lösningar, som utan att de religiösa kraven eftersättas, tillgodose de fordringar på sparsamhet, som med hänsyn till rådande förhållanden måste uppställas. Överhuvudtaget böra de ekonomiska konsekvenserna av vad de sakkunniga komma att föreslå ingående belysas, och i samband därmed bör ställning tagas jämväl till frågan om finansieringen av sjukhusprästorganisationen.

Jordbruksdepartementet.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *1936 års skogsutredning* (1941: I 10; 1942: I 12; 1943: I 16).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 23 juli och den 3 oktober 1936 samt den 10 januari 1941 (se Post- och Inrikes tidn. den 31 juli 1936 och den 13 januari 1941).

Utredningsmän:

Strindlund, G., överdirektör, *ordförande;*
Malmfors, N. A. E., statssekreterare;
Schager, C. A. N., jägmästare, ombudsman hos Sveriges skogsägareförbund.

Sakkunniga:

Berg, N. R., ryttmästare;
Holmbäck, B., direktör;
Jansén, J. V., landstingsman;
Sten, H., redaktör, led. av I kamm.;
Sundblad, G., direktör.

Förordnad att såsom särskild sakkunnig biträda utredningen vid utarbetandet av vissa författningsförslag:

Grafström, N. H:son, revisionssekreterare.

Sekreterare:

Plym-Forshell, W. N., biträdande jägmästare.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1937: Jo 19, 1939: Jo 12 och 1942: I Jo 12.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 5 juni 1942 förordnat, att de arbetsuppgifter, som åvilade 1936 års skogsutredning, skulle, sedan denna avslutat den inom utredningen pågående undersökningen rörande skogsbrukets transporter på vägar och järnvägar, övertagas av skogsstyrelsen (jfr 1943: I Jo 32).

Utredningen har den 11 februari 1943 avgivit betänkande nr 3 med förslag rörande skogsbrukets transportfrågor: vägar och järnvägar (Statens off. utredn. 1943: 4).

Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Ladugårdsbyggnadssakkunniga* (1941: I 15; 1942: I 16; 1943: I 19). **I Jo: 3**

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 14 januari 1938 och den 14 februari 1941:
Hedulff, E. N:son, överdirektör, *ordförande;*
Andersson, J. A., småbrukare, led. av II kamm.;
Johansson, J. H., landstingsman;
Örborn, K. A., agronom.
Sekreterare:
Staël von Holstein, K. O. J., byrådirektör.
Biträdande sekreterare:
Junæus, H. A. G., byrådirektör (t. o. m. den 28 februari 1943).

Att såsom experter biträda de sakkunniga har departementschefen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 januari 1938 förordnat följande personer:
Eriksson, K. J., professor;
Royen, N., byrådirektör;
Nohrman, G., distriktsveterinär;
Edholm, H., förrådsdirektör.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1939: Jo 36.

Arbetet har år 1943 huvudsakligen omfattat färdigställande av de sakkunnigas meddelande nr 1 angående djurstallars planering, värmehushållning och ventilation (Statens off. utredn. 1943: 26).

Sedan Kungl. Maj:t den 20 augusti 1943 inrättat statens forskningskommitté för lantmannabyggnader, har de sakkunnigas arbete avslutats.

3. *Statens veterinärbakteriologiska (veterinärmedicinska) anstalts nämnd* (1941: I 20; 1942: I 20; 1943: I 22).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 11 november 1938 för handhavande av de åligganden, som i administrativt hänseende åvila veterinärbakteriologiska anstaltens föreståndare. Instruktion utfärdad av medicinalstyrelsen.

Ledamöter:
Forssell, C. E. G., professor, *ordförande;*
Hülphers, G. B., professor;
Hjärre, A., professor;
Fallenius, B. A., hovrättsråd, t. f. statssekreterare;
Lagerlöf, N. P., professor.
Sekreterare:
Swedenborg, J. E., t. f. kamrerare (t. o. m. den 14 februari 1943);
Eldin, P. G., förste amanuens (fr. o. m. den 15 februari 1943).

Nämnden, som under år 1943 sammanträtt sex gånger, har i enlighet med sin instruktion utövat överinseendet över anstalten och därvid handlagt ett flertal ärenden rörande anstaltens verksamhet. Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 27 oktober 1939 har professor Hjärre handhaft anstaltens närmaste ledning.

I Jo: 3 Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 29 oktober 1943 förordnat styrelse och föreståndare från och med den 1 januari 1944 för anstalten, vilken sedan den 1 juli 1943 benämnes statens veterinärmedicinska anstalt, är nämndens uppdrag slutfört.

4. *1940 års Norrlandsutredning* (1941: I 27; 1942: I 26; 1943: I 26).

Tillkallad jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 16 augusti 1940 att, enligt departementschefens närmare bestämmande, verkställa förberedande undersökning angående åtgärder för det norrländska näringslivets förkovran:
Lindeberg, E. F. L., landshövding.
Sekreterare:
William-Olsson, W. F., fil. d:r, docent.

Den 15 oktober 1943 har avlämnats utredning angående Norrlands näringsliv, förberedande undersökning (Statens off. utredn. 1943: 39).

Uppdraget är därmed slutfört.

5. *Utredning angående revision av lagstiftningen om gemensamhetsfiske* (1943: I 33).

Tillkallad jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 juni 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 juni 1942):
Palmquist, L. P. O., hovrättsråd, t. f. byråchef för lagärenden.

Angående utredningsmannens uppdrag, se 1943: I Jo 33.

Utredningsmannen har den 31 augusti 1943 avgivit betänkande angående lag om fiskevårdsområde.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. *1943 års skogsundervisningsutredning.*

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 mars 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1943)

dels såsom utredningsman:
Näsgård, B., statssekreterare;

dels såsom sakkunniga att med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet:
Sundberg, C. G., bruksdisponent, led. av I kamm.;
Aminoff, F., byråchef;
Wesslén, G., skogschef;
Söderström, E., skogsförvaltare;
Björkman, E., länsskogvaktare;

dels ock såsom experter att biträda utredningsmannen:
Kinnman, R. F. G., lektor;
Lindman, K., forstmästare;
Larsson, E., skogsmästare.

Såsom direktiv för utredningen gäller bland annat:

Det måste betecknas som en brist i vår nuvarande skogsundervisning, att någon mellanform icke finnes mellan den huvudsakligen på folkskolan grundade utbildningen vid statens skogsskolor och den på studentexamen eller ungefärligen likvärdiga kunskaper baserade utbildningen vid skogshögskolan. Härigenom torde många av skogsskolornas elever, som skulle vara lämpade för vidare utbildning, utestängas från möjligheten härtill, enär den utväg som öppnats att över den förberedande kursen vid Vilan skaffa sig inträde vid skogshögskolan synes vara alltför tidskrävande och på grund av den långa utbildningstiden alltför kostsam för att endast ett mycket litet fåtal skulle kunna begagna sig av densamma. Utvecklingen har även medfört, att det kan ifrågasättas om ej en större specialisering fordras vid den skogliga utbildningen. Det torde redan nu råda en viss brist på specialutbildad arbetskraft och denna brist kan väntas bliva mera markerad i den mån den nuvarande utvecklingen fortskrider. Särskilt torde detta vara fallet på skogsteknologiens område. Överhuvud taget synas de tekniskt betonade grenarna av utbildningen på skogsområdet böra uppmärksammas, såsom vägbyggnader för skogsbrukets räkning, transportteknik, arbetsstudier och skoglig arbetslära, virkesmätning, torrläggningsteknik, sågverksdrift o. s. v. Det förefaller icke osannolikt att det bland annat för utbildning av dylika specialister, vilka torde kunna bliva av stor betydelse för det praktiska skogsbruket, skulle kunna visa sig ändamålsenligt att inrätta en ny utbildningsform, huvudsakligen som påbyggnad av den vid statens skogsskolor meddelade utbildningen, men vilken även borde stå öppen för elever, som på annat sätt förvärvat de nödvändiga förutsättningarna att tillgodogöra sig ifrågavarande utbildning. Vid den utredning, som sålunda förordas, torde i den mån så är möjligt behovet av personal inom olika verksamhetsområden av skogsbruket böra undersökas ävensom den lämpligaste utbildningsformen för denna personal. Härvid böra såväl olika möjligheter att skapa en påbyggnad till den nuvarande skogsskolan som det av forstmästareförbundet framförda förslaget om ett skogligt gymnasium liksom även den tidigare diskuterade frågan om inrättande av en s. k. skogsbrukskurs underkastas en allsidig prövning.

Utredningsmannen har den 8 december 1943 till chefen för jordbruksdepartementet överlämnat utredning och förslag angående införandet av en mellanform i det skogliga undervisningssystemet.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. *Utredning rörande vissa bestämmelser om virkesmätning.*

Tillkallad jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 2 april 1943 att verkställa utredning rörande vissa bestämmelser om virkesmätning:

Hagbergh, E., revisionssekreterare.

Den 12 maj 1943 har utredningsmannen till chefen för jordbruksdepartementet överlämnat en promemoria i ämnet jämte utkast till lag angående auktoriserad mätning av ved och annat virke.

Uppdraget är därmed slutfört.

I Jo: 8 8. *Utredning angående forsknings- och försöksverksamhet rörande lantmannabyggnader.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1943 för utarbetande av riktlinjer för forsknings- och försöksverksamhet rörande lantmannabyggnader:
Hedulff, E. N:son, överdirektör, *ordförande;*
Åkesson, T., arkitekt;
Örborn, A., agronom.

Utredningsmännen ha den 30 juni 1943 avgivit förslag i ämnet.

Uppdraget är därmed slutfört.

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

9. *Statens sockernämnd* (Folkhushållningsdepartementet 1941: I 1; Jordbruksdepartementet 1942: I 8; 1943: I 14).

Tillsatt den 22 februari 1932. Gällande instruktion utfärdad den 10 maj 1940 (Sv. förf.-saml. nr 377), ändrad den 30 augusti 1941 (Sv. förf.-saml. nr 710).

Ledamöter:
Mannerfelt, C. E. A., landshövding, *ordförande;*
Carlborn, Hj., direktör;
Degerstedt, Hj., direktör;
Backman, H. R., hovrättsråd.

Extra ledamöter vid behandling av frågor rörande betarbetarlöner:
Christoffersson, O., agronom;
Lovén, P., landstingsman.

Föredragande för tvister angående betarbetarlöner m. m.:
Jacobsson, G., jur. kand.

Föredragande i frågor rörande ekonomisk-teknisk granskning av svenska sockerfabriksaktiebolagets verksamhet:
Ljunggren, A. A., auktoriserad revisor.

Föredragande och kontrollant i frågor rörande anslag och lån för lastnings- och lossningsanordningar för sockerbetor:
von Friesen, E., f. d. distriktschef.

Lokal: Handelskammaren, Malmö; tel.: 710 97.

Nämnden har under år 1943 sammanträtt 31 dagar.

Jämlikt sin instruktion har nämnden utövat fortlöpande kontroll över dels svenska sockerfabriksaktiebolagets verksamhet, dels den betodlare åliggande skyldigheten att jämlikt till nämnden avlämnad förbindelse erlägga viss minsta ersättning för utfört betarbete. Nämnden har uppburit den avgift som betodlarna enligt samma förbindelse haft att erlägga samt efter av Kungl. Maj:t lämnade föreskrifter fördelat influtna avgiftsmedel. Slutligen har nämnden haft att handlägga inkomna ansökningar om bidrag och lån av statsmedel till lastnings- och lossningsanordningar för sockerbetor.

10. *Lånenämnden för sekundär jordbrukskredit* (1941: I 8; 1942: I 10; 1943: I 15). **I Jo: 11**

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 7 juni 1935 för handhavande av ärenden angående statens sekundärlånefond för jordbrukare. Instruktion utfärdad den 2 april 1937.

Ledamöter,
utsedda av Kungl. Maj:t:
Mannerfelt, C. E. A., landshövding, *ordförande;*
Andersson, K. A. M., lantbrukare, led. av II kamm.;
utsedd av fullmäktige i riksgäldskontoret:
Magnusson, K. H., riksgäldsfullmäktig, led. av II kamm.;
utsedd av styrelsen för Sveriges allmänna hypoteksbank:
von Hofsten, E. G. N., bankdirektör;
utsedd av styrelsen för Svenska jordbrukskreditkassan:
Waller, T., revisor.
Suppleanter, resp.:
Berger, O. A., t. f. kansliråd;
Hallagård, G. A., lantbrukare, led. av II kamm.;
Österström, A. I. E., redaktör, led. av II kamm. (avliden den 16 december 1943);
Carlgren, E., f. d. hypoteksombudsman;
Cederström, A., friherre, godsägare.
Verkställande tjänsteman:
Stjernberg, S. T., jur. kand.
Lokal: Näckströmsgatan 1; tel.: 20 02 80.

Nämnden har under år 1943 sammanträtt åtta gånger.

Verksamheten, vari ett flertal kreditinrättningar medverka såsom låneförmedlare, har under året fortgått i huvudsaklig överensstämmelse med tidigare tillämpade riktlinjer. De anvisningar till låneförmedlarna, som visat sig erforderliga, ha genom cirkulärskrivelser lämnats dessa. Utlåtanden ha avgivits beträffande av Kungl. Maj:t till nämnden remitterade ärenden, avseende låneverksamheten.

Under året ha i anledning av från låneförmedlare inkomna medelsrekvisitioner till dessa utanordnats sammanlagt 1,847,100 kronor för bestridande av beviljade lån till ett antal av 381 stycken.

För besiktning av belånade eller till belåning ifrågasatta egendomar ha åtskilliga resor företagits av nämndens ledamöter och verkställande tjänsteman.

11. *Lyckebyåutredningen* (1941: I 11; 1942: I 13; 1943: I 17).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1936:
Hagströmer, S. A. E., f. d. landshövding, *ordförande* (avliden den 28 maj 1943);
Lindeberg, E. F. L., landshövding, *ordförande* (fr. o. m. den 21 juni 1943);

I Jo: 11 Fröberg, J., f. d. landssekreterare, tillika *sekreterare;*
Ehrenberg, N. G., godsägare (avliden den 22 april 1943);
Herbe, G. H., egnahemsdirektör (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Larsson, L. G. E., egnahemsdirektör.

Lokal: Hushållningssällskapet, Karlskrona; tel.: 11 23.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1938: Jo 29.

Under år 1943 har utredningen hållit sex sammanträden.

Vad angår utredningens huvuduppgifter, vattenavledningsföretaget och kolonisationen, må nämnas följande.

Årensningsarbetet har under år 1943 fortsatt och väntas bli slutfört i slutet av år 1944. En del arbeten med upptagande av bikanaler ha pågått. Hittills torrlagda arealer ha brukats med goda skörderesultat.

I avseende å kolonisationen ha inom Blekinge län lagfarts- och sammanläggningsåtgärder beträffande av Kungl. Maj:t och kronan förvärvade områden i det närmaste slutförts. I Kalmar län fortgå ännu lantmäteriförrättningar för avstyckning och sammanläggning.

12. *1937 års riksskogstaxeringsnämnd* (1941: I 14; 1942: I 15; 1943: I 18).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 september 1937:
Hesselman, O. A. H. V., professor, f. d. chef för statens skogsförsöksanstalt, *ordförande* (avliden den 11 juli 1943);
Nyblom, A. E., länsjägmästare, *ordförande* (fr. o. m. den 24 september 1943);
Jonson, T. W., professor, *vice ordförande;*
Lindeberg, E. F. L., landshövding;
Nordquist, M., jägmästare;
Näslund, H. M. E., e. jägmästare (fr. o. m. den 24 september 1943).

Skogsmatematisk expert:
Näslund, H. M. E.

Sekreterare, överledare för fältarbetena samt föreståndare för räknekontoret hos nämnden:
Hagberg, A. E., bitr. jägmästare.

Den 1 december 1943 voro hos nämnden anställda tre personer. Vid fältarbetets igångsättande i juni månad 1943 voro omkring 80 personer anställda.

Lokal: Tegnérgatan 15; tel.: 11 21 37 (sessionsrum) och 11 21 38 (sekreterare).

Beträffande de för nämnden givna direktiven, se 1938: Jo 32.

Nämnden har under år 1943 intill den 1 december hållit sex sammanträden, omfattande sju dagar. Härjämte ha två av nämndens ledamöter företagit en studieresa till Kopparbergs län.

Under sommaren har nämnden igångsatt taxering av Kopparbergs län.

Bearbetningen av taxeringsmaterialet för Västerbottens och Norrbottens län, som taxerades åren 1939 och 1941, har avslutats.

Vidare har nämnden till statens bränslekommission överlämnat redogörelse för utförd vedskogsinventering av Örebro län ävensom utredning angående beräknade vedskogskvantiteter inom Gävleborgs län.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 april 1943 har den av riksskogstaxeringsnämnden bedrivna verksamheten från och med den 1 juli 1943 överförts till statens skogsförsöksanstalt. Riksskogstaxeringsnämnden skall dock under budgetåret 1943/44 färdigställa och publicera vissa i sagda beslut angivna arbetsuppgifter. **1 Jo: 15**

13. *Undersökning av frågor berörande lantbruksakademiens nyttjanderätt till område å Djurgården* (1941: I 16; 1942: I 17; 1943: I 20).

Tillkallad av Kungl. Maj:t den 9 januari 1942 för att verkställa utredning rörande lantbruksakademiens nyttjanderätt till område å Djurgården, därvid även förefintliga mellanhavanden mellan akademien och staten i avseende å byggnader m. m. skola utredas:
Fallenius, B. A., hovrättsråd, t. f. statssekreterare.
Lokal och tel.: Kanslihuset.
Undersökningen är beroende på vissa utredningar angående trädgårdsundervisningen.

14. *Utredning rörande jordbrukets inriktande under försvårad tillförsel och krig* (1941: I 18; 1942: I 19; 1943: I 21).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 september 1938:
Åkerman, E. Å., professor.
Sekreterare:
Heidendahl, N. M., agronom.
Lokal: Statens livsmedelskommission, Kommendörsgatan 30; tel.: Livsmedelskommissionen.
Beträffande direktiven för utredningen, se 1939: Jo 24.
Utredningsarbetet fullföljes tillsvidare inom statens livsmedelskommissions produktionsavdelning.

15. *Epizootisakkunniga* (1941: I 21; 1942: I 21; 1943: I 23).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 februari 1939 (se Post- och Inrikes tidn. den 11 februari 1939):
Beskow, E. A., landshövding, *ordförande;*
Höjer, J. A., generaldirektör;
Magnusson, H. G., professor;
Fallenius, B. A., hovrättsråd, t. f. statssekreterare;
Jerlov, E. S., chefveterinär;
Lanke, B. T., sekreterare;
Nilsson, M. Hj., lantbrukare.
Tillkallade att såsom experter biträda de sakkunniga:
Börjesson, A., disponent;
Jeppsson, H. Hj., distriktsveterinär;
Wingborg, A. H. B., förste aktuarie;
Svegart, H. L., landskanslist.

I Jo: 15 Sekreterare:
Palmquist, L. P. O., hovrättsråd, t. f. byråchef för lagärenden.
Lokal och tel.: Kanslihuset.
Angående de sakkunnigas uppdrag, se 1940: Jo 21.
Av utredningsuppdraget återstår i huvudsak frågan om den statsunderstödda försäkringsverksamheten mot förluster till följd av smittsamma husdjurssjukdomar, vilken fråga tills vidare vilar (jfr prop. nr 79 till 1939 års urtima riksdag. Bil. 16, sid. 120).

16. *Utredning för verkställande av överarbetning av 1930 års lapputrednings betänkande (Statens off. utredn. 1936: 23) ävensom den utredning i övrigt rörande lappväsendet, som sammanhänger med i betänkandet omhandlade spörsmål* (1941: I 22; 1942: I 22; 1943: I 24).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 april 1939
dels såsom utredningsman:
Berglöf, L., f. d. generaldirektör;
dels ock såsom särskilda experter att, på kallelse av utredningsmannen, med denne deltaga i överläggningar i ämnet:
Lövgren, O. W., redaktör, led. av II kamm.;
Jacobson, U. R., handlande, led. av II kamm.;
Kangas, K. E., t. f. lappfogde;
Wanhainen, W. L., jordbrukskonsulent;
Park, G. L., kyrkoherde;
Andersson Juuso, P. L., lappman.
Sekreterare:
Nordberg, L. G. F., krigsråd.
Lokal och tel.: Kanslihuset.
Under år 1943 ha hållits sammanträden under tiden den 7—12 juni. Överläggningar ha ägt rum med vissa lappfogdar. Resor ha företagits i lappmarkerna.
Utredningsmannen har med skrivelse den 27 oktober 1943 framlagt förslag i fråga om lappväsendets administration.
Uppdraget beräknas bliva i sin helhet slutfört i början av år 1944.

17. *Statens linnämnd* (1941: I 26; 1942: I 25; 1943: I 25).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 24 maj 1940. Instruktion utfärdad den 31 maj 1940 (Sv. förf.-saml. nr 448).
Ledamöter:
Nilsson, Joh., f. d. landshövding, led. av I kamm., *ordförande;*
Åkerman, E. Å., professor;
Leman, A., disponent;
Paues, E. W., direktör;
Olsson, L., f. d. riksdagsman;
Bendz, G., godsägare.

Sekreterare:
Heidendahl, N. M., agronom.

Lokal: Kommendörsgatan 30; tel.: Livsmedelskommissionen.

Under år 1943 har nämnden hållit sjutton sammanträden.

Nämnden har vidtagit åtgärder i syfte att få till stånd ytterligare lin- och hampberedningsverk samt för att åstadkomma ökad odling av lin och hampa. Genom nämndens medverkan ha anordnats omskolningskurser för arbetare till lin- och hampberedningsverk. Nämnden har utarbetat nya kvalitetsbestämmelser för linhalm, lintåga och linblånor.

18. *Utredningsmän för verkställande av utredning om och upprättande av plan för upplåtelse av tomter å kronomark ovan odlingsgränsen i Norrbottens län* (1941: I 28; 1942: I 27; 1943: I 27).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 oktober 1940:
Wibeck, J. E., jägmästare, docent, *ordförande;*
Hultin, I. I., jägmästare;
Hedbäck, E. G., lappfogde.

Lokal och tel.: Domänstyrelsen.

Angående utredningsmännens uppdrag, se 1941: I Jo 28.

Under år 1943 ha sammanträden hållits under 5 dagar i Stockholm.

Yttranden ha under året avgivits över cirka 50 ansökningar rörande tomtupplåtelser för sportstugor och kojbyggen. Preliminärt förslag till regionplan för den fortsatta bebyggelsen av förenämnt slag har avlåtits i skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 mars 1943.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

19. *Elektrifieringsberedningen* (1942: I 32; 1943: I 28).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 24 oktober 1941:
Malm, N. P., kommerseråd, *ordförande;*
Ytterborn, G. R., överdirektör (t. o. m. den 31 januari 1943);
Granström, E. A., byråchef (fr. o. m. den 1 februari 1943);
Helleberg, N., byråchef;
Fletcher, J. F., förste byråingenjör.
Sekreterare:
Lund, R. N., civilingenjör.

Lokal: Birger Jarls torg 5; tel.: Kommerskollegium.

Angående de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I Jo 32.

Sedan den 30 november 1942 har beredningen hållit 28 sammanträden samt avgivit utlåtanden i 393 ärenden rörande elektrifieringsbidrag eller därmed sammanhängande förhållanden. Åtta bidragsärenden avseende anläggningar som på grund av materialbrist icke kunnat komma till utförande ha bordlagts.

I Jo: 20

20. *1942 års björnutredning* (1943: I 29).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 januari 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 12 januari 1942):
Sundberg, R. A., landssekreterare, *ordförande;*
Johansson, H., lappfogde;
Dahlbeck, N., fil. lic., tillika *sekreterare.*

Lokal: Mästersamuelsgatan 3; tel.: 21 06 86.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1943: I Jo 29.

Utredningen avvaktar verkningarna av de bestämmelser angående jakt å björn och lo, som finnas intagna i kungörelsen den 17 juni 1943 (Sv. förf.-saml. nr 519) angående tillfälliga ändringar i fridlysningstiderna för vissa djurslag.

21. *1942 års jordbrukskommitté* (1943: I 30).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 15 maj 1942 och den 12 februari 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1942)
dels såsom sakkunniga:
Hammarskjöld, B. G. Hj., landshövding, *ordförande;*
Sjögren, K. E., direktör, *vice ordförande;*
Andersson, K. A. M., lantbrukare, led. av II kamm.;
Blomkvist, B., lantbrukare;
Bonow, M., fil. lic.;
Ekström, B., lantbrukare;
Eriksson, G., ombudsman;
Fallenius, B. A., hovrättsråd, t. f. statssekreterare (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Fredgardh, F., lantbrukare;
Gullander, Å., lantbrukare;
Gustafsson, E. A., led. av II kamm.;
Hérnod, T. R., direktör (t. o. m. den 22 mars 1943);
Johansson, R., landshövding;
Johansson, J. H., lantbrukare;
Jönsson, N., lantbrukare;
Larsson, K., sekreterare;
Liedberg, C. G., godsägare, led. av II kamm.;
Lundberg, E. F., docent;
Norrman, E., ombudsman;
Ohlin, B. G., professor, led. av I kamm.;
Ringborg, H., lantbrukare;
Sahlin, G., direktör (fr. o. m. den 22 mars 1943);
Själander, E., lantbrukare;
Stensgård, A. H., direktör;
Sträng, G., förbundsordförande;
Svennilsson, I., docent;
Söderström, O., hovrättsråd;

Wethje, E. J., direktör;
Ytterborn, G. R., överdirektör;
dels ock såsom särskilda sakkunniga att biträda vid verkställandet av vissa utredningar:
Axelsson, J., professor (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Berglund, N., ingenjör (fr. o. m. den 12 februari 1943);
Bonnier, G., professor (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Eklundh, B. E. Hj., förvaltare (fr. o .m. den 21 juni t. o. m. den 10 oktober 1943);
Hedlund, G., jur. d:r, led. av II kamm. (fr. o. m. den 12 februari 1943);
Hyrenius, H., fil. d:r (fr. o. m. den 12 februari 1943);
Jarre, F., jägmästare (fr. o. m. den 12 februari 1943);
Johansson, K. I., professor (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Lagerlöf, N. P., professor (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Lindahl, E., professor;
Ringborg, G., docent (fr. o. m. den 21 december 1943);
Ryde, B. H., statskonsulent (fr. o. m. den 21 juni 1943);
Streyffert, K. T., professor (fr. o. m. den 12 februari 1943);
Vieweg, O. V. K., rektor (fr. o. m. den 11 oktober 1943);
Zetterberg, O., byråchef;
Åkerman, E. Å., professor (fr. o. m. den 12 februari 1943).
Sekreterare:
Nordlander, C. H., e. o. hovrättsassessor.
Kansliföreståndare:
Rodhe, S. O., sekreterare (fr. o. m. den 1 mars 1943).
Notarie:
Engfeldt, H., amanuens.
Biträdande sekreterare:
Juréen, L., aktuarie;
Olsson, H., aktuarie.
Tjänstemän:
Lemne, L., fil. lic.;
Meidner, R., fil. kand. (fr. o. m. den 1 februari 1943).
Lokal: Valhallavägen 132; tel.: Livsmedelskommissionen.
Angående de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Jo 30.

Under år 1943 ha intill den 1 december sammanträden hållits av kommittén in pleno tre gånger och av arbetsutskottet åtta gånger. Kommitténs delegationer och särskilda utskott ha sammanträtt ett flertal gånger.

Ett antal specialundersökningar ha igångsatts. Vissa av dessa ha redan slutförts. Bland de viktigaste kunna nämnas undersökning rörande den svenska växtodlingens utvecklingstendenser samt dess inriktande efter kriget; undersökning rörande animalieproduktionens utveckling och önskvärda omfattning; undersökning rörande tillgången på arbetskraft inom jordbruket; undersökning rörande arbetsmetoder och utnyttjande av maskiner inom jordbruket; undersökning rörande utvecklingen av livsmedelskonsumtionen;

I Jo: 21 undersökning rörande jordbrukets inkomster av skogskörslor; samt undersökning rörande jordbruksbefolkningens levnadskostnader.

Kommittén har den 5 mars 1943 till Kungl. Maj:t överlämnat inom kommittén utarbetade promemorior rörande dels metoderna för prissättningen på jordbrukets produkter, dels jordbrukets inkomster och kostnader 1938/39—1942/43, dels ock jordbrukets produktionskostnader för olika produktionsgrenar samt produktionskostnader för sockerbetor och oljeväxter.

Vidare har kommittén den 21 augusti 1943 till Kungl. Maj:t överlämnat en promemoria rörande jordbruksfastigheternas saluvärden samt i samband härmed ifrågasatt en fortlöpande statistik över förhållandet emellan sagda fastigheters saluvärden och deras taxeringsvärden.

På uppdrag av chefen för finansdepartementet har kommittén vidare verkställt utredning av frågan angående beredande av sysselsättning inom jordbrukets område vid omfattande arbetslöshet efter krigets slut samt den 22 september 1943 överlämnat en promemoria i ärendet.

Kommittén beräknas kunna under år 1944 avgiva huvudbetänkande i ämnet.

22. *Utredning angående den ekonomiska kartläggningen m. m.* (1943: I 31).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 6 juni 1942):

Bouveng, G. A., expeditionschef.

Sekreterare:

Stjernberg, S. T., jur. kand., verkst. tjänsteman hos lånenämnden för sekundär jordbrukskredit.

Lokal: Utredningsmannen: Jordbruksdepartementet; tel.: Kanslihuset; sekreteraren: Lånenämnden för sekundär jordbrukskredit, Näckströmsgatan 1; tel.: 20 02 80.

Beträffande direktiven för utredningen, se 1943: I Jo 31.

Utredningsmannen har under år 1943 införskaffat utredning från överlantmätare, hushållningssällskap och skogsvårdsstyrelser i de län, varöver den på fotografisk väg framställda ekonomiska kartan upprättats, rörande hittills vunnen erfarenhet av sagda karta ävensom dennas betydelse inom berörda myndigheters och organisationers verksamhetsområden. En länsstyrelse har avgivit utredning angående länets behov av en ekonomisk karta, varav särskilt framgår kartans användbarhet för taxeringsändamål. I samråd med chefen för rikets allmänna kartverk ha undersökningar företagits rörande kostnadsökningar för kartframställningen under krisåren ävensom orsakerna därtill.

Utredning har verkställts rörande verksamheten vid försvarsstabens fotoanstalt.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under år 1944.

23. *Utredning rörande skogsvårdslagstiftningen m. m.* (1943: I 32). **I Jo: 24**

Genom beslut den 5 juni 1942 har Kungl. Maj:t uppdragit åt skogsstyrelsen att verkställa utredning rörande vissa skogsvårdslagstiftningsfrågor m. m. Samtidigt har Kungl. Maj:t förordnat att de arbetsuppgifter, som åvilade 1936 års skogsutredning, skulle, sedan denna avslutat den inom utredningen pågående undersökningen rörande skogsbrukets transporter på vägar och järnvägar, övertagas av skogsstyrelsen (jfr 1943: I Jo 16).

Med stöd av Kungl. Maj:ts i förenämnda beslut lämnade bemyndigande tillkallade att såsom särskilda sakkunniga biträda skogsstyrelsen med ovannämnda utredningsuppgifter:

Bogren, G. H., hovrättsråd, tillika *sekreterare;*
Ekdahl, N. G. F., hovrättsråd.

Med stöd av samma bemyndigande tillkallade att såsom särskilda sakkunniga inom skogsstyrelsen biträda vid utredningen rörande skogsvårdslagstiftningen:

Näsgård, B., statssekreterare;
Fallenius, B. A., hovrättsråd, t. f. statssekreterare (fr. o. m. den 18 oktober 1943);
Tjällgren, O. L., lantbrukare, led. av I kamm.;
Beck-Friis, C. S., friherre, bruksägare, led. av I kamm.;
Näslund, P. J., hemmansägare, led. av I kamm.;
Sten, H., redaktör, led. av I kamm.;
von Seth, T. G. A., greve, godsägare, led. av II kamm.;
Petterson, C. H., professor;
Chöler, C. G., länsjägmästare;
Ekman, G. I., skogschef;
Jansson, A., jägmästare.

Lokal: Skogsstyrelsen, Vasagatan 12; tel.: 23 59 10.

Beträffande direktiven för skogsstyrelsens utredningsuppdrag, se 1943: I Jo 32.

Utredning angående flottningslagstiftningen har påbörjats.

Under år 1943 ha två sammanträden hållits med de sakkunniga. Därjämte ha överläggningar ägt rum med, bland annat, representanter för skogsvårdsstyrelserna.

24. *1942 års torrläggningssakkunniga* (1943: I 34).

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 september 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1942)

dels såsom sakkunniga:

Mannerfelt, C. E. A., landshövding, *ordförande* (t. o. m. den 28 februari 1943);
Näsgård, B., statssekreterare, *ordförande* (fr. o. m. den 1 mars 1943);
Flodkvist, G. H., professor;

I Jo: 24 Eklundh, B. E. Hj., förvaltare;
Welin-Berger, A. H., statens lantbruksingenjör;
Enderstein, P. E., sekreterare (fr. o. m. den 26 februari 1943);
Holm, E. M., häradshövding, tillika *sekreterare* (t. o. m. den 31 oktober 1943);
Schirén, G. U., t. f. revisionssekreterare, tillika *sekreterare* (fr. o. m. den 1 november 1943);
dels ock såsom expert att biträda de sakkunniga vid behandlingen av vissa vattenrättsfrågor m. m.;
Schirén, G. U., (fr. o. m. den 24 september t. o. m. den 31 oktober 1943).
Lokal: Rimmargatan 6, Höglandstorget; tel.: 25 86 18.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I Jo 34.

Under år 1943 ha de sakkunniga intill den 1 december hållit tio sammanträden.

De sakkunniga ha tolv dagar i juli och två dagar i september företagit studieresor till ett flertal län, därvid sammanträden hållits med för torrläggningsverksamheten intresserade personer.

De sakkunniga ha avgivit av Kungl. Maj:t infordrade utlåtanden, dels den 8 mars 1943 i ärenden angående tilläggsunderstöd till vissa torrläggnings- och dikningsföretag, dels ock den 8 december 1943 över en promemoria angående vissa ändringar i vattenlagen för att underlätta tillgodogörandet av mineralfyndigheter.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under andra halvåret 1944.

25. *Utredning rörande organisationen av styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt* (1943: I 35).

Tillkallad jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 oktober 1942 att enligt departementschefens närmare bestämmande verkställa utredning rörande organisationen av samt arbetsuppgifterna för styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt:
Malm, C. G. O., f. d. generaldirektör.

Sekreterare:
Ekeberg, L.-O., hovrättsfiskal.
Lokal: Utredningsmannen: Valhallavägen 77; tel.: 32 50 45; sekreteraren: Valhallavägen 79; tel.: 23 28 20.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

26. *Utredning angående markkarteringens ordnande.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1943 att, enligt departementschefens närmare bestämmande, verkställa utredning rörande organiserandet av markkarteringsverksamheten efter för hela landet ensartade principer:
Torstensson, G., professor.
Lokal: Lantbrukshögskolan, Ultuna; tel.: Uppsala 25 036.

Utredningsmannen har från samtliga hushållningssällskap, statens lantbrukskemiska kontrollanstalt och de lokala lantbrukskemiska kontrollstationerna införskaffat vissa upplysningar rörande markkarteringsverksamheten. Överläggningar ha hållits med föreståndarna för nämnda kontrollanstalt och kontrollstationer. Utredningsmannen har besökt svenska sockerfabriksaktiebolagets centralinstitut i Arlöv för vinnande av närmare kännedom om av institutet igångsatt undersökning i ämnet, avseende de sockerbetsodlande områdena. En sammanställning av karteringsmaterial från enskilda gårdar i Uppland har genomförts.

Uppdraget beräknas vara slutfört i början av år 1944.

27. *Utredning rörande tillämpningsföreskrifter till lagen den 30 juni 1943 (Sv. förf.-saml. nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke m. m.*

Genom beslut den 30 juni 1943 har Kungl. Maj:t uppdragit åt skogsstyrelsen att utarbeta förslag till föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 30 juni 1943 (Sv. förf.-saml. nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke ävensom till de ytterligare bestämmelser i ämnet, vilka i anledning av 1943 års riksdags beslut borde av Kungl. Maj:t meddelas.

Med stöd av Kungl. Maj:ts i förenämnda beslut lämnade bemyndigande tillkallade att biträda skogsstyrelsen

dels såsom utredningsman:

Hagbergh, E., revisionssekreterare;

dels ock såsom särskilda sakkunniga:

Carlson, O. G., jägmästare;
Edström, Th. G. F., direktör;
Herlitz, N. A., jägmästare;
Hèrnod, C. O., direktör;
Nordquist, M., jägmästare;
Winbladh, A. Th., jägmästare.

Lokal: Skogsstyrelsen, Vasagatan 12; tel.: 23 59 10.

Under tiden juli—november 1943 ha hållits sju sammanträden. Dessutom ha särskilda överläggningar ägt rum rörande utarbetande av mätningsregler för de delar av riket, där virkesmätningsföreningar icke äro verksamma. Förslag till sådana regler ha för yttrande överlämnats till vissa myndigheter och sammanslutningar.

Skogsstyrelsen har till Kungl. Maj:t avlåtit skrivelser i ämnet, nämligen den 12 oktober 1943 angående förordnande därom att sådan mätning av brännved och vissa slag av rundvirke, som är avsedd att ligga till grund för bestämmande av vederlag för virket, skall utföras enligt av skogsstyrelsen meddelade föreskrifter; den 8 november 1943 rörande den tillsynsverksamhet, som enligt kungörelsen den 15 oktober 1943 (Sv. förf.-saml. nr 754) med förordnande jämlikt förenämnda lag åligger skogsstyrelsen; samt den

I Jo: 27 27 november 1943 rörande tillämpning av lagens bestämmelser om mätnings utförande av auktoriserade virkesmätare ävensom angående anordnande av kurser för virkesmätare.

Skogsstyrelsen har utfärdat kvalitetsbestämmelser och vissa mätningsregler för mätning av brännved i travat mått samt vissa slag av upphugget gagnvirke av barrträd och lövträd.

Uppdraget beräknas vara slutfört i början av år 1944.

28. *Fiskerättskommittén.*

Tillkallade jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 oktober 1943 för att verkställa utredning och avgiva förslag till lagstiftning angående rätt till fiske m. m. (se Post- och inrikes tidn. den 12 oktober 1943):

Romberg, A. C. T., expeditionschef, *ordförande;*
Alm, G. O., byråchef;
Andersson, P. V., lantbrukare, led. av I kamm.;
Levin, H. S., fiskare, led. av II kamm.;
Magnusson, K. H., riksgäldsfullmäktig, led. av II kamm.;
Palmquist, L. P. O., hovrättsråd, t. f. byråchef för lagärenden;
Skoglund, G. T., folkskollärare, led. av II kamm.;
Widerberg, H., fiskerikonsulent.

Sekreterare:
Thulin, G., t. f. revisionssekreterare.

I anförande till statsrådsprotokollet den 8 oktober 1943 anförde departementschefen i avseende å direktiven för utredningsarbetet i huvudsak följande:

Frågan om en revision av fiskerättslagstiftningen i dess helhet bör göras till föremål för en förutsättningslös utredning i syfte att utarbeta och framlägga förslag såväl till den nya lagstiftning i ämnet som befinnes erforderlig som ock till de åtgärder i administrativt häseende, som kunna finnas påkallade i anslutning till lagstiftningen. Även frågan om särskilda bestämmelser vid utarrendering av fiskerätt bör under utredningen övervägas. Vid utredningsarbetet böra beaktas de synpunkter som anförts i jordbruksutskottets av riksdagen godkända utlåtande nr 30/1942 samt en lantbruksstyrelsens skrivelse i ämnet den 5 januari 1942. Även i andra avseenden synas emellertid nya bestämmelser kunna vara erforderliga. Utredningsarbetet bör i den mån så befinnes lämpligt bedrivas i samråd med lagberedningen.

De sakkunniga ha hållit ett sammanträde.

29. *Utredning rörande ledningen av forsknings- och försöksverksamheten på mejerihanteringens område m. m.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 15 november 1943):

Johansson, R., landshövding, *ordförande;*
Fenelius, S., disponent;

Liedberg, C. G., godsägare, led. av II kamm.;
Nilsson, N. R., rektor;
Platon, J. B., professor;
Samuelsson, E. J. G., professor;
Wærn, C. F., godsägare.

Sekreterare:
Lindström, C. S., sekreterare.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen yttrade därvid:

Riksdagen har i skrivelse den 28 juni 1943, nr 417, i anledning av riksdagens år 1942 församlade revisorers berättelse anhållit, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning beträffande ledningen av forsknings- och försöksverksamheten på mejerihanteringens område och denna verksamhets framtida organisation.

I sin berättelse ha riksdagens revisorer anfört bland annat följande.

Förhållandena på förevarande område synas revisorerna icke tillfredsställande. Enligt gällande stadgar för Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut har statens mejeriförsök till ändamål att genom vetenskapliga undersökningar och systematiska försök utreda för mejerihanteringen praktiska frågor. I sådant syfte beviljade riksdagen medel för byggande och inrättande av ett försöksmejeri vid Alnarp. Ehuru lokaler för ändamålet uppförts och utrustning anskaffats, har någon mejeriverksamhet av sådan beskaffenhet därstädes icke kommit till stånd. Det vid Alnarp bedrivna arbetet har utgjorts av laboratoriemässiga undersökningar. Detta arbete, som är av mera vetenskaplig natur, utgör den ena sidan av verksamheten för lösande av för mejerihanteringen viktiga praktiska frågor. Den andra omfattar systematiska försök, vid vilkas utförande statens mejeriförsök dels på grund av avsaknaden av eget försöksmejeri och dels med hänsyn till önskvärdheten att utföra försök med olika slag av mjölk varit hänvisat till enskilda mejerier i olika delar av landet.

För fullgörande av sin uppgift är statens mejeriförsök icke utrustat på tillfredsställande sätt. För tillgodoseende av mejerinäringens behov har staten därför vid skilda tillfällen beviljat anslag såväl för fortlöpande verksamhet som för genomförande av speciella undersökningar. Dessa medel ha icke ställts till statens mejeriförsöks förfogande utan ha anvisats till lantbruksstyrelsen och svenska mejeriernas riksförening. Vidare har riksföreningen för att kunna bedriva verksamheten i nödig omfattning dels själv utfört undersökningar, dels ock lämnat medel för verkställande av sådana vid eller i samarbete med statens mejeriförsök eller föreningens egna medlemmar.

Det torde vara uppenbart, att en dylik splittring av verksamheten på olika organ, som vart och ett äger besluta om det praktiska genomförandet av de med de anslagna medlen avsedda åtgärderna, ävensom det förhållandet att något organisatoriskt samarbete mellan de på området verksamma personer icke föreligger, måste leda till dubbelarbete, bristande effektivitet och sålunda

Jo 29 slöseri med medel. Forskningsverksamheten är enligt revisorernas mening av så grundläggande betydelse för mejerihanteringen, att staten bör handhava densamma eller i varje fall ha ett bestämmande inflytande däröver. Denna verksamhet försiggår i regel på lång sikt, varför staten bör giva erforderlig stadga och garanti för dess fortsatta bedrivande. Det av staten för ändamålet nedlagda kapitalet torde med hänsyn till verksamhetens betydelse för mejerinäringen kunna anses nationalekonomiskt väl motiverat.

Det synes ofrånkomligt att åtgärder vidtagas för avhjälpande av de påtalade olägenheterna på forsknings- och försöksverksamhetens område. Härvid torde olika utvägar kunna tänkas. Främst synas följande två alternativ böra bliva föremål för övervägande. Enligt det ena alternativet bör forskningsverksamheten utföras av ett statligt organ och den praktiska försöksverksamheten handhavas av mejerinäringen själv. Enligt det andra alternativet bör såväl forsknings- som försöksverksamheten omhänderhavas av en institution under statlig medverkan, på så sätt att staten lämnar bidrag för ändamålet och tillsätter visst antal representanter i institutionens styrelse. Institutionen, som bör stå under statlig kontroll, förutsättes även erhålla anslag från mejeriorganisationer.

Vid ett realiserande av det första alternativet synes specialkonsulentverksamheten såsom en statsunderstödd verksamhet böra avvecklas, under det att vid ett genomförande av det andra alternativet specialkonsulenterna i produktberedning böra överföras till den nya institutionen. I båda fallen synes ändamålsenligast, att forsknings- och försöksverksamheten under en på området sakkunnig ledning avskiljes från Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut. De av statens mejeriförsök för närvarande disponerade lokalerna synas dock alltjämt böra utnyttjas för institutionens verksamhet.

I detta sammanhang bör jämväl tagas under övervägande, huruvida icke lantbruksstyrelsen bör förstärkas med en på mejerihanteringens område sakkunnig såsom föredragande.

Med hänsyn till vad sålunda anförts anse revisorerna, att en utredning snarast bör komma till stånd beträffande ledningen av forsknings- och försöksverksamheten på mejerihanteringens område och verksamhetens framtida organisation.

Statsutskottet har i sitt av riksdagen såvitt nu är i fråga godkända utlåtande nr 141 i anledning av revisorernas uttalande i denna del framhållit, att den av revisorerna påtalade splittringen av ifrågavarande verksamhet givetvis måste medföra nackdelar såväl i ekonomiskt hänseende som i fråga om verksamhetens effektivitet. Behovet av en samordning av här verkande krafter gjorde sig därför starkt gällande. Med hänsyn till att förhållandena sålunda icke kunde anses tillfredsställande har utskottet tillstyrkt, att en utredning av frågan kommer till stånd.

Även enligt min uppfattning synas förhållandena på ifrågavarande område ur organisatoriska synpunkter vara mindre ändamålsenligt ordnade. Den splittring av verksamheten på olika organ, som är för handen, synes inverka menligt på arbetsresultaten. Såsom statsutskottet framhållit torde en samord-

ning av de här verkande krafterna vara behövlig. Med hänsyn till det anförda anser jag, att en utredning bör komma till stånd rörande ledningen av forsknings- och försöksverksamheten i fråga om mejerihanteringen samt beträffande verksamhetens framtida organisation. Vid denna utredning torde i första hand böra undersökas möjligheterna att organisera verksamheten enligt någon av de två av riksdagens revisorer antydda linjerna. Av dessa synes den förstnämnda, enligt vilken forskningsverksamheten skulle utföras av ett statligt organ och den praktiska försöksverksamheten handhavas av mejerinäringen själv, ansluta sig till de riktlinjer, efter vilka den tekniskt-vetenskapliga forskningen organiserats. Flera av de skäl, som föranlett ordnandet av verksamheten på sistnämnda område efter berörda linjer, torde tala för att en liknande organisationsform vinner tillämpning i fråga om forsknings- och försöksverksamheten på mejerinäringens område. Under utredningen bör jämväl upptagas frågan om mejerikonsulentverksamhetens framtida ordnande. Huruvida det ur alla synpunkter är ändamålsenligt att, såsom riksdagens revisorer ifrågasatt, avskilja forsknings- och försöksverksamheten på mejerinäringens område från Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut, kan givetvis vara föremål för delade meningar. Denna fråga torde under utredningsarbetet böra upptagas till närmare övervägande. Utredningen bör i den mån så finnes lämpligt bedrivas efter samråd med utredningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande.

Utredningen har påbörjats.

30. *Utredning angående svenska vall- och mosskulturföreningens verksamhet.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1943 att verkställa utredning angående svenska vall- och mosskulturföreningens verksamhet:

Sylvan, H. T., generaldirektör, *ordförande;*
Granström, E. A., byråchef;
Rappe, G., fil. lic., föreståndare för svenska vall- och mosskulturföreningen;
Nilsson, N. R., rektor.

Sekreterare:
Sjöfält, E. E., byrådirektör.

Lokal: Egnahemsstyrelsen; tel.: 23 10 20.

Utredningen har påbörjats.

31. *Utredning för verkställande av överarbetning av betänkande med förslag rörande veterinärinrättningens i Skara framtida användning m. m. (Statens off. utredn. 1942: 43).*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 december 1943

dels såsom utredningsman:
Bouveng, G. A., expeditionschef;

dels ock såsom sakkunniga att med utredningsmannen deltaga i överläggningar i ämnet:

I Jo: 31 Erikssson, K. J., professor;
Lagerlöf, N. P., professor;
Ryde, B. H., statskonsulent;
Svanberg, A. K. O., professor.
Lokal och tel.: Kanslihuset.
Utredningen har påbörjats.

Handelsdepartementet.

A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *1938 års gruvsakkunniga* (1941: I 14; 1942: I 12; 1943: I 12).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 augusti 1938 (se Post- och Inrikes tidn. den 5 september 1938):
Leo, H. V., generaldirektör, *ordförande;*
Carlborg, P. A. H., kommerseråd;
Falkman, O. C. A., direktör;
Gavelin, A. O., f. d. överdirektör;
Lindberg, E. H., landshövding.
Sekreterare:
Stahre, N. R., bergmästare.
Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1939: H 15.
De sakkunniga ha under år 1943 hållit nio sammanträden.
Den 2 december 1943 ha de sakkunniga avgivit betänkande med förslag till organ för förvaltning av kronans gruvegendom (Statens off. utredn. 1943: 45).
Uppdraget är därmed slutfört.

2. *Pappersformatsakkunniga* (1942: I 14; 1943: I 14).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 februari 1941 (se Post- och Inrikes tidn. den 15 februari 1941):
Knös, B. A. O., statssekreterare, *ordförande;*
Antoni, N.-F. G., förste intendent;
Köhler, S., förste avdelningsingenjör.
Tillkallade experter:
Hartelius, Å., häradshövding;
Lindholm, J. E., kyrkoherde;
Wistrand, W. H., magistratssekreterare.
Sekreterare:
Wallberg, A. A., postkontrollör.
Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1942: I H 14.
De sakkunniga ha den 15 februari 1943 överlämnat utredning och för-

slag angående pappersformaten inom statsförvaltningen (Statens off. utredn. 1943: 6). I H: 4

Uppdraget är därmed slutfört.

3. *1943 års utredning rörande handelsfartygs bärgningsredskap.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1943 för att verkställa utredning rörande handelsfartygs bärgningsredskap med särskilt beaktande av livbåtarna och deras sjösättningsanordningar (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1943):

Petersson, T., generallotsdirektör, *ordförande;*
Cederström, M., sjökapten;
Christiansson, E. T., direktör;
Herlin, C. T., marindirektör av 1. graden;
Olsson, N., sekreterare i Svenska sjöfolksförbundet;
Osvald, G. S., sjökapten, verkst. direktör i Sveriges fartygsbefälsförening;
Reuterskiöld, H. F., verkst. direktör i Sveriges redareförening;
Sjöholm, K. H., kommerseråd;
Söre, A., direktör i Svenska maskinbefälsförbundet.

Sekreterare:

Råberg, F. R., amanuens (t. o. m. den 18 april 1943).
Koch, C. O., sekreterare (fr. o. m. den 19 april 1943).

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde bland annat: Under den senaste tiden ha från skilda håll uttalats önskemål om en översyn av bestämmelserna rörande handelsfartygens bärgningsredskap. Därvid har frågan om livbåtarna och deras sjösättningsanordningar särskilt uppmärksammats, och det har härutinnan framhållits, att nya uppfinningar och konstruktioner numera föreligga, vilka äro värda en sakkunnig undersökning och prövning. Frågan, huruvida möjligheter till snara tekniska förbättringar av livbåtsmaterielen sålunda äro för handen, är av sådan betydelse, att den nu bör göras till föremål för en skyndsam och allsidig utredning. Utredningen bör jämväl avse frågan, huruvida bestämmelserna om fartygs övriga bärgningsredskap äro i behov av ändringar eller kompletteringar.

Utredningen har hållit nio sammanträden, därav ett i Landskrona, två i Göteborg och de övriga i Stockholm.

Utredningen har den 22 maj 1943 avgivit betänkande rörande handelsfartygs bärgningsredskap samt den 18 juni 1943 överlämnat skrivelse rörande vissa uppfinningar.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. *1943 års krigsskadeutredning.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 april 1943 för att verkställa utredning av frågan om ersättning för krigsskador å egendom under neutralitetstid (se Post- och Inrikes tidn. den 11 maj 1943):

I H: 4 Åkesson, O. A., överdirektör, *ordförande;*
Eriksson, K., försäkringsdirektör;
Juhlin-Dannfelt, C. G., försäkringsdirektör;
Ulmgren, P., försäkringsdirektör.
Sekreterare:
Appeltofft, O. H., hovrättsassessor.

Såsom direktiv för utredningsarbetet gällde följande. Vid utredningen borde i första hand fastställas, i vilken utsträckning behov kunde anses föreligga av ett ingripande från statens sida i syfte att lagstiftningsvägen säkerställa att ersättning erhölles för krigsskador som under neutralitetstid uppkomme å egendom i Sverige. Vidare borde frågan om lagstiftningens omfattning och närmare utformning samt dess giltighetstid upptagas till behandling. De principer, som låge till grund för lagen om krigsskadeersättning, torde därvid kunna tjäna till ledning; övervägas borde, huruvida den föreliggande frågan lämpligen kunde lösas genom ändringar i nämnda lag eller om de nya bestämmelserna borde sammanfattas i en särskild lag, som antingen gjordes helt fristående eller i tillämpliga delar hänvisade till lagen om krigsskadeersättning. Särskild uppmärksamhet borde ägnas finansieringsfrågan. Därvid skulle eftersträvas en sådan lösning, att administrationskostnaderna icke bleve oskäligt höga i förhållande till de utgående ersättningsbeloppen.

Utredningen har hållit tolv sammanträden.

Utredningen har överlämnat *dels* den 31 augusti 1943 betänkande med förslag till lag angående ändring av lagen om krigsskadeersättning m. m., *dels ock* den 1 oktober 1943 promemoria angående instruktion för krigsskadenämnden jämte förslag till sådan instruktion.

Uppdraget är därmed slutfört

B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.

5. *Traktatberedningen* (1941: I 7; 1942: I 6; 1943: I 6).

Enligt Kungl. Maj:ts brev den 21 oktober 1932 har traktatberedningen till uppgift att stå till vederbörande departementschefers förfogande för beredande av handelsavtalsförhandlingar med främmande makter samt av andra handelspolitiska spörsmål av större betydelse.

Sammansättning under år 1943:
Gjöres, A., statsråd, led. av I kamm., *ordförande;*
Lundvik, V. G., landshövding, *vice ordförande;*
Elliot, K. E., statssekreterare;
von Heland, K. E. H., kapten, led. av I kamm.;
Hägglöf, B. G., envoyé;
Nylander, O. E., landshövding.
Sekreterare:
von Horn, K. R. L. R., byråchef.
Lokal och tel.: Kanslihuset.

Beredningen har under år 1943 icke hållit några sammanträden.

6. *Exportkreditnämnden* (1941: I 8; 1942: I 7; 1943: I 7).

Nämnden tillsattes av Kungl. Maj:t den 26 juni 1933. På densamma ankommer prövning och avgörande av frågor om statsgaranti för exportkredit m. m. jämlikt kungörelsen den 26 maj 1939 (Sv. förf.-saml. nr 214), vilken genom kungörelsen den 19 juni 1942 (Sv. förf.-saml. nr 425) förordnats skola med viss ändring äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1944.

Exportkreditnämndens sammansättning under år 1943

a) ledamöter:

Björck, K. A. W., generaldirektör, *ordförande;*
Sohlman, R., byråchef, *vice ordförande;*
Hammarskjöld, D. H. A. C., statssekreterare (t. o. m. den 30 juni 1943);
Eckerberg, E. L., t. f. statssekreterare;
Lilja, C. B., generalkonsul;
Vinell, K. T., handelsråd, verkst. direktör i Sveriges allmänna exportförening;
Forsman, K. H. G., verkst. direktör i Svenska lantmännens riksförbund;
Böök, K. E., t. f. bankråd (fr. o. m. den 1 juli 1943).

b) suppleanter:

Böök, K. E., t. f. bankråd (t. o. m. den 30 juni 1943);
Frick, B. R., verkst. direktör i Aktiebolaget industrikredit;
Ljungberger, B. G., vice verkst. direktör i Sveriges allmänna exportförening;
Holmberg, G. A., verkst. direktör i Sveriges slakteriförbund;
Belfrage, L. A. L., direktör i statens handelskommission (fr. o. m. den 1 juli 1943).

Såsom verkställande direktör har under året tjänstgjort suppleanten i nämnden B. R. Frick, såsom kontorschef f. d. bankdirektören F. Santesson och såsom biträdande sekreterare jur. kand. J.-O. Modig. Antalet i nämndens kansli anställda har under året minskats från nitton till elva personer.

Lokal: Västra Trädgårdsgatan 15; tel. 23 58 30.

Nämnden har i allmänhet sammanträtt en gång i veckan.

7. *Clearingnämnden* (1941: I 10; 1942: I 8; 1943: I 8).

Enligt kungörelserna den 28 augusti 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Tyska riket (Sv. förf.-saml. nr 464), den 28 juni 1935 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Italien m. m. (Sv. förf.-saml. nr 381), den 19 september 1936 om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till Spanien (Sv. förf.-saml. nr 511), den 28 juni 1940 om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till Belgien, Frankrike, Luxemburg och Nederländerna (Sv. förf.-saml. nr 633), den 12 juli 1940 om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till Norge (Sv. förf.-saml. nr 711), den 23 juli 1940 om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till Danmark (Sv. förf.-saml. nr 720), den 9 september 1940 om fullgörande av betalningsskyldighet i för-

I H: 7 hållande till De Socialistiska Rådsrepublikernas Union (Sv. förf.-saml. nr 811) och den 13 juni 1941 om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till de till De Socialistiska Rådsrepublikernas Union anslutna republikerna Litauen, Lettland och Estland (Sv. förf.-saml. nr 375) ankommer handläggningen av frågor rörande tillämpningen av nämnda kungörelser samt utövandet av den närmaste tillsynen över desammas efterlevnad på en av Kungl. Maj:t för ändamålet utsedd nämnd (clearingnämnden). Motsvarande åligganden jämlikt kungörelsen den 22 juni 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till Turkiet m. m. (Sv. förf.-saml. nr 348), vilken författning den 30 augusti 1943 upphävts (Sv. förf.-saml. nr 662), omhänderhades enligt kungörelsen den 26 september 1941 angående överflyttande på clearingnämnden av vissa clearingkontoret åvilande uppgifter m. m. (Sv. förf.-saml. nr 766) t. o. m. den 30 augusti 1943 jämväl av nämnden. Nämnden utövar därjämte viss av gällande svensk-bulgariska handelsavtal föranledd kontroll.

Instruktion för clearingnämnden utfärdades av Kungl. Maj:t den 28 augusti 1934 (Sv. förf.-saml. nr 465).

Clearingnämndens sammansättning under år 1943

a) ledamöter:

Dahlberg, K., f. d. häradshövding, f. d. verkst. direktör i Svenska bankföreningen, *ordförande;*

Matz, K. S., kommerseråd, *vice ordförande;*

Engzell, G., utrikesråd;

Ihre, N. E., byråchef;

Magnusson, H., bankråd;

Sauber, K., generalkonsul, direktör;

Wallberg, C. E. F., vice riksbankschef;

Vinell, K. T., handelsråd, verkst. direktör i Sveriges allmänna exportförening;

Belfrage, L. A. L., direktör i statens handelskommission (fr. o. m. den 1 oktober 1943);

b) suppleanter:

Böök, K. E., t. f. bankråd;

Frick, B. R., verkst. direktör i Aktiebolaget industrikredit;

Ljungberger, B. G., vice verkst. direktör i Sveriges allmänna exportförening;

Larsson, L., direktör;

Utterström, C., direktör.

Jämlikt beslut av clearingnämnden ha följande ledamöter utgjort nämndens arbetsutskott, nämligen ordföranden, vice ordföranden, Wallberg och Böök.

Verkställande direktör: L. A. L. Belfrage (t. o. m. den 30 september 1943); Markland, W., direktör (fr. o. m. den 1 oktober 1943);

Biträdande direktör: Palm, G. R., bankdirektör.

Sekreterare: Eberstein, Chr., jur. kand.

Biträdande sekreterare: Arnheim, F., jur. kand. och von Rosen, F. W. F. C. G. B. R. E., greve, jur. kand. **I H: 8**
Ombudsman: Reuterskiöld, B. H. C., jur. kand.
Lokal: Västra Trädgårdsgatan 15; tel.: Clearingnämnden.

8. *Försäkringsutredningen* (1941: I 11; 1942: I 9; 1943: I 9).

Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 januari 1937 tillkallade chefen för handelsdepartementet dels genom beslut samma dag tre utredningsmän, av vilka en skulle vara ordförande, att inom departementet verkställa utredning och avgiva förslag angående försäkringsverksamheten dels ock genom senare beslut tio särskilda sakkunniga att, på kallelse av ordföranden för utredningsmännen, med dessa deltaga i överläggningar i ämnet.

Beträffande de tillkallade utredningsmännen och de särskilda sakkunniga ävensom försäkringsutredningens ursprungliga uppdrag, se 1938: H 12.

Enligt departementschefens beslut den 12 januari 1940 skulle arbetet inom försäkringsutredningen tills vidare anstå och återupptagas först efter departementschefens bestämmande.

Kungl. Maj:t har den 20 november 1942 bemyndigat departementschefen att dels tillkalla högst sex utredningsmän för att, med vissa ändringar i direktiven, återupptaga försäkringsutredningens arbete, dels uppdraga åt en av utredningsmännen att i egenskap av ordförande leda utredningsarbetet, dels ock i mån av behov ställa sekreterare och experter till utredningsmännens förfogande (se Post- och Inrikes tidn. den 7 december 1942).

Tillkallade jämlikt sistnämnda bemyndigande:
Åkesson, O. A., överdirektör, *ordförande;*
Cramér, C. H., professor;
Ekwall, N. J., försäkringsdirektör;
Eriksson, K., försäkringsdirektör;
Hermansson, J. A., ombudsman, led. av II kamm.;
Lundberg, F., fil. d:r, försäkringsdirektör.

Tillkallade experter vid behandlingen av frågor rörande försäkringsbolag med lokalt begränsade verksamhetsområden:
Rudling, B., jur. kand., försäkringsdirektör (avliden i april 1943).
Bylund, J. G., försäkringsdirektör (fr. o. m. den 17 maj 1943).

Den 3 december 1943 bemyndigade Kungl. Maj:t departementschefen *dels* att anmoda försäkringsutredningen att vid fullgörande av sitt uppdrag till behandling upptaga jämväl frågan om ändring — i viss omfattning — av gällande skattebestämmelser rörande livförsäkringsväsendet, *dels ock* tillkalla en särskild utredningsman att biträda utredningen vid behandlingen av nämnda fråga (se Post- och Inrikes tidn. den 6 december 1943).

Tillkallad jämlikt sistberörda bemyndigande:
Stern, E., kammarrättsråd.

Sekreterare:
Appeltofft, O. H., hovrättsassessor.

Lokal: Försäkringsinspektionen, Nybrogatan 52; tel.: 60 88 94.

I H: 8 Beträffande direktiven för utredningens nuvarande uppdrag, se vidare 1943: I H 9.

Som regel ha sammanträden avhållits en gång i veckan, med avbrott för månaderna juli—september. En ledamot, Cramér, har enligt utredningens uppdrag självständigt verkställt vissa undersökningar på det försäkringstekniska området.

Uppdraget beräknas bliva slutfört före den 1 juli 1944.

9. *1937 års granitutredning* (1941: I 12; 1942: I 10; 1943: I 10).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 mars 1937 (se Post- och Inrikes tidn. den 8 mars 1937):
Jacobsson, M. F., landshövding, *ordförande;*
Matz, K. S., kommerseråd;
Lundgren, Hj., reklamchef;
Petersen, K., direktör;
Royen, N. T., byrådirektör.

Tillkallade sakkunniga och experter:
Bilde, T., civilingenjör;
Gyllenberg, G. E., vägingenjör;
Hultman, A., gatuchef;
Mannerfeldt, A. T. W. A., vägingenjör;
von Matern, N. A., överingenjör;
Ploman, P. F., väginspektör;
Schlyter, R. O. O., doktoringenjör;
Södergren, J. R. A., väginspektör.

Sekreterare:
Springer, T. T. G., revisor.

Lokal: Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen; tel.: Väg och vatten.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1938: H 13.

Under år 1943 har utredningen hållit ett sammanträde.

Utredningen har under år 1943, i likhet med föregående år, handhaft överinseendet över de genom försorg av Sveriges geologiska undersökning, statens provningsanstalt och statens väginstitut pågående provningarna av bergarter, som lämpa sig för tillverkning av gatsten.

Sedan bearbetandet av provningsresultaten hos respektive institutioner avslutats, kommer publicering av dessa resultat att verkställas.

10. *1938 års sjöfartskommitté* (1941: I 13; 1942: I 11; 1943: I 11).

Kommitténs arbete vilar tills vidare enligt departementschefens beslut den 12 januari 1940.

11. *Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande* (1941: I 17; 1942: I 13; 1943: I 13).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 augusti 1940 (se Post- och Inrikes tidn. den 2 september 1940):

Malm, C. G. O., f. d. generaldirektör, *ordförande;*
Carlborg, P. A. H., kommerseråd;
Kreüger, H., professor emeritus;
Nordenson, H., fil. d:r, led. av I kamm.;
Svedberg, T., professor;
Velander, E., professor, verkst. direktör i ingenjörsvetenskapsakademien;
Westerberg, S. A:son, direktör.

Särskilda sakkunniga för att biträda med utredning av frågan om ordnande av forskning rörande lagring av livsmedel:
Hovgard, T. Å., lantbruksskoleföreståndare, vice ordförande i statens livsmedelskommission;
Nilsson, N. R., professor;
Platon, J. B., professor;
Sjöholm, S., förste aktuarie;
Sonesson, N. M., byrådirektör.

Sekreterare:
Sundström, E., byråchef.

Experter:
Stridsberg, E. R., generaldirektör;
Waldenström, E., civilingenjör;
Lallerstedt, L. E., arkitekt;
Sieurin, S. E., direktör;
Engblom, A., överingenjör;
Silow, A., bibliotekarie;
Brahmer, H., överingenjör;
Norlin, E., professor, avdelningschef vid statens provningsanstalt.

Lokal och tel.: Kanslihuset.

Beträffande utredningens uppdrag, se 1941: I H 17.

Inom utredningen ha under tiden 1 januari—1 december 1943 hållits tillhopa tolv sammanträden, därav åtta plenisammanträden.

Utredningen har den 18 februari 1943 avgivit ett betänkande nr IV (Statens off. utredn. 1943: 11) med förslag till åtgärder för textilforskningens ordnande, den 23 samma månad ett betänkande nr V (Statens off. utredn. 1943: 16) med förslag till åtgärder för järn- och metallforskningens ordnande samt den 18 mars 1943 ett betänkande nr VI (Statens off. utredn. 1943: 22) med förslag till åtgärder för den geotekniska forskningens ordnande. Därjämte har utredningen i anledning av remisser från Kungl. Maj:t avgivit utlåtanden *dels* den 18 februari 1943 över framställning av professor A. Hedvall om anslag till inredning och förändring av maskinhallen vid institutionen för kemisk teknologi vid Chalmers tekniska högskola, *dels* den 9 april 1943 angående förläggningsplats för tillämnad nybyggnad för Metallografiska institutet, *dels* den 1 oktober 1943 över framställning av Sveriges utsädesförening om statsbidrag till uppförande och utrustning av ny försöksanstalt för linberedning jämte linlaboratorium, *dels ock* den 5 november 1943 över framställning av Sveriges lantbruksförbund om inrättande av ett jordbrukets forskningsråd.

I H: 11 Utredningen beräknar att inom den närmaste tiden kunna framlägga ett betänkande med förslag till åtgärder för främjande av den tekniskt-vetenskapliga livsmedelsforskningen ävensom ett slutbetänkande. Vidare torde utredningen inom den närmaste tiden komma att gemensamt med 1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningen avgiva förslag till ordnandet av bibliotekstjänsten på det tekniskt-vetenskapliga området.

Uppdraget beräknas bliva slutfört under år 1944.

12. *1942 års sakkunniga för revision av förordningen angående explosiva varor* (1943: I 15).

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 9 oktober 1942):

Nauckhoff, S. A. G., verkst. direktör i Nitroglycerin aktiebolaget, *ordförande;*
Andersson, J., järnhandlare;
Jentzen, C. H., major;
Jonsson, C. A. D., lantbrukare, led. av II kamm.;
Thulin, G. Å. L., statspolisintendent;
Westrell, C. F., sprängämnesinspektör.
Sekreterare:
Nilsson, S. J., länsassessor.

Lokal: Sprängämnesinspektionen, Drottninggatan 89; tel.: 30 50 22. Sekreterarens tel. och postadress: Länsstyrelsen, Vänersborg.

Beträffande de sakkunnigas uppdrag, se 1943: I H 15.

Ett arbetsutskott, bestående av ordföranden, sprängämnesinspektören och sekreteraren, har hållit tolv sammanträden med sammanlagt tjugusex sammanträdesdagar. Vid särskilda sammanträden har arbetsutskottet varit förstärkt med olika ledamöter. De sakkunniga ha varit samlade till plenisammanträde en gång.

De sakkunniga ha funnit en fullständig omarbetning av 1928 års förordning angående explosiva varor nödvändig med hänsyn till de omfattande ändringar, bland annat i avseende å de explosiva varornas indelning, som visat sig erforderliga. Större delen av författningstexten till en ny förordning föreligger i utkast. Ett flertal frågor, bl. a. de om transportbestämmelsernas omarbetning efter internationellt gällande normer, om samordning av förordningens och vapenkungörelsens bestämmelser och om särbestämmelser rörande militärens handhavande av explosiva varor, äro emellertid så vittomfattande att de sakkunniga tills vidare icke kunna bedöma, när uppdraget kan förväntas bliva slutfört.

13. *Elkraftutredningen av år 1943.*

Tillkallade den 23 januari 1943 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 december 1942 att verkställa utredning rörande möjligheterna att genom statens medverkan mera planmässigt än hittills trygga landets och särskilt

den svenska landsbygdens försörjning med elektrisk kraft (se Post- och Inrikes tidn. den 25 januari 1943): **I H: 13**

Hagströmer, S. A. E., f. d. landshövding, *ordförande* (avliden den 28 maj 1943);
Lindeberg, E. F. L., landshövding, *ordförande* (fr. o. m. den 8 juli 1943);
Brandin, G. G., agronom;
Malm, N. P., kommerseråd;
Persson, P. H. Y., civilingenjör, belysningschef i Örebro;
Svensson, D., lantbrukare;
Sylwan, N. E., överdirektör;
Upmark, E. G. J., civilingenjör, sekreterare i Svenska vattenkraftföreningen;
Zickerman, S. O. G., vattenrättsingenjör.

Sekreterare och kanslichef:
Rusck, Å., driftdirektör.

Biträdande sekreterare:
Nilsson, G., förste byråingenjör.

Särskilda biträden:
Westerberg, M. O., civilingenjör;
Sundquist, B. V., civilingenjör.

Lokal: Vattenfallsstyrelsen; tel.: Vattenfall.

Efter att ha erinrat om riksdagens i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 maj 1942, nr 199, gjorda hemställan om en utredning i ämnet och därvid angivna riktlinjer för densammas bedrivande anförde departementschefen vid meddelandet av förenämnda bemyndigande bland annat:

Utredningen bör i första hand avse att klargöra, i vilka hänseenden missförhållanden råda beträffande produktionen och distributionen av elektrisk kraft samt vilka orsakerna till dessa missförhållanden äro. En av utredningens första uppgifter blir alltså att vinna överblick över de redan ianspråktagna eller för utbyggnad lämpade kraftkällorna, över de redan utförda stamlinjerna för överföring av kraft från Norrland till konsumtionscentra i mellersta och södra Sverige, över de elektriska kraftledningsnäten inom skilda delar av landet och deras utnyttjande för olika ändamål samt över föreliggande utbyggnadsprogram. I den mån det därvid visar sig, att kraftförsörjningen inom vissa landsdelar blivit i anmärkningsvärd grad eftersatt, böra orsakerna härtill utrönas. De villkor, på vilka kraften tillhandahålles konsumenterna, böra även göras till föremål för studium. Där energipriset därvid synes anmärkningsvärt högt, bör undersökning göras rörande anledningen till en sådan prissättning och till att den icke genom reglering blivit jämkad enligt de år 1938 i 1902 års lag, innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar, införda föreskrifterna om reglering av priset för elektrisk ström. Särskilt bör uppmärksamheten härvid riktas på den kedjehandel, vilken på sina håll förekommer och som är ägnad att menligt påverka såväl tillgången som priset på den elektriska energien. Likaledes bör utredas, i vad mån en ytterligare standardisering av krafttaxornas utformning lämp-

I H: 13 ligen är genomförbar. Då vidare värdet av den elektriska kraften i väsentlig grad beror på den tillförlitlighet, varmed densamma tillhandahålles, samt på spänningsregleringen, bör det undersökas i vad mån påtagliga brister förekomma i dessa hänseenden. Utredningen bör givetvis omfatta frågan, huruvida icke affärstransaktioner förekomma, vilka kunna vara ägnade att onödigtvis driva upp kraftpriset. Den bristande enhetligheten i fråga om standardiseringen av elektrisk materiel och apparatur är otvivelaktigt delvis beroende på teknikens snabba utveckling men delvis också på det stora antalet företag i branschen. Om och i vad mån även andra omständigheter medverkat till att standardiseringssträvandena på detta område hittills mött svårigheter böra närmare utredas. I anslutning härtill bör jämväl utredas, huruvida en tillfredsställande ordning härutinnan kan åvägabringas genom härför särskilt avsedda åtgärder. Det bör vidare prövas, huruvida det bör givas fastare former än hittills åt den samverkan vid kraftproduktionen, som redan nu upprätthålles mellan statliga och enskilda kraftintressenter, samt om staten bör genom en vidgad egen insats eller särskilda kontrollåtgärder erhålla ökat inflytande över de viktiga stamlinjerna från Norrland till mellersta och södra Sverige. Måhända kan det komma att visa sig, att kraftförsörjningen inom vissa delar av landet skulle kunna avsevärt förbättras genom en skärpning eller utvidgad tillämpning av vattenlagens bestämmelser angående skyldighet för kraftverksägare att tillhandahålla s. k. bygdekraft. Därest det av utredningen framgår, att vissa leverantörer — trots 1902 års lags bestämmelser om prisreglering — med utnyttjande av sin faktiska monopolställning hålla ett alltför högt pris, bör det övervägas, huruvida en mera tillfredsställande ordning härutinnan står att vinna genom en effektivisering av berörda prisregleringsbestämmelser eller på annat sätt. Det torde vidare böra undersökas, huruvida det hittills tillämpade systemet att bereda befolkningen i vissa trakter lättnader med avseende å elektrifieringskostnaderna bör ändras eller utbyggas i en eller annan form. Spörsmålen angående ett förstatligande av produktionen och distributionen av elektrisk kraft böra i enlighet med riksdagens önskan upptagas till behandling och därvid underkastas en ingående och sorgfällig utredning och prövning. Därvid böra icke minst kostnadsfrågorna beaktas. Om utredningen leder till att inlösen av enskilda anläggningar förordas, bör förslag till inlösenbestämmelser upprättas och beräkning verkställas rörande kostnaderna för inlösningen och för de nya anläggningar, som kunna behöva utföras av statens vattenfallsverk för att inlösta anläggningar skola kunna på lämpligt sätt utnyttjas i samarbete med de statliga kraftverken.

Utredningen har för att kunna sammanställa och granska förekommande tariffer för elektrisk kraft gjort en inventering av inom landet befintliga distributörer av elektrisk kraft. Utredningen har vidare från länsstyrelserna infordrat vissa uppgifter angående elektrifieringens läge m. m. inom länen. Svaren härpå ha bearbetats och sammanställts. Planläggningen av arbetet med tariffinventeringen, som skett jämsides med övriga arbeten, har medfört att ett särskilt frågeformulär utarbetats och dess lämplighet bedömts

genom en provundersökning, omfattande ett mindre antal företag. Därefter har frågeformuläret utsänts till landets samtliga omkring 4,000 distributörer. I H: 15

14. *Utredning rörande frågan om ordnande av vetenskaplig försöksverksamhet med flygmotorer och propellrar.*

Tillkallade den 30 januari 1943 enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 december 1942 (se Post- och Inrikes tidn. den 1 februari 1943):
Franzén, H. D., kraftverksdirektör, *ordförande;*
Boestad, G., professor;
af Geijerstam B. G., flygdirektör;
Key, M., diplomingenjör;
Malmer, I., överdirektör;
Sekreterare:
Björnsjö, A. E., flygdirektör.
Lokal: Vattenfallsstyrelsen; tel.: Vattenfall.

Såsom direktiv för utredningen gäller följande: I första hand bör utredas, huruvida staten ensam bör åtaga sig forskningsuppgifterna på förevarande område eller om samverkan härutinnan bör etableras mellan staten och vederbörande industriföretag. I senare fallet bör vid planläggningen hänsyn tagas till vad som nyligen beslutats rörande dylik samverkan på skogsproduktforskningens område. Utredningen bör vidare avse upprättandet av detaljerade och av kostnadsberäkningar åtföljda förslag rörande anskaffning av lokaler för flygmotor- och propellerforskningen samt utrustning av dessa lokaler ävensom organisationen av forskningsverksamheten. Därest denna anses böra bedrivas i samverkan mellan staten och vederbörande industriföretag, bör jämväl frågan om den lämpliga fördelningen av de olika kostnaderna intressenterna emellan klarläggas.

Utredningen har under år 1943 sammanträtt sexton gånger. Underavdelningar av utredningen ha dessutom sammanträtt tjugutvå gånger.

På grundval av sitt hittills utförda arbete har utredningen framlagt visst förberedande förslag i ämnet.

Uppdraget beräknas bliva slutfört i början av år 1944.

15. *1943 års sjöbefälssakkunniga.*

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 för att verkställa utredning rörande utbildningen av dels fartygsbefäl (nautiska utredningen) dels ock maskinbefäl (maskintekniska utredningen) för handelsflottan och vissa därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juli 1943).

Nautiska utredningen:
Löwbeer, N. T., generaldirektör, *ordförande;*
Böös, G. M. E., kommerseråd;
Gorthon, S., skeppsredare;
Osvald, G. S., sjökapten, verkst. direktör i Sveriges fartygsbefälsförening.

I H: 15 *Maskintekniska utredningen:*
Löwbeer, N. T., generaldirektör, *ordförande;*
Böös, G. M. E., kommerseråd;
Gorthon, S., skeppsredare;
Söre, A., direktör i Svenska maskinbefälsförbundet.
Sekreterare (i båda utredningarna):
Harland, E., amanuens.
Lokal och tel.: Patentverket (ordf.); Kommerskollegium (sekr.).

Såsom direktiv för utredningen gäller bland annat: Utredningen bör till en början taga sikte på rationalisering och modernisering av navigationsskolornas kursplaner. Sådant lärostoff, som icke längre äger aktualitet, bör utmönstras och ersättas med sådant kunskapsmaterial, som oavvisligen påkallas av den moderna utvecklingen. Därvid bör emellertid en förlängning av studietiden om möjligt undvikas. Av särskild betydelse i sistnämnda hänseende är frågan om fordringarna å teoretisk och praktisk utbildning för vinnande av inträde i navigationsskola.

Nära sammanhängande med frågan om studietidens längd är spörsmålet om möjligheten och lämpligheten av en differentiering av kursplanerna därhän att tillfälle till mera ingående studier beredes sådana navigationsskolelever, vilka aspirera å samt befinnas lämpliga för befälsposter av särskilt krävande art. Detta spörsmål bör bliva föremål för noggrant övervägande.

Av betydelse för ordnandet av undervisningen vid navigationsskolorna är utformningen av den värnpliktsutbildning, som de från dessa skolor utexaminerade befälsaspiranterna ha att genomgå. Dyrbar tid och värdefulla studieresultat skulle troligen stå att vinna genom en samordning av det civila kunskapstillägnandet med den militärteoretiska utbildningen. Möjligheterna till en dylik samordning böra därför undersökas, varefter vid utarbetande av förslag till nya kursplaner för navigationsskolorna resultatet av undersökningen bör beaktas.

Ett ändamålsenligt ordnande av den praktiska fartygsbefälsutbildningen har länge varit ett önskemål i sjöfartskretsar. För närvarande saknas klara linjer för en dylik utbildning, vilket synes ha sin orsak däri, att den allt starkare markerade övergången från segelsjöfart till sjöfart med maskindrivna fartyg skapat osäkerhet i fråga om de utbildningsmetoder, som i nu förevarande hänseende äro att föredraga. Frågan härom synes nu böra upptagas till granskning, i samband varmed hänsyn bör tagas till den numera å vissa fartyg anordnade utbildningen för befälselever och till den nyligen från enskilt håll gjorda insatsen för byggande av skolskepp. Liksom beträffande den teoretiska utbildningen bör även här samordning med värnpliktstjänsten eftersträvas.

Även beträffande den praktiska utbildningen för maskinbefäl torde föreligga en del frågor, som i detta sammanhang böra uppmärksammas. Särskilt syftas därvid på de svårigheter, som åtminstone tidigare visats föreligga för aspiranter till eller utexaminerade elever från navigationsskolornas maskinist-

klasser att erhålla möjlighet till sådan verkstadstjänst som erfordras för inträde i maskinistklass eller för maskinistbehörighet.

Det synes naturligt att samtidigt som befälsutbildningsfrågan utredes i nyss antydd omfattning jämväl de nu gällande bestämmelserna om fordringarna för befälsbehörighet göras till föremål för översyn.

Intill den 1 december 1943 ha sex sammanträden hållits med de sakkunniga, därvid informatoriska överläggningar ägt rum med representanter för näringslivet och navigationsskolorna. De sakkunniga ha i studiesyfte besökt navigationsskolan i Malmö. Därjämte ha vissa förberedande undersökningar verkställts.

16. *Utredning av frågan om äganderätten till resultaten av tekniskt-vetenskaplig forskning vid statliga verk och institutioner.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1943):

Elliot, K. E., statssekreterare.

Lokal: Riddarhuskajen 1; tel. 20 64 44.

Direktiven för utredningen framgå av departementschefens anförande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande. Departementschefen anförde bland annat:

Då en i annans tjänst anställd person gjort en uppfinning, kan — särskilt därest uppfinningen är patenterbar och den gjorts i tjänsten — fråga uppstå huruvida rätten till uppfinningen tillkommer arbetstagaren eller arbetsgivaren. Den svenska lagstiftningen innehåller icke bestämmelser för reglering av denna fråga och densamma lärer ej heller här i landet ha varit föremål för rättsligt avgörande i sista instans. Att behov av klargörande bestämmelser härutinnan föreligger synes emellertid uppenbart. Bland de spörsmål, som 1938 års patentutredning enligt sina direktiv har att behandla vid utarbetandet av förslag till ändringar i patentlagstiftningen, märkes också frågan om vem som har rätten till patent, när uppfinnaren är anställd i annans tjänst.

Att vägledande domstolsavgöranden i denna fråga saknas torde väsentligen bero därpå, att flertalet av de mera betydande enskilda företag, som syssla med tekniska problem, i sina anställningsvillkor inryckt bestämmelser härutinnan. För det allmännas vidkommande saknade frågan större betydelse så länge forsknings- och nydaningsarbetet på det tekniska området endast i jämförelsevis mycket begränsad omfattning bedrevs i statlig regi. Utvecklingen har emellertid gått i sådan riktning, att staten numera i betydande omfattning deltager i eller understöder detta arbete. I samband härmed har vid vissa tillfällen den nyss berörda frågan varit föremål för uppmärksamhet. Sålunda behandlades densamma i det av utredningen rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande den 23 februari 1942 avlämnade betänkandet nr I (Statens off. utredn. 1942: 6), vilket föranledde avlåtandet till 1942 års riksdag av propositionen nr 282 angående anslag till tekniskt-vetenskaplig forskning m. m. — Frågan om äganderätten till resultaten av den tek-

I H: 16 niskt-vetenskapliga forskning, som helt eller delvis bekostas med statsmedel, är svår att lösa med allmängiltiga föreskrifter. I den mån särskilda medel anvisas för bestämda forskningsarbeten, torde det vara lämpligast att frågan löses från fall till fall och att, därest så anses böra ske, villkor rörande äganderätten till forskningsresultaten föreskrivas i samband med medelsanvisningen. Vad beträffar den forskning, som bedrives vid statliga verk och institutioner såsom ett led i den ordinarie verksamheten, är förevarande spörsmål av mera invecklad natur. Emellertid är frågan uppenbarligen av den vikt, att en lösning av densamma bör sökas, därvid de av utredningen angivna riktlinjerna böra tjäna till ledning. I samband därmed bör jämväl undersökas, i vad mån och på vad sätt medel böra disponeras för belöningar till sådana forskare, vilkas forskningsresultat bliva statens egendom. I den mån bestämmelser på området redan äro meddelade eller under utredningens gång komma att meddelas, bör utredningen jämväl avse en översyn av dessa bestämmelser. Utredningen är icke avsedd att föregripa resultatet av 1938 års patentutrednings arbete utan bör endast syfta till att inom statsförvaltningen åstadkomma såvitt möjligt enhetliga bestämmelser motsvarande dem som på det enskilda näringslivets område i nu förevarande hänseende avtalats eller eljest gälla mellan flertalet ledande företag och deras anställda.

Utredningen beräknas bliva slutförd under första delen av år 1944.

17. *Utredning rörande behovet av statlig tillsyn över aktiebolag, som ha till ändamål att bedriva fastighetsbelåning, och därmed likartade bolag.*

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1943 (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1943):

Elliot, K. E., statssekreterare.

Lokal: Riddarhuskajen 1; tel. 20 64 44.

Såsom direktiv för utredningen gäller följande av departementschefen gjorda uttalande vid meddelandet av förenämnda bemyndigande:

Enligt lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, skall Konungens stadfästelse sökas å bolagsordning för aktiebolag, som har till ändamål att idka belåning av fast egendom eller tomträtt eller att driva pantlånerörelse, men i vars verksamhet bankrörelse icke ingår. Konungen prövar bolagsordningens överensstämmelse med nämnda lag samt lag och författningar i övrigt, så ock huruvida därutöver med avseende på vidden och beskaffenheten av bolagets rörelse särskilda bestämmelser må erfordras. Å ändring i bolagsordning för sådant bolag skall Konungens stadfästelse ock sökas.

Den jämlikt sagda bestämmelser av Kungl. Maj:t stadfästa bolagsordningen för aktiebolaget Göteborgs hypotekskassa innehåller bland annat det stadgandet, att chefen för handelsdepartementet eller det ombud, som av honom förordnas, när som helst äger tillgång till bolagets räkenskaper och handlingar. Sedan jag den 26 januari 1943 på förekommen anledning förordnat bankinspektören och chefen för bank- och fondinspektionen S. J. Lindeberg att vara dylikt ombud, har Lindeberg i skrivelse den 15 maj 1943 avgivit redogö-

relse för de utav honom i anledning av förordnandet verkställda undersökningarna. Lindeberg, som funnit av redogörelsen framgå, att förvaltningen av bolaget lämnade skäl till grava anmärkningar, har tillika erinrat, att år 1929 svåra missförhållanden avslöjades beträffande aktiebolaget Stockholms hypotekskassa. Den kontroll, som man genom nyssnämnda lag avsett att erhålla å aktiebolag med ändamål uteslutande att idka fastighetsbelåning, hade visat sig fullständigt illusorisk i de fall, då bolagsordningen icke efterlevts. Då dessa bolag erhållit rätt att emittera obligationslån, vilka godtagits för placering av omyndigas medel utan särskilt tillstånd, syntes det vara ett intresse av vikt, att bolagen i fråga underkastades offentlig tillsyn i likhet med bankaktiebolag, sparbanker och försäkringsbolag. Det torde ligga närmast till hands, att tillsynen anförtroddes åt sparbanksinspektionen. Vidare kunde ifrågasättas om icke i detta samband även borde övervägas, huruvida icke jämväl tomträttskassor skulle läggas under statlig tillsyn. Samtidigt kunde möjligen även en översyn av bestämmelserna om förvaring av säkerhetshandlingar och om revision inom hypoteksinstitutionerna anses påkallad. Med anledning av vad sålunda och i övrigt i skrivelsen anförts har Lindeberg — såvitt nu är i fråga — hemställt om verkställandet av utredning rörande behovet av statlig tillsyn över aktiebolag, som ha till ändamål att bedriva fastighetsbelåning, och därmed likartade bolag.

Utredningen beräknas bliva slutförd under år 1944.

Folkhushållningsdepartementet.

A. Kommitté som avslutat sin verksamhet under 1943.

1. *Utredning rörande möjligheterna för utnyttjande av vissa naturtillgångar* (1943: I 3).

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 april 1942:
Nordengren, S., direktör.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 8 juli 1943 anbefallt statskontoret att från reservationsanslaget till tekniskt-vetenskaplig forskning till statens industrikommission, på rekvisition i mån av behov, utbetala högst 93,000 kronor att av kommissionen, i huvudsaklig överensstämmelse med en av utredningsmannen angiven plan, användas för fortsatta försök i halvstor skala att utvinna kalihaltiga gödselmedel ur svenska bergarter, har det fortsatta utredningsarbetet övertagits av en av industrikommissionen för ändamålet tillsatt kommitté.

II. De centrala krisorganen.

Utrikesdepartementet.

1. *Statens informationsstyrelse* (1941: II 1; 1942: II 1; 1943: II 1)

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 26 januari 1940. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 60); ändrad lydelse den 25 oktober 1940 (Sv. förf.-saml. nr 920) samt den 12 september 1941 (Sv. förf.-saml. nr 777).

Ledamöter:
Tunberg, S. A. D., professor, *ordförande och chef;*
Romberg, A. C. T., expeditionschef, *vice ordförande och souschef;*
Thorsing, O. U. K., byråchef;
Björck, K. G., överste, *militär ledamot;*
Källner, C. G. A., överste, *militär ledamot;*
Reuterswärd, G. F. A., direktör;
Bjurman, G. A., fil. d:r;
Hugo, Y., direktör.

Inom styrelsen finnas förutom ett gemensamt sekretariat fyra avdelningar, nämligen administrativa avdelningen, allmänna avdelningen, upplysningsavdelningen samt rådgivnings- och dispensavdelningen, ävensom på grund av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1940 en fristående sektion för kulturell folkberedskap.

Avdelningschefer:
administrativa avdelningen: Croneborg, A. Hj. F., byråchef;
allmänna avdelningen: Palm, C. Th., fil. d:r;
upplysningsavdelningen: Walles, K. L., redaktör;
rådgivnings- och dispensavdelningen: Frychius, S., redaktör;
sektionen för kulturell folkberedskap: Lund, R. F., rektor.

Lokal: Storkyrkobrinken 2—4; sektionen för kulturell folkberedskap: Munkbron 7; tel.: Kanslihuset.

2. *Pressnämnden* (1942: II 2; 1943: II 2).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 12 september 1941. Instruktion har ej utfärdats. Allmänna riktlinjer för verksamheten ha av ministern för utrikes ärendena angivits i uttalande till statsrådsprotokollet den 12 september 1941, se 1942: II U 2.

Ledamöter och suppleanter i pressnämnden äro

a) ledamöter:
Dehlgren, S. F., chefredaktör, f. d. kommendörkapten, *ordförande;*

Olson, A. R., chefredaktör;
Berlin, B. Hj., chefredaktör;
Vougt, A. G. F., chefredaktör, led. av II kamm.;
Hjörne, H., chefredaktör;
Reuterswärd, G. F. A., direktör;
Andersson, N. A., redaktör;
b) suppleanter:
Ekman, R., chefredaktör;
Börjesson, J. M. D., chefredaktör;
Sjunneson, O. J., redaktör;
Greitz, K. B., redaktör;
Ståhl, D. E., chefredaktör;
Beckman, K. E., redaktör;
Tjus, G. G. R., redaktör.
Sekreterare:
Rynell, S. H. G., jur. och fil. kand.

Chefredaktören fil. d:r Ivar Anderson erhöll den 2 april 1943 på egen begäran befrielse från uppdraget att vara ledamot av pressnämnden. Ny ledamot i hans ställe har icke förordnats.

Sammanträdeslokal: Publicistklubben, Strömgatan 24; ordförandens postadress: Dagens Nyheter, Stockholm 1; sekreterarens postadress: Utrikesdepartementet, Stockholm 16.

Försvarsdepartementet.

1. *Statens krigsmaterielnämnd* (1941: II 1; 1942: II 1; 1943: II 1) (tidigare *Statens ammunitionsnämnd*).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 21 mars 1940. Instruktion utfärdad den 19 april 1940 med tillägg den 24 april 1942.

Ledamöter:
Gummeson, P. E. S., direktör, *ordförande* och *verkställande ledamot* (fr. o. m. den 12 juni 1943);
Ödeen, S. A. E., generaldirektör, *verkställande ledamot* (fr. o. m. den 12 juni 1943);
Osterman, O. F., generallöjtnant;
Odqvist, G. B., kommendör;
Brunskog, U. A. J., krigsråd;
Runius, T., överstelöjtnant.
Kanslichef:
Holmer, N. T., advokat.

Lokal: Mästersamuelsgatan 6; tel.: Krigsmaterielnämnden.

II Fö: 1 Enligt instruktionen den 19 april 1940 hade statens ammunitionsnämnd till uppgift att, i överensstämmelse med instruktionen och i övrigt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, under Kungl. Maj:t för försvarsväsendets räkning omhänderhava anskaffningen av ammunition och för dennas framställning erforderliga förnödenheter.

Härutöver erhöll nämnden genom instruktionstillägget den 24 april 1942 till uppgift att för försvarsgrensförvaltningarnas räkning efter därom av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall eller beträffande visst eller vissa materielslag meddelade beslut ombesörja anskaffning av annan materiel, som är av mass- eller standardkaraktär eller som kan anses fixerad i tekniskt hänseende eller vars anskaffande bör handhavas centralt för att möjliggöra fullt effektiv krigsindustriplanering. Enligt instruktionstillägget erhöll nämnden vidare till uppgift att omhänderhava planeringen av landets krigsindustri, att utöva granskning ur merkantil synpunkt och med hänsyn till krigsindustriplaneringen av viktiga anskaffningsärenden som handläggas av försvarsgrensförvaltningarna samt att i samråd med försvarsgrensförvaltningarna verka för att med avseende å försvarsväsendets materiel tillverkningstekniska krav och standardiseringskrav såvitt möjligt bliva tillgodosedda under beaktande av de fordringar, som materielen ur funktionssynpunkt måste fylla. I samband med att nämnden sålunda erhöll en vidgad uppgift ändrades dess namn från och med den 1 juli 1942 till statens krigsmaterielnämnd.

Konstruktions- och försöksverksamhet samt anskaffning av för denna verksamhet erforderlig materiel skulle fortfarande åvila vederbörande myndigheter inom försvarsväsendet.

Anskaffning från utlandet av krigsmateriel och förnödenheter härtill fick äga rum först efter av Kungl. Maj:t lämnat medgivande.

Nämndens verksamhet upphörde med utgången av juni 1943 och övertogs av det från och med den 1 juli 1943 organiserade krigsmaterielverket, för vars verksamhet provisoriska bestämmelser utfärdades den 30 juni 1943.

2. *Försvarsväsendets verkstadsnämnd* (1941: II 2; 1942: II 2; 1943: II 2).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 24 maj 1940. Instruktion utfärdad samma dag.

Ledamöter:

Gummeson, P. E. S., direktör, *ordförande;*

Ödeen, S. A. E., generaldirektör, *verkställande ledamot* (fr. o. m. den 1 januari 1943);

Woxén, R., professor;

Aste, J. G., generaldirektör;

Bjurner, K. G., konteramiral, chef för marinförvaltningen;

Brunskog, U. A. J., krigsråd;

Gustafsson, H., generalfälttygmästare.

Chef för administrativa byrån: Broomé, J. T. A., byråchef.

Chef för fabriksbyrån: Ryner, L. A. R., överingenjör (fr. o. m. den 1 maj 1943).

Lokal: Birger Jarlsgatan 7; tel.: Verkstadsnämnden.

Verkstadsnämnden hade till uppgift att, i överensstämmelse med instruktionen och i övrigt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter, under Kungl. Maj:t i tekniskt och ekonomiskt hänseende handhava ledningen av driften vid vissa försvarsväsendet tillhörande fabriker och anstalter. **II S: 1**

Intill den 1 juli 1943 hava följande fabriker och anstalter varit underställda nämnden, nämligen:

Carl Gustafs stads gevärsfaktori, Eskilstuna;
Centrala torpedverkstaden, Motala;
Ammunitionsfabriken Karlsborg, Karlsborg;
Ammunitionsfabriken Marieberg, Stockholm;
Ammunitionsfabriken Zakrisdal, Karlstad;
Åkers krutbruk, Åkers Styckebruk;
Försvarsväsendets kemiska anstalt, Ulriksdal.

Från och med den 1 juli 1943 har den verksamhet, som bedrivits av försvarsväsendets verkstadsnämnd, övertagits av försvarets fabriksstyrelse.

Socialdepartementet.

1. *Statens arbetsmarknadskommission* (1941: II 1; 1942: II 1; 1943: II 1).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 7 maj 1940. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 326; ändringar se Sv. förf.-saml. 1940 nr 812 och 887 samt 1943 nr 250).

Ledamöter:

Thomson, A. N., landshövding, *ordförande och chef;*
Lundquist, O. R., överdirektör, *vice ordförande* och chefens ställföreträdare;
Andersson, K. O. H., godsägare;
Brodén, E. H., direktör i Svenska arbetsgivareföreningen;
Carell, E. A. H., f. d. direktör i Svenska lantarbetsgivareföreningen;
Vahlberg, G. E., förste sekreterare i landsorganisationen;
Falk, E., ordförande i Svenska grov- och fabriksarbetareförbundet;
Västberg, Disa, fru, led. av II kamm.;
Malmström, C. G., sekreterare hos De anställdas centralorganisation (t. o. m. den 7 oktober 1943);
Adamsson, H., ingenjör, ombudsman i Svenska industritjänstemannaförbundet (fr. o. m. den 8 oktober 1943).

För ledamöterna finnas ersättare förordnade.

Vid arbetsmarknadskommissionens sida är såsom rådgivande församling ställt ett arbetsmarknadskommissionens råd, vars sammansättning bestämts genom Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1940. Rådet består av representanter för arbetsgivar- och arbetarorganisationer samt för andra organisationer inom näringslivet.

II S: 1 Enligt instruktionen finnes för kommissionen ett kansli, fördelat på avdelningar, byråer och sektioner efter en av Kungl. Maj:t fastställd plan.

Enligt denna plan är kansliet uppdelat på två avdelningar, benämnda första och andra avdelningen. Vardera avdelningen är uppdelad på byråer och sektioner under chefer, utsedda av Kungl. Maj:t.

Av första avdelningen skola handläggas huvudsakligen ärenden angående arbetsförmedling samt planläggning och förberedelser för reglering av arbetskraftens användning under krisförhållanden.

Chef för första avdelningen: Mossberg, H. K. E., hovrättsassessor.

Byrå- och sektionschefer:

för arbetsförmedlingsbyrån: Skogh, S. A., byråinspektör;
» kameral- och förrådsbyrån: Jacobson, J. E. K. G., civilingenjör;
» utredningsbyrån: Nordin, A. G., major;
» uppskovsbyrån: Fahlström, C. A. Hj., överste;
» arbetsblocksbyrån: Löfgren, K. H. F., barnavårdsinspektör;
» sektionen för administrativa ärenden rörande länsarbetsnämnderna: Norbäck, K. G., länsarbetsdirektör;
» kanslisektionen: Mandorff, T. F., jur. kand.

Av andra avdelningen skola handläggas huvudsakligen ärenden angående hjälpverksamhet för arbetslösa samt sådana ärenden om utbildningsverksamhet och om arbeten för bekämpande av arbetslöshet, som tillhöra kommissionens handläggning.

Chef för andra avdelningen: Ericsson, J. A., led. av II kamm.

Byrå- och sektionschefer:

för tekniska byrån: Rudhagen, J. B., ingenjör;
» socialhjälpsbyrån: Nordström, G. H., fil. d:r;
» värnpliktshjälpsbyrån: Curtman, C. W., sekreterare;
» planläggningsbyrån: Lingren, W., jur. kand.;
» sektionen för byggnadsärenden: Celion, E. O. C., civilingenjör;
» utbildningssektionen: Hultengren, G., bitr. sekreterare.

För handläggning av vissa ärenden om värnpliktslån m. m. skall jämlikt Kungl. Maj:ts föreskrift den 12 september 1940 finnas en särskild delegation. Enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1943 skall delegationen utgöras av arbetsmarknadskommissionens ordförande och chef, tillika ordförande i delegationen, samt tre andra av Kungl. Maj:t särskilt utsedda ledamöter, en av dem tillika vice ordförande i delegationen. Till medlemmar av delegationen ha förordnats ombudsmannen A. Pettersson i Västerås, tillika vice ordförande i delegationen, t. f. revisionssekreteraren O. Bergholtz och led. av II kamm. fru Elsa Johansson i Norrköping med byråchefen C. W. Curtman som suppleant.

Enligt Kungl. Majt:ts beslut den 31 juli 1942 skall vidare inom arbetsmarknadskommissionen finnas en särskild delegation för handläggning av vissa ärenden angående inköp av gatsten för statens räkning. Delegationen utgöres av arbetsmarknadskommissionens ordförande och chef, tillika ord-

förande i delegationen, samt fyra andra av Kungl. Maj:t särskilt utsedda medlemmar jämte två suppleanter. Till medlemmar i delegationen ha utsetts landshövdingen M. Jacobsson, tillika vice ordförande, förrådsdirektören J. E. Nelander, direktören V. Kullgren, Uddevalla, och förtroendemannen O. W. Karlsson, Göteborg, samt till ersättare för Kullgren ingenjören S. Mattsson, Göteborg, och till ersättare för Karlsson ombudsmannen O. Nilsson, Göteborg. **II S: 2**

Lokal: Döbelnsgatan 18; tel.; Arbetsmarknadskommissionen; adress: Stockholm 19.

2. *Medicinalstyrelsens materielnämnd* (1941: II 2; 1942: II 2; 1943: II 2).

Tillkallad av chefen för socialdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 januari 1941.

Ledamöter:
Fast, J. E. G., led. av II kamm., *ordförande;*
Bager, E. B., lasarettsläkare;
Hellström, N., f. d. professor (t. o. m. den 2 mars 1943);
Telenius, S. F., civilingenjör (fr. o. m. den 3 mars 1943);
Natt och Dag, B. H., major (t. o. m. den 3 februari 1943);
Appeltofft, G. A., major (fr. o. m. den 4 februari 1943);
Svensson, S. E., apotekare;
Welander, L. A. E., apotekare.

Kanslichef:
Blom, S. D., byrådirektör.

Sekreterare:
Åkesson, E. K., notarie.

Lokal: Holländargatan 17; tel. 11 88 18.

Angående nämndens uppgifter, se 1942: II S 2.

Nämnden har under 1943 intill den 1 december sammanträtt 37 gånger.

Av Kungl. Maj:t anbefalld utredning beträffande central anskaffning, lagerhållning och omsättning av läkemedel och sjukvårdsmateriel samt i samband därmed stående frågor handhaves av ett särskilt arbetsutskott inom materielnämnden. Denna utredning kan beräknas komma att bliva slutförd under år 1944.

Under april och oktober 1943 har nämnden låtit inventera landets förråd av dels läkemedel, dels förbandsgas, operationshandskar och vissa andra sjukvårdsartiklar av betydelse för sjukvården inom landet. Sammanställningar av uppgifter rörande de i april verkställda inventeringarna hava, jämte redogörelser, överlämnats till departementschefen den 25 maj. Sammanställningar jämte redogörelser för resultatet av de i oktober verkställda inventeringarna torde komma att överlämnas under den närmaste tiden. Med ledning av de uppgifter, som erhållits vid dessa inventeringar, har materielnämnden vidtagit åtgärder för att om möjligt säkerställa tillgången på viktiga läkemedel och sjukvårdsartiklar, antingen genom import eller genom

II S: 2 inhemsk tillverkning. Vissa läkemedel och sjukvårdsartiklar, som äro av betydelse för sjukvården inom landet men som på grund av rådande förhållanden endast med största svårighet och i begränsad omfattning kunna anskaffas, hava blivit föremål för en frivillig handelsreglering, varigenom materielnämnden är i tillfälle att utöva en fortlöpande kontroll av apotekens resp. sjukvårdsinrättningarnas inköp av dylika varor.

Vid förhandlingar i London under maj—juni 1943 mellan delegerade från Sverige, Storbritannien och U. S. A. angående import av vissa nödvändiga varor har träffats överenskommelse om leveranser till Sverige av bland annat sådana läkemedel m. m., som äro nödvändiga för uppehållande av erforderlig beredskap på sjukvårdens område. Vissa av dessa leveranser hava redan fullgjorts. En representant för materielnämnden har deltagit i förhandlingarna.

Det av nämnden organiserade arbetet med insamling och odling av medicinalväxter har fortgått enligt samma riktlinjer som under föregående år. En ny upplaga av broschyren »Samla medicinalväxter» har utgivits och distribuerats. Odlingen av medicinalväxter har under våren 1943 utökats i sådan omfattning, att avkastningen av den för ändamålet numera disponerade arealen torde bliva tillräcklig för att under normala förhållanden tillgodose landets behov av odlade droger.

De under senare delen av år 1942 påbörjade upphandlingarna av materiel för dels provisoriska förlossningshem, avsedda att tagas i anspråk vid utrymning, dels tillverkning av proteser för invalider hava fullföljts och avslutats under år 1943.

Nämnden har under tiden 1 januari—30 november 1943 behandlat i runt tal 1,200 ansökningar om licens för export av läkemedel och sjukvårdsmateriel.

3. *Statens utrymningskommission* (1941: II 3; 1942: II 3; 1943: II 3).

Tillkallad av chefen för socialdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 januari 1940. Instruktion utfärdad den 13 april 1940 (Sv. förf.-saml. nr 297); ändrad lydelse den 28 juni 1941 (Sv. förf.-saml. nr 590).

Ledamöter:

Zetterquist, A. F., polisintendent, *ordförande;*
Elmgren, B. F., överlärare, led. av I kamm., *vice ordförande;*
Höjer, Signe, fru;
Löfgren, K. H. F., byråchef;
Persson, P., lantbrukare, led. av II kamm;
Steenberg, K. J. E., folkskolinspektör;
Wahlbäck, J. M., hovrättsråd.

Vid utrymningskommissionens sida är ställd en rådgivande nämnd, bestående av personer med erfarenhet inom olika verksamhetsområden, som äro av betydelse för kommissionens arbete.

Kanslichef:
Hultström, L. A. I., jur. kand.

Lokal: Hantverkargatan 21; tel. 52 02 20 (rikssamtal), 52 06 00 (lokalsamtal).

Angående kommissionens uppgifter, se 1941: II S 3, 1942: II S 3 och 1943: II S 3.

Kommissionen har under år 1943 bedrivit planläggningen av utrymning efter samma allmänna riktlinjer som tidigare. Uppgjorda planer ha fullständigats och reviderats allt efter de krav utvecklingen föranlett till, fortsatt anskaffning av materiel för de planerade förläggningarna för inkvartering har ägt rum.

Planläggningsarbetet har under året väsentligen inriktats på att fortsätta den under året 1942 påbörjade planläggningen av socialtjänsten. Planläggningen har utsträckts att omfatta nya orter och har i erforderliga delar utvidgats. En avsevärd anskaffning av materiel har ägt rum eller förberetts för beredande av tillfälliga bostäder å luftskyddshärbärgen ävensom för vidgande av möjligheterna till utspisning.

Genom beslut den 4 juni 1943 har åt kommissionen uppdragits att i anslutning till vad som skedde sommaren 1942 i organisatoriskt hänseende medverka vid de i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 5 mars 1943 vidtagna åtgärderna för främjande av sommarvistelse på landet för barn från städer och andra tättbebyggda samhällen samt att handhava det med denna verksamhet förenade kontorsmässiga arbetet. Den centrala ledningen av verksamheten har åvilat socialstyrelsen, men beredning och expedition av ärendena har i likhet med vad som var fallet under år 1942 skett inom kommissionens kansli.

Finansdepartementet.

1. *Statens krisrevision* (1941: II 2; 1942: II 2; 1943: II 1).

Ledamöter tillsatta genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 januari och den 6 december 1940 (se Post- och Inrikes tidn. den 19 januari 1940), den 28 juni och den 12 december 1941 samt den 23 oktober 1942:
Blomquist, R., direktör, *ordförande;*
Andersson, J. E., chefredaktör, led. av I kamm.;
von Dardel, F., överdirektör;
Engfors, S., bankdirektör;
Falkman, O. C. A., direktör;
Lindberg, E. H., landshövding (t. o. m. den 31 juli 1943);
Persson, G., lantbrukare, led. av II kamm..

II Fi: 1 Rubbestad, A. L., statsråd, led. av II kamm.;
Ward, K. S. V., redaktör, led. av II kamm.

Kanslichef:
Cardelius, E. C. F., e. o. sekreterare.

Genom beslut den 24 september 1943 har Kungl. Maj:t utsett led. av II kamm. A. P. Pettersson till ledamot under tid då Rubbestad är förhindrad utöva sitt ledamotskap.

Instruktion för revisionen utfärdad den 16 februari 1940 (Sv. förf.-saml. nr 111).

Kungl. Maj:t har den 31 december 1943 meddelat beslut om krisrevisionens upphörande med 1943 års utgång.

2. *Valutakontoret* (1941: II 3; 1942: II 3; 1943: II 2).

Enligt 2 § instruktionen för valutakontoret, utfärdad den 25 februari 1940 (Sv. förf.-saml. nr 125), utgöres dess styrelse av riksbankschefen, med vice riksbankschefen som personlig suppleant, samt ytterligare högst sex ledamöter, vilka jämte suppleanter förordnas av Kungl. Maj:t.

Riksbankschefen eller, vid förfall för honom, vice riksbankschefen är styrelsens ordförande.

Den 15 februari 1940 och den 22 maj 1942 av Kungl. Maj:t förordnade ledamöter av valutakontorets styrelse (se Post- och Inrikes tidn. den 26 februari 1940):
Dahlberg, K., f. d. häradshövding;
Hammarskjöld, D., statssekreterare;
Lundberg, S. E., direktör, led. av II kamm.;
Lundgren, Th., konsul.

3. *Centrala omsättningsskattenämnden* (1942: II 4; 1943: II 3).

Den i 19 § förordningen den 13 december 1940 (nr 1000) om allmän omsättningsskatt omförmälda centrala omsättningsskattenämnden har genom Kungl. Maj:ts förordnande samma dag erhållit följande sammansättning (se Post- och Inrikes tidn. den 7 januari 1941):
Hagander, J. O., justitieråd, *ordförande;*
Wigert, A., landskamrerare, *vice ordförande;*
Lindqvist, J. L., direktör;
Törnqvist, G., professor;
Wingård, E., revisionschef.

Till suppleanter för nämndens ledamöter har Kungl. Maj:t den 3 januari 1941 utsett för Wigert taxeringsintendenten T. H. F. Hjolman, för Lindqvist direktören E. F. Hellstedt, för Törnqvist fabrikören N. H. Cervin och för Wingård lantbrukaren C. O. H. Andersson.

4. *Krigskonjunkturskatterådet* (1942: II 5; 1943: II 4).

Ledamöter, tillsatta genom Kungl. Maj:ts beslut den 20 december 1940 (se Post- och Inrikes tidn. den 30 december 1940), den 13 mars 1942 och den 8 oktober 1943:

Quensel, N. J. E., statsråd, *ordförande* (t. o. m. den 7 oktober 1943);
Nordenskjöld, H. J., friherre, t. f. president, *ordförande* (fr. o. m. den 8 oktober 1943);
Hedelius, F. E. O., kammarrättsråd;
Sivert, E. D., f. d. kammarrättsråd;
Söderlund, G., direktör.

Till suppleant för Söderlund har Kungl. Maj:t den 27 november 1942 förordnat hovrättsrådet B. Lindskog.

Enligt direktiven skall krigskonjunkturskatterådet bereda frågor rörande eftergift beträffande krigskonjunkturskatt.

5. *Centrala krigskonjunkturskattenämnden* (1943: II 5).

Den i 32 § förordningen den 17 juni 1943 om krigskonjunkturskatt för år 1943 omförmälda krigskonjunkturskattenämnden har enligt Kungl. Maj:ts förordnanden den 17 juni och den 3 september 1943 erhållit följande sammansättning:

Edén, N., f. d. landshövding, *ordförande;*
Rosenqvist, K. E. E., kammarrättsråd, *vice ordförande* (t. o. m. den 1 augusti 1943);
Hallberg, F. E. W., f. d. kammarrättsråd, *vice ordförande* (fr. o. m. den 3 september 1943);
Browaldh, E., bankdirektör;
Brunes, L., kamrerare;
Eklund, J., direktör;
Jelf, O., auktoriserad revisor;
Persson, E., direktör;
Pettersson, T., direktör;
Stensgård, A. H., direktör;
Strindlund, G., överdirektör.

Till suppleanter för nämndens ledamöter har Kungl. Maj:t utsett för Rosenqvist och Hallberg docenten E. F. Lundberg, för Browaldh direktören I. Olsson, för Brunes kassören A. W. Strand, för Eklund direktören O. Backman, för Jelf auktoriserade revisorn E. Rydbeck, för Persson professorn P. L. Nanneson, för Pettersson direktören B. Ljungberger, för Stensgård led. av II kamm. K. Hj. Gustafson samt för Strindlund länsjägmästaren A. E. Nyblom.

Folkhushållningsdepartementet.

1. *Statens reservförrådsnämnd* (1941: I 2; 1942: II 1; 1943: II 1).

Instruktion för nämnden utfärdad den 14 augusti 1937 (Sv. förf.-saml. nr 754).

Ledamöter:
Gärde, A. B., f. d. landshövding, *ordförande;*
Holmberg, G. A., direktör;
Ljungdahl, K.-G., f. d. överdirektör (fr. o. m. den 1 mars 1943);
Nauckhoff, S. A. G., direktör;
Wehtje, W., direktör;
Verkst. direktör:
Kindgren, R., f. d. kapten.
Vice verkst. direktör och sekreterare:
Lamberth, C. L., sekreterare.
Lokal: Smålandsgatan 12; tel.: 23 06 65.

2. *Statens krigsförsäkringsnämnd* (1941: II 6; 1942: II 2; 1943: II 2).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 21 oktober 1938. Nämndens verksamhet regleras av kungörelsen den 3 september 1939 (nr 596) med närmare föreskrifter angående tillämpningen av lagen den 10 mars 1939 (nr 68) om statlig krigsförsäkring m. m.

Ledamöter:
Lindeberg, S. J., bankinspektör, *ordförande;*
Landberg, C. E., kommerseråd, *vice ordförande* (avliden den 22 mars 1943);
Östrand, D. O., byråchef, *vice ordförande* (fr. o. m. den 18 juni 1943);
Ekman, J. L., direktör;
Gillberg, K. E., direktör (t. o. m. den 30 september 1943);
Henriques, E., advokat, tillika *sekreterare;*
Högberg, P. E., direktör;
Kördel, E. R., direktör (fr. o. m. den 1 oktober 1943);
Lange, E. R., assuransdirektör (avliden den 16 maj 1943);
Rogberg, N., assuransdirektör;
Ståhle, A. N. O. K., byråchef (fr. o. m. den 18 juni 1943);
Åhmansson, N. C. E., direktör (fr. o. m. den 18 juni 1943).

Den 7 november 1941 förordnades f. d. justitierådet C. A. R. Eklund och sjötekniske konsulenten hos kommerskollegium, sjökaptenen B. G. Bergström att efter kallelse av ordföranden inträda såsom ledamöter av nämnden i fall, då annan ledamot på grund av jäv icke må deltaga i behandlingen av viss fråga.

Lokal: Kungsgatan 6; tel.: Krigsförsäkringsnämnden.

3. *Statens industrikommission* (1941: II 7; 1942: II 3; 1943: II 3). **II Fo: 3**

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 27 oktober 1939. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 787; ändringar se Sv. förf.-saml. 1940 nr 582).

Ledamöter:

Söderlund, G., direktör, *ordförande och chef* t. o. m. den 31 januari 1943 (tjänstledig);
Schwartz, S. G., direktör, *t. f. ordförande och chef* t. o. m. den 31 januari samt *ordförande och chef* fr. o. m. den 1 februari 1943;
Sohlman, S. R:son, vice direktör, *vice ordförande* och chefens ställföreträdare (fr. o. m. den 1 februari 1943);
Abenius, H. V., direktör (fr. o. m. den 1 juni 1943);
Andersson, G. A., andre ordförande i landsorganisationen;
Carlborg, P. A. H., kommerseråd;
Hedulff, E. N:son, överdirektör;
Kleman, C. F., direktör (t. o. m. den 31 maj 1943);
Rausing, A. R., direktör (t. o. m. den 31 maj 1943);
Sundfeldt, B., civilingenjör.

Ledamöter i kommissionens råd:

Bergengren, A. G., direktör;
Berggren, H. A., målarmästare;
Ehrnberg, G. Th., direktör;
Engkvist, O. Th., byggmästare;
Falk, E., ordförande i Svenska grov- och fabriksarbetareförbundet;
Hèrnod, T. R., direktör;
Jensen, O., agronom;
Johansson, C. A. A., verkst. direktör i kooperativa förbundet;
Johansson, I. S., lantbrukare;
Lilliehöök, Eleonore M., fru;
Lindskog, H., ingenjör;
Nyström, P. E., ordförande i Svenska sågverksindustriarbetareförbundet;.
Wehtje, E., direktör;
Westerberg, S. Axelsson, direktör;
Westerlund, O., ordförande i Svenska metallindustriarbetareförbundet.

Avdelningschefer:

för järnavdelningen: Wahlström S. L., bergsingenjör (t. o. m. den 31 december 1943);
Herlenius, J., bergsingenjör (fr. o. m. den 1 januari 1944);
» verkstadsavdelningen: Leire, G. J:son, direktör;
» metallavdelningen: Jonson, G. R., bergsingenjör (t. o. m. den 28 februari 1943);
Lagerhjelm, P. E. G. J., bergsingenjör (fr. o. m. den 1 mars 1943);
» kemiska avdelningen: Winbladh, R. Th. B:son, docent;
» textilavdelningen: Paues, E. W., direktör;

II Fo: 3 för läderavdelningen: Hallström, K. E., direktör;
» krigsindustriavdelningen: Leire, G. J:son, direktör;
» byggnadsavdelningen: Sandberg, A. E., direktör;
» skogsindustriavdelningen: Ekman, P. W., direktör.
Kanslichef:
Hammarskiöld, S. L., revisionssekreterare.
Lokal: Sveavägen 44 och 46; tel.: Industrikommissionen; läderavdelningen 23 50 60.

4. *Statens livsmedelskommission* (1941: II 8; 1942: II 4; 1943: II 4).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 27 oktober 1939. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 788).

Ledamöter:
Hammarskjöld, B. G. Hj., landshövding, *ordförande och chef;*
för produktionsavdelningen:
Johansson, R., landshövding, ledamot samt t. o. m. den 30 september 1943 tillika *vice ordförande* och chefens ställföreträdare;
för allmänna avdelningen:
Hovgard, T. Å., lantbruksskoleföreståndare, ledamot samt fr. o. m. den 1 oktober 1943 tillika *vice ordförande* och chefens ställföreträdare;
för varuomsättningsavdelningen:
Cederlund, C. F., direktör (t. o. m. den 19 januari 1943);
Johansson, H. B., direktör, led. av I kamm. (fr. o. m. den 20 januari 1943);
för konsumtionsavdelningen:
Nordgren, Olivia L., fru, led. av II kamm.
Ledamöter i kommissionens råd
för produktionsavdelningen:
Andersson, K. A. M., lantbrukare, led. av II kamm.;
Blomkvist, B., lantbrukare;
Ekström, B., landstingsman;
Flytström, A. Th., sekreterare;
Johansson, J. H., hemmansägare;
Liedberg, C. G., godsägare, led. av II kamm.;
Schälander, E. A., lantbrukare;
för varuomsättningsavdelningen:
Börjesson, A., disponent;
Degerstedt, Hj., direktör;
Lindström, K. J. O., direktör;
Molander, H., ordförande i Svenska livsmedelsindustriarbetareförbundet;
Myrgren, H., ordförande i Svenska ostkustfiskarenas centralförbund;
Norenberg, C. W., konsul;
Olin, G., direktör;
Ringborg, H. G., förvaltare;

Utbult, K. B., ordförande i Svenska västkustfiskarenas centralförbund;
för konsumtionsavdelningen:
Abramson, E. L., professor;
Alvén, Hildur M., fru, led. av II kamm.;
Cederlund, C. F., direktör (fr. o. m. den 20 januari 1943);
Jansson, Linnea, fru;
Neumüller, Margareta, husmoder vid Karolinska sjukhuset;
Osvald, Ingrid, inspektris;
Svensson, Gärda, fru;
Wiklund, Gertrud, fru;
för allmänna avdelningen:
Beck-Friis, C. S., friherre, bruksägare, led. av I kamm.;
Björnsson, J. E., lektor, led. av I kamm.;
Borgström, N. O. G. J., verkst. direktör i Sveriges köpmannaförbund;
Carlborn, Hj., direktör;
Enderstein, P. E., sekreterare;
Lindberger, A., redaktör;
Möller, K., direktör;
Sträng, G., ordförande i Svenska lantarbetareförbundet.

Avdelningschefer:
för produktionsavdelningen: Åkerman, E. Å., professor;
» konsumtionsavdelningen: Kollberg, G. N., mantalsintendent.

Kommissionens övriga huvudavdelningar, varuomsättningsavdelningen och allmänna avdelningen, äro uppdelade å följande sektioner och därmed sidoordnade byråer, nämligen *varuomsättningsavdelningen* å en sektion för ärenden rörande spannmål och fodermedel m. m., en sektion för ärenden rörande matfett m. m., en sektion för ärenden rörande slaktvaror, en sektion för ärenden rörande potatis m. m., en sektion för ärenden rörande diverse livsmedel, en sektion för administrativa ärenden och en utrikes- och licensbyrå, samt *allmänna avdelningen* å en sektion för ärenden rörande organisatoriska frågor, en planläggningsbyrå, en statistisk byrå och en upplysnings- och utredningsbyrå. En från avdelningarna fristående sektion är juridiska sektionen.

Sektionschefer:
för sektionen för ärenden rörande spannmål och fodermedel m. m.: Carlsson, C. E. N., direktör (t. o. m. den 16 juli 1943); Törnblom, C. G. E. agronom (fr. o. m. den 17 juli 1943);
» sektionen för ärenden rörande matfett m. m.: Gräslund, A. H., direktör;
» sektionen för ärenden rörande slaktvaror: Börjesson, J. A., disponent (t. o. m. den 16 juli 1943); Lund, D. G. M., agronom (fr. o. m. den 17 juli 1943);
» sektionen för ärenden rörande potatis m. m.: Magnusson, R. A. Hj., länsassessor;
» sektionen för ärenden rörande diverse livsmedel: Tolstoy, N., greve, sekreterare;

II Fo: 4 för sektionen för administrativa ärenden: Viklund, N. D., hovrättsassessor;
» sektionen för ärenden rörande organisatoriska frågor: Magnusson, R. A. Hj., länsassessor;
» juridiska sektionen: Söderström, O. A. V., hovrättsråd.
Lokal: Artillerigatan 42; tel.: Livsmedelskommissionen.

5. *Statens handelskommission* (1941: II 9; 1942: II 5; 1943: II 5).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 10 november 1939. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 805).

Ledamöter:
Sahlin, S. E. G., t. f. generaldirektör, *ordförande;*
Eriksson, K., direktör, *vice ordförande* (t. o. m. den 5 februari 1943);
Lundvik, V. G., landshövding, ledamot samt fr. o. m. den 6 februari 1943 tillika *vice ordförande;*
Bonow, M., fil. lic. (fr. o. m. den 6 februari 1943);
Gillberg, K. E., direktör (t. o. m. den 30 september 1943);
von Heland, K. E. H., kapten, led. av I kamm.;
Kördel, E. R., direktör (fr. o. m. den 1 oktober 1943);
Sjögren, K. E., direktör;
Wallberg, C. E. F., bankdirektör;
Vinell, K. T., direktör;

Direktör:
Kördel, E. R., (t. o. m. den 30 september 1943);
Belfrage, L. A. L., direktör (fr. o. m. den 1 oktober 1943).
Lokal: Kungsträdgårdsgatan 12; tel.: Handelskommissionen.

6. *Statens priskontrollnämnd* (1941: II 10; 1942: II 6; 1943: II 6).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 12 april 1940. Gällande instruktion utfärdad den 20 juni 1941 (Sv. förf.-saml. nr 482; ändringar se Sv. förf.-saml. 1942 nr 607 och 1943 nr 312).

Ledamöter:
Bergvall, J. H., direktör, led. av II kamm., *ordförande;*
Lundberg, E. F., docent, *vice ordförande;*
Lind, A., redaktör;
Matts, A. G., direktör (fr. o. m. den 15 mars 1943);
Norup, B. S. B., lantbrukare, led. av II kamm.;
Nyström, P. E., ordförande i Svenska sågverksindustriarbetareförbundet;
Schmidt, C. S:son, civilingenjör;
Schroff, R., direktör (t. o. m. den 14 mars 1943);
Ståhlbrandt, H., direktör;
Älmeby, H., direktör.

Ledamöter i nämndens råd:
Andersson, Elsa fru;

Andersson, G. A., andre ordförande i landsorganisationen;
Browall, G., direktör;
Collin, Karin, fröken;
Degerstedt, Hj., direktör;
Engberg, N. F., direktör;
Engel, G. A. G., disponent;
Eriksson, Nancy, fru;
Ernmark, A. G., direktör;
Flood, Hulda, fru;
Johansson, H., direktör;
de Laval, Märta, fru;
Lindberger, A., redaktör;
Lindqvist, J. L., handlande;
Nilsson, H., lantbrukare;
Nordström, A., byggnadsingenjör;
Sträng, G., ordförande i Svenska lantarbetareförbundet;
Söderberg, E., direktör;
Throne-Holst, H., disponent.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 24 september 1943 skall inom priskontrollnämnden från och med den 1 oktober 1943 tills vidare finnas — förutom de sektioner om vilkas inrättande Kungl. Maj:t tidigare meddelat beslut — en sektion, benämnd sektionen för aktiv hushållning, för handläggning av ärenden, som sammanhänga med verksamheten för konsumtionsanpassning.

Sektionschefer:

för sektionen för ärenden rörande järn- och metallprodukter:
Lundberg, E. F., docent;
Östberg, P., jur. kand., ställföreträdande chef (fr. o. m. den 1 oktober 1943);

för sektionen för ärenden rörande bränslen och trävaror:
Rosén, R., jägmästare;

för sektionen för ärenden rörande textilprodukter:
de Broen, J. H. G., kamrerare;

för sektionen för ärenden rörande läder och skor:
Molin, R., direktör (t. o. m. den 31 januari 1943);
Älmeby, H., direktör (fr. o. m. den 1 februari 1943);

för sektionen för ärenden rörande kemisk-tekniska produkter:
Schmidt, C. S:son, civilingenjör;

för sektionen för ärenden rörande livsmedel:
Molin, R., direktör (t. o. m. den 31 januari 1943);
Älmeby, H., direktör (fr. o. m. den 1 februari 1943);

för sektionen rörande diverse produkter:
Schmidt, C. S:son, civilingenjör;

för sektionen för ärenden rörande importhandeln:
Aleson, P., köpman (t. o. m. den 16 juli 1943);
Stenhammar, O., direktör (fr. o. m. den 17 juli 1943);

II Fo: 6 för sektionen för ärenden rörande prisövervakning:
Wikström, F., revisor;
för sektionen för utredningar och planläggning:
Lundberg, E. F., docent:
för sektionen för ärenden rörande transporter:
Kamph, S., trafikinspektör;
för sektionen för aktiv hushållning:
Åkerman-Johansson, Brita, fil. lic., fru (fr. o. m. den 1 oktober 1943).
Kanslichef:
Dahlin, E. H., hovrättsassessor.
Lokal: Drottninggatan 42—44; tel.: Priskontrollnämnden.

7. *Statens bränslekommission* (1941: II 11; 1942: II 7; 1943: II 7).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 14 juni 1940. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 581).
Ledamöter:
Lundh, E. A. F., jägmästare, *ordförande och chef;*
Pehrsson, E. G., direktör, *vice ordförande* och chefens ställföreträdare (t. o. m. den 31 maj 1943);
Ljungdahl, K.-G., f. d. överdirektör, ledamot samt fr. o. m. den 1 juni 1943 tillika *vice ordförande* och chefens ställföreträdare;
Carlsson, C. A., lantbrukare;
Lindberg, K. A., förste ordförande i landsorganisationen;
Nerell, Å. N. J., direktör;
Wiberg, J. Å. T., direktör (fr. o. m. den 1 juni 1943).
Ledamöter i kommissionens råd:
Alm, M. F., byråchef;
Andersson, G. K. H., direktör;
Bengtsson, O. F., ombudsman;
Bengtsson, Y., direktör;
Berg, N. R., ryttmästare;
Byström, C., ombudsman;
Englund, A., ordförande i Svenska skogs- och flottningsarbetareförbundet;
Gålsman, Ester, fru;
Hain, R. J. F., direktör;
Helgesson, R., ordförande i Svenska transportarbetareförbundet;
Hultman, G., f. d. överingenjör;
Johansson, R., landshövding;
Karlsson, K., direktör;
Ljunggren, V., direktör;
Nordström, A., byggnadsingenjör;
Norgren, N. O., hemmansägare;
Nyström, P. E., ordförande i Svenska sågverksindustriarbetareförbundet;
Olsson, Erica, fru;

Schager, N., jägmästare;
Sundfeldt, R., direktör;
Telander, N. G., byråchef;
Tigerschiöld, K. M., överingenjör;
Wahlstedt, G. V. R., omnibusdirektör;
Wesslén, G., skogschef;
Wibom, T., major;
Östberg, Amanda, fru.

Avdelningschefer:

för planläggningsavdelningen: Christiansen, Th., bergsingenjör (t. o. m. den 30 juni 1943);
Diedrichs, B. E. J., civilingenjör (fr. o. m. den 15 november 1943);
» vedavdelningen: Malmgren, E. F. E., byråchef;
» kolavdelningen: Ström, T. V., konsul;
» oljeavdelningen: Kähr, H. N. G., disponent.

Chef för sekretariatet (huvudsekreterare):

Höjer, E. W., överjägmästare (t. o. m. den 30 april 1943);
Leijonhufvud, E. S. A:son, friherre, hovrättsassessor (fr. o. m. den 3 maj 1943).

Lokal: Sveavägen 63; tel.: Bränslekommissionen.

8. *Statens trafikkommission* (1941: II 12; 1942: II 8; 1943: II 8).

Tillsatt av Kungl. Maj:t den 1 augusti 1940. Instruktion utfärdad samma dag (Sv. förf.-saml. nr 747).

Ledamöter:

Granholm, A. M., f. d. generaldirektör, *ordförande och chef* (t. o. m. den 31 december 1943);
Landberg, C. E., kommerseråd, *vice ordförande* och chefens ställföreträdare (avliden den 22 mars 1943);
Frisell, E. G., direktör, *vice ordförande* och chefens ställföreträdare den 22 april—den 31 december 1943, *ordförande och chef* fr. o. m. den 1 januari 1944;
Trolle, C. R., byråchef, ledamot samt *vice ordförande* och chefens ställföreträdare fr. o. m. den 1 januari 1944;
Andersson, G. K. H., direktör;
Eriksson, C. A., åkeriägare;
Johanson, N. E., e. o. länsnotarie;
Kring, K. G. H., överstelöjtnant;
Nerell, Å. N. J., direktör;
Ståhle, A. N. O. K., byråchef (fr. o. m. den 22 april 1943).

Ledamöter i kommissionens råd:

Borgström, N. O. G. J., verkst. direktör i Sveriges köpmannaförbund;
Byström, C., ombudsman;

II Fo: 8 Corneliusson, S., ombudsman;
Dieden, G., hamndirektör;
Ekman, J. L., direktör;
Gehlin, B., major (avliden den 6 februari 1943);
Gillberg, K. E., verkst. direktör i Sveriges grossistförbund;
Hallgren, H., fabrikör (fr. o. m. den 25 september 1943);
Hammarskjöld, A. P. M., civilingenjör (fr. o. m. den 25 september 1943);
Helgesson, R., ordförande i Svenska transportarbetareförbundet;
Hèrnod, T. R., direktör;
Hoogland, H., direktör;
Högberg, P. E., direktör;
Johansson, B., ombudsman;
Lindberg, C., ombudsman, led. av II kamm.;
Lindmark, G., direktör (fr. o. m. den 25 september 1943);
Lindskog, H., ingenjör;
Lindström, K. J. O., direktör;
Lundqvist, Hj., direktör;
Norenberg, C. W., vicekonsul (fr. o. m. den 25 september 1943);
Norup, B. S. B., lantbrukare, led. av II kamm.;
Osvald, G. S., sjökapten;
Persson, E., direktör;
Reifors, Å., direktör (t. o. m. den 24 september 1943);
Wahlstedt, G. V. R., omnibusdirektör;
Waller, P., skeppsredare;
Westerberg, P. O., direktör;
Wijkander, R. T., direktör.

Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 maj 1943 har i stället för biltrafiksektionen från och med den 1 juni 1943 inrättats en sektion för ärenden rörande personbiltrafiken (personbiltrafiksektionen) och en sektion för ärenden rörande godsbiltrafiken (godsbiltrafiksektionen).

Kanslichef:
Gemzell, Chr., revisionssekreterare (t. o. m. den 31 december 1943);
Månson, K. G., e. o. länsnotarie (fr. o. m. den 1 januari 1944).

Sektionschefer:
för sektionen för ärenden rörande inrikes sjöfarten och hamnarna:
Wærn, B., direktör (t. o. m. den 30 september 1943);
Eggert, E. A. F., byrådirektör (fr. o. m. den 1 november 1943);
för sektionen för ärenden rörande järnvägstrafiken och civila luftfarten:
Brinck, P. E. H., byråassistent;
för motorfordonssektionen:
Fogelberg, S. G. H., direktör;
för godsbiltrafiksektionen:
Grönvall, C.-F., kapten (fr. o. m. den 1 augusti 1943).

Sektionen för ärenden rörande utrikes sjöfarten förestås av direktören H. Hoogland och skeppsredaren T. Pettersson gemensamt.

9. *Överrevisionen för krisförvaltningen.* **II Fo: 9**

Instruktion för revisionen utfärdad den 31 december 1943.

Ledamöter:

Engfors, B. G. O., bankdirektör, *ordförande;*
Ward, K. S. V., redaktör, led. av II kamm.;
Pettersson, A. P., lantbrukare, led. av II kamm.

Stockholms slott den 4 januari 1944.

GUSTAF.

THORWALD BERGQUIST.

Bilaga A.

Under år 1943 beviljade bidrag av lotterimedel.

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kronor	
Arvika församlingshem u. p. a., Föreningen	30/6		50,000: —
Dramatiska teatern	5/3	54,300: —	
» »	30/6	150,000: —	
» »	8/10	64,400: —	
» »	17/12	150,000: —	418,700: —
Estlandsutskottet inom Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet	30/6		7,000: —
Folkets parkers centralorganisation	8/1		150,000: —
Gotlands fornvänner, Föreningen	30/6		10,000: —
Gustav Adolfsakademien för folklivsforskning	»	75,000: —	
» » » »	»	48,500: —	123,500: —
Gävleborgs läns orkesterförening	5/3	5,900: —	
» » »	30/6	50,000: —	
» » »	10/9	4,950: —	60,850: —
Göteborgs kvinnliga diskussionsklubb	30/6		6,000: —
Göteborgs lyriska teater	5/3	33,000: —	
» » »	30/6	120,000: —	
» » »	8/10	38,400: —	
» » »	17/12	120,000: —	311,400: —
Göteborgs orkesterförening	5/3	10,000: —	
» »	30/6	35,000: —	
» »	10/9	10,000: —	
» »	17/12	30,000: —	85,000: —
Göteborgs stadsteater	5/3	30,000: —	
» »	30/6	12,800: —	
» »	»	75,000: —	
» »	8/10	32,100: —	
» »	17/12	75,000: —	224,900: —
Hallands hembygdsförbund	30/6		15,000: —
Humanistiska fonden	17/12		250,000: —
Hälsingborgs stadsteater u. p. a., Föreningen	5/3	8,200: —	
» » » »	30/6	57,000: —	
» » » »	8/10	8,200: —	
» » » »	17/12	58,000: —	131,400: —
Hälsingborgs stadsteater, Viss personal vid	»		32,400: —
Jämtlands läns museiförening	30/6		5,000: —
Karlskoga praktiska läroverk, Stiftelsen	»		60,000: —
Karlstads sjömansvårdskrets	»		35,000: —
Klosters röstskola, Alvesta	»		10,000: —

Ändamål	Beslutets dag	Belopp kronor	
Konsertföreningen i Stockholm	5/3	11,400: —	
» » »	30/6	70,000: —	
» » »	10/9	11,400: —	
» » »	17/12	100,000: —	192,800: —
Kulturhistoriska föreningen för Södra Sverige	»		55,000: —
Kronobergs regementes soldathem, Stiftelsen	30/6		40,000: —
Malmö konserthus, Stiftelsen	5/3	9,900: —	
» » »	10/9	8,100: —	
» » »	17/12	12,500: —	30,500: —
Malmö stadsteater u. p. a., Föreningen	»		155,000: —
Musikaliska akademien	»		3,000: —
Marieborgs folkhögskola	30/6		75,000: —
Nordvästra Skånes orkesterförening	5/3	5,900: —	
» » »	30/6	50,000: —	
» » »	10/9	4,950: —	60,850: —
Norrköpings orkesterförening	5/3	5,900: —	
» »	30/6	50,000: —	
» »	10/9	4,950: —	60,850: —
Operan	5/3	145,500: —	
»	30/6	500,000: —	
»	8/10	163,600: —	
»	17/12	500,000: —	1,309,100: —
Riksförbundet för bildande konst	»		15,000: —
Riksteaterns publikorganisation	30/6	176,000: —	
» »	17/12	176,000: —	352,000: —
Smålands fornminnen och kulturhistoria, Föreningen för	30/6		40,000: —
Soldaternas vänner i Uppland, Föreningen	»		5,000: —
» » » Östersund, »	»		100,000: —
Soldathemmet i Karlsborg, förening u. p. a.	»		50,000: —
Svenska aeroklubben	8/10		40,000: —
Svenska dramatikers studio, ekonomisk förening u. p. a.	26/3	2,000: —	
» » » » » »	30/6	5,000: —	7,000: —
Sveriges körförbund	17/12		10,000: —
Sveriges orkesterföreningars riksförbund	30/6	45,000: —	
» » »	17/12	50,000: —	95,000: —
Vetenskapsakademien	30/6		70,500: —
Västerbottens lapska museiförening	»		10,000: —
Älvdalens jordägande socknemäns restaureringskommitté	»		4,000: —
Ölandskvarnarnas bevarande, Kommittén för	»		3,500: —
Önnestads folkhögskola	»		50,000: —
		Summa kronor	4,820,250: —

Uppgift å kom-

Justitie-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
1939 års utlänningssakkunniga[2]	15	14	1	4,298	—	—
Sakkunniga för utredning av frågan om skydd för anförtrodd egendom	—	22	2	—	2,560	—
Utredning angående lagstiftning rörande åtgärder i syfte att förhindra spekulation i vattenkraft[3]	—	23	3	—	1,956	—
Sakkunnig för översyn av arbetsordningarna för hovrätterna	—	—	4	—	312	—
Summa kr.				4,298	4,828	—
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
Sakkunniga för samråd med byggnadsstyrelsen vid utredning angående lokaler för Högsta domstolen, Nedre justitierevisionen och Svea Hovrätt	5	4	5	—	—	—
Sakkunniga för utredning rörande åtgärder för att förhindra förorening av vatten och luft samt rörande rätt att utnyttja underjordiska vattentillgångar	6	5	6	84,725	—	—
Sakkunniga för kodifiering av gällande rätt på kyrkolagstiftningens område[4]	7	6	7	2,180	—	—
Straffrättskommittén	8	7	8	110,600	40,600	—
1939 års patentutredning[5]	9	8	9	40,913	5,076	732
Strafflagberedningen	10	9	10	79,472	7,446	14,742
Auktorrättskommittén	11	10	11	8,387	1,000	—
Sakkunniga för utredning rörande tillämpningen av 1937 års lagstiftning om allmänna handlingars offentlighet	12	11	12	788	—	—
Sakkunnig för utredning angående möjlighet för konkursbo att avsluta av konkursgäldenär påbörjat byggnadsföretag	13	12	13	—	—	—
Ungdomsvårdskommittén[6]	14	13	14	20,425	2,910	27,418
Fastighetsbildningssakkunniga[7]	16	15	15	104,383	8,974	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.
[2] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1939 skola kostnaderna bestridas från andra
[3] » » » » » 30 oktober 1942 » » » » »
[4] » » » » » 16 oktober 1936 » » » » »
[5] » » » » » 17 juni 1938 » » » » »
[6] » » » » » 9 juni 1939 » » » » » ,
[7] » » » » » 9 juni 1939 » » » » »

Bilaga B.

mittékostnader.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
U t g i f t e r								
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
—	—	—	—	—	—	—	—	4,298
3,273	—	—	—	1,402	7,235	—	—	7,235
2,779	—	—	—	1,475	6,210	—	—	6,210
216	—	—	—	—	528	—	979	1,507
6,268	—	—	—	**2,877**	**13,973**	—	**979**	**19,250**
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	84,725
—	—	—	—	—	—	—	—	2,180
1,672	—	2,088	—	—	44.360	11,583	6,292	172,835
—	2,848	26	—	1,265	9.947	1,980	—	52,840
1,428	—	2,866	434	7,730	34,646	13,038	5,438	132.594
—	—	—	—	1,899	2,899	574	250	12,110
—	—	—	—	—	—	—	—	788
—	—	—	—	—	—	—	—	—
48	—	521	50	379	31,326	11,451	10,821	74,023
23,685	—	1,564	1,907	2,408	38,538	11,837	4,659	159,417

och femte huvudtitlarnas kommittéanslag med hälften från vartdera anslaget.
» sjätte » » » » » » »
» åttonde » » » » » » »
» tionde » » » » » » »
femte och åttonde » » » tredjedelen » » »
och nionde » » » hälften » » »

1	2	3	4	5	6	7
Revision av lagstiftningen om kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag	17	16	16	—	—	—
Sakkunnig för utredning om vissa flottledsfrågors behandling	18	17	17	—	—	—
Sakkunnig för en förberedande utredning om det allmännas skyldighet att svara för skada, som uppkommit genom fel eller försummelse av tjänsteman	19	18	18	—	—	—
Sakkunniga för kodifiering av ärvdabalken	20	19	19	1,267	96	—
Fortsatt utredning angående revision av strafflagen för krigsmakten	21	20	20	1,416	900	—
Sakkunniga för revision av stadsplanelagstiftningen[1]	22	21	21	24,283	6,456	16,766
Sakkunnig för utredning angående statlig kontroll över organisationer, som avse att nyttiggöra auktorrättigheter	—	24	22	—	—	—
Utredning rörande frågan om fängvårdspersonalens utbildning och rekrytering	—	25	23	—	—	—
1943 års utlänningssakkunniga[2]	—	—	24	—	—	—
Utredning beträffande stängselskyldighet vid järnvägar	—	—	25	—	—	—
Dissenterlagskommittén	—	—	26	—	—	—
Sakkunniga för utredning rörande domarutbildningen m. m.	—	—	27	—	—	—
Utredning av frågan angående revision av riksdagens arbetsformer	—	—	28	—	—	—
Summa kr.				**478,839**	**73,458**	**59,658**
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[3]						
Sakkunniga för översyn av lagstiftningen om fri rättegång	23	1	—	10,452	2,142	—
Sakkunniga för utredning angående polismans rätt att bruka våld[4]	—	2	—	—	1,100	952
Sakkunniga för utredning angående ändringar i lösen- och stämpelförordningarna	—	3	—	—	2,076	—
Summa kr.				**10,452**	**5,318**	**952**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Ersättning till revisionssekreteraren M. Wijnbladh för biträde med överarbetning av lagberedningens förslag till aktiebolagslag	—	—	—	—	—	—
» » presidenten G. Bendz och expeditionschefen C. Romberg för biträde vid utredning rörande uppförande av en hovrättsbyggnad i Göteborg	—	—	—	—	—	—
» » rådmannen H. Lech för biträde vid utarbetande av proposition angående anslag till krigsrätterna	—	—	—	—	—	—
» » tryckfrihetsnämnden	—	—	—	—	—	—
» » följande personer för biträde med utförande av vissa av departementschefen till dem överlämnade utredningsuppdrag: häradshövdingen O. Thulin	—	—	—	—	—	—

[1] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 28 november 1941 skola kostnaderna bestridas från andra,
[2] » » » » 21 april 1943 » » » » »
[3] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.
[4] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 10 april 1942 skola kostnaderna bestridas från andra, fjärde

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
702	—	—	—	—	798	—	—	2,065
—	—	—	—	—	900	720	276	3,312
20,658	—	728	2,012	1,789	48,409	14,006	7,580	94,278
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	1,325	—	—	1,325	3,615	2,200	7,140
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
48,193	**2,848**	**9,118**	**4,403**	**15,470**	**213,148**	**68,804**	**37,516**	**798,307**
178	4,748	1,132	—	2,262	10,462	—	—	20,914
505	2,756	—	—	1,446	6,759	—	—	6,759
2,301	—	284	—	1,310	5,971	—	—	5,971
2,984	**7,504**	**1,416**	—	**5,018**	**23,192**	—	—	**33,644**
—	—	—	—	—	19,443	—	—	—
—	—	—	—	—	517	—	—	—
—	—	—	—	—	1,127	—	—	—
—	—	—	—	—	483	—	—	—
—	—	—	—	—	2,646	—	—	—

femte och sjätte huvudtitlarnas kommittéanslag med tredjedelen från vartdera anslaget.
och femte » » » hälften » » »

och femte huvudtitlarnas kommittéanslag med tredjedelen från vartdera anslaget.

1	2	3	4	5	6	7
revisionssekreteraren N. Rignell . . .	—	—	—	—	—	—
hovrättsrådet H. Zetterberg	—	—	—	—	—	—
hovrättsassessorn S. Romanus	—	—	—	—	—	—
» K. Holmgren . . .	—	—	—	—	—	—
hovrättsfiskalen B. Larson	—	—	—	—	—	—
Kostnader i samband med överläggningar inför departementschefen angående revision av lagstiftningen om utbetalande av krigsriskersättning till sjömän	—	—	—	—	—	—
» för militära moratorieutredningen	—	—	—	—	—	—
Renskrivningskostnader m. m. för inom departementet tillkallade sakkunniga	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	—	—	—	—	6,137	—	—	—
—	—	—	—	—	5,781	—	—	—
—	—	—	—	—	11,576	—	—	—
—	—	—	—	—	6,231	—	—	—
—	—	—	—	—	7,346	—	—	—
—	—	—	—	—	160	—	—	—
—	—	—	—	—	641	—	—	—
—	—	—	—	—	10,000	—	—	—
—	—	—	—	—	72,088	—	—	—

Utrikes-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
Understödsnämnden för ryssiandssvenskar	—	2	1	—	2,868	2,400
Amerikautredningen	—	—	2	—	966	534
Summa kr.				—	**3,834**	**2,934**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Ersättning till ombud vid förhandlingar med Finland i vissa beskattningsfrågor	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14, och 15)
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utgifter 1/7—15/11	Beräknade utgifter 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
—	—	—	—	273	5,541	1,632	800	7,973
—	670	—	—	—	2,170	—	872	3,042
—	**670**	**—**	**—**	**273**	**7,711**	**1,632**	**1,672**	**11,015**
—	—	—	—	—	1,318	—	—	—
—	—	—	—	—	**1,318**	—	—	—

Försvars-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
Utredning rörande om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden m. m.	17	13	1	4,608	1,524	5,373
Sjöförsvarets utbildningskommission	—	17	2	4,900	14,075	3,018
1942 års krigsavlöningssakkunniga	—	19	3	—	1,644	1,750
1942 års flygutredning[2]	—	20	4	—	2,199	969
1943 års militära väderleksutredning	—	—	5	—	1,104	600
1943 års örlogsvarvsutredning	—	—	6	—	1,824	1,283
Försvarsförvaltningens organisationsnämnd	—	—	7	—	—	—
Utredning rörande prissättning å skifferolja	—	—	8	—	240	—
Summa kr.				**9,508**	**22,610**	**12,993**
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
1940 års militära byggnadsutredning	9	11	9	155,898	10,854	43,308
Utredning rörande tandvården inom försvarsväsendet	15	12	10	4,600	1,530	2,908
Militära expeditionstjänstkommittén	—	14	11	20,034	4,380	24,241
Utredning rörande tillgodoräkning av viss värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet	—	15	12	7,713	2,544	510
1942 års reparationstjänstutredning	—	16	13	2,266	7,554	6,984
Försvarsväsendets ingenjörutredning	—	18	14	—	1,956	3,766
1942 års civilanställningssakkunniga	—	21	15	—	852	—
1942 års underbefälsutredning	—	22	16	—	1,476	174
Utredning rörande garnisonssjukvården i Stockholm[3]	—	23	17	—	72	754
Utredning angående vidgad användning av extra ordinarie anställningsform för försvarsväsendets fast anställda personal	—	—	18	—	—	—
1943 års militärmusikutredningskommitté	—	—	19	—	—	—
Försvarets forskningsnämnd	—	—	20	—	828	374
Utredning för mötande av prisstegring å byggnadsföretag eller markförvärv inom försvaret m. m.	—	—	21	—	—	—
Sävekommissionen	—	—	22	—	228	—
1943 års militära fastighetsutredning	—	—	23	—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.
[2] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 21 augusti 1942 skola kostnaderna bestridas med hälften från
Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 6 november 1942 skola kostnaderna bestridas med tre fjärde-

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
—	—	2,919	1,686	434	11,936	450	1,000	17,994
10,032	—	5,105	625	3,000	35,855	12,375	—	53,130
4,198	5,626	109	—	500	13,827	150	684	14,661
—	92	1,456	182	721	5,619	—	—	5,619
—	—	60	13	923	2,700	—	—	2,700
—	—	1,362	131	965	5,565	—	—	5,565
—	—	—	—	—	—	876	4,626	5,502
—	—	177	—	—	417	—	—	417
14,230	**5,718**	**11,188**	**2,637**	**6,543**	**75,919**	**13,851**	**6,310**	**105.588**
2,309	3,226	5,137	1,883	7,075	73,792	17,228	8,000	254,918
1,195	3,158	2,366	16	—	11,173	1,011	100	16,884
1,156	9,330	789	6,448	10,000	56,344	20,277	9,700	106,355
10,193	—	—	—	—	13,247	7,351	10,800	39,111
—	1,298	3,237	1,062	6,883	27,018	14,460	1,800	45.544
333	5,738	1,841	1,530	4,200	19,364	705	2,545	22,614
—	—	—	—	1,000	1,852	2,628	2,150	6,630
—	—	1,292	544	1,000	4,486	3,489	3,150	11,125
—	965	308	73	750	2,922	—	1,359	4,281
—	—	—	—	—	—	—	1,300	1,300
—	—	—	—	—	—	2,312	200	2,512
—	—	822	13	—	2,037	774	2,000	4,811
—	—	—	—	—	—	3,121	978	4,099
—	—	528	132	—	888	1,032	1,000	2,920
—	—	—	—	—	—	3,329	675	4,004

vartdera av IV. och VI. huvudtitlarnas kommittéanslag.
delar från IV. och en fjärdedel från VIII. huvudtitelns kommittéanslag.

1	2	3	4	5	6	7
Utredning rörande begränsning av antalet ridhästar vid armén	—	—	24	—	—	—
1943 års utredning rörande sjökrigsmaterielen	—	—	25	—	—	—
Arméns officersutbildningskommitté	—	—	26	—	—	—
Utredning rörande filmverksamheten inom försvarsväsendet	—	—	27	—	—	—
Summa kr.				**190,511**	**32,274**	**83,019**
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[1]						
Utredning om sammanslagning av marinens sjukhusvård i Karlskrona med Blekinge läns landstings sjukhusvård	10	1	—	6,569	2,350	5,234
1939 års sjöfartsskyddsutredning	—	—	—	4,195	30	—
1940 års militära socialvårdskommitté	4	—	—	13,335	—	—
1941 års försvarsutredning	11	2	—	80,568	—	—
1941 års krigsfamiljebidragskommitté	12	3	—	41,471	198	3,141
1941 års militära förvaltningsutredning	13	4	—	34,638	—	—
1942 års militära bolagsutredning	—	8	—	2,617	1,140	1,092
1942 års reservbefälssakkunniga	—	9	—	—	2,028	2,622
Försvarsväsendets tryckeriutredning	—	10	—	—	3,072	980
Summa kr.				**183,393**	**8,818**	**13,069**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Vissa utredningsuppdrag inom försvarsdepartementet	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	—	—	—	—	—	399	180	579
—	—	—	—	—	—	3,868	5,139	9,007
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
15,186	**23,715**	**16,320**	**11,701**	**30,908**	**213,123**	**81,984**	**51,076**	**336,694**
247	—	—	—	746	8,577	—	—	15,146
—	—	—	—	—	30	—	—	4,225
—	—	—	—	2,654	2,654	—	—	15,989
—	—	1,539	—	118	1,657	—	—	82,225
—	—	104	—	2,032	5,475	—	—	46,946
—	—	—	—	7,068	7,068	—	—	41,706
2,760	1,841	448	381	—	7.662	—	—	10,279
6,821	1,046	633	1,373	—	14,523	—	—	14,523
272	210	1,045	497	2,727	8,803	—	—	8.803
10,100	**3,097**	**3,769**	**2,251**	**15,345**	**56,449**	—	—	**239,842**
—	—	—	—	—	26,448	—	—	—
—	—	—	—	—	**26,448**	—	—	—

Social-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
1937 års arbetslöshetssakkunniga	15	17	1	110,071	—	—
Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus	26	26	2	9,530	1,614	770
1941 års hemortsförsvarssakkunniga	30	28	3	75,860	10,625	4,008
1941 års utskyldsstreckssakkunniga	37	33	4	288	1,120	—
Sinnesslövårdssakkunniga	42	35	5	—	8,610	450
1942 år poliskommission	—	40	6	—	5,718	5,863
Sakkunniga för utredning rörande löneförhållandena för landskanslister och landskontorister	—	42	7	—	420	310
Sakkunnig för utredning rörande förhållandet mellan statens byggnadslånebyrås låneverksamhet och den allmänna kreditmarknaden	—	—	8	—	1,500	872
Sakkunniga för översyn över assistent- och biträdesorganisationen vid statens kriminaltekniska anstalt	—	—	9	—	—	—
Sakkunnig för biträde vid utarbetande av en handledning rörande tillämpningen av lagen den 13 mars 1942 med särskilda bestämmelser angående stats- och kommunalmyndigheterna och dess verksamhet vid krig eller krigsfara m. m.	—	—	10	—	300	—
Summa kr.				**195,749**	**29,907**	**12,273**
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
Hembiträdesutredningen	12	14	11	57,118	—	—
Bostadssociala utredningen	13	15	12	177,320	3,348	5,993
Fritidsutredningen	14	16	13	95,541	42	—
Socialvårdskommittén	16	18	14	303,965	9,571	30,398
1938 års arbetarskyddskommitté	17	19	15	39,502	4,740	9,670
Utredning rörande kommunal samverkan	19	20	16	18,913	—	—
Ordningsstadgeutredningen	20	21	17	1,995	—	—
1939 års polisutredning	21	22	18	63,930	1,890	23,160
1939 års stadsläkarutredning	22	23	19	2,474	—	—
Sakkunniga för granskning av planer för beredskapssjukhus m. m.	24	24	20	84	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (trycknings-kostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
—	—	—	—	—	—	—	—	110,071
—	—	672	—	1,352	4,408	—	—	13,938
34,429	7,853	509	2,176	4,837	64,437	4,232	—	144,529
—	—	302	—	—	1,422	208	1,080	2,998
—	374	160	25	1,288	10,907	—	—	10,907
2,634	6,780	2,093	—	1,499	24,587	—	—	24,587
66	—	152	—	144	1,092	—	—	1,092
—	—	—	—	205	2,577	—	—	2,577
—	—	—	—	—	—	3,379	—	3,379
—	—	—	—	—	300	—	—	300
37,129	**15,007**	**3,888**	**2,201**	**9,325**	**109,730**	**7,819**	**1,080**	**314,378**
—	—	—	—	—	—	—	—	57,118
—	—	904	1,200	6	11,451	1,230	1,100	191,101
—	—	146	—	12	200	—	—	95,741
—	46,984	3,238	1,109	49,772	141,072	27,916	17,200	490,153
—	13,614	691	95	857	29,667	11,755	6,476	87,400
—	—	—	—	—	—	—	—	18,913
—	—	—	—	—	—	2,861	2,846	7,702
3,777	416	501	742	9,292	39,778	19,676	7,000	130,384
—	—	—	—	—	—	—	—	2,474
—	—	—	—	—	—	—	—	84

1	2	3	4	5	6	7
Sakkunnig för utredning rörande åtgärder för uppnående av största möjliga enhetlighet och rationalisering i fråga om länsstyrelsernas verksamhet och arbetssätt	25	25	21	29,838	—	—
Kommitten för rågösvenskarna	27	27	22	7,393	—	2,700
Sakkunnig för översyn av gällande föreskrifter angående länskungörelserna	32	29	23	—	—	—
Sakkunnig för undersökning rörande kommissionärsväsendet hos statens förvaltningsmyndigheter	33	30	24	—	—	—
1941 års befolkningsutredning	35	31	25	111,123	12,863	30,605
Statens flyktingsnämnd	36	32	26	288	552	—
1941 års reumatikervårdssakkunniga	40	34	27	12,694	2,700	2,292
Medicinalstyrelseutredningen	—	36	28	4,121	2,580	3,572
Sakkunnig för revision av handbok rörande länsstyrelsernas och dem underlydande myndigheters åligganden vid krig eller krigsfara	—	37	29	225	—	—
1942 års skyddshemsutredning	—	38	30	—	1,308	468
1942 års semesterkommitté	—	39	31	—	2,364	1,180
Sakkunniga för utredning rörande arbetsvård åt krigsskadade	—	41	32	—	480	1,470
Sakkunnig för utredning rörande åtgärder för erhållande av vikarier å landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänst	—	—	33	—	—	—
Krigshjälpssakkunniga	—	—	34	—	318	306
1943 års bevakningsutredning	—	—	35	—	685	750
Statens sjukhusutredning av år 1943	—	—	36	—	—	—
1943 års sockersjukutredning	—	—	37	—	—	—
Kommunindelningskommitten	—	—	38	—	798	1,266
Sakkunnig för översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försäkringsrådets sammansättning	—	—	39	—	—	—
Jordbrukets byggnadsstudiekommitté[1]	—	—	40	—	—	—
1943 års civilförsvarsutredning	—	—	41	—	—	—
Kommitten för partiellt arbetsföra	—	—	42	—	—	—
Summa kr.				**926,524**	**44,239**	**113,830**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Ersättning till utredningsman i indelningsärenden	—	—	—	—	—	—
Ersättning till följande personer för biträde å socialdepartementets rättsavdelning:						
hovrättsassessorn M. Wahlbäck	—	—	—	—	—	—
hovrättsassessorn N. Berggren	—	—	—	—	—	—
Ersättning till följande personer för biträde med utförande av vissa till dem överlämnade utredningsuppdrag:						
landssekreteraren N. O. Åkesson	—	—	—	—	—	—
fil. lic. P. Nyström	—	—	—	—	—	—
byråchefen E. Bexelius	—	—	—	—	—	—
assessorn Å. Nordwall	—	—	—	—	—	—
1:e aktnarien B. Kjellén	—	—	—	—	—	—
landsfogden M. Stiernström	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 oktober 1943 skola kostnaderna bestridas från femte och nion-

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	—	—	—	—	—	220	423	30,481
—	—	—	—	1,641	4,341	122,654	200,000	334,388
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
2,804	5,447	1,469	2,139	45,813	101,140	34,289	15,000	261,552
—	—	—	—	—	552	—	—	840
526	7,497	2,181	489	5,194	20,879	5,846	2,959	42,378
478	5,454	3,423	—	27	15,534	4,239	1,000	24,894
211	—	—	—	—	211	—	—	436
425	—	1,033	—	—	3,234	1,510	3,000	7,744
963	6,874	124	—	175	11,680	5,265	3,800	20,745
—	8,894	—	—	—	10,844	2,668	5,051	18,563
2,063	—	344	—	—	2,407	458	700	3,565
—	1,138	—	—	—	1,762	3,516	1,250	6,528
—	5,339	55	—	381	7,210	4,548	4,750	16,508
—	—	—	—	—	—	6,071	4,200	10,271
—	—	—	—	—	—	555	2,600	3,155
693	1,993	2,139	824	—	7,713	—	3,050	10,763
—	—	—	—	—	—	1,701	1,430	3,131
—	—	—	—	—	—	—	1,500	1,500
—	—	—	—	—	—	1,356	6,750	8,106
—	—	—	—	—	—	—	1,050	1,050
11,940	**103,650**	**16,248**	**6,598**	**113,170**	**409,675**	**258,334**	**293,135**	**1,887,668**
—	—	—	—	—	—	—	—	9,084
—	—	—	—	—	—	—	—	16,962
—	—	—	—	—	—	—	—	1,205
—	—	—	—	—	—	—	—	865
—	—	—	—	—	—	—	—	7,500
—	—	—	—	—	—	—	—	500
—	—	—	—	—	—	—	—	1,000
—	—	—	—	—	—	—	—	150
—	—	—	—	—	—	—	—	150
—	—	—	—	—	—	—	—	**37,416**

de huvudtitlarnas kommittéanslag med hälften från vartdera anslaget.

Kommunikations-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommitté som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
1942 års vägsakkunniga	—	10	1	—	5,677	2,236
Summa kr.					**5,677**	**2,236**
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
1939 års traktorsutredning[2]	4	5	2	9,652	—	—
Nämnden för behandling av vid statsinlösen av enskild järnväg uppkommande tvistefrågor om järnvägsegendomens värde m. m.[3]	7	6	3	—	—	—
1940 års civila byggnadsutredning[4]	8	7	4	71,956	7,566	28,682
1942 års järnvägskostnadsutredning[3]	—	8	5	3,471	1,260	10,003
Personalsakkunniga vid statens järnvägar[3]	—	9	6	234	1,392	923
1943 års rundradioutredning	—	—	7	—	—	—
Utredning rörande revision av gällande vägtrafikstadga m. m.	—	—	8	—	—	—
1943 års järnvägskommitté[3]	—	—	9	—	—	—
Utredning rörande behovet samt utformningen av föreskrifter beträffande tillstånd för juridisk person att utöva yrkesmässig automobiltrafik	—	—	10	—	—	—
Utredning rörande revision av gällande regler om järnvägs ansvar för skada å gods m. m.	—	—	11	—	—	—
Utredning rörande behovet av civila flygplatser och därmed sammanhängande förhållanden	—	—	12	—	—	—
Utredning rörande planläggning av statliga och statsunderstödda fiskehamnsbyggnader	—	—	13	—	—	—
Summa kr.				**85,313**	**10,218**	**39,608**
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[1]						
Statens steninköpskommitté[3]	5	1	—	100,351	372	1,369
1938 års personalkommission vid statens järnvägar[3]	6	2	—	166,341	—	432
1942 års bilregisterutredning	10	4	—	8,818	444	1,400
Summa kr.				**275,510**	**816**	**3,201**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet.						
Hovrättsrådet T. A. Bexelius	—	—	—	—	—	—
Hovrättsfiskalen B. A. W. Petri	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget i den mån ej annat angives i följande noter.
[2] Kostnaderna bestridas jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 20 juli 1939 från sjätte och nionde
[3] Kostnaderna bestridas av andra medel än kommittéanslaget.
[4] Kostnaderna bestridas jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 augusti 1940 från andra samt femt

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
11,183	—	3,336	327	6,794	29,553	203	2,477	32,233
11,183	**—**	**3,336**	**327**	**6,794**	**29,553**	**203**	**2,477**	**32,233**
—	—	—	—	—	—	—	—	9,652
—	—	—	—	—	—	—	—	—
3,164	780	2,855	708	8,093	51,848	17,742	6,600	148,146
—	—	332	539	—	12,134	4,524	1,727	21,856
—	1,219	2,094	395	4	6,027	831	1,669	8,761
—	—	—	—	—	—	995	800	1,795
—	—	—	—	—	—	3,381	2,704	6,085
—	—	—	—	—	—	—	4,000	4,000
—	—	—	—	—	—	—	1,465	1,465
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
3,164	**1,999**	**5,281**	**1,642**	**8,097**	**70,009**	**27,473**	**18,965**	**201,760**
73	23	253	99	262	2,451	—	—	102,802
—	—	—	—	—	432	—	—	166,773
—	—	—	—	110	1,954	—	—	10,772
73	**23**	**253**	**99**	**372**	**4,837**	**—**	**—**	**280,347**
—	—	—	—	—	4,457	—	—	—
—	—	—	—	—	1,745	—	—	—
—	—	—	—	—	**6,202**	—	—	—

huvudtitlarnas kommittéanslag med hälften från vartdera anslaget.

. o. m. tionde huvudtitlarnas kommittéanslag med en sjundedel från vart och ett av anslagen

Finans-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
Kommunalskatteberedningen	8	20	1	436,679	4,980	25,733
Sakkunniga för undersökning av taxeringsutfallet vid 1938 års allmänna fastighetstaxering	9	21	2	44,261	1,080	362
Sakkunniga för utredning av statens pensionsanstalts fondställning	10	22	3	4,520	1,524	3,248
Sakkunniga för utredning av frågan om reglering av vissa militära arvoden	17	27	4	1,624	2,124	687
Besparingsberedningen[2]	23	31	5	483,515	11,578	110,582
Sakkunnig för utredning av frågan om försäkring av statens egendom	27	33	6	184	252	500
1941 års familjebeskattningsakkunniga	29	34	7	2,211	1,496	—
Sakkunniga för utredning rörande verkningarna på restaurangnäringens område av utskänkningsvinstens avveckling	—	35	8	—	1,422	—
Flyttningsersättningssakkunniga	—	36	9	450	2,238	1,066
Institutionsvaktmästareutredningen	—	37	10	—	246	—
1942 års omsättningsskattesakkunniga	—	38	11	—	2,130	982
Indexkommittén	—	39	12	—	3,540	6,655
Sakkunnig angående den ekonomiska politikens utformning i syfte att motverka en skadlig prisstegring	—	40	13	—	19,122	1,650
Sakkunniga för utredning beträffande möjligheterna att genomföra enhetlighet i fråga om den kompensation som på arbetsmarknaden utgår för levnadskostnadsstegringen	—	41	14	—	600	1,477
Sakkunnig angående utredning rörande behovsprövning på hyresmarknaden	—	—	15	—	330	—
Militära moratorieutredningen	—	—	16	—	—	186
Summa kr.				**973,444**	**52,662**	**153,128**
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
Sakkunnig för utredning av frågan om den rättsliga vården och förvaltningen av kronans fasta egendom	7	19	17	1,709	—	—
1938 års tulltaxerevision	11	23	18	47,195	—	—
Sakkunniga för utredning av frågan om malmexportens fördelning mellan Luleå och Narvik	12	24	19	660	—	—
1939 års sulfitspritsakkunniga	15	25	20	144	—	—
Sakkunnig för utarbetande av förslag till beredskapsåtgärder på det skattepolitiska området	16	26	21	11,615	3,000	400
Sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om arbetstidsreglering för personal vid tullverkets kust- och gränsbevakning	19	28	22	—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.
[2] Kostnaderna bestridas delvis av andra medel än kommittéanslaget.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
132	17,999	677	—	26,022	75,543	14,588	24,412	551,222
—	—	—	—	5,562	7,004	—	—	51,265
10,641	—	—	—	118	15,531	3,212	3,800	27,063
3,858	396	1,005	—	890	8,960	2,945	—	13,529
286	103,793	198	4,490	8,685	239,612	55,183	20,750	799,060
—	—	—	—	205	957	—	—	1,141
308	—	1,426	—	7,095	10,325	—	—	12,536
—	—	19	—	232	1,673	—	—	1,673
4,965	2,441	231	—	3,261	14,202	—	—	14,652
298	550	542	270	—	1,906	1,837	—	3,743
36	—	—	—	518	3,666	—	—	3,666
38	4,612	—	488	3,641	18,974	—	—	18,974
—	—	—	—	3,800	24,572	—	—	24,572
254	1,924	300	—	30	4,585	—	—	4,585
2,485	—	—	—	—	2,815	—	—	2,815
—	1,238	—	—	2,066	3,490	9,316	709	13,545
23,301	**132,953**	**4,398**	**5,248**	**62,125**	**434,015**	**87,111**	**49,671**	**1,543,841**
—	—	—	—	—	—	—	—	1,709
—	—	—	—	—	—	—	—	47,195
—	—	—	—	—	—	—	—	660
—	—	—	—	—	—	—	—	144
1,000	—	—	—	1,877	6,277	991	—	18,883
—	—	—	—	—	—	—	—	—

1	2	3	4	5	6	7
Sakkunnig angående det enskilda sparandet	21	30	23	6,864	575	—
1941 års lärarlönesakkunniga [1]	25	32	24	27,613	5,712	4,008
Sakkunnig för utredning angående kostnaderna för restskatteförmedling m. m.	—	—	25	—	—	—
Utredningar angående ekonomiska efterkrigsproblem	—	—	26	—	—	—
Investeringsutredningen	—	—	27	—	—	—
Sakkunnig angående bostadsproduktionen	—	—	28	—	—	—
Nykterhetsutredningen	—	—	29	—	—	4,741
Sakkunniga för utredning angående en ny dyrortsgruppering	—	—	30	—	—	—
Sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om en omläggning av uppbördsförfarandet	—	—	31	—	—	—
Sakkunniga angående arbetsförmedlingens organisation	—	—	32	—	—	—
1943 års järnvägspensionsutredning	—	—	33	—	—	—
Sakkunniga för fortsatt utredning av frågan om reglering av vissa militära arvoden	—	—	34	—	—	—
Sakkunniga för utredning av frågan om införande av uttryckliga bestämmelser om rätt för jordbrukare att taxeras enligt bokföringsmässiga grunder jämte vissa andra därmed sammanhängande frågor	—	—	35	—	—	—
Summa kr.				**95,800**	**9,287**	**9,149**
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[2]						
1939 års tjänsteförteckningssakkunniga	14	2	—	35,336	1,974	675
Sakkunniga för utredning av frågan om principerna för den kommunala lånepolitiken	18	3	—	16,297	2,834	—
1940 års finansstatistiksakkunniga	22	4	—	14,940	4,928	—
1941 års sakkunniga för värdestegringsskatt	24	5	—	21,971	8,540	—
1941 års revisionsutredning	26	6	—	13,698	2,406	1,104
1941 års beskattningsorganisationssakkunniga	28	7	—	31,916	4,431	2,466
Sakkunniga för utredning av frågan om skärpt bestraffning av falskdeklaration m. m.	32	10	—	305	900	—
Sakkunniga för utredning angående ändring av förordningen om nöjesskatt	—	15	—	—	522	—
1942 års lärarpensionssakkunniga	—	16	—	—	1,104	—
Sakkunniga för verkställande av översyn av gällande bestämmelser angående beskattningen av fast anställd militär personal tillkommande löne- och övriga förmåner vid viss tjänstgöring	—	17	—	—	1,152	—
Sakkunniga för utredning av löneställningen för de vetenskapligt utbildade tjänstemännen vid statens arkiv, bibliotek och museer	—	18	—	—	684	—
Summa kr.				**134,463**	**29,475**	**4,245**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Finansdepartementets skatteberedning	—	—	—	—	—	—
Ersättning till följande personer för biträde med utförande av vissa av departementschefen till dem lämnade utredningsuppdrag:						
hovrättsassessorn H. Nilsson	—	—	—	—	—	—
docenten P. E. C. Welinder	—	—	—	—	—	—
e. jägmästaren C. H. Carbonnier	—	—	—	—	—	—
bitr. jägmästaren M. G. F. Malmgård	—	—	—	—	—	—
förste postassistenten O. B. Lindskog	—	—	—	—	—	—
expensskostnader m. m. för inom finansdepartementet tillkallade utredningsmän	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 13 juni 1941 skola kostnaderna bestridas från sjunde och åttonde
[2] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	—	—	—	—	575	—	554	7,993
—	1,965	—	—	2,885	14,570	4,906	4,700	51,789
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	426	21,174	21,600
—	—	—	—	—	—	2,400	1,800	4,200
—	—	—	—	5	4,746	5,193	7,700	17,639
—	—	—	—	—	—	1,095	2,407	3,502
—	—	—	—	—	—	815	1,100	1,915
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	72	72
—	—	—	—	—	—	—	2,200	2,200
—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,000	**1,965**	—	—	**4,767**	**26,168**	**15,826**	**41,707**	**179,501**
2,748	—	—	—	6 524	11,921	—	—	47,257
—	—	1,105	—	2,681	6,620	—	—	22,917
2,366	—	—	—	8,720	16,014	—	—	30,954
384	6,104	335	—	6,121	21,484	—	—	43,455
—	5,871	1,933	—	1,197	12,511	—	—	26,209
1,422	3,480	1,078	50	9,092	22,019	—	—	53,935
—	—	—	—	1,773	2,673	—	—	2,978
127	—	230	—	—	879	—	—	879
—	—	—	—	402	1,506	—	—	1,506
2,417	—	—	—	300	3,869	—	—	3,869
2,323	—	112	—	—	3,119	—	—	3,119
11,787	**15,455**	**4,793**	**50**	**36,810**	**102,615**	—	—	**237,078**
—	—	—	—	—	58,620	—	—	—
—	—	—	—	—	15,549	—	—	—
—	—	—	—	—	1,507	—	—	—
—	—	—	—	—	715	—	—	—
—	—	—	—	—	1,353	—	—	—
—	—	—	—	—	200	—	—	—
—	—	—	—	—	1,200	—	—	—
—	—	—	—	—	**79,144**	—	—	—

huvudtitlarnas kommittéanslag med hälften från vartdera anslaget.

Ecklesiastik-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
Karolinska sjukhusets byggnadskommitté[2]	10	9	1	2,291,014	4,200	14,415
Sakkunniga för utredning angående universitetets i Lund behov av tomtmark m. m.	13	12	2	7,378	—	—
Utredning rörande reglering av församlingsindelningen i Göteborg	25	19	3	—	1,740	—
Sakkunniga för utredning rörande verksamheten vid August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning m. m.	—	20	4	—	912	1,026
Sakkunnig för utredning rörande livrustkammarens organisation	—	23	5	—	240	—
Sakkunniga för utredning rörande avlöningsgrupperingen för rektorerna vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor	—	24	6	—	876	150
Studielånenämnden[2]	5	6	7	—	4,750	1,250
Summa kr.				2,298,392	12,718	16,841
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
Chalmerska byggnadskommittén[2]	10	10	8	170,322	2,875	12,750
Sakkunniga för utredning rörande sjöfolkets bildningsfråga	12	11	9	15,856	—	—
Läkarutbildningssakkunniga	14	13	10	43,703	1,134	1,507
1940 års arkivsakkunniga	17	14	11	59,278	2,760	2,004
1940 års sakkunniga för den högre tekniska undervisningen	19	15	12	31,145	4,788	13,402
1940 års skolutredning	20	16	13	180,668	33,596	10,515
Liturgisk-musikaliska kommittén	22	17	14	10,110	3,987	1,346
Sakkunnig för utredning rörande de ecklesiastika löneboställenas räntabilitet m. m.	23	18	15	1,730	12	—
Socialutbildningssakkunniga	—	21	16	—	7,038	998
1942 års kyrkomusikerutredning	—	22	17	—	2,364	—
Utredning angående upprättande av ett svensk-nordiskt institut och därmed sammanhängande frågor	—	—	18	—	778	525
1943 års riksteaterutredning	—	—	19	1,500	738	—
Sakkunnig för förhandlingar med landsting och andra kommuner rörande anordnande av flygmekanikerutbildning vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor	—	—	20	60	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget i den mån ej annat angives i följande noter.
[2] Kostnaderna bestridas av andra medel än kommittéanslaget.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
—	—	—	—	1,207	19,822	1,057	600	2,312,493
—	—	—	—	—	—	—	—	7,378
1,148	—	814	—	—	3,702	4,069	—	7,771
946	—	969	—	518	4,371	—	—	4,371
—	—	—	—	—	240	—	—	240
2,086	—	—	—	104	3,216	—	—	3,216
—	—	—	—	500	6,500	—	—	6,500
4,180	—	**1,783**	—	**2,329**	**37,851**	**5,126**	**600**	**2,341,969**
—	—	—	176	2,437	18,238	4,148	425	193,133
—	—	—	—	2,354	2,354	191	1,300	19,701
—	—	448	—	2,500	5,589	1,095	3,700	54,087
20,580	—	—	—	539	25,883	8,722	4,350	98,233
—	—	1,650	—	6,833	26,673	7,305	25,394	90,517
107,554	17,522	5,620	932	8,134	183,873	71,203	30,500	466,244
805	405	—	142	—	6,685	2,706	700	20,201
—	—	1,568	—	53	1,633	402	250	4.015
—	—	134	678	294	9,142	1,875	3,600	14,617
4,143	—	1,346	—	1,507	9,360	3,592	3,200	16,152
—	—	72	—	500	1,875	6,000	3,700	11,575
—	—	—	—	—	2,238	3,439	848	6,525
—	—	—	—	—	60	4,500	890	5,450

1	2	3	4	5	6	7
Sakkunniga för översyn av kulturhistoriska museets i Lund organisation och arbetsformer	—	—	21	—	—	—
Sakkunniga för sexualundervisningens ordnande	—	—	22	—	—	—
Flygmedicinska utredningen	—	—	23	—	—	—
Kommittén för Karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande[2]	—	—	24	—	—	—
Sakkunnig för Stockholmsmuseernas luftskydd	—	—	25	—	—	—
Sakkunniga för utredning rörande lämpliga organisatoriska åtgärder för den medicinska forskningens främjande jämte därmed sammanhängande frågor	—	—	26	—	—	—
Sakkunniga för utredning rörande inrättandet av ett socialvetenskapligt forskningsråd jämte därmed sammanhängande frågor	—	—	27	—	—	—
Sakkunniga för utredning rörande den andliga vården vid sjukhusen	—	—	28	—	—	—
Summa kr.				**512,812**	**60,892**	**43,785**
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[1]						
Sakkunniga för utredning rörande prästerskapets familjepensionering[2]	2	—	—	41,943	—	416
1941 års ecklesiastika arrendeutredning[3]	21	4	—	4,567	558	471
Filmutredningen	24	5	—	1,133	3,486	2,450
Sakkunniga för redigering av förslag till revision av den svenska evangelieboken	—	7	—	165	1,626	—
Summa kr.				**47,800**	**5,670**	**3,337**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Ersättning till kammarrådet T. H. Wohlin jämte förste kanslisekreterare N.-E. Brolin, stiftssekreteraren T. V. K. Gynnerstedt samt stiftsjägmästarna H. G. Gadd och L. F. Övergaard	—	—	—	—	1,830	1,659
Summa kr.				—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget i den mån ej annat angives i följande noter.

[2] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 19 juni 1942 skola kostnaderna, vilka enligt förut gällande medel än kommittéanslagen.

[3] Jämlikt kungl. brev den 4 april 1942 skola kostnaderna för ifrågavarande utredning allenast till

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	—	—	—	—	—	1,416	250	1,666
—	—	—	—	—	—	264	132	396
—	—	—	—	—	—	988	6,546	7,534
—	—	—	—	—	—	2,500	1,100	3,600
—	—	—	—	—	—	74	—	74
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
133,082	**17,927**	**10,838**	**1,928**	**25,151**	**293,603**	**120,420**	**86,885**	**1,013,720**
—	—	—	—	—	416	—	—	42,359
1,168	2,262	—	245	180	4,884	—	—	9,451
—	—	1,031	—	2,042	9,009	—	—	10,142
—	—	303	—	1,500	3,429	—	—	3,594
1,168	**2,262**	**1,334**	**245**	**3,722**	**17,738**	—	—	**65,546**
3,837	11,310	—	131	68	18,835	—	—	—
—	—	—	—	—	**18,835**	—	—	—

föreskrifter skulle bestridas från sjunde och åttonde huvudtitlarnas kommittéanslag, bestridas av andra viss del bestridas av kommittéanslaget.

Jordbruks-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
1936 års skogsutredning	12	16	1	154,392	8,202	2,559
Ladugårdsbyggnadssakkunniga[2]	16	19	2	45,774	600	2,656
Statens veterinärbakteriologiska (veterinärmedicinska) anstalts nämnd	20	22	3	25,127	1,811	—
1940 års norrlandsutredning	26	26	4	43,430	2,856	5,842
Utredning angående revision av lagstiftningen om gemensamhetsfiske	—	33	5	—	—	—
1943 års skogsundervisningsutredning	—	—	6	—	—	—
Utredning rörande vissa bestämmelser om virkesmätning	—	—	7	—	306	—
Utredning angående forsknings- och försöksverksamhet rörande lantmannabyggnader	—	—	8	—	—	—
Summa kr.				**268,723**	**13,775**	**11,057**
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[1]						
Statens sockernämnd[2]	8	14	9	121,627	7,400	17,035
Lånenämnden för sekundär jordbrukskredit[2]	10	15	10	396,551	3,320	14,939
Lyckebyåutredningen[2]	13	17	11	17,301	716	182
1937 års riksskogstaxeringsnämnd[2]	15	18	12	940,117	5,868	183,764
Undersökning av frågor berörande lantbruksakademiens nyttjanderätt till område å Djurgården	17	20	13	1,185	—	—
Utredning rörande jordbrukets inriktande under försvårad tillförsel och krig	19	21	14	23,310	—	—
Epizootisakkunniga	21	23	15	39,476	336	—
Utredning för verkställande av överarbetning av 1930 års lapputrednings betänkande	22	24	16	69,818	3,122	1,932
Statens linnämnd[3]	25	25	17	68,938	4,200	11,390
Utredningsmän för verkställande av utredning om och upprättande av plan för upplåtelse av tomter å kronomark ovan odlingsgränsen i Norrbottens län	27	27	18	2,740	—	—
Elektrifieringsberedningen[2]	32	28	19	11,497	2,276	1,020
1942 års björnutredning[3]	—	29	20	2,183	1,644	—
1942 års jordbrukskommitté[2]	—	30	21	—	7,522	44,694
Utredning angående den ekonomiska kartläggningen m. m.	—	31	22	—	366	1,284

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget, i den mån ej annat angives i följande noter.
[2] Kostnaderna bestridas av andra medel än kommittéanslaget.
[3] Kostnaderna bestridas delvis av andra medel än kommittéanslaget.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
5,058	9,420	405	114	4,471	30,229	—	—	184,621
—	—	—	—	55	3,311	2,556	90	51,731
7,663	—	—	—	—	9,474	2,584	1,881	39,066
—	—	236	151	8,449	17,534	3,728	800	65,492
—	—	268	—	—	268	660	—	928
—	—	—	—	—	—	4,513	4,500	9,013
2,161	—	—	—	—	2,467	—	—	2,467
—	—	—	—	—	—	231	—	231
14,882	**9,420**	**909**	**265**	**12,975**	**63,283**	**14,272**	**7,271**	**353,549**
87	—	4,741	11,445	3,314	44,022	15,850	5,600	187,099
—	—	808	40,643	6,059	65,769	13,104	5,300	480,724
—	—	292	—	94	1,284	248	550	19,383
—	—	2,095	17,150	45,465	254,342	2,403	6,000	1,202,862
—	—	—	—	—	—	—	—	1,185
—	—	—	—	—	—	—	—	23,310
—	—	1,432	162	—	1,930	—	—	41,406
1,749	14,775	3,155	514	7,571	32,818	17,018	3,300	122,954
—	—	6,240	5,603	12,100	39,533	9,100	7,000	124,571
—	—	86	—	784	870	496	357	4,463
—	15,023	—	—	1,788	20,107	6,824	2,982	41,410
5,582	—	5,863	—	1,463	14 552	—	—	16,735
721	—	7,175	3,400	343	63,855	38,699	18,200	120,754
—	—	435	334	—	2,419	1,158	500	4,077

1	2	3	4	5	6	7
Utredning rörande skogsvårdslagstiftningen m. m. . .	—	32	23	—	3,980	1,666
1942 års torrläggningssakkunniga	—	34	24	—	2,202	—
Utredning rörande organisationen av styrelsen för statens meteorologisk-hydrografiska anstalt	—	35	25	—	—	—
Utredning angående markkarteringens ordnande . . .	—	—	26	—	—	—
Utredning rörande tillämpningsföreskrifter till lagen den 30 juni 1943 (Sv. förf.-saml. nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke m. m. .	—	—	27	—	—	—
Fiskerättskommittén	—	—	28	—	—	—
Utredning rörande ledningen av forsknings- och försöksverksamheten på mejerihanteringens område m. m.	—	—	29	—	—	—
Utredning angående svenska vall- och mosskulturföreningens verksamhet	—	—	30	—	—	—
Utredning för verkställande av överarbetning av betänkande med förslag rörande veterinärinrättningens i Skara framtida användning m. m. (Statens off. utredn. 1942: 43)	—	—	31	—	—	—
Summa kr.				**1,694,743**	**42,952**	**277,906**
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[1]						
Utredning rörande ifrågasatt införsel till riket av bisamrätta	18	4	—	1,480	1,200	—
Utredning rörande upplysningsverksamheten på jordbruks- och trädgårdsområdet	23	5	—	3,038	126	—
Hushållningssällskapsutredningen	24	6	—	34,251	1,440	1,482
Utredning rörande vattenförsörjning för vissa bebyggelseområden på landsbygden	30	9	—	15,236	—	1,500
Veterinärinrättningssakkunniga	31	10	—	6,577	990	7,412
Utredning rörande statens veterinärbakteriologiska anstalts organisation	—	13	—	2,505	1,320	840
Summa kr.				**63,087**	**5,076**	**11,234**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Ersättning till följande personer för biträde inom departementet:						
häradshövdingen H. E. Anderberg	—	—	—	—	—	—
hovrättsrådet P. O. Palmquist	—	—	—	—	—	—
byråchefen Y. A. R. Ericsson	—	—	—	—	—	—
t. f. förste kanslisekreteraren S. G. H. Mac Dowall-Pihlström	—	—	—	—	—	—
Ersättning till följande personer för utförande av vissa utredningsuppdrag:						
led. av II kamm. E. V. Staxäng	—	—	—	—	—	—
fil. d:r G. Ekström	—	—	—	—	—	—
Ersättning till kolonisten P. A. Andersson samt kronotorparna N. R. Näslund och J. A. Olsson för deltagande i överläggningar rörande upplåtande av kronotorp å vissa kronoparker m. m.	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
17,178	2,933	958	242	392	27,349	18,456	8,560	54,365
17,625	—	235	—	2,200	22,262	17,850	3,500	43,612
—	—	—	—	—	—	—	2,600	2,600
—	—	—	—	—	—	—	749	749
—	—	—	—	—	—	7,468	11,200	18,668
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—
42,942	**32,731**	**33,515**	**79,493**	**81,573**	**591,112**	**148,674**	**76,398**	**2,510,927**
—	—	—	—	—	1,200	—	—	2,680
—	—	—	—	—	126	—	—	3,164
787	317	1,554	183	11,472	17,235	—	—	51,486
—	—	—	—	344	1,844	—	—	17,080
—	—	616	98	1,474	10,590	—	—	17,167
—	3,196	—	—	3,529	8,885	—	—	11,390
787	**3,513**	**2,170**	**281**	**16,819**	**39,880**	—	—	**102,967**
—	—	—	—	—	1,729	—	—	—
—	—	—	—	—	11,155	—	—	—
—	—	—	—	—	600	—	—	—
—	—	—	—	—	523	—	—	—
—	—	—	—	—	360	—	—	—
—	—	—	—	—	543	—	—	—
—	—	—	—	—	710	—	—	—
—	—	—	—	—	**15,620**	—	—	—

Handels-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
1938 års gruvsakkunniga	12	12	1	886	348	62
Pappersformatsakkunniga	14	14	2	19,350	1,554	1,458
1943 års utredning rörande handelsfartygs bärgningsredskap	—	—	3	—	276	—
1943 års krigsskadeutredning	—	—	4	—	1,476	595
Summa kr.				**20,236**	**3,654**	**2,115**
B. Kommittéer som fortsätta sin verksamhet vid ingången av 1944.[2]						
Traktatberedningen	6	6	5	198,514	—	—
Exportkreditnämnden	7	7	6	507,159	10,854	98,935
Clearingnämnden	8	8	7	7,959,851	11,928	632,447
Försäkringsutredningen	9	9	8	62,444	4,788	1,809
1937 års granitutredning	10	10	9	43,318	—	—
1938 års sjöfartskommitté	11	11	10	2,374	—	—
Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande	13	13	11	43,438	2,976	7,064
1942 års sakkunniga för revision av förordningen angående explosiva varor	—	15	12	—	444	1,452
Elkraftutredningen av år 1943	—	—	13	—	780	3,844
Utredning rörande frågan om ordnande av vetenskaplig försöksverksamhet med flygmotorer och propellrar[3]	—	—	14	—	1,245	564
1943 års sjöbefälssakkunniga:						
Nautiska utredningen	—	—	15	—	—	—
Maskintekniska utredningen	—	—	15	—	—	—
Utredning av frågan om äganderätten till resultaten av tekniskt-vetenskaplig forskning vid statliga verk och institutioner	—	—	16	—	—	—
Utredning rörande behovet av statlig tillsyn över aktiebolag, som ha till ändamål att bedriva fastighetsbelåning, och därmed likartade bolag	—	—	17	—	—	—
Summa kr.					**33,015**	**746,115**

[1] Kostnaderna bestridas av kommittéanslaget.
[2] Kostnaderna, med undantag av för de under nr 5—7 angivna instituten, bestridas av kommitté
[3] Jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1942 skola kostnaderna bestridas från fjärde

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
852	—	457	—	72	1,791	2,812	597	6,086
1,641	4,256	—	—	2,250	11,159	—	—	30,509
—	—	937	—	—	1,213	4,626	—	5,839
—	—	—	—	133	2,204	—	—	2,204
2,493	**4,256**	**1,394**	—	**2,455**	**16,367**	**7,438**	**597**	**44,638**
—	—	—	—	—	—	—	—	198,514
—	—	—	—	36,466	146,255	47,372	16,000	716,786
—	—	—	—	884,320	1,528,695	296,964	500,000	10,285,510
—	7,265	31	—	136	14,029	9,480	3,385	89,338
—	—	—	—	18	18	—	—	43,336
—	—	—	—	—	—	—	—	2,374
—	5,843	1,029	175	7,570	24,657	1,356	1,500	70,951
—	2,574	554	735	144	5,903	2,709	530	9,142
102	—	366	—	522	5,614	8,307	5,500	19,421
—	—	1,783	194	—	3,786	3,450	—	7,236
—	—	—	—	—	—	1,039	2,025	3,064
—	—	—	—	—	—	1,123	2,025	3,148
—	—	—	—	—	—	360	240	600
—	—	—	—	—	—	—	—	—
102	**15,682**	**3,763**	**1,104**	**929,176**	**1,727,957**	**372,160**	**531,205**	**11,448,420**

anslaget.
och tionde huvudtitlarnas kommittéanslag med hälften från vartdera anslaget.

1	2	3	4	5	6	7
C. Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[1]						
1941 års isbrytarutredning	15	1	—	23,929	6,234	2,880
Utredning av frågan om förbättrad pensionering för sjöfolk och därmed sammanhängande frågor . . .	16	2	—	4,662	2,490	850
Kommittén för svenskt deltagande i varumässorna i Leipzig, Wien och Königsberg	—	5	—	11,669	168	—
Summa kr.				**40,260**	**8,892**	**3,730**
D. Av kommittéanslaget under budgetåret 1942/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.						
Direktören H. Abenius	—	—	—	—	—	—
Revisionssekreteraren B. W. Behrman	—	—	—	—	—	—
F. d. Överdirektören A. O. Gavelin	—	—	—	—	—	—
Amanuensen O. H. Kalén	—	—	—	—	—	—
Översten G. A. Nyqvist	—	—	—	—	—	—
Hovrättsassessorn K. O. Riben	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Kostnaderna, med undantag av 1941 års isbrytarutrednings och kommitténs för svenskt delta-

8	9	10	11	12	13	14	15	16
—	9,584	3,372	—	19,003	41,073	—	—	65,002
—	—	—	538	2,480	6,358	—	—	11,020
—	—	—	—	—	168	—	—	11,837
—	**9,584**	**3,372**	**538**	**21,483**	**47,599**	—	—	**87,859**
—	—	—	—	—	498	—	—	—
—	—	—	—	—	7,480	—	—	—
—	—	—	—	—	1,005	—	—	—
—	—	—	—	—	150	—	—	—
—	—	—	—	—	1,284	—	—	—
—	—	—	—	—	6,896	—	—	—
—	—	—	—	—	**17,313**	—	—	—

gande i varumässorna i Leipzig, Wien och Königsberg, bestridas helt av kommittéanslaget.

Folkhushållnings-

1	2	3	4	5	6	7
Kommitténs benämning	Kommitténs nummer i berättelsen			t. o. m. 30/6 1942	Arvoden	
	1942	1943	1944		Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.
A. Kommitté som avslutat sin verksamhet under 1943.[1]						
Utredning rörande möjligheterna för utnyttjande av vissa naturtillgångar	—	3	1	—	750	—
Summa kr.				—	**750**	—
C. Kommitté som avslutat sin verksamhet före ingången av 1943.[1]						
Utredning rörande lagringsförhållandena på Gotland .	—	2	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—
D. Under budgetåret 1 42/43 bestridda kostnader för sakkunniga biträden inom departementet m. m.[1]						
Ersättning till hovrättsfiskalen C. G. Söderlund . .	—	—	—	—	—	—
» » hovrättsassessorn S. G. Eriksson . .	—	—	—	—	—	—
Summa kr.				—	—	—

[1] Kostnaderna bestridas av elfte huvudtitelns anslag till extra utgifter.

departementet.

8	9	10	11	12	13	14	15	16
Utgifter								Beräknad totalkostnad t. o. m. 31/12 1943 (s:a av kol. 5, 13, 14 och 15)
1/7 1942—30/6 1943						1/7—31/12 1943		
Ersättning för mistade avlöningsförmåner		Rese- och traktamentsersättningar m. m.		Övriga utgifter (tryckningskostnader, hyror, skrivmaterialier m. m.)	Summa	Verkställda utg. 1/7—15/11	Beräknade utg. 16/11—31/12	
Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.	Ledamöter	Sekr., experter o. bitr.					
—	—	1,350	—	—	2,100	2,900	—	5,000
—	—	1,350	—	—	2,100	2,900	—	5,000
—	—	—	—	—	342	—	—	342
—	—	—	—	—	342	—	—	342
—	—	—	—	—	4,829	—	—	—
—	—	—	—	—	6,615	—	—	—
—	—	—	—	—	11,444	—	—	—

Betänkanden m. m. utkomna från trycket under år 1943.

Statens offentliga utredningar 1943

Kronologisk förteckning

1. Betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av ett förstatligande av den allmänna vårhållningen på landet m. m. Beckman. 321 s. K.
2. Flyttningsersättningssakkunniga. Betänkande med förslag till författningar angående ersättning för flyttningskostnad. Marcus. 156 s. Fi.
3. 1941 års familjebeskattningssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen. Marcus. 170 s. Fi.
4. Utredning rörande skogsnäringens ekonomiska läge med förslag till åtgärder för höjande av näringens bärkraft. 3. Skogsbrukets transportfrågor: Vägar och järnvägar. Idun. 260 s. Jo.
5. Utredning rörande polismäns anslutning till politiska ytterlighetsriktningar m. m. Norstedt. 40 s. S.
6. Utredning och förslag angående pappersformaten inom statsförvaltningen. Beckman. 116 s. H.
7. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bilaga 1. Hygieniska förutsättningar för skolarbetet. Av U. Hjärne. Idun. 66 s. E.
8. Betänkande angående levnadskostnadsindex. Norstedt. 147 s. Fi.
9. Utredning och förslag angående statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. Beckman. 100 s. S.
10. 1940 års civila byggnadsutredning. Betänkande 1. Förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts byggnadsstadga samt till föreskrifter rörande planläggning och utförande av byggnad för vissa vårdanstalter och folktandpolikliniker. Beckman. 80 s. K.
11. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 4. Förslag till åtgärder för textilforskningens ordnande. Hæggström. 82 s. H.
12. Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stödjande av den privata motorlösa flygningens och modellflygningens utveckling. Beckman. 77 s. Fö.
13. Besparingsberedningens slututlåtande. Marcus. 132 s. Fi.
14. Betänkande angående åtgärder mot spekulation i vattenkraft. Norstedt. 79 s. Ju.
15. Utredning och förslag angående statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet. Beckman. 87 s. S.
16. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 5. Förslag till åtgärder för järn- och metallforskningens ordnande. Hæggström. 79 s. H.
17. Tillströmningen till de fria fakulteterna och arbetsförhållandena närmast efter avlagd examen samt militärtjänstgöringens inverkan på universitets- och högskoleungdomens studier och ekonomiska förhållanden. Norstedt. 145 s. S.
18. Utredning och förslag angående planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån. Beckman. 68 s. S.
19. 1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bilaga 2. Den psykologiska forskningens nuvarande ståndpunkt i fråga om den psykiska utvecklingen hos barn och ungdom m. m. Idun. 81 s. E.
20. Betänkande med förslag angående omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket. Beckman. 182 s. S.
21. Betänkande med förslag till reglering av det militära arvodesväsendet. Beckman 165 s. Fi.
22. Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 6. Förslag till åtgärder för den geotekniska forskningens ordnande. Hæggström. 65 s. H.
23. Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. Norstedt. vj, 170 s. Fi.
24. Betänkande med förslag till lag om redovisningsmedel m. m. Norstedt. 77 s Ju.
25. Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 3. Tiden juli 1941—juni 1942. Idun. 528 s. Fo.
26. Ladugårdsbyggnadssakkunniga. Meddelande nr 1. Djurstallars planering, värmehushållning och ventilation. Rydahl. 153 s. Jo.
27. Betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet (folkskyddslag) m. m. Beckman. 406 s. S.
28. Betänkande med förslag angående den statliga statistikens organisation m. m. Marcus. 146 s. Fi.
29. Betänkande rörande sinnesslövårdens organisation med hänsyn till erforderliga åtgärder för beredande av skolundervisning åt bildbara sinnesslöa barn. Norstedt. 161 s. S.
30. Stadsplaneutredningen 1942. 2. Förslag till vissa ändringar i byggnadsstadgan. Norstedt. 77 s. Ju.
31. Utredning med förslag angående reglering av den territoriella församlingsindelningen i Göteborg. Av E. Schalling. Hæggström. 118 s., 2 kartor. E.
32. Betänkande med förslag till hamnförordning. Norstedt. 101 s. H.
33. Betänkande rörande reglering av löner och tjänsteförhållanden m. m. för lararpersonal vid statsunderstödda sinnesslöskolor. Norstedt. 72 s. S.
34. Betänkande med utredning och förslag angående den högre tekniska undervisningen. Hæggström. 447 s E.
35. Tabellbilaga till betänkande med utredning och förslag angående den högre tekniska undervisningen. Hæggström. 155 s. E.
36. Bihang 1 till betänkande med utredning och förslag angående den högre tekniska undervisningen, innehållande förslag angående läroämnen, lararbefattningar samt läro- och timplaner vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola. Av H. Kreüger och S. Hultin. Hæggström. 215 s. E.
37. Bihang 2 till betänkande med utredning och förslag angående den högre tekniska undervisningen, innehållande förslag angående byggnader samt utrustning och möblering för tekniska högskolan i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola. Av H. Kreüger och S. Hultin. Hæggström. 131 s. E.
38. Handledning rörande tillämpningen av administrativa fullmaktslagen. Beckman. 36 s. S.
39. Utredning angående Norrlands näringsliv. Idun. (2), 196 s., 1 karta. Jo.
40. Statliga cementbestämmelser av år 1943. Norstedt. 8 s. K.
41. Betänkande med utredning och förslag angående läkarutbildningen. 2. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare. Thule. 55 s. E.
42. Betänkande med förslag till militär moratorielag m. m. Beckman. 115 s. Fi.
43. Kommunalskatteberedningen. Betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. Del 3. Den kommunala skatteutjämningen. Marcus. 526 s. Fi.
44. Betänkande med förslag angående utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid marinen. Beckman. 436 s Fö.
45. Betänkande avgivet av 1938 års gruvsakkunniga. Idun. 73 s. H.
46. Betänkande med förslag angående upprättandet a ett nordiskt institut. Hæggström. 99 s. E.
47. Betänkande med förslag rörande meritberäk m. m. för befälsutbildade värnpliktiga. Beckman 187 s. Fö.

Anm. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement, under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

Betänkanden m. m. utkomna från trycket under år 1943.

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

Flyttningsersättningssakkunniga. Betänkande med förslag till författningar ang. ersättning för flyttningskostnad. [2]
Utredning och förslag ang. pappersformaten inom statsförvaltningen. [6]
Betänkande med förslag till lag om redovisningsmedel m. m. [24]
Betänkande med förslag ang. den statliga statistikens organisation m. m. [28]
Handledning rörande tillämpningen av administrativa fullmaktslagen. [38]

Kommunalförvaltning.

1940 års civila byggnadsutredning. Betänkande 1. Förslag till ändringar i Kungl. Maj:ts byggnadsstadga samt till föreskrifter rörande planläggning och utförande av byggnad för vissa vårdanstalter och folktandpolikliniker. [10]
Stadsplaneutredningen 1942. 2. Förslag till vissa ändringar i byggnadsstadgan. [30]

Statens och kommunernas finansväsen.

1941 års familjebeskattningssakkunniga. Betänkande med förslag till ändrade grunder för familjebeskattningen. [3]
Besparingsberedningens slututlåtande. [13]
Undersökning av taxeringsutfallet beträffande jordbruksfastighet å landsbygden vid 1938 års allmänna fastighetstaxering. [23]
Kommunalskatteberedningen. Betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen m. m. Del 3. Den kommunala skatteutjämningen. [43]

Politi.

Utredning rörande polismäns anslutning till politiska ytterlighetsriktningar m. m. [5]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Betänkande ang. levnadskostnadsindex. [8]
Utredning och förslag ang. statsbidrag till daghem och lekskolor m. m. [9]
Utredning och förslag ang. statsbidrag till social hemhjälpsverksamhet. [15]
Utredning och förslag ang. planmässigt sparande för familjebildning och statens bosättningslån. [18]
Statsmakterna och folkhushållningen under den till följd av stormaktskriget 1939 inträdda krisen. Del 3. Tiden juli 1941—juni 1942. [25]
Utredning ang. Norrlands näringsliv. [39]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande med förslag ang. omorganisation av rättsmedicinalväsendet i riket. [20]
Betänkande rörande sinnesslövårdens organisation med hänsyn till erforderliga åtgärder för beredande av skolundervisning åt bildbara sinnesslöa barn. [29]

Allmänt näringsväsen.

Ladugårdsbyggnadssakkunniga. Meddelande nr 1. Djurstallars planering, värmehushållning och ventilation. [26]

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Utredning rörande skogsnäringens ekonomiska läge med förslag till åtgärder för höjande av näringens bärkraft. 3. Skogsbrukets transportfrågor: Vägar och järnvägar. [1]
Betänkande ang. åtgärder mot spekulation i vattenkraft. [14]
Betänkande avgivet av 1938 års gruvsakkunniga. [45]

Industri.

Utredning rörande den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande. 4. Förslag till åtgärder för textilforskningens ordnande. [11] 5. Förslag till åtgärder för järn- och metallforskningens ordnande. [16] 6. Förslag till åtgärder för den geotekniska forskningens ordnande. [22]
Statliga cementbestämmelser av år 1943. [40]

Handel och sjöfart.

Betänkande med förslag till hamnförordning. [32]

Kommunikationsväsen.

Betänkande med författnings- och organisationsförslag för genomförande av ett förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. [1]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Betänkande med förslag till militär moratorielag m. m. [42]

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

1940 års skolutrednings betänkanden och utredningar. Bilaga 1. Hygieniska förutsättningar för skolarbetet. [7] Bilaga 2. Den psykologiska forskningens nuvarande ståndpunkt i fråga om den psykiska utvecklingen hos barn och ungdom m. m. [19]
Tillströmningen till de fria fakulteterna och arbetsförhållandena närmast efter avlagd examen samt militärtjänstgöringens inverkan på universitets- och högskoleungdomens studier och ekonomiska förhållanden. [17]
Utredning med förslag ang. reglering av den territoriella församlingsindelningen i Göteborg. [31]
Betänkande rörande reglering av löner och tjänsteförhållanden m. m. för lärarpersonal vid statsunderstödda sinnesslöskolor. [33]
Betänkande med utredning och förslag ang. den högre tekniska undervisningen. [34] Tabellbilaga. [35] Bihang 1, innehållande förslag ang. läroämnen, lärarbefattningar samt läro- och timplaner vid tekniska högskolan i Stockholm och Chalmers tekniska högskola. [36]. Bihang 2, innehållande förslag ang. byggnader samt utrustning och möblering för tekniska högskolan i Stockholm samt Chalmers tekniska högskola. [37]
Betänkande med utredning och förslag ang. läkarutbildningen. 2. Fortsättnings- och repetitionskurser för läkare. [41]
Betänkande med förslag ang. upprättande av ett nordiskt institut. [46]

Försvarsväsen.

Betänkande med förslag till statliga åtgärder för stöddjande av den privata motorlösa flygningens och modellflygningens utveckling. [12]
Betänkande med förslag till reglering av det militära arvodesväsendet. [21]
Betänkande med förslag till lag om folkskyddsväsendet (folkskyddslag) m. m. [27]
Betänkande med förslag ang. utbildningen av värnpliktiga och fast anställt manskap vid marinen. [44]
Betänkande med förslag rörande meritberäkning m. m. för befälsutbildade värnpliktiga. [47]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.

Personregister till kommittéer och sakkunniga samt centrala krisorgan.*

A.

Abenius, H. V. . . . . II Fo 3
Abramson, E. L. . . . . II Fo 4
Adamsson, H. . . . . I S 31; II S 1
Ager, H. . . . . I Fö 13
Agge, I. . . . . I Ju 10
Ahlberg, A. . . . . I Ju 11
Ahlberg, E. . . . . I Fi 12
Ahlberg, G. A. . . . . I E 22
Ahlbom, S. A. W. . . . . I E 24
Ahlmark, S. A. . . . . I Ju 21
Ahlsén, E. . . . . I S 25
Akselsson, L. . . . . I Fi 5
Albertsson, A. E. A. (I) . . . . . I S 4
Aleson, P. . . . . II Fo 6
Allander, C. M. I. . . . . I Fö 6, 14
Allard, F. . . . . I E 13
Alling, K. G. . . . . I S 15
Alm, G. O. . . . . I Jo 28
Alm, M. F. . . . . II Fo 7
Alm, Ulla . . . . . I Ju 14
Almgren, C. E. Å. . . . . I Fö 26
Almgren, S. G. . . . . I Fi 11
Almquist, H. K. H. . . . . I E 11
Almroos, A. . . . . I Fö 3
Alsén, N. . . . . I E 13
Alvén, Hildur M. (II) . . . . . II Fo 4
Aminoff, F. . . . . I Jo 6
Anderberg, H. R. (I) . . . . . I Fi 9
Anderson, F. V. . . . . I K 6
Andersson, A. B. (II) . . . . . I K 14
Andersson, C. O. H. . . . . I S 18; II Fi 3
Andersson, C. W. M. (II) . . . . . I S 16, 20
Andersson, D. E. . . . . I Fi 24
Andersson, E. V. . . . . I Ju 21
Andersson, Ebon (II) . . . . . I S 26, E 16
Andersson, Elsa . . . . . II Fo 6
Andersson, G. . . . . I Fi 12; II Fo 3, 6
Andersson, G. . . . . I E 13
Andersson, G. K. H. . . . . II Fo 7, 8
Andersson, J. . . . . I Fi 10
Andersson, J. . . . . I H 12
Andersson, J. A. (II) . . . . . I Ju 15, Jo 2
Andersson, J. E. (II) . . . . . I S 4
Andersson, J. E. (I) . . . . . I Fi 7; II Fi 1
Andersson, K. . . . . I S 25
Andersson, K. A. M. (II) . I Fi 1, 35, Jo 10, 21; II Fo 4
Andersson, K. Hj. . . . . I S 14
Andersson, K. O. H. . . . . II S 1
Andersson, M. A. . . . . I E 9, 19
Andersson, N. A. . . . . II U 2
Andersson, P. V. (I) . . . . . I Jo 28
Andersson, S. O. M. (II) . . . . . I Ju 28
Andersson Junse, P. L. . . . . I Jo 16
Andræ, T. J. E. . . . . I E 13
André, L. . . . . I S 15
André, Märta . . . . . I Ju 23, E 16
Andrée, T. E. . . . . I E 21
Andreen, P. G. . . . . I E 18
Andrén, G. (I) . . . . . I S 26, E 27
Ankarswärd, G. F. W. G. . . . . I E 10
Annell, Anna Lisa . . . . . I S 5
Antoni, N.-F. G. . . . . I H 2
Appeltofft, G. A. . . . . II S 2
Appeltofft, O. H. . . . . I H 4, 8
Arén, T. S. . . . . I E 13
Arnesen, Märta . . . . . I S 25
Arnheim, F. . . . . I H 7
Arvas, C. G. B. . . . . I E 20
Arvidsson, K. A. V. . . . . I Fi 24, E 11
Aste, J. G. . . . . I Fö 6; II Fö 2
Atterberg, K. . . . . I Ju 11
Aulén, G. E. H. . . . . I E 14
Aulén, Gertrud . . . . . I E 13
Aurén, N. E. J. . . . . I Ju 21
Axelsson, J. . . . . I Jo 21

B.

Backman, H. R. . . . . I Jo 9
Bæckman, O. . . . . II Fi 5
Bager, E. B. E. . . . . I S 28, E 28; II S 2
Bagge, A J. F. . . . . I K 11
Bagge, G. (II) . . . . . I E 13
Bauer, F. H. N. . . . . I K 14
Beck-Friis, C. S. (I) . . . . I Jo 23; II Fo 4
Beckman, B. Y. . . . . I Fö 11
Beckman, E. C. G. . . . . I Fö 14
Beckman, K. E. . . . . I Ju 12; II U 2
Beckman, N . . . . . I Ju 8
Beckman, S. . . . . I S 17, 18
Beckman, Sigrid . . . . . I Ju 14
Behring, I. A. . . . . I S 14
Beijbom, G. . . . . I Fö 10, E 13
Belfrage, L. A. L. . . . . I H 6, 7; II Fo 5
Bendelius, R. A. R. . . . . I E 13
Bendz, G. . . . . I Jo 17
Bendz, G. M. E. . . . . I Ju 27
Bengtsson, B. F. . . . . I S 3
Bengtsson, O. F. . . . . II Fo 7
Bengtsson, Y. . . . . II Fo 7

* Förkortningarnas betydelse: se innehållsförteckningen.

Bentzel, Maggie . . . . . I S 14
Berg, G. . . . . I E 21
Berg, I. O. D. . . . . I E 23
Berg, N. R. . . . . I Ju 15, Jo 1; II Fo 7
Berg. S. F. . . . . I E 10
Bergdahl, K. E. . . . . I Fö 16
von Bergen, J. A. . . . . I S 40
Bergendal, R. . . . . I Ju 8, 10
Bergengren, A. G. . . . . II Fo 3
Berger, O. A. . . . . I K 7, E 1, Jo 10
Bergfors, P. D. G. . . . . I Fi 5
Berggren, A. . . . . I Ju 14
Berggren, A. B. . . . . I K 4
Berggren, H. A. . . . . II Fo 3
Berggren, N. . . . . I S 32
Berggren, S. N. W. . . . . I Fö 14
Bergholm, C. J. . . . . I E 7
Bergholtz, O A. . . . . I Fi 16; II S 1
Berglind, Ragnhild . . . . . I S 14
Bergling, N. . . . . I Ju 9
Berglund, H. . . . . I K 2
Berglund, N. . . . . I Jo 21
Berglöf, L. . . . . I Fi 17, Jo 16
Bergquist, Th. (I) . . . . . I Ju 1, S 18
Bergstedt, C. J. . . . . I Fi 1, 37
Bergström, B. G. . . . . II Fo 2
Bergström, G. . . . . I S 14
Bergvall, J. H. (II) . . . . . II Fo 6
Bergvall, L. . . . . I Ju 21, Fi 28
Bergwall, G. . . . . I S 15
Berlin, B. Hj. . . . . II U 2
Bernhard, H. B. . . . . I Ju 21
Berthelsson, A. E. B. . . . . I Fö 25
Beskow, E. A. . . . . I Jo 15
Beskow, S. H. T. . . . . I Fö 18, Fi 9
Bexelius, E. G. . . . . I S 14, 26
Bexelius, T. A. . . . . I Ju 25, K 1
Bilde, T. . . . . I H 9
Birch-Lindgren, G. M. . . . . I K 4
Birke, E. (II) . . . . . I Fö 17, E 24
Bjerne. G. . . . . I Fö 10
Bjurman, G. A. . . . . II U 1
Bjurner, K. G. . . . . I Fö 25; II Fö 2
Bjurstedt, A. G. H. . . . . I E 23
Bjurström, O. E. . . . . I Fö 9
Björck, K. A. W. . I Ju 28, K 4, Fi 25, E 24, H 6
Björck, K. G. . . . . II U 1
Björck, P. . . . . I K 4
Björkegren, B. . . . . I E 13
Björkhagen, O. I. . . . . I E 13
Björklund, L. A. (II) . . . . . I K 2
Björkman, E. . . . . I Jo 6
Björkman, G. . . . . I S 5
Björkman, V. . . . . I S 40
Björkquist, E. G. A. . . . . I S 2, 28, 36
Björnberg, B. A. . . . . I Fi 26
Björne, F. H. . . . . I S 33
Björnsjö, A. E. . . . . I H 14
Björnsson, J. E. (I) . . . . I S 25; II Fo 4
Blidberg, C. E. . . . . I Fö 2
Blom, S. D. . . . . II S 2
Blomberg, D. A:son . . . . . I Fi 27
Blomkvist, B. . . . . I Jo 21; II Fo 4
Blomquist, R. . . . . II Fi 1
Blomqvist, Astrid . . . . . I E 13
Boestad, G. . . . . I H 14
Boëthius, Ester . . . . . I E 13
Boëthius, S. B. . . . . I Fi 5, E 11
Bogren, G. H. . . . . I Jo 23
Boheman, E. C:son . . . . . I U 2
Bohm, E. S. . . . . I Fö 2
Bohmansson, G. . I Fö 1, 17, S 36, K 4, E 24
Bolinder, N. L. . . . . I K 1, 3
Bonnier, G. . . . . I Jo 21
Bonow, M. . . . . I Jo 21; II Fo 5
Borelius, A. J. T. . . . . I E 2
Borell, K. G. T. . . . . I E 1
Borg, A. W. . . . . I S 28
Borgström, N. O. G. J. . . . . II Fo 4, 8
Borrman, Stina . . . . . I E 13
Bouveng, G. A. . . . . I Fö 12, Jo 22, 31
Brahmer, H. . . . . I Ju 9, H 11
Bramdal, S. . . . . I Fö 13
Brandin. G. G. . . . . I H 13
Brandt, E. R. (II) . . . . . I Fi 7
Branne, E. G. . . . . II S 1
Bredberg, A. . . . . I Fö 11
Bredberg, B. . . . . I Fi 5
Brilioth, Y. . . . . I Ju 26
Brinck, P. E. H. . . . . II Fo 8
Bring, J. . . . . I Fö 13
Broberg, R. . . . . I S 14
Brodén, E. H. . . . . I S 14; II S 1
de Broen, J. H. G. . . . . II Fo 6
Broomé, A. . . . . I Fö 7
Broomé, J. T. A. . . . . II Fö 2
Browaldh, E. . . . . II Fi 5
Browall, G. . . . . II Fo 6
Bruce, N. O. H. . . . . I E 13
Brundin, G. G. . . . . I S 14
Brunes, L. . . . . II Fi 5
Brunskog, U. A. J. . . . . II Fö 1, 2
Brusewitz, A. K. A. . . . . I Ju 28, E 7
Brusewitz, B. E. L. . . . . I Fö 14, 27
Brännberg, C. . . . . I S 14
Butén, H. . . . . I K 6
Bylund, J. G. . . . . I H 8
Byström, C. . . . . II Fo 7, 8
Byttner, J. T. . . . . I S 14, 37
Bäckman, K. G. . . . . I K 8
Bärg. A. J. (I) . . . . . I Ju 28, Fi 1, 8, 37
Börjesson, A. . . . . I Jo 15; II Fo 4
Börjesson, J. M. D. . . . . II U 2
Böök, K. . . . . I Fi 13, 26, H 6, 7
Böös, G. M. E. . . . . I H 15

C.

Cardelius, E. C. F. . . . . II Fi 1
Cardell, Karin . . . . . I E 13
Carell, E. A. H. . . . . II S 1
Carlberg, B. C. . . . . I Fö 7, 14
Carlborg, P. A. H. . . . . I H 1, 11; II Fo 3
Carlborn, Hj. . . . . I Jo 9; II Fo 4
Carleson, B. A. F. . . . . I Fi 5
Carlgren, E. . . . . I Jo 10
Carlquist, N. J. E. . . . . I Fö 9
Carlsson, O. G. . . . . I Jo 27
Carlsson, C. A. . . . . II Fo 7
Carlsson, C. E. N. . . . . II Fo 4
Carlsson, N. G. . . . . I E 13
Carlström, A. B. . . . . I E 26
Carlström, O. L. (II) . . . . . I Fi 5

Carlsund, A. . . . . I U 1
Casparsson, R. . . . . I Ju 12, 24
Cedergren, C. A. H. . . . . I Ju 14
Cederlund, C. F. . . . . II Fo 4
Cederström, A. . . . . I Jo 10
Cederström, H. . . . . I S 42
Cederström, M. . . . . I H 3
Cedervall, N. . . . . I Fö 13
Cederwall, G. . . . . I S 25, Fi 28
Cederwall, G. F. E. . . . . I Fö 21
Celion, E. O. C. . . . . II S 1
Cervin, N. H. . . . . II Fi 3
Christensen, H. E. . . . . I E 23
Christenson, A. . . . . I S 15
Christensson J. . . . . I K 8
Christiansen, Th. . . . . II Fo 7
Christiansson, E. Th. . . . . I Fö 2, H 3
Christiansson, K. G. S. . . . . I Fi 12
Christiansson, S. . . . . I K 6
Christoffersson, O. . . . . I Jo 9
Chöler, C. G. . . . . I Jo 23
Collin, E. . . . . I S 32
Collin, Karin . . . . . I S 25; II Fo 6
Corin, G. E. M. . . . . I U 1
Corneliusson, S. . . . . II Fo 8
Cramér, C. H. . . . . I S 37, Fi 12, H 8
Cronvall, M. . . . . I S 22
Cruse, C. S. (II) . . . . . I S 1
Cronmark, J. E. H. . . . . I Fö 27
Cronoborg, A. H. F. . . . . II U 1
Curman, J. . . . . I S 12, 25
Curman, J. S. . . . . I S 22
Curtman, C. W . . . . I Fö 15, Fi 16; II S 1

D.

Dahl, G. . . . . I Ju 9
Dahl, S. G. . . . . I E 27
Dahlbeck, N. . . . . I Jo 20
Dahlberg, E. . . . . I K 4
Dahlberg, G. . . . . I Fö 10, Fi 29
Dahlberg, G. W. . . . . I Fi 5
Dahlberg, H. . . . . I K 6
Dahlberg, K. . . . . I H 7; II Fi 2
Dahlgren, I. J. G. . . . . I S 20
Dahlin, E. H. . . . . II Fo 6
Dahlin, N. O. . . . . I Fö 14
Dahlman, G. . . . . I Ju 24
Dahnberg, E. . . . . I Ju 14
Dahr, Elisabeth . . . . . I E 13
Danielson, B. G. E. . . . . I Ju 27, S 6
von Dardel, F. . . . . I Fö 17; II Fi 1
Degerstedt, Hj. . . . . I Jo 9; II Fo 4, 6
Dehlgren, S. F. . . . . I Ju 11; II U 2
Delin, B. T. . . . . I K 12
Delin, Y. T. . . . . I Fö 1
Dieden, G. . . . . II Fo 8
Diedrichs, B. E. J. . . . . II Fo 7
Dillner, H. J. . . . . I E 26
Diös, A. V. . . . . I Fö 9, K 4
Douglas, W. A. . . . . I Fö 26
Dymling, C. A. . . . . I Ju 11
Düring, H. I. . . . . I E 13

E.

Eberstein, Chr. . . . . I H 7
Eberstein, G. . . . . I Ju 11
Eckerberg, E. L. . . . . I H 6
Edde, Annickan . . . . . I E 13
Edelsvärd, O. A. . . . . I Fö 7
Edén, E. . . . . I K 4
Edén, N. . . . . II Fi 5
Edholm, H. . . . . I Jo 2
Edlén, T. . . . . I Fö 20
Edler, C. F. . . . . I Fö 9
Edsberg, H. . . . . I Fö 13
Edström, G. . . . . I S 27
Edström, Th. G. F. . . . . I Jo 27
Eggert, E. A. F. . . . . II Fo 8
Ehnbom, B. K. G. . . . . I Fö 14
Ehrenberg, N. G. . . . . I Jo 11
Ehrensvärd, C. A. . . . . I S 44
Ehrnberg, G. Th. . . . . II Fo 3
Ehrwall, Sonja . . . . . I E 13
Ekberg, G. . . . . I K 8
Ekbom, C. A. H. . . . . I E 24
Ekdahl, H. . . . . I Fi 12
Ekdahl, N. G. F. . . . . I Jo 23
Ekdahl, O. . . . . I Fö 10
Ekeberg, B. . . . . I Ju 5, 8, 11, 19
Ekeberg, L.-O. . . . . I Fö 5, E 12, Jo 25
Ekegård, E. A. . . . . I Fi 30
Ekelöf, G. J. . . . . I Fö 2
Ekelöf, J. A. A. S. . . . . I Fö 26
Ekenberg, O. J. . . . . I Fi 9
Ekengren, Hj. . . . . I S 25
Eklund, C. A. R. . . . . I Fo 2
Eklund, J. . . . . II Fi 5
Eklundh, B. E. Hj. . . . . I Jo 21, 24
Ekman, G. I. . . . . I Jo 23
Ekman, J. L. . . . . II Fo 2, 8
Ekman, N. G. M. . . . . I Fö 17
Ekman, P. W. . . . . II Fo 3
Ekman, R. . . . . II U 2
Ekstam, A. . . . . I S 13
Ekström, B. . . . . I Jo 21; II Fo 4
Ekwall, N. J. . . . . I H 8
Eldin, P. G. . . . . I Jo 3
Elfving, G. . . . . I Ju 14
Eliasson, L. . . . . I Ju 14
Elliot, C. W. . . . . I K 2
Elliot, K. E. . . . . I Ju 21, H 5, 16, 17
Elmgren, B. (I) . . . . . I S 25; II S 3
Enderstein, P. E. . . . . I Jo 24; II Fo 4
Enell, H. G. H. . . . . I Fö 4
Engberg, N. F. . . . . II Fo 6
Engblom, A. N. . . . . I E 12, H 11
Engel, A. . . . . I Fö 1
Engel, G. A. G. . . . . II Fo 6
Engfeldt, H. . . . . I Jo 21
Engfors, B. G. O. . . . . II Fo 9
Engfors, G. . . . . I Fö 8
Engfors, S. . . . . II Fi 1
Engkvist, O. . . . . I S 12; II Fo 3
Englund, A. . . . . II Fo 7
Engström, E. M. . . . . I S 14
Engströmer, Th. . . . . I E 26
Engzell, G. . . . . I Ju 1, 24, H 7
Ericsson, A. . . . . I E 2
Ericsson, C. H. (I) . . . . . I Fi 30
Ericsson, H. . . . . I Fö 26
Ericsson, J. A. (II) . . I S 15, Fi 7; II S 1
Eriksson, C. A. . . . . II Fo 8
Eriksson, E. G. E. (II) . . . . I Ju 27, E 7

Eriksson, G. . . . . I S 40, Jo 21
Eriksson, G. A. . . . . I Ju 10
Eriksson, G. T. . . . . I Ju 14, S 30
Eriksson, J. B. . . . . I S 14
Eriksson, J. N. . . . . I Fö 1
Eriksson, K. . . . . I H 4, 8; II Fo 5
Eriksson, K. E. . . . . I Ju 9
Eriksson, K. J. . . . . I Jo 2, 31
Eriksson, Nancy . . . . . II Fo 6
Erlander, T. F. (II) . . . . I S 1, 25, Fi 27
Erlandson, K. S. . . . . I E 13
Erlandzon, A. H. . . . . I E 8
Ernmark, A. G. . . . . II Fo 6
von Euler-Chelpin, U. S. . . . . I E 23

F.

Fahlman, T. . . . . I S 15
Fahlström, C. A. Hj. . . . . II S 1
Falck, K. R. . . . . I E 4
Falk, E. . . . . II S 1, Fo 3
Falkman, O. C. A. . . . . I H 1; II Fi 1
Fallenius, B. A. . . . . I Jo 3, 13, 15, 21, 23
Fallstedt-Lindholm, G. H. . . . . I S 33
Fast, J. E. G. (II) . . . I Fö 1, 17, S 20, 28, 38, E 10; II S 2
Fenelius, S. . . . . I Jo 29
Fischer, Ida . . . . . I S 15
Flagge, Valborg . . . . . I E 13
Fletcher, J. F. . . . . I Jo 19
Flodin, H. . . . . I Ju 11
Flodkvist, G. H. . . . . I Jo 24
Flood, Hulda . . . . . II Fo 6
Flytström, A. Th. . . . . II Fo 4
Fock, C. A. G. . . . . I Fö 1
Fogelberg, S. G. H. . . . . II Fo 8
Forslund, J. A. (I) . . . . . I S 22, K 9
Forsman, K. H. G. . . . . I H 6
Forssblad, N. D. . . . . I Fö 2
Forssell, C. A. . . . . I E 7
Forssell, C. E. G. . . . . I Jo 3
Forssell, C. G. A. . . . . I E 1
Forssell, E. G. B. . . . . I S 30
Franzén, H. D. . . . . I H 14
Fredgardh, F. . . . . I Jo 21
Fredriksson, V. A. . . . . I E 13
Frendin, T. . . . . I Fö 13
Friberger, E. G. . . . . I E 8
Frick, B. R. . . . . I H 6, 7
von Friesen, E. . . . . I Jo 9
Friggeråker, J. (II) . . . . . I Ju 1
Frisell, E. G. . . . . II Fo 8
Frychius, S. . . . . II U 1
Fröberg, J. . . . . I Jo 11
Frölén, G. H. F. . . . . I K 14
Fåhræus, R. S. . . . . I E 26

G.

Gabrielson, E. V. . . . . I S 15
Gahn, H. H. A. C. . . . . I Fi 29
Garsten, B. . . . . I Fi 8
Gavelin, A. O. . . . . I H 1
Gehlin, B. . . . . II Fo 8
af Geijerstam, B. G. . . . . I H 14
Gemzell, Chr. . . . I K 3, 9, Fi 33; II Fo 8
Gezelius, L. E. B. (II) . . . . I Ju 1, 20, 27
Giertz, G. B. . . . . I E 10
Gillberg, K. E. . . . . II Fo 2, 5, 8
Gillner, E. G. T . . . . . I Fö 14
Gjöres, A. . . . . I H 5
Glimstedt, N. R. . . . . I Ju 21
Goldkuhl, A. E. . . . . I S 36
Gorthon, S. . . . . I E 9, H 15
Grabe, A. G. . . . . I E 12
Grafström, N. H:son . . . . . I Jo 1
Gralén, N. B. . . . . I Fi 24
Granath, A. . . . . I S 26
Granat, H. A. . . . . I Fö 26
Granholm, A. M. . . . . II Fo 8
Granholm, J. H. . . . . I E 8
Granström, E. A. . . . . I Jo 19, 30
Granström, G. M. . . . . I Fö 20
Grape, A. . . . . I Ju 11
Greitz, K. B. . . . . II U 2
Grenander-Pehrling, Greta . . . . . I S 30
Grep, N. . . . . I Fö 1, 17
Grewin, J. . . . . I S 40
Grimlund, E. L. N. . . . . I S 18
Grubb, Rut . . . . . I E 13
Grundström, P. G. A. . . . . I Fö 19
Gräslund, H. A. . . . . II Fo 4
Grönvall, C.-F. . . . . II Fo 8
Grönvall, S. I. . . . . I K 14, E 2
Grönwall, N. J. . . . . I S 3
Gullander, A. . . . . I Jo 21
Gummeson, P. E. S. . . . I Fö 14; II Fö 1, 2
Gustafson, E. M. . . . . I Fö 16
Gustafson, K. Hj. (II) . . . . . II Fi 5
Gustafson, Ruth (II) . . . . . I S 13
Gustafsson, B. . . . . I S 18
Gustafsson, E. A. (II) . . . . . I Jo 21
Gustafsson, Gunvor . . . . . I S 25
Gustafsson, H. . . . . II Fö 2
Gustafsson, K. G. . . . . I E 17
Gustafsson, T. B. . . . . I Fi 27
Gyllenberg, G. E. . . . . I H 9
Gyllenswärd, C. . . . . I S 25
Gålsman, Ester . . . . . II Fo 7
Gårdsten, B. . . . . I Fö 12
Gärde, A. B. . . . . I Fö 15, K 12; II Fo 1
Gärde, N. (I) . . . . . I Ju 1, 5, 12
Göransson, E. W. Z . . . . . I S 3, 12, 17
Göransson, H. . . . . I Ju 10
Göransson, H. . . . . I E 16
Göthberg, K. I. . . . . I S 3

H.

Hadding, A. R. . . . . I E 2
Hafström, A. G. G:son . . . . . I S 22
Hagander, J. . . . . I S 31; II Fi 3
Hagardt, S. . . . . I K 8
Hagberg A. E. . . . . I Jo 12
Hagberg, E. . . . . I K 10, Fi 15, Jo 7, 27
Hage, E. A. (I) . . . . . I Fö 1
Haglund, A. G. . . . . I Fö 23
Haglund, S. E. . . . . I Fö 16, 25
Hagström, B. . . . . I Ju 12
Hagströmer, S. A. E. . . . . I Jo 11, H 13
Hagård, S. A. A. (II) . . . I S 14, 26, 34, 36

Hahr, H. . . . . I K 7
Hain, R. J. F. . . . . II Fo 7
Hallagård, G. A. (II) . . . . . I Jo 10
Hallberg, F. E. W. . . . . II Fi 5
Hallén, H. M. (II) . . . . I Ju 28, S 4, E 17
Hallenborg, C. A. M. . . . . I U 1
Hallgren, E. S. . . . . I Ju 8
Hallgren, H. . . . . II Fo 8
Hallnäs, S. J. A. . . . . I Fö 12
Hallström, K. E. . . . . II Fo 3
Hammar, H. G. E. . . . . I E 8
Hammargren, O. H. L. . . . . I Fö 25
Hammarskiöld, S. L. . . . . II Fo 3
Hammarskjöld, A. P. M. . . . . II Fo 8
Hammarskjöld, B. G. Hj. . I Jo 21; II Fo 4
Hammarskjöld, D. H. A. C. . . I Fi 26, H 6; II Fi 2
Hamrin, Maj . . . . . I E 16
Hanno, U. . . . . I E 13
Hansen, F. H. R. . . . . I S 15
Hansén, D. . . . . I K 13
Harland, E. . . . . I H 15
Hartmann, L. . . . . I Ju 14
von Hartmansdorff, C.-H. . . . . I K 8
Hartelius, Å. . . . . I H 2
Hasselrot, A. . . . . I Ju 9
Hasselrot, B. . . . . I S 6
Hasselrot, S. B. . . . . I Fö 15
Hasselrot, Sigrid . . . . . I E 13
Hast, N. B. . . . . I Ju 21
Heckscher, E. F. . . . . I E 27
Heckscher, G. E. . . . . I E 16
Hector, H. . . . . I Ju 14
Hedbäck, E. G. . . . . I Jo 18
Hedegård, C. J. N. . . . . I Fi 24
Hedelius, F. E. O. . . . . II Fi 4
Hedkvist, C. . . . . I S 42
Hedlund, G. (II) . . . . . I Jo 21
Hedlund, K. V. . . . . I E 18
Hedlund, V. V. (II) . . . . . I E 28
Hedman, Aina . . . . . I E 13
Hedmark, M. . . . . I Fi 28
Hedqvist, K. B. . . . . I Fö 7
Hedqvist, P. G. . . . . I Ju 21, E 2
Hedulff, E. N:son . . . . I Jo 2, 8; II Fo 3
Hedvall, J. A. . . . . I E 8
Heidendahl, N. M. . . . . I Jo 14, 17
von Heidenstam, R. M. . . . . I U 2
Heiding, G. A. (I) . . . . . I K 14
Heimer, G. . . . . I E 24
von Heland, K. E. H. (I) . . . I H 5; II Fo 5
Helgesson, R. . . . . II Fo 7, 8
Helleberg, N. . . . . I Jo 19
Hellerström, A. O. F. . . . . I E 14
Hellerström, S. C. A. . . . . I E 24
Hellquist, H. . . . . I K 8
Hellstedt, E. F. . . . . II Fi 3
Hellstedt, E. S. . . . . I S 22
Hellsten, G. . . . . I E 13
Hellström, Elsa . . . . . I E 16
Hellström, J. . . . . I Fö 17, E 24
Hellström, N. . . . . II S 2
Hemming-Sjöberg, A. . . . . I Ju 11
Henriksson, E. . . . . I Fö 9
Henriques, E. . . . . II Fo 2
Herbe, G. H. . . . . I Jo 11
Herlenius, J. . . . . II Fo 3
Herlin, C. T. . . . . I H 3
Herlitz, C. W. . . . . I E 22
Herlitz, N. (I) . . . . . I Ju 28, S 4
Herlitz, N. A. . . . . I Jo 27
Hermansson, B. A. . . . . I S 41
Hermansson, J. A. (II) . . . . . I H 8
Hernod, C. O. . . . . I Jo 27
Hernod, T. R. . . . . I Jo 21; II Fo 3, 8
Herrlin, C. O. P. . . . . I Fö 5
Hesselgren, O. . . . . I Ju 5, S 28, 31
Hesselman, O. A. H. V. . . . . I Jo 12
Hessle, Chr. W. . . . . I S 22, K 13
Hessler, T. . . . . I S 14
Heuman, M . . . . . I Ju 10
Hilder, A. H. A. . . . . I Fö 2
Hilding, B. B. I. . . . . I Fö 3
Hillbom, Karin . . . . . I E 28
Hillman, B. . . . . I E 13
Hirdman, G. . . . . I E 13
Hjelmberg, H. K. . . . . I S 3
Hjertén, K. H. R. . . . . I Ju 9
Hjolman, T. H. F. . . . . II Fi 3
Hjort, K.-G. M. . . . . I K 1
Hjärne, U. G. E:son . . . . . I E 13
Hjärre, A. . . . . I Jo 3
Hjörne, H. . . . . II U 2
von Hofsten, Birgitta . . . . . I Ju 14
von Hofsten, E. . . . . I Fö 1, S 2, 36
von Hofsten, E. . . . . I S 14
von Hofsten, E. G. N. . . . . I Jo 10
Hollström, K. E. . . . . II Fo 3
Holm, C. . . . . I E 13
Holm, E. M. . . . . I Jo 24
Holmberg, G. A. . . . . I H 6; II Fo 1
Holmberg, S. . . . . I Fö 16
Holmbäck, B. . . . . I Jo 1
Holmbäck, Å. (I) . . . . . I Ju 24, 28
Holmer, N. T. . . . . II Fö 1
Holmin, G. H. . . . . I Fö 18
Holmqvist, S. E. . . . . I K 4
Holmqvist, S. E. . . . . I Fi 25
Holmstedt, E. W. . . . . I K 8
Holmstedt, I. . . . . I Ju 14
Holmström, N. . . . . I E 13
Holtz, G. . . . . I K 8
Hoogland, H. . . . . II Fo 8
von Horn, K. R. L. . . . . I H 5
von Horn, R. C. F. B. . . . . I Fö 16
Horney, N. . . . . I S 13
Hosinsky, Stina . . . . . I E 13
Hovgard, T. Å. . . . . I H 11; II Fo 4
Huggert, E. W. . . . . I E 8
Hugo, Y. . . . . I Ju 11, K 7; II U 1
Huldt, Å. H. . . . . I S 25
Hultengren, G. . . . . II S 1
Hultin, I. I. . . . . I Jo 18
Hultin, S. . . . . I E 8, 12
Hultman, A. . . . . I H 9
Hultman, G. . . . . I S 15; II Fo 7
Hultström, L. . . . . I S 34, 41; II S 2
Humble, S. . . . . I E 16
Hülphers, G. B. . . . . I Jo 3
Hyrenius, H. . . . . I S 22, Jo 21
Håkansson, N. H. . . . . I E 13
Håstad, E. W. (II) . . . . . I Ju 12, Fi 7
Häggbom, S. . . . . I Ju 21
Hägglöf, B. G. . . . . I H 5
Hällgren, E. W. (II) . . . . . I K 13

Hänninger, N. H. . . . . I E 13
Hässelberg, A. . . . . I Ju 14
Hävermark, G. . . . . I Fö 10
Högberg, P. E. . . . . II Fo 2, 8
Högbom, I. . . . . I E 16
Höglund, H. . . . . I S 28, 36
Höijer, E. J. . . . . I Fi 2, 5, 36
Höjer, E. W. . . . . II Fo 7
Höjer, J. A. . . . . I S 27, Jo 15
Höjer, K. J. . . . . I S 14, 22, 26, Fi 12, 32
Höjer, Signe . . . . . I S 25; II S 3
Hökerberg, Eva . . . . . I K 7

I.

Ihre, N. E. . . . . I H 7
Inghe, G. . . . . I Ju 14
Ingvar-Nilsson, Agnes . . . . . I E 13
Isoz, N. P. E. . . . . I S 18
Iverus, G. H. . . . . I E 13

J.

Jacobson, J. E. K. G. . . . . II S 1
Jacobson, U. R. (II) . . . . . I Jo 16
Jacobsson, G. . . . . I Jo 9
Jacobsson, M. F. . . . . I S 38, H 9; II S 1
Jakobson, K. H. . . . . I S 32
Jakobsson, A. E. . . . . I Fö 7
Jansén, J. V. . . . . I Jo 1
Janson, S. (II) . . . . . I Fi 35, E 4
Jansson, A. . . . . I Jo 23
Jansson, A. F. (II) . . . . . I S 31
Jansson, Linnéa . . . . . II Fo 4
Janzon, K. A. . . . . I Ju 21
Jarnerup, S. E. . . . . I Fi 31
Jarre, F. . . . . I Jo 21
Jeansson, Alice . . . . . I S 25
Jedeur-Palmgren, A. G. . . . . I Fö 6
Jelf, O. . . . . II Fi 5
Jensen, O. . . . . II Fo 3
Jentzen, C. H. . . . . I Fö 20, H 12
Jeppsson, H. Hj. . . . . I Jo 15
Jerlov, E. S. . . . . I Jo 15
Jerneman, T. G. . . . . I S 14
Johanson, N. E. . . . . II Fo 8
Johansson, A. . . . . I S 12
Johansson, A. . . . . I S 25, Fi 12, 28
Johansson, B. . . . . II Fo 8
Johansson, C. A. A. . . . . II Fo 3
Johansson, Elsa (II) . . . . . II S 1
Johansson, G. . . . . I E 16
Johansson, G. S. . . . . I Fi 14
Johansson, H. . . . . I Jo 20
Johansson, H. . . . . II Fo 6
Johansson, H. B. (I) . . . . . II Fo 4
Johansson, I. S. . . . . II Fo 3
Johansson, J. . . . . I K 7
Johansson, J. H. . . . . I Jo 2, 21; II Fo 4
Johansson, K. I. . . . . I Jo 21
Johansson, R. . . . . I Jo 21, 29; II Fo 4, 7
Johnson, A. A:son . . . . . I U 2
Johnsson, B. E. . . . I U 1, Fö 3, S 3, Fi 6, 10
Johnsson, P. A. (II) . . . . . I K 9
Jondahl, B. . . . . I Fö 22
Jonson, B. G. . . . . I K 4
Jonson, G. R. . . . . II Fo 3
Jonson, P. C. (II) . . . . . I U 2
Jonson, T. W. . . . . I Jo 12
Jonsson, C. A. D. (II) . . . . . I Ju 15, H 12
Jonsson, G. . . . . I Ju 14
Jonsson, P. C. (II) . . . . . I Fi 5
Jonsson, Sigrid Maria Eleonora . . . . I E 13
Jonzon, B. A. S. . . . . I E 13
Juhlin-Dannfelt, C. G. . . . . I E 19, H 4
Junæus, H. A. G. . . . . I Jo 2
Jung, E. S. . . . . I K 12
Jungner, Ragnhild . . . . . I S 5
Juréen, L. . . . . I Jo 21
Jönsson, N. . . . . I Jo 21
Jönsson, O. . . . . I Fi 32
Jönsson, T. . . . . I Fö 13

K.

Kahlson, G. S. . . . . I E 26
Kahlström, R. . . . . I E 13
Kamph, S. . . . . II Fo 6
Kangas, K. E. . . . . I Jo 16
Karén, H. V. . . . . I Fö 15, 16, 19
Karnell, E A. G. . . . . I Fi 11
Karnell, N. B. . . . . I Fi 24, E 13
Karlbom, T. O. . . . . I E 13, 16, 18, 27
Karlén, O. J. . . . . I Fö 12
Karlson, G. H. . . . . I S 17, E 16
Karlsson, H. . . . . I S 16
Karlsson, K. . . . . II Fo 7
Karlsson, K. G. . . . . I S 17
Karlsson, K. V. (II) . . . . . I S 15
Karlsson, O. G. (I) . . . . . I S 2
Karlsson, O. W. . . . . II S 1
Kassell, S. B. F. . . . . I Fö 14
Key, E. S. H. . . . . I E 1
Key, M. . . . . I H 14
Kilander, E. T. E. . . . . I S 38
Kilbom, K. . . . . I S 17
Kinberg, O. V. . . . . I E 27
Kindgren, R. . . . . II Fo 1
Kinnman, R. F. G. . . . . I Jo 6
Kjellén, B. . . . . I Fö 13, Fi 3
Kjellman, G. H. . . . . I S 13, 42
Klackenberg, O. H. . . . . I Fi 29
Kleman, C. F. . . . . II Fo 3
af Klintberg, G. . . . . I Fö 17
Klintstedt, H. G. . . . . I Fi 27
Knave, E. A. . . . . I E 6
Knutsson-Hall, N. A. . . . . I Fö 7
Knös, B. A. O. . . . . I E 11, H 2
Koch, C. O. . . . . I H 3
Kock, Karin . . . . . I S 8, Fi 23
Kollberg, G. N. . . . . II Fo 4
Kollberg, J. A. . . . . I Fi 8
Kolmodin, K. M. . . . . I E 13
von Konow, U. . . . . I Ju 11
Kreüger, H. . . . . I E 12, H 11
Kring, E. . . . . I S 25
Kring, K. G. H. . . . . I Fö 4; II Fo 8
Kristenson, F. . . . . I K 5
Krook, C.-O. . . . . I Fö 7, 10
Kullgren, V. . . . . II S 1
Kuylenstjerna, G. W. G. . . . . I S 22

Kvist, S. . . . . I S 15
Kähr, H. N. G. . . . . II Fo 7
Källner, C. G. A. . . . . II U 1
Kälvesten, Anna-Lisa . . . . . I Ju 14
Kärre, K. . . . . I E 13
Köhler, S. . . . . I H 2
Kördel, E. R. . . . . II Fo 2, 5

L.

Lagerberg, S. P. E. . . . . I Fö 2
Lagergren, B. G. M. . . . . I Fö 14, Fi 34
Lagerhjelm, P. E. G. J. . . . . II Fo 3
Lagerlöf, N. P. . . . . I Jo 3, 21, 31
Lagerström, N. A. . . . . I Fi 5
Lallerstedt, L. E. . . . . I H 11
Lamberth, C. L. . . . . II Fo 1
Lamm, O. H. . . . . I U 2
Landberg, C. E. . . . . II Fo 2, 8
Lane, S. . . . . I Fi 29
Lange, E. R. . . . . II Fo 2
Lange, H. V. . . . . I S 3
Langenskiöld, E. J. . . . . I E 25
Lanke, B. T. . . . . I Jo 15
Larsson, B. . . . . I Ju 10
Larsson, C. . . . . I Fö 2
Larsson, C. G. . . . . I E 13
Larsson, E. . . . . I Jo 6
Larsson, I. . . . . I Fö 13, S 14
Larsson, K. . . . . I S 42, Jo 21
Larsson, L. G. E. . . . . I Jo 11
Larsson, L. . . . . I H 7
Larsson, S. . . . . I S 14
Larsson, S. . . . . I S 17
Larsson, S. (I) . . . . . I S 32
Larsson, Y. G. R. . . . . I E 16
Laurin, J. . . . . I Ju 27, Fi 31
Laurin, N. O. . . . . I S 35
de Laval, Märta . . . . . II Fo 6
Lech, J. C. H. . . . . I Ju 8
Leire, G. J:son . . . . . II Fo 3
Leijonhufvud, E. S. A:son . . . . . II Fo 7
Leman, A. . . . . I Jo 17
Lembke, C. B. M. . . . . I Fi 7
Lemne, L. . . . . I Jo 21
Lemne, M. . . . . I Fi 21, 26
Lemmel, C. F. . . . . I Fö 14, 20
Lemon, C. G. . . . . I Ju 11
Leo, H. V. . . . . I K 3, H 1
Levin, H. S. (II) . . . . . I Jo 28
Levinson, K. S. . . . . I Fö 7
Lichtenstein, A. . . . . I K 4, E 24
Lidén, A. . . . . I S 17, K 1
Lidén, R. A. . . . . I Fö 22
Liedberg, C. G. (II) . . I Jo 21, 29; II Fo 4
Lilja, C. B. . . . . I H 6
Lilliehöök, Eleonore M. . . . . II Fo 3
Lind, A. . . . . II Fo 6
Lindahl, E. R. . . I Fi 12, 21, 26, E 16, Jo 21
Lindahl, K. G. . . . . I Fö 14
Lindau, G. H. . . . . I E 13
Lindberg, A. . . . . I Fi 32; II Fo 7
Lindberg, C. . . . . I K 2
Lindberg, C. A. E. (II) . . . I E 9; II Fo 8
Lindberg, E. . . . . I Ju 11
Lindberg, E. H. . . . I S 27, 28, H 1; II Fi 1
Lindberg, H. . . . . I Ju 10
Lindberg, O. F. . . . . I E 14
Lindberg, T. . . . . I Ju 10
Lindberger, A. . . . . II Fo 4, 6
Lindblad, A. F. . . . . I E 8
Lindblom, Helena . . . . . I S 25
Lindeberg, E. F. L. I S 22, 40, Fi 2, Jo 4, 11, 12, H 13
Lindeberg, S. J. . . . . I Fi 6; II Fo 2
Lindegren, S. G. . . . . I K 4
Lindén, E. A. . . . . I Fi 11
Linden, K. G. . . . . I Fö 4
Lindén, L. V. . . . . I S 25
Lindencrona, A. . . . . I Fö 15
Lindencrona, G. . . . . I Ju 24
Lindencrona, P. A. H. . . . . I S 3
Linder, E. H. . . . . I K 7
Lindeskog, G. R. E. . . . . I E 13
Lindfeldt, S. . . . . I Fi 5
Lindgren, S. . . . . I K 8
Lindh, A. V. . . . . I K 4
Lindh, E. . . . . I Fö 9, K 4
Lindholm, J. E. . . . . I Fi 5, E 11, H 2
Lindmark, G. . . . . II Fo 8
Lindman, K. . . . . I Jo 6
Lindqvist, A. A. (II) . . . . . I Ju 8, 27
Lindquist, E. . . . . I E 8
Lindqvist, J. L. . . . . II Fi 3, Fo 6
Lindroth, E. S. . . . . I S 3
Lindskog, B. . . . . II Fi 4
Lindskog, H. . . . . II Fo 3, 8
Lindstedt, S. . . . . I Fi 3, 33
Lindström, C. S. . . . . I Jo 29
Lindström, K. J. O. . . . . II Fo 4, 8
Lindström, S. A. . . . . I Ju 21
Lingman, J. . . . . I Fi 5
Lingren, W. . . . . II S 1
Linnér, S. N. (I) . . . . . I Ju 8, Fi 30
Ljungberg, C. R. . . . . I K 12
Ljungberg, E. C. R. . . . . I Fö 4
Ljungberger, B. G. . . . . I H 6, 7; II Fi 5
Ljungdahl, E. . . . . I E 16
Ljungdahl, K.-G. . . . . II Fo 1, 7
Ljungdahl, M. J. J. . . . . I Fö 10, S 36
Ljunggren, A. A. . . . . I Jo 9
Ljunggren, C. A. C:son . . . . . I Fö 20
Ljunggren, V. . . . . II Fo 7
Lodenius, V. G. (I) . . . . . I Fi 35
Lovén, P. . . . . I Jo 9
Lund, D. G. M. . . . . II Fo 4
Lund, E. V. . . . . I E 13
Lund, R. F. . . . . II U 1
Lund, R. N. . . . . I Jo 19
Lundberg, E. F. I Fi 12, 13, E 27, Jo 21; II Fi 5, Fo 6
Lundberg, F. . . . . I H 8
Lundberg, K. G. . . . . I S 32
Lundberg, N. R. W. . . . . I Fö 7
Lundberg, S. E. (II) . . . . . II Fi 2
Lundborg, S. . . . . I S 21, 23, 24
Lundeqvist, G. E. A. . . . . I Fö 6
Lundgren, Hj. . . . . I H 9
Lundgren, Th. . . . . II Fi 2
Lundh, E. A. F. . . . . II Fo 7
Lundkvist, R. . . . . I S 17
Lundquist, J. . . . . I K 4
Lundquist, O. R. . . I S 32, E 12, 13; II S 1

Lundquist, S. V. . . . . I Ju 21
Lundqvist, H. . . . . I K 6
Lundqvist, Hj. . . . . II Fo 8
Lundqvist, J. O. . . . . I Fi 31
Lundqvist, O. R. . . . . I Fö 15
Lundqvist, R. . . . . I K 12, Fi 5
Lundström, B. . . . . I Ju 20
Lundvik, V. G. . . . . I K 5, H 5; II Fo 5
Lychnell, T. . . . . I Fö 7, 9, 13
Lännergren, B. . . . . I Fö 27
Löfgren, K. H. F. . . . . II S 1, 3
Löfgren, T. E. . . . . I K 6
Löfvander, A. (I) . . . . . I S 15
Löhr, B. A. H. . . . . I Fi 5
Lövgren, H. . . . . I E 16
Lövgren, O. W. (II) . . . . . I Jo 16
Löwbeer, N. T. . . . I Fö 27, Fi 5, E 10, H 15

M.

Mac Dowall-Pihlström, G. H. . . . . I S 28
Magnell, K. J. T. . . . . I Fö 9, 22
Magnusson, H. . . . . I H 7
Magnusson, H. G. . . . . I Jo 15
Magnusson, K. H. (II) . . . . . I Jo 10, 28
Magnusson, R. A. Hj. . . . . II Fo 4
Malm, C. G. O. . . I Fö 5, E 12, Jo 25, H 11
Malm, N. P. . . . . I Jo 19, H 13
Malmberg, H. . . . . I Ju 15, 21, S 16, K 14
Malmberg, P. G. . . . . I E 10
af Malmborg, N. M. . . . . I Fö 20, S 2, E 6
Malmer, I. . . . . I H 14
Malmfors, N. A. E. . . . . I Jo 1
Malmgren, E. F. E. . . . . II Fo 7
Malmkvist, E. V. . . . . I K 5, 9
Malmroth, Elsa . . . . . I S 14
Malmström, C. G. . . . . II S 1
Malmström, G. . . . . I E 13
Mandorff, T. F. . . . . II S 1
Mannerfeldt, A. T. W. A. . . . . I H 9
Mannerfelt, C. E. A. . . . . I Jo 9, 10, 24
Mante, A. F. . . . . I E 13
Markelius, S. G. . . . . I K 4
Markland, W. . . . . I H 7
Martin, K. . . . . I E 19
von Matern, N. A. . . . . I H 9
Matts, A. G. . . . . II Fo 6
Mattsson, S. . . . . II S 1
Mattsson, V. J. (II) . . . . . I Ju 21, K 1
Matz, K. S. . . . . I H 7, 9
Maunsbach, A. B. . . . . I Fö 10, K 4
Meidner, R. . . . . I Jo 21
Melén, O. F. R. . . . . I Fö 3
Melin, S. S. . . . . I S 35
Metelius, B. E. . . . . I Fi 12
Modig, J. O. . . . . I Fi 6, H 6
Molander, H. . . . . II Fo 4
Molin, R. . . . . II Fo 6
Montan, K. . . . . I S 42
Montelius, S. C. G. . . . . I Ju 20
Montell, E. . . . . I S 13
Montgomery, A. . . . . I Fi 26
Mosesson, G. A. (II) . . . . . I Ju 26
Mossberg, H. K. E. . . . . I S 41; II S 1
Munktell, A. H. . . . . I E 27
Murray, C. A. . . . . I Fö 8, 23, E 19
Murray, U. . . . . I S 10
Myrdal, Alva . . . . . I S 25, 42
Myrdal, K. G. . . . . I U 2, S 12
Myrgren, H. . . . . II Fo 4
Månson, K. G. . . . . II Fo 8
Måhlén, C. E. . . . . I Fö 2, 18
Mårtensson, J. W. (II) . . . . . I Fi 30
Möller, G. (I) . . . . . I S 1
Möller, K. . . . . II Fo 4
Møller, T. . . . . I Ju 21
Möller, W. C. G. . . . . I Fö 16
Möllerström, J. V. S. . . . . I S 37

N.

Nannesson, P. L. . . . . II Fi 5
Natt och Dag, Å. S. K:son . . . . . I S 3
Natt och Dag, B. H. . . . . II S 2
Nauckhoff, S. A. G. . I E 12, H 12; II Fo 1
Nelson, H. M. O. . . . . I E 27
Nerell, Å. N. J. . . . . II Fo 7, 8
Nenmüller, Margareta . . . . . II Fo 4
Nilson, Hj. R. (II) . . . . . I Fi 30
Nilson, J. F. . . . . I Fi 4, 34
Nilsson, A. . . . . I E 13
Nilsson, B. . . . . I S 7
Nilsson, B. A. . . . . I Fö 12
Nilsson, C. E. . . . . I Fö 9
Nilsson, C. O. (II) . . . . . I S 4
Nilsson, G. . . . . I H 13
Nilsson, G. E. (II) . . . . . I S 38
Nilsson, G. V. (II) . . . . . I S 30
Nilsson, H. . . . . II Fo 6
Nilsson, H. (II) . . . . . I S 40
Nilsson, H. V. . . . . I Fi 8
Nilsson, Ilma . . . . . I E 13
Nilsson, J. . . . . I Fö 1
Nilsson, Joh. (I) . . . . . I E 2, Jo 17
Nilsson, M. Hj. . . . . I Jo 15
Nilsson, N. R. . . . . I Jo 29, 30, H 11
Nilsson, O. . . . . II S 1
Nilsson, P. B. (I) . . . . . I S 27, E 15
Nilsson, S. J. . . . . I S 38, H 12
Nilsson, T. (II) . . . . . I S 26
Nohrman, G. . . . . I Jo 2
Norbäck, K. G. . . . . II S 1
Nordberg, J. A. . . . . I Fi 5
Nordberg, L. G. F. . . . . I S 16, Jo 16
Nordefeldt, E. C. R. T. . . . . I E 13
Nordén, E. . . . . I E 16
Nordenfalk, J. . . . . I Ju 11, 22, Fi 14
Nordenfelt, P. . . . . I S 25
Nordengren, S. . . . . I Fo 1
Nordenskjöld, H. J. . . . . I Ju 26; II Fi 4
Nordenson, C. . . . . I S 13
Nordenson, H. (I) . . . . . I H 11
Nordenstam, A. . . . . I Ju 21
Nordgren, G. . . . . I K 4
Nordgren, Olivia (II) . . . . I S 14; II Fo 4
Nordin, A. G. . . . . II S 1
Nordin, J. V. . . . . I S 15, 39
Nordlander, C. H. . . . . I Jo 21
Nordlander, O. . . . . I Fö 7, 10
Nordlund, Elsa-Brita . . . . . I E 22
Nordquist, M. . . . . I Jo 12, 27
Nordström, A. . . . . I E 1, 2, 24; II Fo 6, 7

Nordström, G. H. . . . . I S 1; II S 1
Nordström, K. O. H. . . . . I Fö 16
Nordström, V. . . . . I Fi 5
Nordwall, K. E. . . . . I E 8
Norenberg, C. W. . . . . II Fo 4, 8
Norgren, N. O. . . . . II Fo 7
Norinder, Y. H. T. . . . . I Ju 23, Fö 2
Norlin, E. . . . . I H 11
Norman, E. . . . . I E 16
Norrman, E. . . . . I Jo 21
Norup, B. S. B. (II) . . . . . II Fo 6, 8
Nothin, T. K. V. . . . . I E 18
Nyberg, B. E. . . . . I S 18
Nyberg, M. . . . . I Fö 13
Nyblom, A. E. . . . . I Jo 12; II Fi 5
Nyblom, Gunnel . . . . . I E 13
Nycander, Aina . . . . . I E 13
Nycander, H. . . . . I Fö 1
Nyhlén, A. R. . . . . I E 13
Nylander, O. E. . . . . I H 5
Nyman, A. E. W. . . . . I Fö 2
Nyström, B. A. E. . . . . I S 12
Nyström, P. E. . . . . II Fo 3, 6, 7
Näsgård, B. . . . . I Jo 6, 23, 24
Näslund, H. M. E. . . . . I Jo 12
Näslund, P. J. (I) . . . . . I Ju 15, Jo 23
Näsmark, K. E. J. . . . . I E 13, 22

O.

Odelberg, A. A. . . . . I S 36
Odencrants, J. O. . . . . I Ju 15
Odholm, C. G. A. . . . . I Fö 12, S 31
Odin, M. . . . . I K 4
Odqvist, G. B. . . . . II Fö 1
Odqvist, F. K. G. . . . . I Fö 20
Ohlin, B. G. (I) . . . . . I K 5, Jo 21
Ohlon, S. J. E. . . . . I Fi 30
Ohlsson, I. . . . . I S 8
Olin, G . . . . . II Fo 4
Olovson, O. E. (II) . . . . . I S 15
Olson, A. R. . . . . II U 2
Olsson, A. . . . . I S 38
Olsson, A. . . . . I Fi 5
Olsson, C. P. (II) . . . . . I Ju 16, S 36
Olsson, Dagny . . . . . I S 25
Olsson, Erica . . . . . II Fo 7
Olsson, E. . . . . I S 14
Olsson, E. . . . . I E 12
Olsson, G. A. (II) . . . . . I S 18
Olsson, H. . . . . I Jo 21
Olsson, I. . . . . II Fi 5
Olsson, J. . . . . I S 17
Olsson, J. L. . . . . I K 8
Olsson, K. A. . . . . I K 8
Olsson, L. . . . . I Jo 17
Olsson, N. . . . . I H 3
Osterman, O. F. . . . . II Fö 1
Osvald, G. S. . . . . I H 3, 15; II Fo 8
Osvald, Ingrid . . . . . I S 25; II Fo 4

P.

Palander, T. F. . . . . I K 5, 9
Palm, C. Th. . . . . II U 1
Palm, G. . . . . I Ju 15
Palm, G. R. . . . . I H 7
Palmquist, L. P. O. . . . . I Jo 5, 15, 28
Parenius, M. F. . . . . I S 14
Park, G. L. . . . . I Jo 16
Panes, E. W. . . . . I Jo 17; II Fo 3
Pauli, I. H. E. (I) . . . . . I E 5, 23
Pehrsson, E. G. . . . . II Fo 7
Perman, E. G. S. . . . . I E 26
Persson, E. . . . . II Fo 8
Persson, E. . . . . I S 41
Persson, E. . . . . II Fi 5
Persson, G. (II) . . . . . II Fi 1
Persson, H . . . . . I E 13
Persson, I. (I) . . . . . I S 38
Persson, K. G. . . . . I Ju 8, S 18
Persson, N. A. . . . . I Fi 24, E 13
Persson, P (II) . . . . . II S 3
Persson, P. H. Y. . . . . I H 13
Petersen, K. . . . . I H 9
Petersson, T. P. J. . . . . I Fi 8, 29, H 3
Petrelius, B. . . . . I Fi 27
Petrén, A. . . . . I S 5
Petrén, V. E. V. . . . . I Ju 4
Petri, B. A. W. . . . . I Ju 4, Fi 14
Petterson, A . . . . . I S 27
Petterson, C. H. . . . . I Jo 23
Pettersson, A. . . . . II S 1
Pettersson, A. P. (II) . . . . . II Fi 1, Fo 9
Pettersson, T. . . . . II Fi 5, Fo 8
Pihl, H. G. . . . . I Fi 24
Platon, J. B. . . . . I Jo 29, H 11
Pleman, P. F. . . . . I H 9
Plym-Forshell, W. N. . . . . I Jo 1

Q.

Qvarnström, K. G. A. . . . . I Fi 5
Quensel, C.-E. . . . . I E 27
Quensel, N. J. E. . . . . I Fi 31; II Fi 4
Quensel, S. G. L. . . . . I Ju 15
Qvistgaard, J. H. . . . . I Fö 6

R.

Ralf, E. C. . . . . I E 17
Rapp, Y. . . . . I K 5
Rappe, G. . . . . I Jo 30
Rausing, A. R. . . . . II Fo 3
Regner, N. . . . . I Ju 20
Rehman, M. . . . . I E 16
Rehn, G. . . . . I Fi 12
Restad, E. H. . . . . I S 37
Reifors, A. . . . . II Fo 8
Reuterskiöld, B. H. C. . . . . I H 7
Reuterskiöld, H. F. . . . . I H 3
Reuterswärd, G. F. A. . . . . II U 1, 2
Riben, K. O. . . . . I S 6
Rietz, A. T. . . . . I Fi 35
Rignell, N. . . . . I Ju 3
Rimér, O. . . . . I Fi 5
Ringborg, G. . . . . I Jo 21
Ringborg, H. . . . . I Jo 21
Ringborg, H. G. . . . . II Fo 4
Ringenson, Karin Elisabeth . . . . . I E 13
Rodahl, A. . . . . I E 16

Rodhe, K. . . . . I Ju 27
Rodhe, S. O. . . . . I Jo 21
Rogberg, N. . . . . II Fo 2
Roman, Ann-Marie . . . . . I E 13
Romander, N. . . . . I Fö 13
Romanus, S. E. . . . . I S 25
Romberg, A. C. T. . . I Ju 16, Jo 28; II U 1
Ronner, G. . . . . I Ju 14
Rooth, I . . . . . I Fi 26
Ros, A. K. E. . . . . I S 18
Rosberg, K. G. . . . . I Fi 30
Rosén, A . . . . . I E 13
von Rosen, F. W. F. . . . . I H 7
Rosén, Göta . . . . . I Ju 10, 14, S 14
Rosén, R. . . . . II Fo 6
Rosengren, O. A. . . . . I S 9
Rosenquist, G. W. . . . . I S 41
Rosenqvist, K. E. E. . . . . II Fi 5
Royen, N. . . . . I Jo 2, H 9
Rubbestad, A. L. (II) . . I S 1, Fi 4; II Fi 1
Rudenschöld, A. H. . . . . I Fö 24
Rudhagen, J. B. . . . . II S 1
Rudling, B. . . . . I H 8
Ruist, G. F. . . . . I Fö 12, K 1, Fi 33
Runald, M. . . . . I S 27
Rundgren, O. F. . . . . I E 1
Rundlöv, H. N . . . . . I Fi 30
Rune, I. F. . . . . I S 39
Runestam, A. . . . . I E 22
Runius, T. . . . . II Fö 1
Rusck, A. . . . . I Ju 3, H 13
Rydback, A. V. L. . . . . I Fö 22, Fi 10
Rydbeck, E. . . . . II Fi 5
Rydbeck, O. . . . . I U 2
Rydberg, J. A. . . . . I Ju 21
Ryde, B. H. . . . . I Jo 21, 31
Rydh-Munck af Rosenschöld, Hanna (II) I Ju 16, S 25
Rylander, A. O. E. . . . . I Fi 5
Rülcker, A. . . . . I S 42
Ryman, F. S. A. . . . . I Fö 11
Rynell, S. H. G. . . . . II U 2
Ryner, L. A. R. . . . . II Fö 2
Råberg, E. . . . . I Ju 14
Råberg, F. R. . . . . I H 3

S.

Saemund, G. . . . . I S 40
Sahlin, E. C. . . . . I Ju 26
Sahlin, G. . . . . I Jo 21
Sahlin, S. E. G. . . . . I U 2; II Fo 5
Salmonson, S. . . . . I Ju 2
Samuelsson, E. J. G. . . . . I Jo 29
Samuelsson, G. Y. . . . . I S 31
Samzelius, P. P. M. . . . . I E 11
Sandberg, A. E. . . . . II Fo 3
Sandberg, F. W. E. . . . . I E 13
Sandberg, O. E. (II) . . . . . I Fi 1
Sandén, J. E. (I). . . . . I Fö 27, S 37
Sandler, R. J. (I) . . . . . I S 41
Sandström, A. E. F. . . . . I S 22
Sandström, K. H. . . . . I K 9
Santesson, F. . . . . I H 6
Sauber, K. . . . . I H 7
Schager, C. A. N. . . . . I Jo 1; II Fo 7
Schalling, E. H. . . . . I S 38, E 3
Schedin, V. E. . . . . I Fö 11
von Schéele, C.-A. . . . . I K 7
Schirén, G. U. . . . . I Jo 24
Schiöler, R. . . . . I E 16
Schlyter, K. (I) . . . . . I Ju 10
Schlyter, R. O. O. . . . . I H 9
Schmidt, C. . . . . I Ju 24
Schmidt, C. S:son . . . . . II Fo 6
Schmidt, T. A. . . . . I Fö 20
Schroff, R. . . . . II Fo 6
von Schulzenheim, C. H. J. . . . . I S 14
Schwartz, S. G. . . . . II Fo 3
Schwartz, V. A. O. . . . . I K 2
von Schwerin, F. K. W. . . . . I E 9
Schälander, E. A. . . . . II Fo 4
Schönmeyr, L. J. . . . . I K 14
Segerstråhle, G. T. M. . . . . I Fi 8
Sehlstedt, O. . . . . I Ju 14
von Seth, T. G. A (II) . . . . . I Jo 23
Severin, F. F. (II) . . . . . I K 1
Sidenbladh, K. J. E. . . . . I Fö 11
Siegbahn, K. M. . . . . I Fö 20
Sieurin, S. E. . . . . I H 11
Sievert, R. M. . . . . I Fö 20
Silén, S. F. T. . . . . I E 13
Silfverberg, K. J. A. . . . . I Fö 4, 5, 18, 25
Siljeström, G. (I) . . . . . I Ju 11, 27
Silow, A. . . . . I E 12, H 11
Simonsson, Y. A. . . . . I Fi 5
Sivert, E. D. . . . . I Fi 31; II Fi 4
Sjunneson, O. J. . . . . II U 2
Sjunnesson, N. S. . . . . I Fö 9, K 4
Själander, E. . . . . I Jo 21
Sjöberg, E. A. . . . . I K 5, Fi 5
Sjödahl, H. L. E. (II) . . . . . I Fi 16
Sjöfält, E. E. . . . . I Jo 30
Sjögren, A. L. . . . . I S 18
Sjögren, C. E. . . . . I K 2
Sjögren, E. . . . . I S 40
Sjögren, I. . . . . I Fi 5
Sjögren, K. E. . . . . I Jo 21; II Fo 5
Sjöholm, B. E. . . . . I S 29, 35
Sjöholm, K. H. . . . . I H 3
Sjöhelm, S. . . . . I H 11
Sjöstedt, J. A. . . . . I Fi 24
Skogh, S. A. . . . . I S 22, 26; II S 1
Skoglund, G. T. (II) . . . . . I Jo 28
Skoglund, H. L. . . . . I E 28
Skoglund, J. M. (II) . . . . . I Ju 28, S 14
Skogman, H. . . . . I S 41
Skoog, T. O. . . . . I E 10
Skånberg, A. . . . . I E 13
Smedberg, E. K. G. . . . . I E 7
Sohlman, R. . . . . I H 6
Sohlman, S. R:son . . . . . II Fo 3
Sonesson, N. M. . . . . I H 11
Soop, E. E. . . . . I Fi 12
Spetz, G. . . . . I E 13
Springer, T. T. G. . . . . I H 9
Staël von Holstein, K. O. J. . . . . I Jo 2
Stahre, N. R. . . . . I S 15, H 1
Starck, K. G.-A. . . . . I S 41
Starland, H. . . . . I S 15
Staxäng, E. V. (II) . . . . . I E 17
Steen, B. F. . . . . I Fi 5, 31
Steen, S. O. . . . . I E 8

Steenberg, K. J. E. . . . . II S 3
Sten, H. (I) . . . . . I S 14, Jo 1, 23
Stenberg, S. J. . . . . I K 13
Stenberg, S. O. . . . . I Ju 10, 14, S 2
Stenhammar, O. . . . . II Fo 6
Stensgård, A. H. . . . . I Jo 21; II Fi 5
Stensiö, B. E. B. . . . . I E 13
Stenström, C. J. . . . . I U 2
Stenström, J. A. . . . . I Fö 11
Stenvik, R. A. J. . . . . I S 18
Sterky, H. K. A. . . . . I Fö 14, K 7
Stern, E. . . . . I H 8
Sterner, R. . . . . I S 12, 42
Stiernström, M. . . . . I S 6, 33
Stjernberg, S. T. . . . . I Jo 10, 22
Stjernstedt, C. M. V. . . . . I Ju 8
Strahl, I. . . . . I Ju 8
Strand, A. . . . . I S 14; II Fi 5
Strand, A. W. (I) . . . . . I Fi 31
Strandberg, E. . . . . I S 40
Strandlund, F. . . . . I Fö 1
Streyffert, K. T. . . . . I Jo 21
Stridsberg, E. R. . . . . I Fö 22, K 1, H 11
Strindlund, G. . . . . I Jo 1, 16; II Fi 5
Strokirk, E. . . . . I Fi 28
Sträng, G. . . . . I Jo 21; II Fo 4, 6
Ström, E. T. H. . . . . I Fö 18, Fi 9
Ström, G. . . . . I S 36
Ström, T. V. . . . . II Fo 7
Styrman, G. A. . . . . I S 32
Ståhl, D. E. . . . . II U 2
Stålbrandt, H. . . . . II Fo 6
Ståhle, A. N. O. K. . . . . II Fo 2, 8
Sundberg, C. G. (I) . . . . . I K 9, Jo 6
Sundberg, R. A. . . . . I Jo 20
Sundblad, G. . . . . I Jo 1
Sundfeldt, B. . . . . II Fo 3
Sundfeldt, R. . . . . II Fo 7
Sundgren, N. E. G. . . . . I E 23
Sundquist, B. V. . . . . I H 13
Sundquist, G. (II) . . . . . I Ju 26
Sundström, E. . . . . I H 11
Sundström, E. V. . . . . I Fi 27
Suwe, E. G. . . . . I Fö 21
Svanberg, A. K. O. . . . . I Jo 31
Svartz Malmberg, Nanna . . . . . I S 27
Svedberg, T. . . . . I H 11
Svedelius, E. . . . . I S 22
Svegart, H. L. . . . . I Jo 15
Svennilson, I. . . . . I Fi 13, Jo 21
Svenonius, Anna-Märta . . . . . I Ju 16
Svensson, Gärda . . . . . I S 13; II Fo 4
Svensson, A. B. . . . . I S 17
Svensson, D. . . . . I H 13
Svensson, G Hj. (II) . . . I Ju 28, K 2, Fi 5
Svensson, J. S. . . . . I K 9
Svensson, S. E. . . . . II S 2
Svensson, S. O. . . . . I Fö 11
Svensson, W. (II) . . . . . I Fi 35
Sverne, E. V. . . . . I Fi 4
Svärd, O. . . . . I E 13
Swartling, A. E. V. . . . . I Fi 24, E 16
Swedenborg, G. B. V. E. . . . . I Fi 34
Swedenborg, J. E. . . . . I Jo 3
Swedlund, N. P. R. . . . . I Fö 20
Swenzén, B. T. . . . . I Fö 6, 14
Sylvan, H. T. . . . . I Jo 30
Sylwan, N. E. . . . . I H 13
Sällfors, C. T. . . . . I S 36, K 5, Fi 5
Sävström, A. V. (II) . . . . . I K 7
Söderberg, E. . . . . II Fo 6
Söderberg, G. . . . . I Fö 3
Söderblom, Anna Lisa . . . . . I Ju 16
Söderbäck, C. F. . . . . I S 14, 15, Fi 12, 31
Södergren, J. R. A. . . . . I Ju 21, H 9
Söderling, E. G. . . . . I K 9
Söderlund, G. . . . I Fi 13, 32; II Fi 4, Fo 3
Söderström, E. . . . . I Jo 6
Söderström, O. . . . . I Jo 21; II Fo 4
Sölvén, K. O. A. . . . . I S 14, 31
Söre, A. . . . . I H 3, 15
Sörensen, Anna Elisabeth . . . . . I E 7
Sörensen, K. . . . . I Ju 21

T.

Tallroth, T. . . . . I Fö 12
Tamm, K. G. L. H. . . . . I Fö 3, Fi 24
Tamm, V. S. H:son . . . . . I Fö 24, 26
Tegendal, O. E. . . . . I S 14
Telander, N. G. . . . . II Fo 7
Telenius, S. F. . . . . II S 2
Tengblad, E. . . . . I K 8
Tengwall, E. J. . . . . I S 32
Tesch, B. . . . . I Fi 5
Tham, W. R. S. . . . . I E 13
Thomasson, E. . . . . I Fö 12
Thomson, A. N. . . I S 1, Fi 27, 32, E 9, 16; II S 1
Thorburn, U. A. . . . . I Fö 16
Thorelli, H. . . . . I S 42
Thornander, T. . . . . I S 42
Thorsing, O. U. K. . . . . II U 1
Throne-Holst, H. . . . . II Fo 6
Thulin, G. . . . . I Jo 28
Thulin, G. Å. L. . . . . I S 3, 18, 35, H 12
Thunberg, T. L. . . . . I S 28
Thunborg, T. F. . . . . I Ju 20. S 3
Thurén, G. . . . . I Ju 10
Thylén, G. . . . . I E 13
Tigerschiöld, K. M. . . . . I E 27; II Fo 7
Tiselius, K. E. . . . . I S 28
Tjus, G. G. R. . . . . II U 2
Tjällgren, O. L. (I) . . . . . I Jo 23
Tolstoy, N. . . . . II Fo 4
Topelius, G. Z. . . . . I E 19
Torstensson, G. . . . . I Jo 26
Tottie, A. V. R. . . . . I S 35
Treschow, J. A. A. . . . . I Fö 23
Trolle, C. R. . . . . II Fo 8
Tunberg, S. A. D. . . . . I E 18; II U 1
Törn, E. W. . . . . I Fö 23
Törnblom, C. G. E. . . . . II Fo 4
Törngren, C. E. G. . . . . I Fö 12
Törngren, E. . . . . I E 16
Törnquist, G. . . . . II Fi 3

U.

Uhnbom, I. T. . . . . I Fi 5
Uhrbom, A. V. . . . . I S 18
Ulmgren, P. . . . . I H 4
Ulne, J. O. . . . . I Fi 24
Upmark, E. . . . . I Ju 3, H 13

Utbult, B. . . . . I K 13
Utbult, K. B. . . . . II Fo 4
Utterström, C. . . . . I H 7

V.

Vahlberg, G. E. . . . . I S 15; II S 1
Valentin, N. G. . . . . I S 9, 16
Velander, C. G. (I) . . . . . I Fi 1
Velander, E. . . . . I H 11
Vestin, Margareta . . . . . I E 13
Vidfelt, G. . . . . I K 4
Vieweg, O. V. K. . . . . I Jo 21
Viklund, N. D. . . . . II Fo 4
Vinell, K. T. . . . . I U 2, H 6, 7; II Fo 5
Virke, T. F. . . . . I Fö 9
Vougt, A. G. F. (II) . . I Ju 1, Fö 4; II U 2
Vult von Steyern, N. . . . . I Ju 5
Västberg, Disa (II) . . . . . II S 1

W.

Wadén, I. P. J. . . . . I Fö 14
Wadenius, S. R. . . . . I S 17, 18, 33
Wærn, B. . . . . II Fo 8
Wærn, C. F. . . . . I Jo 29
Wærn Bugge, Ingeborg . . . . . I S 25
Wahlberg, E. . . . . I S 26
Wahlbäck, J. M. . . . . I S 34; II S 3
Wahlstedt, G. V. R. . . . . II Fo 7, 8
Wahlström, S. L. . . . . II Fo 3
Wahlund, S. G. W. . . . . I S 25, Fi 5
Waldenström, E. . . . . I H 11
Waldenström, H. . . . . I S 32
Walin, G. . . . . I Ju 2, 3, 19
Wallander, S. . . . . I S 12
Wallberg, A. A. . . . . I H 2
Wallberg, C. E. F. . . . . I H 7; II Fo 5
Wallberg, L. F. S. . . . . I Fö 26
Wallén, G. B. . . . . I Fö 7
Wallén, O. A. (II) . . . . . I S 14
Wallenberg, O. . . . . I K 8
Wallentheim, A. (II) . . . . . I S 26
Waller, P. . . . . II Fo 8
Waller, T. . . . . I Jo 10
Walles, K. L. . . . . II U 1
Wallin, H. . . . . I E 13
Wallgren, A. . . . . I S 14, E 10
Wallmark, F. A. . . . . I Fö 2
Wangson, O. R. . . . . I Ju 14, S 14
Wanhainen, W. L. . . . . I Jo 16
Ward, K. S. V. (II) . . I Fö 3; II Fi 1, Fo 9
Wedin, R. F. . . . . I Fö 6
Wehtje, E. . . . . II Fo 3
Wehtje, W. . . . . II Fo 1
Weijne, J. J. E. . . . I S 30, 38, Fi 24, E 13
Wejle, C. G. . . . . I Fö 2
Welander, L. A. E. . . . . II S 2
Welin-Berger, A. H. . . . . I Jo 24
Welin-Berger, J. . . . . I S 15
Wellander, E. L. . . . . I E 13
Wendt, S. . . . . I E 16
Wenuberg, K. . . . . I S 17
Wennerberg, A. H. . . . . I Fö 23
Weman, N. H. P. . . . . I E 14
Werner, O. E. (II) . . . . . I Ju 8, Fi 1
Wernstedt, C. M. . . . . I E 8
Wernstedt, S. L. M. A. . . . . I S 3, 41
Wesslén, G. . . . . I Jo 6; II Fo 7
Westerberg, M. O. . . . . I H 13
Westerberg, P. O. . . . . II Fo 8
Westerberg, S. A:son . . . . . I H 11; II Fo 3
Westerlund, O. . . . . II Fo 3
Westgren, A. F. . . . . I E 26
Westholm, S. . . . . I S 12
Westin, G. . . . . I Ju 26
Westin, G. E. N. . . . . I Fö 10, E 26
Westin, J. G. . . . . I E 13
Westling, E. A. . . . . I Fi 27
Westling, P. W. N. . . . . I Fi 14
Westman, A. E. . . . . I E 26
Westman, K. A. (II) . . . . . I K 3
Westrell, C. F. . . . . I H 12
Westring, L. . . . . I Fö 17
Wethje, E. J. . . . . I Jo 21
Wetter, F. . . . . I Ju 8, 20
Wetterblad, T. V. . . . . I E 13
Wetterling, G. M. W. . . . . I Ju 21, K 4
Wibeck, J. E. . . . . I Jo 18
Wiberg, J. Å. T. . . . . II Fo 7
Wibom, T. . . . . II Fo 7
Widegren, B. G. . . . . I Ju 27
Widerberg, H. . . . . I Jo 28
Wigert, A. G. A. . . I S 16, Fi 11; II Fi 3
Wihlborg, A. . . . . I Fi 5
Wijkander, R. T. . . . . II Fo 8
Wijnbladh, C. M. E. . . . . I Ju 5
Wijnbladh, T. O. R. . . . . I Fö 7
Wikander, D. . . . . I E 14
Wikander, R. . . . . I S 31
Wikland, L. E. . . . . I Fö 1, 17, Fi 4
Wiklander, N. B. V. . . . . I Fö 19
Wiklund, Gertrud . . . . . I S 25; II Fo 4
Wiklund, T. K. E. . . . . I Fö 14
Wikström, F. . . . . II Fo 6
Wikström, I. . . . . I E 13
Wilhelmsson, E. A. . . . . I Ju 20
William-Olsson, W. F. . . . . I Jo 4
Winbladh, A. Th. . . . . I Jo 27
Winbladh, R. Th. B:son . . . . . II Fo 3
Wingborg, A. H. B. . . . . I Jo 15
Wingård, E. . . . . I Fi 11; II Fi 3
Winnermark, A. E. . . . . I Fi 5
Wirseen, Å. . . . . I Fö 4, K 12
Wirström, P. A. . . . . I Fö 7
Wistrand, A. D. H. . . . . I S 37
Wistrand, K. (I) . . I Fö 10, S 18, Fi 5, E 21
Wistrand, W. H. . . . . I H 2
Wittmark, Ruth . . . . . I E 13
Wittrock, K. J. P. . . . . I Fö 21
Wohlin, T. H. . . . . I E 17
Wold, H. O. A. . . . . I Fö 10, Fi 12
Wold, S. G. . . . . I Fö 12
Woxén, R. . . . . II Fö 2
Wulff, K. . . . . I Fi 7
Wåhlin, P. F. . . . . I Ju 21
Wähl, G. . . . . I S 18
Wärn, T. G. . . . . I E 19

Y.

Yllner, C. A. T. . . . . I S 15
Ysander, D. T. . . . . I E 28
Ytterborn, G. R. . . . . I S 22, Jo 19, 21

Z.

Zetterberg, H. . . . . I Ju 11
Zetterberg, O. . . . . I Jo 21
Zetterquist, A. F. . . . . I S 3, 41; II S 3
Zickerman, S. O. G. . . . . I H 13
von Zweigbergk, J. O. . . . . I Fö 17, S 32
von Zweigbergk, Å. . . . . I Ju 9

Å.

Åbjörnsson, C. V. . . . . I S 18
Åhlén, W. . . . . I E 13
Åhmansson, N. C. E. . . . . II Fo 2
Åhrén, U. . . . . I S 12
Åkerlund, Å. O. . . . . I K 4
Åkerman, E. Å. . . . I Jo 14, 17, 21; II Fo 4
Åkerman-Johansson, Brita . . . . I S 25, E 13; II Fo 6
Åkeson, J. Y. . . . . I E 13
Åkeson, E. K. . . . . II S 2
Åkesson, N. O. . . . . I S 7, 17, 21, 23. 24
Åkesson, O. A. . . . . I H 4, 8
Åkesson, T. . . . . I Jo 8
Åselius, K. H. . . . . I S 35, E 13
Åseskog, S. . . . . I S 18
Åström, A. M. . . . . I Ju 2

Ä.

Älmeby, H. . . . . II Fo 6

Ö.

Öberg, S. E. . . . . I Ju 20
Öberg, Th. . . . . I Ju 21
Öberg, Th. . . . . I Fö 13
Ödeen, S. A. E. . . . . I Fö 14, ; II Fö 1, 2
Ohman, B. . . . . I Fi 24
Öhrling, P. O. . . . . I Fö 27
Öman, I. . . . . I E 24
Örborn, A. . . . . I S 40, Jo 2, 8
Örtengren, J. H. . . . . I Fö 7
Örtengren, P. I. . . . . I E 2
Östberg, Amanda . . . . . II Fo 7
Östberg, P. . . . . II Fo 6
Öste, A. . . . . I U 2
Österström, A. E. I. (II) . . . . . I S 14, Jo 10
Östlind, A. J. . . . . I S 14
Östman, C. J. . . . . I Fö 5
Östman, O. . . . . I Fi 1
Östrand. D. O. . . . . I S 14; II Fo 2

Sakregister till kommittéer och sakkunniga samt centrala krisorgan.

A.

Abrahamsons stiftelse. Se *Slöjdlärare.*
Aktiebolag: utredn. rör. behovet av statlig tillsyn över aktiebolag, som ha till ändamål att bedriva fastighetsbelåning, och därmed likartade bolag I H: 17
Allmänna handlingar: sakk. för utredn. rör. tillämpningen av 1937 års lagstiftning om allmänna handlingars offentlighet . . . . . I Ju: 12
Amerikautredningen . . . . . I U: 2
Ammunitionsnämnd. Se *Krigsmaterielnämnd.*
Andlig vård. Se *Sjukhus.*
Anförtrodd egendom: sakk. för utredn. av frågan om skydd för . . . I Ju: 2
Ansvar. Se *Tjänsteman.*
Arbetarskyddskommitté: 1938 års . . I S: 15
Arbetsföra. Se *Partiellt arbetsföra.*
Arbetsdomstol: sakk. för översyn av bestämmelserna rörande arbetsdomstolens, arbetsrådets och försakringsrådets sammansättning . . . . . I S: 39
Arbetsförmedling: sakk. ang. arbetsförmedlingens organisation . . . . I Fi: 32
Arbetslöshetssakkunniga: 1937 års . I S: 1
Arbetsmarknadskommission: statens II S: 1
Arbetsrådet. Se *Arbetsdomstol.*
Arbetstidsreglering. Se *Tullverket.*
Arbetsvård åt krigsskadade: sakk. för utredn. rör. . . . . I S: 32
Arkivsakkunniga: 1940 års . . . . . I E: 11
Arméns officersutbildningskommitté I Fö: 26
Arvoden. Se *Militära arvoden.*
Auktorrättigheter: sakk. för utredn. ang. statlig kontroll över organisationer som avse att nyttiggöra . . I Ju: 22
Auktorrättskommittén . . . . . I Ju: 11
Automobiltrafik: utredn. rör. behovet samt den lämpliga utformningen av särskilda föreskrifter betr. tillstånd för juridiska personer att utöva yrkesmässig automobiltrafik . . . . I K: 10

B.

Befolkningsutredning: 1941 års . . . I S: 25
Behörighet: revision av lagstiftningen om kvinnas behörighet att innehava statstjänst och annat allmänt uppdrag . . . . . I Ju: 16
Beredskapssjukhus: sakk. för granskning av planer för . . . . . I S: 20
Beredskapsåtgärder. Se *Skattepolitik.*
Beskattning. Se *Familjebeskattningssakkunniga.*
Besparingsberedningen . . . . . I Fi: 5
Bevakningsutredning: 1943 års . . . I S: 35
Bildningsfråga. Se *Sjöfolkets bildningsfråga.*
Björnutredning: 1942 års . . . . . I Jo: 20
Boden. Se *Garnisonssjukhus.*
Bolag. Se *Aktiebolag.*
Bostadsproduktionen: sakk. rör. . . I Fi: 28
Bostadssociala utredningen . . . . I S: 12
Bränslekommission: statens . . . . II Fo: 7
Byggnadsföretag. Se *Konkurs* och *Prisstegring.*
Byggnadskommitté. Se *Chalmerska byggnadskommittén* och *Karolinska sjukhuset.*
Byggnadslånebyrå: sakk. för utredn. rör. förhållandet mellan statens byggnadslånebyrås verksamhet och den allmänna kreditmarknaden . . . . I S: 8
Byggnadsstudier. Se *Jordbrukets byggnadsstudiekommitté.*
Byggnadsutredning: 1940 års civila I K: 4
1940 års militära I Fö: 9
Bärgningsredskap: 1943 års utredn. rör. handelsfartygs . . . . . I H: 3

C.

Centrala krigskonjunkturskattenämnden . . . . . II Fi: 5
Centrala omsättningsskattenämnden II Fi: 3
Chalmerska byggnadskommittén . . I E: 8
Civil verksamhet. Se *Värnplikt.*
Civila byggnadsutredningen: 1940 års I K: 4
Civilanställningssakkunniga: 1942 års . . . . . I Fö: 15
Civilförsvarsutredning: 1943 års . . I S: 41
Clearingnämnden . . . . . I H: 7

D.

Dissenterlagskommittén . . . . . I Ju: 26
Djurgårdskommissionen . . . . . I K: 14
Domarutbildningen: sakk. för utredn. rör. domarutbildningen m. m. . . . I Ju: 27
Dyrort: sakk. för utredn. ang. ny dyrortsgruppering . . . . . I Fi: 30

E.

Ecklesiastika löneboställen: sakk. för utredn. rör. de ecklesiastika löneboställenas räntabilitet m. m. . . . I E: 15
Efterkrigsproblem: utredn. ang. ekonomiska . . . . . I Fi: 26
Ekonomisk kartläggning. Se *Kartläggning.*
Ekonomisk politik. Se *Prisstegring.*
Elektrifieringsberedningen . . . . . I Jo: 19
Elkraftutredningen av år 1943 . . . I H: 13
Enskilda järnvägar. Se *Järnväg.*
Enskilda sparandet: sakk. ang. det . I Fi: 23
Epizootisakkunniga . . . . . I Jo: 15
Ersättning. Se *Tjänsteman.*
Expeditionstjänst. Se *Militära expeditionstjänstkommittén.*
Explosiva varor: 1942 års sakk. för revision av förordningen ang. . . . I H: 12
Exportkreditnämnden . . . . . I H: 6

F.

Familjebeskattningssakkunniga: 1941 års . . . . . I Fi: 7
Fartyg. Se *Bärgningsredskap.*
Fast anställd personal: utredn. ang. vidgad användning av extra ordinarie anställningsform för försvarsväsendets fast anställda personal . . . . I Fö: 18
Se även *Civilanställningssakkunniga.*
Fast egendom. Se *Kronojord.*
Fastighetsbildningssakkunniga . . . I Ju: 15
Fastighetstaxering: sakk. för undersökning av taxeringsutfallet vid 1938 års allmänna . . . . . I Fi: 2
Fastighetsutredning: 1943 års militära I Fö: 23
Film: utredn. rör. filmverksamheten inom försvarsväsendet . . . . . I Fö: 27
Fiske: utredn. ang. revision av lagstiftningen om gemensamhetsfiske . I Jo: 5
— Fiskerättskommittén . . . . . I Jo: 28
Fiskehamnar: utredn. rör. planläggning av statliga och statsunderstödda fiskehamnsbyggnader . . . . . I K: 13
Flottledsfragor: sakk. för utredn. av vissa flottledsfrågors behandling . . I Ju: 17
Flygmedicinska utredningen . . . . I E: 23
Flygmekaniker: sakk. för förhandlingar med landsting och andra kommuner rör. anordnande av flygmekanikerutbildning vid centrala verkstadsskolor och kommunala yrkesskolor . . . . . I E: 20
Flygmotorer: utredn. rör. frågan om ordnande av vetenskaplig försöksverksamhet med flygmotorer och propellrar . . . . . I H: 14
Flygplatser: utredn. rör. behovet av civila flygplatser och därmed sammanhängande förhållanden . . . . . I K: 12
Flygutredning: 1942 års . . . . . I Fö: 4
Flyktingsnämnd: statens . . . . . I S: 26
Flyttningsersättningssakkunniga . . I Fi: 9
Forskning. Se *Tekniskt-vetenskaplig forskning.*
Forskningsnämnd: försvarets . . . . I Fö: 20
Fritidsutredningen . . . . . I S: 13
Fångvård: utredn. rör. frågan om fångvårdspersonalens utbildning och rekrytering . . . . . I Ju: 23
Förorening av vatten och luft: sakk. för utredn. rör. åtgärder för att förhindra förorening av vatten och luft samt rör. rätt att utnyttja underjordiska vattentillgångar . . . . . I Ju: 6
Församlingsindelning: utredn. rör. reglering av församlingsindelningen i Göteborg . . . . . I E: 3
Förstatligande. Se *Vägsakkunniga.*
Försvarets forskningsnämnd . . . . I Fö: 20
Försvarets väderlekstjänst. Se *Väderleksutredning.*
Försvarsförvaltningens organisationsnämnd . . . . . I Fö: 7
Försvarsväsendet. Se *Film* och *Tandvård.*
Försvarsväsendets ingenjörutredning . . . . . I Fö: 14
Försvarsväsendets verkstadsnämnd . II Fö: 2
Försäkring av statens egendom: sakk. för utredn. av frågan om . . . . . I Fi: 6
Försäkringsrådet. Se *Arbetsdomstol.*
Försäkringsutredningen . . . . . I H: 8
Försöksverksamhet. Se *Flygmotorer.*

G.

Garnisonssjukhus: utredn. rör. om- och tillbyggnad av garnisonssjukhuset i Boden m. m. . . . . I Fö: 1
— utredn. rör. garnisonssjukvården i Stockholm . . . . . I Fö: 17
Gemensamhetsfiske. Se *Fiske.*
Granitutredning: 1937 års . . . . . I H: 9
Grundvatten. Se *Förorening av vatten och luft.*
Gruvsakkunniga: 1938 års . . . . . I H: 1
Göteborg. Se *Församlingsindelning.*

H.

Handelsfartyg. Se *Bärgningsredskap.*
Handelskommission: statens . . . . II Fo: 5
Handlingar. Se *Allmänna handlingar.*
Hembiträdesutredningen . . . . . I S: 11
Hemortsförsvarssakkunniga: 1941 års I S: 3
Hovrätternas arbetsordningar: sakk. för översyn av . . . . . I Ju: 4
Hyresmarknaden: sakk. för utredn. rör. behovsprövning å . . . . . I Fi: 15
Högsta domstolen: sakk. för samråd med byggnadsstyrelsen vid utredn. ang. lokaler för Högsta domstolen, Nedre justitierevisionen och Svea hovrätt . . . . . I Ju: 5

I.

Immateriella rättigheter. Se *Auktorrättskommittén.*
Index. Se *Levnadskostnadsindex.*
Industrikommission: statens . . . . II Fo: 3
Informationsstyrelse: statens . . . . II U: 1
Ingenjörutredning: försvarsväsendets I Fö: 14
Institutionsvaktmästarutredningen . I Fi: 10
Investeringsutredningen . . . . . I Fi: 27

J.

Jordbruk: utredn. rör. jordbrukets inriktande under försvårad tillförsel och krig . . . . . I Jo: 14
Jordbrukets byggnadsstudiekommitté I S: 40
Jordbrukskommitté: 1942 års . . . . I Jo: 21
Jordbrukskredit: lånenämnden för sekundär . . . . . I Jo: 10
Jorddelningslagen. Se *Fastighetsbildningssakkunniga.*
Justitierevisionen. Se *Högsta domstolen.*
Järnväg: 1943 års järnvägskommitté I K: 9
— utredn. rör. revision av gällande regler om järnvägs ansvar för skada å gods m. m. . . . . I K: 11
Se även *Statens järnvägar, Statsinlösen av järnväg* och *Stängselskyldighet.*
Järnvägskostnadsutredning: 1942 års I K: 5
Järnvägspensionsutredning: 1943 års I Fi: 33

K.

Karolinska sjukhuset: Karolinska sjukhusets byggnadskommitté . . . I E: 1
— kommittén för Karolinska sjukhusets fortsatta utbyggande . . . . . I E: 24
Kartläggning: utredn. ang. den ekonomiska kartläggningen m. m. . . . . I Jo: 22
Klientmedel. Se *Anförtrodd egendom.*
Klockare. Se *Kyrkomusikerutredning.*
Kommissionärsväsendet: sakk. för undersökning rör. kommissionärsväsendet hos statens förvaltningsmyndigheter . . . . . I S: 24
Kommunal samverkan: utredn. rör. . I S: 16
Kommunalmyndigheter. Se *Stats- och kommunalmyndigheter.*
Kommunalskatteberedningen . . . . I Fi: 1
Kommunalskattefrågor: sakk. för utredn. av vissa . . . . . I Fi: 37
Kommunindelningskommittén . . . I S: 38
Konkurs: sakk. för utredn. ang. möjlighet för konkursbo att avsluta av konkursgäldenär påbörjat byggnadsföretag . . . . . I Ju: 13
Krigsavlöningssakkunniga: 1942 års I Fö: 3
Krigsförsäkringsnämnd: statens . . II Fo: 2
Krigshjälpssakkunniga . . . . . I S: 34
Krigskonjunkturskattenämnden: centrala . . . . . II Fi: 5
Krigskonjunkturskatterådet . . . . II Fi: 4
Krigsmaterielnämnd: statens . . . . II Fö: 1
Krigsskadade. Se *Arbetsvård åt krigsskadade.*
Krigsskadeutredning: 1943 års . . . I H: 4
Kriminaltekniska anstalten. Se *Statens kriminaltekniska anstalt.*
Krisförvaltningen: överrevisionen för II Fo: 9
Krisrevision: statens . . . . . II Fi: 1
Kronojord: utredn. av frågan om den rättsliga vården och förvaltningen av kronans fasta egendom . . . . . I Fi: 17
— utredn. om och upprättande av plan för upplåtelse av tomter å kronomark ovan odlingsgränsen i Norrbottens län I Jo: 18
Kulturhistoriska muséet i Lund. Se *Museum.*
Kvinna. Se *Behörighet.*
Kyrkolagstiftning: sakk. för kodifiering av gällande rätt på kyrkolagstiftningens område . . . . . I Ju: 7
Kyrkomusikerutredning: 1942 års . I E: 17

L.

Ladugårdsbyggnadssakkunniga . . I Jo: 2
Landsfiskaler: sakk. för utredn. rör. åtgärder för erhållande av vikarier å landsfiskals- och landsfiskalsassistenttjänst m. m. . . . . I S: 33
Landskanslister. Se *Löneutredning.*
Landskontorister. Se *Löneutredning.*
Lantbruksakademien: undersökning av frågor berörande lantbruksakademiens nyttjanderätt till område å Djurgården . . . . . I Jo: 13
Lantmannabyggnader: utredn ang. forsknings- och försöksverksamhet rör. I Jo: 8
Lapputredning: utredn. för verkställande av överarbetning av 1930 års lapputrednings betänkande m. m. . . I Jo: 16
Levnadskostnadsindex: sakk. för utredn. rör. grunderna för beräkningen av . . . . . I Fi: 12
Levnadskostnadsstegringen: sakk. för utredn. betr. möjligheterna att genomföra enhetlighet i fråga om den kompensation, som på arbetsmarknaden utgår för . . . . . I Fi: 14
Linnämnd: statens . . . . . I Jo: 17
Litterära och musikaliska verk. Se *Auktorrättigheter* och *Auktorrättskommittén.*
Liturgisk-musikaliska kommittén . . I E: 14
Livrustkammaren: sakk. för utredn. rör. livrustkammarens organisation . I E: 5
Livsmedelskommission: statens . . . II Fo: 4
Luftföroreningar. Se *Förorening av vatten och luft.*
Luftskydd: sakk. för Stockholmsmuséernas luftskydd . . . . . I E: 25
Lyckebyåutredningen . . . . . I Jo: 11
Lånenämnd. Se *Jordbrukskredit* och *Studielånenämnd.*
Låneverksamhet. Se *Byggnadslånebyrå.*
Läkarutbildningssakkunniga . . . . I E: 10
Länskungörelserna: sakk. för översyn av gällande föreskrifter ang. . . . . I S: 23

Länsstyrelse: sakk. för utredn. rör. åtgärder för uppnående av största möjliga enhetlighet och rationalisering i fråga om länsstyrelsernas verksamhet och arbetssätt . . . . . I S: 21
— sakk. för revision av »handbok» rör. länsstyrelsernas och dem underlydande myndigheters åligganden vid krig eller krigsfara . . . . . I S: 29
Lärarlönesakkunniga: 1941 års . . . I Fi: 24
Löneboställen. Se *Ecklesiastika löneboställen.*
Löneutredning: sakk. för utredn. rör. löneförhållandena för landskanslister och landskontorister . . . . . I S: 7
Se även *Institutionsvaktmästarutredningen, Krigsavlöningssakkunniga, Lärarlönesakkunniga* och *Rektorer.*

M.

Malmexport: utredn. av frågan om malmexportens fördelning mellan Luleå och Narvik . . . . . I Fi: 19
Markkartering: utredn. ang. markkarteringens ordnande . . . . . I Jo: 26
Materiel Se *Sjökrigsmateriel.*
Medicinalstyrelsens materielnämnd. II S: 2
Medicinalstyrelseutredningen . . . . I S: 28
Medicinsk forskning: sakk. för utredn. rör. lämpliga organisatoriska åtgärder för den medicinska forskningens främjande jämte därmed sammanhängande frågor . . . . . I E: 26
Mejerihantering: utredn. rör. ledningen av forsknings- och försöksverksamheten på mejerihanteringens område m. m. . . . . I Jo: 29
Meritberäkning. Se *Värnplikt.*
Meteorologisk- hydrografiska anstalten: utredn. rör. organisation av styrelsen för . . . . . I Jo: 25
Militära arvoden: sakk. för utredn. av frågan om reglering av vissa . . . . I Fi: 4
— sakk. för fortsatt utredn. av frågan om reglering av vissa militära arvoden I Fi: 34
Militära byggnadsutredningen: 1940 års . . . . . I Fö: 9
Militära expeditionstjänstkommittén I Fö: 11
Militära fastighetsutredningen: 1943 års . . . . . I Fö: 23
Militära moratorieutredningen . . . I Fi: 16
Militärmusikutredningskommitté: 1943 års . . . . . I Fö: 19
Museum: sakk. för översyn av kulturhistoriska muséets i Lund organisation och arbetsformer . . . . . I E: 21
Se även *Luftskydd.*
Musikaliska verk. Se *Auktorrättigheter* och *Auktorrättskommittén.*

N.

Naturtillgångar: utredn. rör. möjligheterna för utnyttjande av vissa . . I Fo: 1
Nedre justitierevisionen. Se *Högsta domstolen.*
Nordiskt institut. Se *Svensk-nordiskt institut.*
Norrlandsutredning: 1940 års . . . I Jo: 4
Nykterhetsutredningen . . . . . I Fi: 29

O.

Officersutbildning: arméns officersutbildningskommitté . . . . . I Fö: 26
Omsättningsskattenämnden: centrala II Fi: 3
Omsättningsskattesakkunniga: 1942 års . . . . . I Fi: 11
Ordningsstadgeutredningen . . . . I S: 17
Organisationsnämnd: försvarsförvaltningens . . . . . I Fö: 7

P.

Pappersformatsakkunniga . . . . . I H: 2
Partiellt arbetsföra: kommittén för I S: 42
Patentutredning: 1938 års . . . . . I Ju: 9
Pension. Se *Järnvägspensionsutredning.*
Pensionsanstalt: sakk. för utredn. ang. statens pensionsanstalts fondställning I Fi: 3
Personalsakkunniga vid statens järnvägar . . . . . I K: 6
Poliskommission: 1942 års . . . . . I S: 6
Polisutredning: 1939 års . . . . . I S: 18
Pressnämnden . . . . . II U: 2
Priskontrollnämnd: statens . . . . . II Fo: 6
Prisstegring: sakk. ang. den ekonomiska politikens utformning i syfte att motverka en skadlig prisstegring I Fi: 13
— utredn. för mötande av prisstegring å byggnadsföretag eller markförvärv inom försvaret m. m. . . . . I Fö: 21

R.

Radio. Se *Rundradioutredning.*
Rektorer: sakk. för utredn. rör. avlöningsgrupperingen för rektorerna vid allmänna läroverk och högre kommunala skolor . . . . . I E: 6
Religionsfrihet. Se *Dissenterlagskommittén.*
Reparationstjänstutredning: 1942 års . . . . . I Fö: 13
Reservförrådsnämnd: statens . . . . II Fo: 1
Restaurangnäring. Se *Utskänkningsvinst.*
Restskatt: sakk. för utredn. ang. kostnaderna för restskatteförmedling genom statens intressekontors försorg för i Stockholm mantalsskrivna personer . . . . . I Fi: 25
Reumatikervårdssakkunniga: 1941 års . . . . . I S: 27
Revision. Se *Krisförvaltning.*
Ridhästar: utredn. rör. begränsning av antalet ridhästar vid armén . . . . I Fö: 24
Riksdagen: utredn. av frågan ang. revision av riksdagens arbetsformer . . I Ju: 28
Riksskogstaxeringsnämnd: 1937 års I Jo: 12
Riksteaterutredning: 1943 års . . . I E: 19
Rundradioutredning: 1943 års . . . I K: 7

Rysslandssvenskar. Se *Understödsnämnden för Rysslandssvenskar.*
Rågösvenskarna: kommittén för . . I S: 22

S.

Sekretess. Se *Allmänna handlingar.*
Sekundär jordbrukskredit: lånenämnden för . . . . . I Jo: 10
Semesterkommitté: 1942 års . . . . I S: 31
Sexualundervisning: sakk. för sexualundervisningens ordnande . . . . . I E: 22
Sinnessjukhus. Se *Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus.*
Sinnesslövårdssakkunniga . . . . . I S: 5
Sjukhus: Statens sjukhusutredn. av år 1943 . . . . . I S: 36
— utredn. ang. ordnandet av den andliga vården vid sjukhusen . . . . . I E: 28
Se även *Beredskapssjukhus* och *Garnisonssjukhus.*
Sjöbefälssakkunniga: 1943 års . . . I H: 15
Sjöfartskommitté: 1938 års . . . . . I H: 10
Sjöfolkets bildningsfråga: sakk. för utredn. rör. . . . . I E: 9
Sjöförsvarets utbildningskommission I Fo: 2
Sjökrigsmateriel: 1943 års utredn. rör. sjökrigsmaterielen . . . . . I Fö: 25
Skatt. Se *Familjebeskattningssakkunniga, Omsättningsskattesakkunniga, Skattepolitik* och *Utskyldsstreckssakkunniga.*
Skattepolitik: sakk. för utarbetande av förslag till beredskapsåtgärder på det skattepolitiska området . . . . . I Fi: 21
Skifferolja: utredn. rör. prissättning å I Fö: 8
Skogsundervisningsutredning: 1943 års . . . . . I Jo: 6
Skogsutredning: 1936 års . . . . . I Jo: 1
Skogsvårdslagstiftning: utredn. rör. skogsvårdslagstiftningen m. m. . . . I Jo: 23
Skolutredning: 1940 års . . . . . I E: 13
Skyddshemsutredning: 1942 års . . . I S: 30
Slöjdlärare: sakk. för utredn. rör. verksamheten vid August Abrahamsons stiftelse för slöjdlärarutbildning m. m. . . . . I E: 4
Socialutbildningssakkunniga . . . . I E: 16
Socialvetenskap: sakk. för utredn. rör. inrättandet av ett socialvetenskapligt forskningsråd jämte därmed sammanhängande frågor . . . . . I E: 27
Socialvårdskommittén . . . . . I S: 14
Sockernämnd: statens . . . . . I Jo: 9
Sockersjukutredningen: 1943 års . . I S: 37
Sparande. Se *Enskilda sparandet.*
Spekulation i vattenkraft: utredn. ang. lagstiftning rör. åtgärder i syfte att förhindra . . . . . I Ju: 3
Sprittillverkning. Se *Sulfitspritsakkunniga.*
Stadsläkarutredning: 1939 års . . . I S: 19
Stadsplaneutredningen 1942 . . . . I Ju: 21
Statens flyktingsnämnd . . . . . I S: 26
Statens järnvägar: 1942 års järnvägskostnadsutredning . . . . . I K: 5
— personalsakkunniga vid . . . . . I K: 6
Statens kriminaltekniska anstalt: sakk. för översyn över assistent- och biträdesorganisationen vid . . . . . I S: 9
Statens pensionsanstalt: utredn. ang. statens pensionsanstalts fondstallning I Fi: 3
Statistik: sakk. för fortsatt utredn. ang. rationalisering av den statliga . I Fi: 36
Statsinlösen av järnväg: nämnden för behandling av vid statsinlösen av enskild järnväg uppkommande tvistefrågor om järnvägsegendomens värde m. m. . . . . I K: 3
Stats- och kommunalmyndigheter: sakk. för biträde vid utarbetandet av en handledning rör. tillämpningen av lagen den 13 mars 1942 med särskilda bestämmelser ang. stats- och kommunalmyndigheterna och deras verksamhet vid krig eller krigsfara m. m. . . . . I S: 10
Strafflagberedningen . . . . . I Ju: 10
Strafflagen för krigsmakten: sakk. för fortsatt utredn. ang. revision av . I Ju: 20
Straffrättskommittén . . . . . I Ju: 8
Studielånenämnden . . . . . I E: 7
Stängselskyldighet: utredn. betr. stängselskyldighet vid järnvägar . . . . I Ju: 25
Sulfitspritsakkunniga: 1939 års . . I Fi: 20
Svea hovrätt. Se *Högsta domstolen.*
Svensk nordiskt institut: utredn. ang. upprättande av ett svensk-nordiskt institut och därmed sammanhängande frågor . . . . . I E: 18
Sävekommissionen . . . . . I Fö: 22

T.

Tandvård: utredn. rör. tandvården inom försvarsväsendet . . . . . I Fö: 10
Taxering: sakk. för utredn. av frågan om införande av uttryckliga bestämmelser om rätt för jordbrukare att taxeras enligt bokföringsmässiga grunder . . . . . I Fi: 35
Se även *Fastighetstaxering* och *Riksskogstaxeringsnämnd.*
Teknisk undervisning: 1940 års sakk. för den högre . . . . . I E: 12
Tekniskt-vetenskaplig forskning: utredn. rör. den tekniskt-vetenskapliga forskningens ordnande . . . . . I H: 11
Se även *Äganderätt.*
Tjänsteförteckningssakkunniga för statens sinnessjukhus . . . . . I S: 2
Tjänsteman: sakk. för en förberedande utredn. om det allmännas skyldighet att svara för skada, som uppkommit genom fel eller försummelse av . . . I Ju: 18
Tomtmark. Se *Kronojord.*
Torrläggningssakkunniga: 1942 års I Jo: 24
Trafikkommission: statens . . . . . II Fo: 8
Traktatberedningen . . . . . I H: 5
Traktorsutredning: 1939 års . . . . I K: 2

Truppinstruktörer. Se *Underbefälsutredning.*
Tulltaxerevision: 1938 års . . . . . I Fi: 18
Tullverket: sakk. för fortsatt utredn. av frågan om arbetstidsreglering för personal vid tullverkets kust- och gränsbevakning . . . . . I Fi: 22

U.

Underbefälsutredning: 1942 års . . I Fö: 16
Underjordiska vattentillgångar. Se *Förorening av vatten och luft.*
Understödsnämnden för Rysslandssvenskar . . . . . I U: 1
Ungdomsvårdskommittén . . . . . I Ju: 14
Universitet: sakk. för utredn. ang. universitetets i Lund behov av tomtmark m. m. . . . . I E: 2
Uppbörd: sakk. för fortsatt utredn. av frågan om en omläggning av uppbördsförfarandet . . . . . I Fi: 31
Utbildningskommission: sjöförsvarets I Fö: 2
Utlänningssakkunniga: 1939 års . . I Ju: 1
— 1943 års . . . . . I Ju: 24
Utrymningskommission: statens . . II S: 3
Utskyldsstreckssakkunniga: 1941 års I S: 4
Utskänkningsvinst: sakk. för utredn. rör. verkningarna på restaurangnäringens område av utskänkningsvinstens avveckling . . . . . I Fi: 8

V.

Vaktmästare. Se *Institutionsvaktmästarutredningen.*
Vall- och mosskulturföreningen: utredn. ang. svenska vall- och mosskulturföreningens verksamhet . . . I Jo: 30
Valutakontoret . . . . . II Fi: 2
Vattenföroreningar: sakk. för utredn. rör. åtgärder för att förhindra förorening av vatten och luft samt rör. rätt att utnyttja underjordiska vattentillgångar . . . . . I Ju: 6
Vattenkraft. Se *Spekulation i vattenkraft.*
Ved. Se *Virkesmätning.*
Verkstadsnämnd: försvarsväsendets . II Fö: 2
Veterinärbakteriologiska anstalten: statens veterinärbakteriologiska (veterinärmedicinska) anstalts namnd . I Jo: 3
Veterinärinrättning: utredn för verkställande av överarbetning av betänkande med förslag rör. veterinärinrättningens i Skara framtida användning m. m. (Statens off. utredn. 1942: 43) . . . . . I Jo: 31
Vikarie. Se *Landsfiskaler.*
Virkesmätning: utredn. rör. vissa bestämmelser om . . . . . I Jo: 7
— utredn. rör tillämpningsföreskrifter till lagen den 30 juni 1943 (Sv. Förf. saml. nr 453) med vissa bestämmelser om mätning av ved och annat virke m. m. . . . . I Jo: 27
Väderleksutredning: 1943 års militära . . . . . I Fö: 5
Vägsakkunniga: 1942 års . . . . . I K: 1
Vägtrafikstadga: utredn. rör. revision av gällande vägtrafikstadga m. m. . . . . I K: 8
Värnplikt: utredn. rör. tillgodoräkning av viss värnpliktstjänstgöring för civil verksamhet . . . . . I Fö: 12
Se även *Underbefälsutredning.*

Y.

Yrkesmässig automobiltrafik. Se *Automobiltrafik.*

Ä.

Äganderätt: utredn. av frågan om äganderätten till resultaten av tekniskt-vetenskaplig forskning vid statliga verk och institutioner . . . . . I H: 16
Ärvdabalken: sakk. för kodifiering av I Ju: 19

Ö.

Örlogsvarvsutredning: 1943 års . . . I Fö: 6
Överrevisionen för krisförvaltningen II Fo: 9

Innehållsförteckning.

Allmänna berättelsen.

	Sid.
Justitiedepartementet	1
Utrikesdepartementet	1
Försvarsdepartementet	2
Socialdepartementet	2
Kommunikationsdepartementet	6
Finansdepartementet	9
Ecklesiastikdepartementet	9
Jordbruksdepartementet	10
Handelsdepartementet	11
Folkhushållningsdepartementet	12

Kommittéer och sakkunniga samt centrala krisorgan.

I. *Kommittéer och sakkunniga:*

Justitiedepartementet (Ju)	13
Utrikesdepartementet (U)	38
Försvarsdepartementet (Fö)	39
Socialdepartementet (S)	61
Kommunikationsdepartementet (K)	97
Finansdepartementet (Fi)	113
Ecklesiastikdepartementet (E)	137
Jordbruksdepartementet (Jo)	164
Handelsdepartementet (H)	184
Folkhushållningsdepartementet (Fo)	199

II. *De centrala krisorganen:*

Utrikesdepartementet	200
Försvarsdepartementet	201
Socialdepartementet	203
Finansdepartementet	207
Folkhushållningsdepartementet	210

Bil. A.	Lotterimedel	220
Bil. B.	Uppgift å kostnader för kommittéer och sakkunniga	222
Bil. C.	Betänkanden m. m., utkomna från trycket under år 1942	258
Personregister till kommittéer och sakkunniga samt centrala krisorgan		260
Sakregister	» » » » » » »	273